
Zitting 1981–1982

16 625

**Heroverweging collectieve uitgaven
(Rijksbegroting)**

Nr. 41

Deelrapport 33

Financiële Verhouding Rijk/Lagere Overheden

INHOUD

	Blz.
1 Inleiding	3
1.1 Aansluiting bij de heroverweging 1ste ronde	3
1.2 Werkwijze	4
1.3 Structuur van het rapport	5
2 Beschrijving en evaluatie	5
2.1 Algemeen	5
2.2 Beschrijving van doelstellingen en instrumenten	6
2.3 De kosten van het beleid	7
2.4 Evaluatie van doelstellingen	8
2.5 Evaluatie van instrumenten	8
2.6 Toepassing profijtbeginzel/privatisering	9
2.7 Beleid in het buitenland	9
3 Bekostigingsmethoden	10
3.1 Algemeen	10
3.2 Tarieven	10
3.3 Eigen belastinggebied lagere overheden	11
3.4 Algemene uitkeringen	12
3.5 Specifieke uitkeringen	12
4 De sanering van specifieke uitkeringen	13
4.1 Algemeen	13
4.2 Soorten uitkeringen	14
4.3 Mogelijkheden tot sanering	15
5 Varianten	18
A. Specifieke uitkeringen	18
B. Intensivering van het profijtbeginzel	22
6 Samenvatting	23
Bijlagen:	
1 De indirecte kosten van de specifieke en algemene uitkeringen in 1981	26
2 Vragen en antwoorden Algemene Taakopdracht delen A en B	
Appendix: Passage uit het rapport «Financial Apportionment and Equalisation», Study Series Local and Regional Authorities in Europe, study nr. 24, Council of Europe, Strasbourg, 1981.	79
3 Het profijtbeginzel	90
Appendix A: overzicht marktbedrijven	98
Appendix B: lijst met gemeentelijke activiteiten waarbij in beginzel toepassing van het profijtbeginzel mogelijk is	99
Appendix C: voorstellen intensivering profijtbeginzel	104
4 Eigen belastinggebied lagere overheden	116
5 Gemeente- en Provinciefonds	122
6 Aanbevelingen voor specifieke uitkeringen	131
7 Saneringsvoorstellen specifieke uitkeringen	146

1. INLEIDING

1.1. Aansluiting bij de heroverweging 1ste ronde

In het kader van de Heroverweging Binnenlands Bestuur¹ was de financiële verhouding Rijk/lagere overheden ook in de eerste ronde voorwerp van heroverweging. Bij zijn besluit van 5 februari 1982, tot voortzetting van de procedure van heroverweging, heeft de Ministerraad de financiële verhouding als afzonderlijk onderwerp vastgesteld, voor een nadere uitwerking van de bevindingen uit de eerste ronde. De voor dit onderwerp ingestelde werkgroep heeft daarom bij haar werkzaamheden zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij het rapport uit de eerste ronde.

De structuur van middelenvoorziening van lagere overheden, zoals deze beschreven is vanuit de nulsituatie in het rapport van de eerste ronde, diende als uitgangspunt voor de werkzaamheden van de werkgroep. Deze structuur van middelenvoorziening bestaat uit (in volgorde van afnemende prioriteit):

1. bijdragen van gebruikers (van diensten van lagere overheden);
2. eigen belastinggebied lagere overheden;
3. algemene uitkeringen van het Rijk;
4. specifieke uitkeringen.

Deze structuur is tevens einddoel van het huidige beleid² (zie ook hoofdstuk 2 van dit rapport).

De werkgroep heeft getracht de in het eerste rapport beschreven beleidsvarianten nader uit te werken. Daarin waren een viertal besparingsmogelijkheden aangegeven, t.w.:

1. Versnelde uitvoering van financiële decentralisatie, dat wil zeggen overheveling van de specifieke naar algemene uitkeringen en efficiency verbetering bij de specifieke uitkeringen.
2. Vergroting van het eigen belastinggebied van de gemeenten en provincies ten koste van uitkeringen uit Provinciefonds en Gemeentefonds en specifieke uitkeringen.
3. Kortingen op de algemene uitkeringen.
4. Korting op specifieke uitkeringen³.

Bij de laatste twee besparingsmogelijkheden doet zich de moeilijkheid voor dat deze een aantasting betekenen van de huidige voorzieningenniveaus. De vorige werkgroep merkte hierover op dat concrete suggesties (t.a.v. de voorzieningen) thuishoorden bij andere (heroverwegings-)werkgroepen. In het samenvattend eindrapport heroverweging rijksbegroting zijn deze besparingsmogelijkheden om deze reden als p.m.-post aangegeven⁴. Deze standpunten worden door deze werkgroep onderschreven.

Primair is de Heroverweging Financiële Verhouding Rijk/lagere overheden gericht op de kritische beoordeling van de financiële relaties tussen Rijk en lagere overheden. Hierbij staan met name de effectiviteit en efficiency van de methoden van bekostiging van de activiteiten van de lagere overheden centraal. De beoordeling van de inhoudelijke aspecten van de bekostigde activiteiten behoort in eerste aanleg tot de competentie van andere heroverwegingswerkgroepen. Wel heeft de werkgroep onderzocht in hoeverre kortingen op de algemene en specifieke uitkeringen mogelijk zijn door een versterkte toepassing van het profijtbeginsel bij diensten en voorzieningen van lagere overheden. Primair gaat het hierbij om een andere bekostigingswijze (tarieven), die op grond van allocatie-overwegingen is te prefereren boven andere bekostigingswijzen. Dit past bovendien in het kader van de vigerende doelstellingen van het beleid (zie de hoofdstukken 2 en 3).

¹ Heroverweging collectieve uitgaven, samenvattend eindrapport Heroverweging Rijksbegroting, Tweede Kamer, zitting 1980–1981, 16 625, nrs. 2–3, en Deelrapport 2, Heroverweging Binnenlands Bestuur, Tweede Kamer, zitting 1980–1981, 16 625, nr. 7.

² Op cit. samenvattend eindrapport, blz. 24–25, Deelrapport 2, blz. 10–11.

³ Op. cit. samenvattend eindrapport blz. 25–27,

Deelrapport 2, blz. 13–14.

⁴ Op. cit. samenvattend eindrapport, blz. 237.

T.a.v. de vergroting van het eigen belastinggebied (besparingsmogelijkheid 2) heeft de werkgroep niet willen vooruitlopen op de eindrapportage van de Commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (de z.g. commissie-Christiaanse). Het rapport van deze commissie wordt eind 1982 verwacht. Dit betekent dat door de werkgroep maar in beperkte mate aspecten van het eigen belastinggebied van lagere overheden in beschouwing zijn genomen.

De werkgroep heeft zich voornamelijk geconcentreerd op de eerste beleidsvariant uit het vorige rapport: de overheveling van specifieke naar algemene uitkeringen en de efficiencyverbetering bij specifieke uitkeringen. Een belangrijke aanleiding hiervoor is dat in het eerste heroverwegingsrapport de bureaucratiekosten van het stelsel van specifieke uitkeringen waren geraamd op 1150 mln.⁵. Daarnaast heeft de werkgroep aandacht besteed aan de uitwerking van de derde beleidsvariant (kortingen op de algemene uitkeringen), door de versterkte toepassing van het profijtbeginsel. De daarvoor ontwikkelde variant is echter minder concreet uitgewerkt.

1.2. Werkwijze

De werkgroep heeft in aansluiting op het rapport uit de vorige ronde in haar onderzoek betrokken:

- het beleid t.a.v. de financiële verhouding Rijk/lagere overheden in zijn algemeenheid;
- de bekostiging uit bijdragen van gebruikers;
- het eigen belastinggebied van lagere overheden;
- de algemene uitkeringen;
- de specifieke uitkeringen.

Naast de beschrijving en evaluatie van het beleid, volgens de taakopdracht voor alle heroverwegingsgroepen, en naast enkele beschouwingen over het eigen belastinggebied en de algemene uitkeringen, heeft de werkgroep met name t.b.v. de variantontwikkeling meer in het bijzonder uitgewerkt de sanering van specifieke uitkeringen en de mogelijkheden van een versterkte toepassing van het profijtbeginsel bij de bekostiging van activiteiten van lagere overheden.

Ten aanzien van de budgettaire taakstelling en het referentiepunt voor de verplichte 20%-variant heeft de werkgroep de kosten verbonden aan de methoden van bekostiging van de activiteiten van lagere overheden in kaart gebracht. Aangezien aan deze kosten tot nu toe nog niet op systematische wijze aandacht was geschonken, heeft de werkgroep getracht door onderzoek en schattingen tot een beter onderbouwde raming te komen (zie hoofdstuk 2).

Hierbij zijn alle departementen geënquêteerd m.b.t. de indirecte kosten van specifieke uitkeringen. Aangezien deze kosten in hoofdzaak bestaan uit personeelskosten, is aan de departementen gevraagd per specifieke uitkering aan te geven hoeveel mensjaren besteed worden aan beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -ondersteuning van de specifieke uitkering. In een latere fase zijn de aantallen mensjaren omgerekend naar bedragen. Daarnaast is gevraagd naar eventuele bijzondere kosten, zoals automatiseringskosten. Een uitvoerig verslag van dit onderzoek en de berekeningen zijn opgenomen in bijlage 1. Als peiljaar bij het onderzoek werd 1981 gehanteerd. Aangezien t.a.v. personeelsformaties geen meerjarenramingen bestaan, is de raming van de kosten beperkt gebleven tot 1981. Uitgaande van de veronderstelling dat grote fluctuaties in de totale personeelsbezetting in de komende jaren niet worden verwacht kunnen de cijfers met de nodige voorzichtigheid naar 1986 worden doorgetrokken.

Het onderzoek naar de indirecte kosten van specifieke uitkeringen had ook een functie t.a.v. de variantontwikkeling. Door middel van het onderzoek kunnen bij varianten waarin overheveling van specifieke naar algemene uitkeringen wordt voorgesteld, de consequenties voor de personeelsbezetting per uitkering in orde van grootte worden aangegeven.

⁵ Op cit. samenvattend eindrapport, blz. 25, Deelrapport 2, blz. 9.

Hetzelfde onderzoek is ook gebruikt voor de berekening van de indirecte kosten van algemene uitkeringen.

Ten aanzien van de varianten bestaande uit de versterkte toepassing van het profijtbeginsel geldt een andere budgettaire taakstelling (zie hoofdstuk 5). De hieruit voortvloeiende besparingen zijn nl. niet gelijksoortig aan die van de andere varianten.

Binnen de korte tijd die hun ter beschikking stond was het de vertegenwoordigers van de departementen veelal niet mogelijk een oordeel te vormen over eventuele besparingen buiten het eigen departement. Evenmin was het in alle afzonderlijke gevallen mogelijk om uitputtend ruggespraak te houden binnen het eigen departement. De benadering was gezien de tijd globaal; veelal is nadere analyse nodig alvorens de aanbevelingen kunnen worden uitgevoerd. De resultaten als geheel worden echter door de werkgroep gedragen.

Overal waar in het vervolg van dit rapport van de werkgroep wordt gesproken dient met de bovenvermelde beperking rekening te worden gehouden.

Door de werkgroep is ten aanzien van een aantal specifieke uitkeringen een onderzoek ingesteld naar de verdeling in bedragen over lagere overheden. Het was echter niet mogelijk dit onderzoek binnen de gestelde tijdslimiet af te ronden. De werkgroep beveelt aan dit onderzoek in een follow-up studie te voltooien.

In navolging van het rapport uit de 1ste ronde zijn onder het begrip lagere overheden vervat gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Dit betekent dat bij voorbeeld waterschappen door de werkgroep buiten beschouwing zijn gelaten.

1.3. Structuur van het rapport

Na deze inleiding bevat het rapport de volgende onderdelen:

- beschrijving en evaluatie van het beleid in zijn algemeenheid (hoofdstuk 2);
- bekostigingsmethoden (hoofdstuk 3);
- sanering van specifieke uitkeringen (hoofdstuk 4);
- varianten (hoofdstuk 5);
- samenvatting (hoofdstuk 6).

De bijlagen bevatten meer uitgebreide beschrijvingen en gedetailleerde uitwerkingen van punten in het rapport.

2. BESCHRIJVING EN EVALUATIE

2.1. Algemeen

Bij de beschrijving en evaluatie van het beleid t.a.v. de financiële verhouding Rijk/lagere overheden heeft de werkgroep de vragen van de delen A en B van de algemene taakopdracht voor alle werkgroepen beantwoord. In dit hoofdstuk is de beantwoording in hoofdlijnen weergegeven. De meer uitgebreide behandeling van de vragen is opgenomen in bijlage 2. Sommige vragen van de taakopdracht waren niet of slechts moeilijk te beantwoorden, omdat het onderwerp van de werkgroep niet een voorziening betreft in de gebruikelijke betekenis, dat wil zeggen een voorziening min of meer rechtstreeks ten dienste van de inwoners. Het onderwerp van de werkgroep omvat de methoden van bekostiging van de activiteiten van lagere overheden. De activiteiten zelf vallen buiten de opdracht.

2.2. Beschrijving van doelstellingen en instrumenten

In de financiële verhouding Rijk–provincies en Rijk–gemeenten gaat globaal f 44 mld. om. Dit bedrag wordt via de volgende kanalen aan de provincies en gemeenten toegeedeeld (bedragen 1981 in mln.):

	Provincies	Gemeenten	Totaal	%
Overige inkomsten	150	1 700	1 850	4
Heffingen	—	900	900	2
Eigen belastinggebied	150	2 000	2 150	5
Algemene uitkering	900	12 350	13 250	30
Specifieke uitkeringen	1000	25 250	26 250	59
Totaal	2200	42 200	44 400	100

Het einddoel van het huidige beleid is het verwezenlijken van de volgende structuur van middelenvoorziening:

1. Diensten van provincies en gemeenten moeten indien mogelijk en wenselijk geheel of gedeeltelijk bekostigd worden uit *tarieven*.
2. Vervolgens moet worden gezien hoe groot de omvang van *het eigen provinciale c.q. gemeentelijke belastinggebied* zou kunnen zijn. Die omvang wordt beperkt door randvoorwaarden van inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting.
3. Het restant van de benodigde middelen dient zoveel mogelijk via *de algemene uitkering van het Rijk aan provincies en gemeenten*, te komen. Slechts wanneer toedeling van middelen via de algemene uitkering op te grote bezwaren stuit (lage verdeel-effectiviteit), dan kan toedeling plaatsvinden in de vorm van:
4. *Specifieke uitkeringen*. Deze dienen wel aan bepaalde eisen te voldoen, zoals in beginsel 100% dekking van de (norm)kosten, zo weinig mogelijk rijksbemoeienis c.q. zoveel mogelijk bestedingsvrijheid van de lagere overheden, zo weinig mogelijk administratieve rompslomp e.d.

Samenvattend houdt dit in dat het doel van het financiële-verhoudingsbeleid is te bevorderen dat bij middelentoedeling aan lagere overheden de departementen kiezen voor *die* methoden van bekostiging die:

- a. langs zo kort mogelijke lijnen verband leggen tussen het nut van een activiteit en het daarvoor te brengen offer;
 - b. de lagere overheden zoveel mogelijk vrijheid laten bij het bepalen van de hoogte van de beschikbare middelen, alsmede bij het bepalen van de richting waarin en de wijze waarop deze zullen worden aangewend;
 - c. zo weinig mogelijk kosten;
- zulks binnen randvoorwaarden van voldoende effectiviteit, inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting.

Realisering van de doelstellingen is slechts in beperkte mate objectief meetbaar. Met name de hiervoor genoemde randvoorwaarden nopen vaak tot subjectieve oordelen. Het is echter mogelijk bekostigingsregelingen te vergelijken op punten als lengte van de weg tussen nut en offer, en kosten per f 1000 bekostigd bedrag.

De belangrijkste instrumenten om de doelstellingen te verwezenlijken zijn:

- a. het periodiek registreren van alle bekostigingsregelingen;
- b. het in kaart brengen van de kosten van de afzonderlijke bekostigingsregelingen;
- c. het stellen van regels met betrekking tot de onderscheiden bekostigingsmethoden;

- d. het toetsen van nieuwe en wijzigingen van bestaande bekostigingsregelingen aan de doelstellingen;
- e. het verrichten van onderzoek naar mogelijkheden om bekostigingsregelingen om te zetten in andere, die kortere lijnen leggen tussen nut en offer en/of de lagere overheden meer vrijheid laten en/of minder kosten, zulks binnen de randvoorwaarden;
- f. het prijsbeleid t.a.v. tarieven;
- g. de vaststelling door het Rijk van de maximumomvang van de eigen belastinggebieden;
- h. de goedkeuring van belastingverordeningen;
- i. de vaststelling door het Rijk van de omvang van de algemene uitkering.

2.3. De kosten van het beleid

Zoals in de inleiding is aangegeven, heeft de werkgroep getracht door middel van onderzoek een raming te maken van de kosten verbonden aan de methoden van bekostiging van uitgaven van lagere overheden. Een belangrijk onderdeel van het onderzoek was een bij de departementen ingestelde enquête, waarin werd gevraagd naar het aantal mensjaren besteed aan de specifieke uitkeringen. De resultaten van het onderzoek en de gevolgde berekeningswijzen staan beschreven in bijlage 1.

De geraamde kosten aan rijkszijde vloeien voort uit het door de werkgroep ingestelde onderzoek; van de kosten bij de lagere overheden heeft de werkgroep een schatting gemaakt.

De uitkomsten, gebaseerd op 1981, zijn als volgt (in mln.):

	Kosten bij		
	Rijk	Lagere overheden	Totaal
Tarieven	p.m.	p.m.	p.m.
Belasting/retributies	p.m.	p.m.	p.m.
Algemene uitkeringen	8,5	18,8	27,3
Specifieke uitkeringen	135,5	196,8	332,3
Totaal	144,0	215,6	359,6

De werkgroep is er in de beperkte tijd die tot haar beschikking stond, niet in geslaagd betrouwbare gegevens te verzamelen over de indirecte kosten van tarieven en belastingen. Deze zijn in de tabel als p.m.-post opgenomen. De uitkomsten vermeld bij de specifieke uitkeringen moeten met zeer veel voorzichtigheid worden gehanteerd. Bij het onderzoek deden zich een aantal problemen voor die afbreuk doen aan de betrouwbaarheid van de cijfers. Over het algemeen kan worden gesteld dat departementale administraties niet zijn ingericht op het leveren van de door de werkgroep gevraagde gegevens. Mede daardoor was het enkele departementen niet mogelijk in het korte tijdsbestek een opgave voor alle uitkeringen te doen. Waar nodig heeft de werkgroep zelf een schatting gemaakt.

Een ander probleem vormde de toeschrijving van mensjaren aan uitkeringen. Specifieke uitkeringen zijn vaak sterk verweven met het gevoerde beleid t.a.v. een bepaalde voorziening. Dit betekent dat niet altijd precies is aan te geven hoeveel mensjaren aan de uitkering zelf dan wel aan het beleid moeten worden toegerekend. De indruk bestaat dat in gevallen van twijfel vaak geen toerekening aan de uitkering plaatsvond maar aan het beleid. Dit verschijnsel bemoeilijkt ook de beoordeling van de besparingsmogelijkheden bij eventuele overheveling. Ten slotte is het de indruk van de werkgroep dat de mate van perfectie waarmee de vragenlijsten konden worden ingevuld, in sommige gevallen niet al te groot was.

De gepresenteerde bedragen zijn waarschijnlijk een onderschatting van de werkelijkheid. Zie ook bijlage 1.

2.4. Evaluatie van doelstellingen

De doelstellingen zoals aangegeven bij 2.2, zijn pas in de laatste jaren geformuleerd. Ten opzichte van de uitgangssituatie ten tijde waarop de doelstellingen zijn geformuleerd, hebben zich geen of nauwelijks relevante veranderingen voorgedaan. Van een beleid, in de zin van bewust bevorderen van b.v. het bekostigingskanaal van de algemene uitkering, was tot voor kort weinig sprake.

Tot 1970 was de omvang van de algemene uitkeringen ongeveer gelijk aan die van de specifieke uitkeringen. Na 1973 is het aandeel van de specifieke uitkeringen, vooral door de groei van de uitkeringen voor sociale voorzieningen, sterk toegenomen. De nadelige effecten van zo'n zware nadruk op deze uitkeringen, zie hoofdstuk 3, zijn pas tegen het einde van de jaren zeventig duidelijk gebleken. De verzwakking van de positie van de algemene uitkeringen heeft ook de mogelijkheden van de lagere overheden verminderd om tegenvallers op te vangen in de andere inkomsten of de daarmee bestreken uitgaven.

Tegen deze achtergrond is in de achterliggende periode geleidelijk het besef ontstaan dat de bekostigingswijzen en -regelingen systematische aandacht behoeven. Dat heeft vorm gekregen in een reeks partiële beleids-beslissingen.

De aldus recent geformuleerde doelstellingen beogen ordening aan te brengen in de feitelijk aanwezige situatie. In die zin is bij het huidige beleid eerder sprake van aantasting van historisch gegroeide verhoudingen, afspraken, gewekte verwachtingen en (vermeende) verkregen rechten dan van bevestiging daarvan. Op dit moment bestaat nog geen aanleiding de doelstellingen, die zeer recent zijn, te herzien.

T.a.v. de doelstelling van het beleid is de passage in het regeerakkoord van 1981 van belang m.b.t. de decentralisatie, t.w.: decentralisatie, met name op de terreinen van volkshuisvesting, regionaal economisch beleid en welzijn, wordt sterk bevorderd; met dienovereenkomstige consequenties voor wat betreft de middelen.

2.5. Evaluatie van instrumenten

De nieuwigheid van het beleid maakt het nog niet mogelijk de instrumenten aan een empirische evaluatie te onderwerpen. Het hanteren van de instrumenten is voor een deel pas kort geleden begonnen, voor een ander deel moet daarmee nog een begin worden gemaakt. Derhalve kunnen uitspraken over de realisatie van de doelstellingen nog niet worden gedaan.

Binnen het beleidsterrein vullen de instrumenten elkaar aan. Belangrijke overlappingsen met instrumenten op andere beleidsterreinen doen zich, voor zo ver bekend, niet voor.

Gezien ook het recente karakter van de instrumenten zijn op dit moment andere instrumenten of combinaties van instrumenten niet denkbaar, die zonder werkelijke wijziging in de realisatie van doelstellingen leiden tot een geringer budgettair beslag. Wel kan de toepassing van het onder 2.2 vermelde instrumentarium leiden tot belangrijke besparingen. Zie hiervoor de in hoofdstuk 5 ontwikkelde varianten.

Het beleid veroorzaakt negatieve effecten op de doelstelling van het werkgelegenheidsbeleid. Zie voor de effecten op de werkgelegenheid hoofdstuk 5. Mits rekening wordt gehouden met de bij 2.2 genoemde randvoorwaarden veroorzaakt het beleid voor zover thans bekend voor het overige geen belangrijke positieve en negatieve effecten op de realisering van andere doelstellingen dan daar vermeld. Over concrete effecten op

bepaalde beleidsterreinen is nog niet veel bekend. Niet uitgesloten is dat zich op bepaalde terreinen wel positieve of negatieve effecten zullen voordoen.

Het beleid van lagere overheden wordt beïnvloed door:

- vergroting van keuzevrijheid en verantwoordelijkheid;
- verlaging van het door hen te dragen deel van de kosten van de bekostigingsmethoden.

De hierboven genoemde effecten zijn, voor zover bekend, voorzien. De mate van beheersbaarheid van de kosten van het beleid is onbekend. Het bedrag van deze kosten diende door de werkgroep te worden opgespoord.

De werkgroep pleit voor het systematischer zichtbaar maken van deze kosten, bij voorbeeld in de begrotingshoofdstukken of in het periodieke overzicht van specifieke uitkeringen. Dan zal de beheersbaarheid waarschijnlijk verbeteren.

2.6. Toepassing profijtbeginsel/privatisering

Gezien het onderwerp van de werkgroep leverde de beantwoording van de vragen in de taakopdracht op deze punten problemen op.

Ten aanzien van het profijtbeginsel kan de volgende opmerking worden gemaakt. De kosten van een bekostigingswijze worden zowel aan de kant van de betaler als aan de kant van de ontvanger gemaakt. Aannemende dat beiden profijt hebben van de gekozen bekostigingswijze betaalt ieder de eigen kosten. Niet bekend is of de kostenverdeling in de juiste verhouding staat tot elks profijt.

De werkgroep heeft wel onderzocht, in welke mate bij de bekostiging van activiteiten van lagere overheden het profijtbeginsel kan worden toegepast. Zie hoofdstuk 3. In hoofdstuk 5 zullen dan ook voorstellen worden gedaan tot verdergaande toepassing van het profijtbeginsel om bij te dragen aan de verwezenlijking van de onder 2.2 vermelde doelstellingen.

2.7. Beleid in het buitenland

Een vergelijking van het beleid dat in Nederland wordt gevoerd t.a.v. de financiële verhouding met dat in het buitenland, is uitermate moeilijk. Dit wordt veroorzaakt door de grote verschillen in de structuur van het lokaal bestuur, en de taken en bevoegdheden van lagere overheden, alsmede een andere opzet van de financiële verhouding. Over het algemeen is in andere geïndustrialiseerde landen het aandeel van de eigen belastingen in het totaal van de inkomsten van lagere overheden veel groter en het aandeel van uitkeringen van de centrale overheid daardoor kleiner.

Internationaal zijn enige interessante trends waar te nemen. In een recente studie van de Raad van Europa, waarvan in bijlage 2 een passage is opgenomen, worden o.m. genoemd:

- de geringere groei van de opbrengst van lokale belastingen, gekoppeld aan een sterke stijging van de uitgaven van lagere overheden, heeft ertoe geleid dat de centrale overheid in toenemende mate financiële steun verleent aan het lokaal bestuur;
- vooral wanneer deze steun wordt verleend in de vorm van specifieke uitkeringen kan dit een bedreiging vormen voor de lokale autonomie;
- mede daardoor wordt in sommige landen de financiële hulp in toenemende mate verstrekt in de vorm van algemene uitkeringen, waarbij getracht wordt een nauwere aansluiting tot stand te brengen aan de behoeften van lagere overheden;
- de tendens kan in enkele landen wel worden waargenomen om van specifieke uitkeringen slechts gebruik te maken voor een beperkt aantal voorzieningen waaraan door de centrale overheid een hoge prioriteit wordt gegeven.

Op grond van deze informatie kan met de nodige voorzichtigheid de conclusie worden getrokken dat de ontwikkeling in het buitenland m.n. wat betreft de specifieke uitkeringen, correspondeert met die in Nederland.

3. BEKOSTIGINGSMETHODEN

3.1. Algemeen

Uitgaande van de structuur van middelenvoorziening van lagere overheden, zoals deze in hoofdstuk 2 is omschreven als einddoel van het huidige beleid, heeft de werkgroep mede ten behoeve van de variantontwikkeling de methoden van bekostiging aan een aparte beschouwing onderworpen. Het betreft hier:

- tarieven;
- eigen belastinggebied lagere overheden;
- algemene uitkeringen;
- specifieke uitkeringen;

3.2. Tarieven

Zoals aangegeven in hoofdstuk 2, dienen voorzieningen van provincies en gemeenten, indien mogelijk en wenselijk, geheel of gedeeltelijk bekostigd te worden uit tarieven. Op grond van overwegingen van allocatie verdient de bekostiging door middel van tarieven (prijzen, bijdragen, retributies etc.) de voorkeur boven lokale belastingen, algemene uitkeringen en specifieke uitkeringen.

Door het gebruik van tarieven als bekostigingsmiddel wordt in het algemeen de meest optimale afweging van nut en offerbereidheid door de individuele gebruiker gerealiseerd. Het betreft hier in wezen de toepassing van het profijtbeginsel. Naast een betere allocatie kan door een verdere toepassing van het profijtbeginsel als alternatieve bekostigingsmethode, de prioriteitenstelling van lagere overheden worden verbeterd en voor zover de bekostiging uit specifieke middelen afneemt, de bestedingsvrijheid worden verruimd, in vergelijking met de andere methoden van bekostiging. Door de werkgroep worden tot inkomsten uit tarieven bij lagere overheden verstaan alle inkomsten die kunnen worden toegerekend aan een aanwijsbare tegenprestatie van de lagere overheid, ook als deze in het juridische spraakgebruik worden gerekend tot belastingen. Belastingen in economische zin zijn door de werkgroep tot het eigen belastinggebied gerekend.

Een uitvoerige beschouwing van de functie van het profijtbeginsel en de randvoorwaarden die gelden bij de toepassing van het profijtbeginsel bij gemeenten is opgenomen in bijlage 3. Uitgaande van de huidige doelstellingen van het beleid heeft de werkgroep voor een aantal voorzieningen van gemeenten onderzocht of deze in aanmerking komen voor een verdere toepassing van het profijtbeginsel. Zij heeft daarbij bekeken in welke mate de kosten van de gemeentelijke activiteiten op dit moment gedekt worden door de opbrengsten uit prijzen, bijdragen, retributies etc. Op grond van haar bevindingen komt de werkgroep tot een eerste voorlopige en onvolledige schatting van de gemeentelijke inkomsten, die door intensivering van het profijtbeginsel kunnen worden verkregen. Het betreft hier een bedrag van 1750 mln. Zie bijlage 3. Op basis van deze gegevens heeft de werkgroep in hoofdstuk 5 een variant ontwikkeld, waarbij dit bedrag op de algemene uitkering wordt gekort.

Het was door tijdsgebrek niet mogelijk om bij het onderzoek ook de provinciale voorzieningen te betrekken.

3.3. Eigen belastinggebied lagere overheden

Bij de beschrijving van de doelstellingen (hoofdstuk 2) is aangegeven dat als bekostiging van diensten van lagere overheden door middel van tarieven niet voldoende is, gezien moet worden in hoeverre dit mogelijk is door het heffen van lokale belastingen. Het gaat hierbij om belastingen in economische zin. Zie 3.2.

Door gebruik te maken van het eigen belastinggebied kunnen de lagere overheden zich voorzien van middelen tot dekking van de uit hun taakvervulling voortvloeiende uitgaven. Deze middelen zijn vrij besteedbaar, waardoor lagere overheden een zelfstandig beleid kunnen voeren.

Theoretisch is aan lokale belastingen het voordeel verbonden dat er een betere afweging op lokaal niveau plaatsvindt tussen het belastingoffer en de gewenste (omvang van de) voorziening. Er gelden echter een aantal randvoorwaarden, zoals ook vermeld in hoofdstuk 2. Het betreft hier met name overwegingen ten aanzien van het inkomensbeleid, het macro-economisch beleid en de ruimtelijke inrichting. Het zijn deze overwegingen die er in Nederland toe geleid hebben aan het eigen belastinggebied over het algemeen slechts een tweetal functies toe te kennen:

- de functie van buffer tussen toedeling van algemene en specifieke uitkeringen en het plaatselijke behoeftepatroon; het opvangen van oneffenheden als gevolg van de onvermijdelijke onvolkomenheid van het verdeelmechanisme van algemene en specifieke uitkeringen alsmede het opvangen van tegenvallers in de autonome sfeer;
- de functie van vrije zoom voor marginale afweging van nut en offer inzake plaatselijke voorzieningen.

Het eigen belastinggebied van lagere overheden is momenteel, in tegenstelling tot de situatie tot aan het begin van deze eeuw, van geringe omvang. Internationaal gezien nemen de lokale belastingen in Nederland een beperkte plaats in. Voor een meer uitvoerige beschouwing van het eigen belastinggebied van lagere overheden kan verwezen worden naar bijlage 4.

Uitgaande van de huidige doelstellingen van het beleid kan het eigen belastinggebied van lagere overheden aanzienlijk worden uitgebreid. In het vorige heroverwegingsrapport over de financiële verhouding is daarover gesteld dat de vergroting van het eigen belastinggebied leidt tot een grote netto-bestedingswinst (verlaging van uitgaven door een betere afweging)⁶. De werkgroep heeft echter in deze heroverwegingsronde afgezien van het ontwikkelen van varianten ten aanzien van het eigen belastinggebied. Deze varianten zouden dan moeten resulteren in kortingen op algemene en specifieke uitkeringen. Momenteel wordt namelijk het eigen belastinggebied van lagere overheden onderzocht door de Commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (de commissie-Christiaanse). Deze commissie heeft onder meer als taak advies uit te brengen over een mogelijke inkrimping van het rijksbelastinggebied in verband met uitbreiding van het belastinggebied van provincies en gemeenten.

De realisatie van eventuele voorstellen kan onder andere plaatsvinden door verlaging van algemene en specifieke uitkeringen met een gelijktijdige verhoging van de gemeentelijke en provinciale belastingen.

Inmiddels heeft de commissie een tussentijds deelrapport uitgebracht over de provinciale belastingen. De commissie is onder meer van oordeel dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting definitief in het provinciaal belastinggebied moeten worden opgenomen. Het maximale aantal opcenten zou daarbij zonder bezwaar kunnen worden verdubbeld.

De eindrapportage van de commissie-Christiaanse wordt eind 1982 verwacht.

In dezen heeft de werkgroep niet willen vooruitlopen op de concrete voorstellen van de bovengenoemde commissie.

⁶ Op cit. Deelrapport 2, blz. 13.

3.4. Algemene uitkeringen

De algemene uitkeringen uit Gemeente- en Provinciefonds zijn één van de wijzen om lagere overheden te voorzien van algemene middelen tot dekking van de uit hun taakvervulling voortvloeiende gewone uitgaven. Deze taakvervulling kan voortvloeien uit formele wetten, uit het in medebewind roepen door hogere overheden, dan wel uit autonome taakbehoartiging.

Bij de algemene uitkeringen staat de zelfstandigheid van het lokaal bestuur voorop. Dat wil zeggen dat de algemene uitkeringen, die aan lagere overheden worden toegedeeld op basis van bepaalde behoefte-indicatoren, in beginsel, binnen wettelijke grenzen, vrij besteedbaar zijn.

Uitgaande van de in hoofdstuk 2 genoemde doelstellingen is deze methode van bekostiging van activiteiten van lagere overheden te prefereren boven specifieke uitkeringen, door de betere afweging van nut en offer en de vrije besteedbaarheid. Uit allocatie-oogpunt zijn lokale belastingen te prefereren boven algemene uitkeringen, vanwege de afweging tussen voorzieningen en belastingoffers. Bij algemene uitkeringen geschiedt de afweging tussen voorzieningen binnen een bepaald budget.

Gelet echter op de omstandigheden dat de medebewindstaken van lagere overheden, de afgelopen decennia, sterk zijn toegenomen, is de vrije besteedbaarheid voor een deel een zeer betrekkelijke. Ook niet kostendekkende specifieke uitkeringen leggen beslag op de algemene middelen. De beheersbaarheid van de algemene uitkeringen door het Rijk is volkomen, aangezien de bedragen van de algemene uitkeringen jaarlijks bij begrotingswet worden vastgesteld.

Zoals bij de evaluatie (hoofdstuk 2) is aangegeven, hebben de algemene uitkeringen de laatste tien jaar aan belangrijkheid ingeboet ten gunste van de specifieke uitkeringen. De nadelen verbonden aan specifieke uitkeringen (zie 3.5), hebben ertoe geleid dat het beleid nu gericht is op versterking van algemene uitkeringen.

De problematiek van algemene uitkeringen is thans sterk in beweging. De werkgroep kan wijzen op:

- mogelijke overheveling vanuit de algemene uitkeringen naar provinciaal en gemeentelijk belastinggebied, voortvloeiend uit de eventuele aanbevelingen van de commissie-Christiaanse (zie ook 3.3);
- het wetsontwerp tot wijziging van de regeling van het Provinciefonds;
- de voorbereiding van een nieuwe Financiële-Verhoudingswet, ter vervanging van die van 1960.

De belangrijkste ontwikkelingen zijn weergegeven in bijlage 5, met een beschrijving van Gemeente- en Provinciefonds. In het licht van de huidige situatie, die sterk in verandering is, en mede gezien de lage indirecte kosten verbonden aan algemene uitkeringen heeft de werkgroep afgezien van het ontwikkelen van varianten ten aanzien van de algemene uitkeringen, zulks behoudens de mogelijke kortingen in verband met de verdere toepassing van het profijtbeginsel en uitbreiding van het belastinggebied.

De werkgroep beveelt aan de verfijning monumenten van de uitkering van het Gemeentefonds, met het karakter van gemengde subsidiëring, af te schaffen en de desbetreffende middelen over te hevelen naar de begroting van CRM. De onlangs herziene verfijning rioleringen vertoont veel kenmerken van een specifieke uitkering. De werking van deze verfijning dient over enkele jaren opnieuw te worden gezien.

3.5. Specifieke uitkeringen

Volgens de in hoofdstuk 2 omschreven doelstellingsstructuur komt financiering van activiteiten van lagere overheden d.m.v. specifieke

uitkeringen pas in aanmerking indien deze niet kan geschieden door tarieven, plaatselijke belastingen of algemene uitkeringen. Volgens de definitie opgenomen in het «Overzicht Specifieke Uitkeringen 1982», worden onder specifieke uitkeringen verstaan:

- uitkeringen van het Rijk aan één (of meer) lager(e) publiekrechtelijk(e) lichaam (lichamen), van welke uitkeringen de bestedingsrichting vooraf is aangegeven of welke uitkeringen worden verstrekt voor de bestrijding van de kosten van bepaalde taken of activiteiten;
- uitkeringen van het Rijk aan derden, waaraan ook één (of meer) lager(e) publiekrechtelijk(e) lichaam (lichamen) bijdraagt (bijdragen). De bestedingsrichting van de uitkeringen is vooraf aangegeven dan wel de uitkeringen worden verstrekt voor de bestrijding van de kosten van bepaalde taken of activiteiten.

De laatste decennia zijn de specifieke uitkeringen in aantal en bedragen, bij de financiering van activiteiten van lagere overheden, steeds belangrijker geworden. Het overzicht 1982 bevat een totaal aantal van 534 uitkeringen met een begroot bedrag van 33 890 mln. (Ter vergelijking voor Gemeente- en Provinciefonds is begroot rond 13,2 mld. in 1982). Aan de negatieve aspecten van de snelle groei van specifieke uitkeringen is uitvoerig aandacht geschonken in het rapport Heroverweging Binnenlands Bestuur en het rapport van de Raad van de Gemeentefinanciën «Heiligt het doel alle (specifieke) middelen»⁷. O.a. kunnen worden genoemd:

- doorkruising van de lokale prioriteitenstelling, omdat bij specifieke uitkeringen geen behoorlijke afweging plaatsvindt tussen de verschillende voorzieningen;
- aantasting van de bestedingsvrijheid van lagere overheden;
- de ondoorzichtigheid en onsamenhangendheid van het geheel van specifieke uitkeringen maken een efficiënt beheer nauwelijks mogelijk;
- het stelsel van specifieke uitkeringen gaat gepaard met hoge bureaucratiekosten;
- verstoring van de optimale allocatie van middelen.

Specifieke uitkeringen kunnen wenselijk zijn indien de toedeling van middelen via tarieven, plaatselijke belastingen en algemene uitkeringen op grote bezwaren stuit (zie hoofdstuk 2). Zij kunnen een effectief middel zijn om bepaalde door het Rijk gewenste ontwikkelingen te stimuleren of het beleid van lagere overheden te sturen. Het verdient evenwel de voorkeur deze stimulering en sturing zo ver deze nodig wordt geacht via bestuurlijke instrumenten tot stand te brengen. Wordt overgegaan tot financiering van activiteiten van lagere overheden door middel van specifieke uitkeringen, dan dienen deze aan bepaalde eisen te voldoen. In bijlage 6 wordt hierop uitvoerig ingegaan.

Gezien de varianten van het rapport uit de 1ste ronde heroverweging, de aanbevelingen van het bovengenoemde rapport van de Raad voor de Gemeentefinanciën en de algemene politieke overeenstemming om tot beperking van het aantal specifieke uitkeringen te komen⁸ heeft de werkgroep veel aandacht geschonken aan de sanering van specifieke uitkeringen en de daarmee gepaard gaande besparingen (zie de hoofdstukken 4 en 5).

4. DE SANERING VAN SPECIFIEKE UITKERINGEN

4.1. Algemeen

Zoals in hoofdstuk 1 al is opgemerkt, heeft de werkgroep met name aandacht besteed aan o.m. de sanering van specifieke uitkeringen. Daarvoor is aansluiting gezocht bij de inventarisatie hiervan door de Raad voor de

⁷ Raad voor de Gemeentefinanciën: Heiligt het doel alle (specifieke) middelen, 's-Gravenhage 1981.

⁸ Door de Tweede Kamer werd aangenomen de motie-Hennekam m.b.t. de beperking van het aantal specifieke uitkeringen, motie-Hennekam c.s., Tweede Kamer, zitting 1981–1982, 17 100 VII, D en E, nr. 23.

Gemeentefinanciën en de Ministeries van Financiën en van Binnenlandse Zaken. De inhoud van de uitkeringen is meestal niet of slechts zijdelings aan de orde geweest. De taakopdracht van de werkgroep richt zich op de bekostigingswijzen; de inhoud van de onderscheiden regelingen behoort tot de competentie van andere werkgroepen. De werkgroep heeft voorstellen ontwikkeld om de indirecte kosten die verbonden zijn aan de specifieke uitkeringen te beperken. Deze voorstellen kunnen als neveneffect hebben dat ook andere nadelen van specifieke uitkeringen worden weggenomen, zoals langs elkaar heenwerken, trage besluitvorming, afwenteling tussen overheden e.d.

Gezien het aantal van ruim 500 specifieke uitkeringen was het niet mogelijk iedere individuele uitkering in details te bespreken. De werkgroep heeft daarom eerst een aantal algemene uitgangspunten vastgesteld. Op basis van die uitgangspunten zijn alle uitkeringen doorgenomen. De resultaten zijn – per uitkering – vastgelegd in de bijlage «Sanering Specifieke Uitkeringen» (bijlage 7). Hierna worden de algemene uitgangspunten, aan de hand waarvan de uitkeringen zijn besproken, toegelicht.

4.2. Soorten uitkeringen

Binnen de categorie Specifieke Uitkeringen heeft de werkgroep de volgende soorten onderscheiden:

- A. Uitkeringen in de lopende sfeer:
 - 1. apparaatskostenuitkeringen;
 - 2. uitkeringen aan zowel lagere overheden als derden;
 - 3. uitkeringen waarbij de lagere overheden louter een loketfunctie vervullen;
 - 4. koppelsubsidies;
- B. Uitkeringen in de kapitaalsfeer:
 - 5. investeringsuitkeringen;
 - 6. leningen.

1. Apparaatskostenuitkeringen

Apparaatskostenuitkeringen zijn uitkeringen die als doel hebben het vergoeden van kosten van het gemeentelijk of provinciaal apparaat t.b.v. het voorbereiden en/of uitvoeren van (rijks)beleid. Het gaat meestal om een vergoeding van salarissen van gemeentelijke en provinciale ambtenaren. In veel gevallen zijn deze, al dan niet te zamen genomen, redelijk objectief verdeelbaar over de ontvangers.

2. Lagere overheden en derden

Bij een aantal regelingen keert het departement zowel aan lagere overheden als aan derden geld uit en behandelt het de lagere overheden als derden (b.v. gemeenten en woningcorporaties, gemeenten als schoolbestuur en bijzondere schoolbesturen, gemeenten als eigenaar van een bos en particuliere eigenaren). In deze gevallen is het meestal slechts mogelijk wijzigingen aan te brengen die zowel voor derden als voor lagere overheden gelden. Er kunnen zich twee situaties voordoen m.b.t. dat deel van de gelden dat aan derden wordt uitgekeerd:

- a. De derde ontvangt alleen de uitkering van het Rijk en géén uitkering van een gemeente of provincie. In deze gevallen heeft de werkgroep geen voorstel gedaan tot wijziging van de uitkering aan lagere overheden omdat het deel van de uitkering dat rechtstreeks naar derden gaat buiten de opdracht van de werkgroep valt. Uitkeringen van het Rijk aan derden vallen immers niet onder de gehanteerde definitie van specifieke uitkering als geen enkele lagere overheid ook een bijdrage levert.

b. De derde ontvangt behalve de uitkering van het Rijk ook een uitkering van een lagere overheid. Deze uitkeringen aan derden vallen wel onder de definitie van specifieke uitkering. Bovendien vormt het feit dat een lagere overheid bijdraagt een indicatie dat de lagere overheid niet louter als derde maar hier ook als overheid optreedt. Het deel van de rijksuitkeringen dat naar derden gaat hoort tot de koppelsubsidies. De rest van de uitkering, die naar lagere overheden gaat, vormt een «gewone» specifieke uitkering. De werkgroep heeft in deze gevallen wel een saneringsvoorstel gedaan.

3. Loketfunctie

In een aantal gevallen vormt de lagere overheid louter een doorgeefluik voor uitkeringen van het Rijk aan derden. De lagere overheid kan het beleid niet beïnvloeden. Slechts de feitelijke betaling door het Rijk vindt plaats aan de lagere overheden. Als voorbeeld kunnen hier genoemd worden de kostwinnersvergoedingen van Defensie.

4. Koppelsubsidies

Koppelsubsidies zijn uitkeringen uit 's Rijks kas aan één of meer derden voor de bestrijding van de kosten van bepaalde taken of activiteiten welke niet kunnen worden verricht zonder uitkeringen van één of meer gemeenten en/of provincies.

Men is het er algemeen over eens dat dergelijke constructies een zuivere afweging van kosten en baten ernstig verstoren. Elk van de betrokken overheden is geneigd het totale voordeel van de voorziening te plaatsen tegenover de eigen, beperkte bijdrage in de kosten. Om deze reden is een werkgroep van de Commissie Afstemming Financieringsstelsels bezig aan saneringsvoorstellen voor koppelsubsidies. Men beperkt zich daarbij tot de uitkeringen op het welzijnsterrein. In bijlage 7 is aangegeven welke uitkeringen koppelsubsidies zijn. Bij die uitkeringen die in de werkgroep van de CAF aan de orde komen is daarnaar verwezen. Ook voor koppelsubsidies die niet in de werkgroep van de CAF behandeld worden kan deze heroverwegingswerkgroep geen concrete voorstellen doen. Wijziging vergt altijd een bestuurlijk besluit. De werkgroep doet wel de algemene aanbeveling koppelsubsidies zoveel mogelijk op te heffen. Het betrokken zijn van meerdere overheden bij de financiering van een activiteit van een derde veroorzaakt naast de hiervoor al genoemde afwegingsproblemen ook relatief hoge indirecte kosten.

5. Investerings

Over het algemeen is het technisch zeer moeilijk voor investeringen een andere bekostigingsmethode te vinden dan een specifieke uitkering. Alleen uitkeringen voor investeringen die regelmatig in veel provincies/gemeenten voorkomen zouden via de fondsen kunnen lopen. Het hangt ook erg van de grootte van de lagere overheid af welke investeringen regelmatig voorkomen.

6. Leningen

Leningen moeten, in tegenstelling tot andere uitkeringen, worden terugbetaald. Ze vormen een heel aparte categorie specifieke uitkeringen. Het al of niet handhaven van deze wijze van bekostiging hangt vaak sterk af van het gewenste kapitaalmarktbeleid (woningwetleningen).

4.3. Mogelijkheden tot sanering

Naar de mening van de werkgroep zijn een aantal mogelijkheden tot sanering van specifieke uitkeringen te onderscheiden.

De eerste mogelijkheid is *opheffen*. Hiervoor kan gekozen worden als een uitkering niet (meer) van (voldoende) belang wordt geacht. Opheffing van de uitkering hoeft niet noodzakelijk opheffing van de voorziening te betekenen. Men kan besluiten dat een bepaalde taak geen overheidstaak meer is (privatisering). De vrijkomende middelen (uitkering + indirecte kosten) kunnen gebruikt worden voor lastenverlaging of andere uitgaven.

De tweede mogelijkheid tot sanering is overheveling naar *de algemene uitkeringen van het Gemeentefonds en Provinciefonds*. De werkgroep ziet hier een aantal mogelijkheden:

1. Apparaatskostenuitkeringen

Deze kunnen naar de mening van de werkgroep zonder wezenlijke problemen overgeheveld worden. Uitzonderingen kunnen nodig zijn, b.v. voor apparaatskostenvergoedingen bij investeringsprojecten, die lagere overheden in eigen beheer uitvoeren. Indien een apparaatskostenvergoeding overgeheveld wordt naar een van de twee fondsen, vervallen de volledige indirecte kosten die zowel bij het departement als bij de lagere overheden gemoeid zijn met de uitkering. De uitkeringen van V & M worden op dit moment uit heffingen betaald. De werkgroep is van mening dat dit na overheveling naar de algemene uitkeringen in principe (fondsen voeden met een deel van de heffingen) zo kan blijven, eventueel voor een gefixeerd bedrag.

2. Kleine uitkeringen

Er bestaat een aantal vrij kleine uitkeringen, waarvoor overheveling naar de algemene uitkeringen voor de hand ligt. De overheveling stuit soms echter op financieel-technische bezwaren, b.v. omdat het bedrag maar naar enkele gemeenten of provincies gaat. Een oplossing voor dit probleem kan wellicht gevonden worden in het samenvoegen van de gelden van een aantal uitkeringen. Heel eenvoudig gezegd: als er twee regelingen zijn, waarvan de een uitkeert aan de zes noordelijke provincies en de ander aan de vijf zuidelijke, kunnen ze ieder apart niet naar het Provinciefonds, maar gezamenlijk waarschijnlijk wel. De werkgroep ziet mogelijkheden om in deze richting indirecte kosten te besparen. In de meeste gevallen is echter wel een nader verdelingsonderzoek nodig. De werkgroep heeft dit onderzoek wel gestart maar heeft geen kans gezien dit voor 1 juni 1982 af te ronden.

3. Overige uitkeringen naar de algemene uitkeringen

De werkgroep heeft bij nog een aantal uitkeringen overeenstemming bereikt over de wenselijkheid van overheveling naar het Gemeentefonds of Provinciefonds. Voor al deze uitkeringen geldt, dat zodra in principe besloten is dat een specifieke uitkering overgeheveld kan worden naar een van de fondsen, de verdeling over de ontvangers via de fondsen aan de orde komt. In de meeste gevallen (niet altijd) is het wenselijk dat in de nieuwe situatie dezelfde ontvangers zoveel mogelijk hetzelfde bedrag ontvangen als in de oude situatie.

Met behulp van de verschillende bestaande of eventueel nieuw te creëren verdeelmaatstaven van de fondsen is vaak een redelijke oplossing mogelijk. Bij problemen kan men nog proberen verschillende uitkeringen met verschillende verdelingen gezamenlijk over te hevelen. Dit kan de «verdelingspijn» aanzienlijk verzachten. Ten slotte is er nog de mogelijkheid van het integreren van het artikel. In het ontwerp van de nieuwe Financiële-Verhoudingswet is een artikel opgenomen, met behulp waarvan men specifieke uitkeringen in fasen op kan nemen in het Gemeentefonds. Dit technische hulpmiddel maakt dat de ontvangers van de uitkering de nadelen/voordelen

van de overheveling niet in één jaar te verwerken krijgen, maar gespreid over een aantal jaren. In ieder geval zijn voor deze onderzoeken spreidingsgegevens nodig van de specifieke uitkeringen. De werkgroep heeft voor een aantal uitkeringen deze gegevens verzameld. Zij zijn inmiddels opgenomen in een geautomatiseerd bestand. De werkgroep heeft in verband met tijdgebrek niet meer met de gegevens kunnen werken, maar hoopt daartoe in een vervolg-onderzoek alsnog de gelegenheid te krijgen.

De derde mogelijkheid tot sanering is *het samenvoegen van een aantal uitkeringen tot een brede specifieke uitkering*. Dit kan een aanzienlijke beperking van de indirecte kosten betekenen. Voorts verbetert het de samenhang en de onderlinge afstemming. Het Stadsvernieuwingsfonds vormt een voorbeeld van deze wijze van saneren.

Ten slotte wil de werkgroep nog opmerken dat bij alle saneringen in principe de beleidsvrijheid van de lagere overheden wordt vergroot. Deze verruiming kan worden aangetast, indien een departement bestuurlijke regels in de plaats stelt van de gesaneerde financiële regelingen.

In een aantal gevallen ziet de werkgroep (nog) geen mogelijkheden tot sanering. Het betreft de volgende categorieën:

1. Koppelsubsidies

Zoals hiervoor al is opgemerkt, heeft de werkgroep in de meeste gevallen verwezen naar de Commissie Afstemming Financieringsstelsels.

2. Bestuurlijk besluit nodig

In een aantal gevallen bestaat bij de werkgroep de mening dat veranderingen in uitkeringen mogelijk zijn. Vaak is het duidelijk dat daarvoor eerst een expliciet (politiek) bestuurlijk besluit moet worden genomen, waarin wordt vastgelegd welke taken en bevoegdheden bij welke overheidslaag liggen. Daarna kan pas de financieel-technische uitwerking plaatsvinden. Gezien haar financieel-technische taakopdracht heeft de werkgroep in deze gevallen geconcludeerd dat een voorafgaand bestuurlijk beginselbesluit nodig is.

3. Experimenten

Bij experimenten gaat het ook vaak om kleine uitkeringen (zie sanering door overheveling naar Gemeentefonds of Provinciefonds, punt 2). Hier ligt overheveling naar de fondsen echter niet voor de hand. Dat is strijdig met de bedoeling van een experiment. De werkgroep is daarom van mening dat rijksuitkeringen voor experimenten gehandhaafd kunnen blijven. Wel verdient het aanbeveling voor experimenten een maximale termijn te stellen van als regel 5 jaar. Overigens kan er ook bij experimenten op gelet worden dat de indirecte kosten zoveel mogelijk beperkt blijven, bij voorbeeld door normering van de uitkeringen en beperking van regelgeving.

4. Handhaven

In een aantal gevallen stelt de werkgroep voor de specifieke uitkering voorshands te handhaven. Dit komt met name vaak voor bij investeringsuitkeringen. Dit betekent echter lang niet in alle gevallen dat de indirecte kosten die met de huidige uitkering gemoeid zijn niet beperkt kunnen worden. De werkgroep is van mening dat ook op dit gebied besparingsmogelijkheden aanwezig zijn. Men kan denken aan het omzetten van declaratiesystemen in normsystemen, aan het vereenvoudigen van de regeling, aan het kritisch doorlopen van alle gestelde voorwaarden en voorschriften.

Onder het vereenvoudigen van de regeling valt bij voorbeeld ook het laten vervallen van de lagere overheid als tussenschakel wanneer het gaat om uitkeringen met loketfunctie. De werkgroep is van mening dat een loketfunctie in veel gevallen weinig zinvol is. Een tijdelijke loketfunctie kan wel zin hebben als het gaat om een eerste stap tot financiële decentralisatie.

In het algemeen geldt dat een afweging gemaakt moet worden tussen de kosten en de baten van een bepaalde bekostigingsmethode. Hierbij zij verwezen naar bijlage 6 over de aanbevelingen voor specifieke uitkeringen. Gezien de beperkte tijd is de werkgroep niet in staat geweest deze ideeën concreet uit te werken.

5. VARIANTEN

A. Specifieke uitkeringen

Op basis van de bijlage «Sanering Specifieke Uitkeringen» (bijlage 7) heeft de werkgroep een aantal varianten opgesteld.

Wijziging van de bekostigingsmethoden van de specifieke uitkeringen in de voorgestelde zin vormt een stap in de richting van het doel van het beleid inzake de financiële verhouding (bekostiging via prijzen, belastingen, algemene uitkeringen, specifieke uitkeringen). De wijziging zal de allocatie verbeteren: er zullen minder voorzieningen tot stand komen, waaraan op gemeentelijk resp. provinciaal niveau relatief weinig behoefte bestaat. Dit betekent dat de collectieve uitgaven beperkt kunnen worden zonder het voorzieningenniveau wezenlijk aan te tasten. Deze *afwegingswinst* valt niet te kwantificeren, maar is naar de mening van de werkgroep zeker niet verwaarloosbaar.

De voorgestelde wijzigingen van de bekostigingsmethode hebben ook invloed op de efficiency waarmee de lagere overheden taken vervullen. Als ondoelmatigheden en extra's niet meer geheel of gedeeltelijk afgewenteld kunnen worden op het Rijk is het eigen belang om zo efficiënt mogelijk te werken sterker. Ook dat effect is niet te kwantificeren. Het is onbekend hoeveel doelmatiger gewerkt zou kunnen worden en verder is moeilijk te schatten hoeveel van deze *efficiencywinst* omgezet kan worden in beperking van de collectieve uitgaven. Per uitkering kan wellicht wel geschat worden hoeveel procent besparing op deze wijze bereikt kan worden.

Ten slotte hebben de wijzigingen ook invloed op de indirecte kosten die met de uitkeringen gemoeid zijn. Indien een uitkering wordt opgeheven, vervallen op termijn de indirecte kosten. Wanneer de apparaatskostenvergoedingen naar één van de fondsen worden overgeheveld, zullen de bijbehorende indirecte kosten (vrijwel) geheel vervallen. Bij overheveling van andere uitkeringen naar het Provinciefonds of het Gemeentefonds zal het effect minder duidelijk zijn.

In sommige gevallen zullen de indirecte kosten eventueel op termijn geheel vervallen, in andere gevallen kan een vervangende bestuurlijke regeling nodig zijn die ook (weliswaar naar verwachting als regel minder) indirecte kosten veroorzaakt.

Indien een uitkering gewijzigd/opgeheven wordt, zullen soms reorganisaties nodig zijn die tijd vergen, overleg met vakbonden is nodig, wachtgeldregelingen moeten worden getroffen enz. Verder zijn (zie ook bijlage 1) het beleid en de kosten van het daarbij behorende financieringskanaal niet altijd geheel uit elkaar te trekken. Dit betekent dat de werkelijke besparing op de indirecte kosten lager kan zijn dan nu geraamd.

De werkgroep is van mening dat ook uitkeringen waarvan voorgesteld wordt ze te handhaven individueel diepgaand bestudeerd moeten worden op mogelijkheden tot vereenvoudiging, beperking voorschriften e.d.

INHOUD

	Blz.
1 Inleiding	3
1.1 Aansluiting bij de heroverweging 1ste ronde	3
1.2 Werkwijze	4
1.3 Structuur van het rapport	5
2 Beschrijving en evaluatie	5
2.1 Algemeen	5
2.2 Beschrijving van doelstellingen en instrumenten	6
2.3 De kosten van het beleid	7
2.4 Evaluatie van doelstellingen	8
2.5 Evaluatie van instrumenten	8
2.6 Toepassing profijtbeginzel/privatisering	9
2.7 Beleid in het buitenland	9
3 Bekostigingsmethoden	10
3.1 Algemeen	10
3.2 Tarieven	10
3.3 Eigen belastinggebied lagere overheden	11
3.4 Algemene uitkeringen	12
3.5 Specifieke uitkeringen	12
4 De sanering van specifieke uitkeringen	13
4.1 Algemeen	13
4.2 Soorten uitkeringen	14
4.3 Mogelijkheden tot sanering	15
5 Varianten	18
A. Specifieke uitkeringen	18
B. Intensivering van het profijtbeginzel	22
6 Samenvatting	23
Bijlagen:	
1 De indirecte kosten van de specifieke en algemene uitkeringen in 1981	26
2 Vragen en antwoorden Algemene Taakopdracht delen A en B	
Appendix: Passage uit het rapport «Financial Apportionment and Equalisation», Study Series Local and Regional Authorities in Europe, study nr. 24, Council of Europe, Strasbourg, 1981.	79
3 Het profijtbeginzel	90
Appendix A: overzicht marktbedrijven	98
Appendix B: lijst met gemeentelijke activiteiten waarbij in beginzel toepassing van het profijtbeginzel mogelijk is	99
Appendix C: voorstellen intensivering profijtbeginzel	104
4 Eigen belastinggebied lagere overheden	116
5 Gemeente- en Provinciefonds	122
6 Aanbevelingen voor specifieke uitkeringen	131
7 Saneringsvoorstellen specifieke uitkeringen	146

T.a.v. de vergroting van het eigen belastinggebied (besparingsmogelijkheid 2) heeft de werkgroep niet willen vooruitlopen op de eindrapportage van de Commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (de z.g. commissie-Christiaanse). Het rapport van deze commissie wordt eind 1982 verwacht. Dit betekent dat door de werkgroep maar in beperkte mate aspecten van het eigen belastinggebied van lagere overheden in beschouwing zijn genomen.

De werkgroep heeft zich voornamelijk geconcentreerd op de eerste beleidsvariant uit het vorige rapport: de overheveling van specifieke naar algemene uitkeringen en de efficiencyverbetering bij specifieke uitkeringen. Een belangrijke aanleiding hiervoor is dat in het eerste heroverwegingsrapport de bureaucratiekosten van het stelsel van specifieke uitkeringen waren geraamd op 1150 mln.⁵ Daarnaast heeft de werkgroep aandacht besteed aan de uitwerking van de derde beleidsvariant (kortingen op de algemene uitkeringen), door de versterkte toepassing van het profijtbeginsel. De daarvoor ontwikkelde variant is echter minder concreet uitgewerkt.

1.2. Werkwijze

De werkgroep heeft in aansluiting op het rapport uit de vorige ronde in haar onderzoek betrokken:

- het beleid t.a.v. de financiële verhouding Rijk/lagere overheden in zijn algemeenheid;
- de bekostiging uit bijdragen van gebruikers;
- het eigen belastinggebied van lagere overheden;
- de algemene uitkeringen;
- de specifieke uitkeringen.

Naast de beschrijving en evaluatie van het beleid, volgens de taakopdracht voor alle heroverwegingsgroepen, en naast enkele beschouwingen over het eigen belastinggebied en de algemene uitkeringen, heeft de werkgroep met name t.b.v. de variantontwikkeling meer in het bijzonder uitgewerkt de sanering van specifieke uitkeringen en de mogelijkheden van een versterkte toepassing van het profijtbeginsel bij de bekostiging van activiteiten van lagere overheden.

Ten aanzien van de budgettaire taakstelling en het referentiepunt voor de verplichte 20%-variant heeft de werkgroep de kosten verbonden aan de methoden van bekostiging van de activiteiten van lagere overheden in kaart gebracht. Aangezien aan deze kosten tot nu toe nog niet op systematische wijze aandacht was geschonken, heeft de werkgroep getracht door onderzoek en schattingen tot een beter onderbouwde raming te komen (zie hoofdstuk 2).

Hierbij zijn alle departementen geënquêteerd m.b.t. de indirecte kosten van specifieke uitkeringen. Aangezien deze kosten in hoofdzaak bestaan uit personeelskosten, is aan de departementen gevraagd per specifieke uitkering aan te geven hoeveel mensjaren besteed worden aan beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -ondersteuning van de specifieke uitkering. In een latere fase zijn de aantallen mensjaren omgerekend naar bedragen. Daarnaast is gevraagd naar eventuele bijzondere kosten, zoals automatiseringskosten. Een uitvoerig verslag van dit onderzoek en de berekeningen zijn opgenomen in bijlage 1. Als peiljaar bij het onderzoek werd 1981 gehanteerd. Aangezien t.a.v. personeelsformaties geen meerjarenramingen bestaan, is de raming van de kosten beperkt gebleven tot 1981. Uitgaande van de veronderstelling dat grote fluctuaties in de totale personeelsbezetting in de komende jaren niet worden verwacht kunnen de cijfers met de nodige voorzichtigheid naar 1986 worden doorgetrokken.

Het onderzoek naar de indirecte kosten van specifieke uitkeringen had ook een functie t.a.v. de variantontwikkeling. Door middel van het onderzoek kunnen bij varianten waarin overheveling van specifieke naar algemene uitkeringen wordt voorgesteld, de consequenties voor de personeelsbezetting per uitkering in orde van grootte worden aangegeven.

⁵ Op cit. samenvattend eindrapport, blz. 25, Deelrapport 2, blz. 9.

2.2. Beschrijving van doelstellingen en instrumenten

In de financiële verhouding Rijk–provincies en Rijk–gemeenten gaat globaal f 44 mld. om. Dit bedrag wordt via de volgende kanalen aan de provincies en gemeenten toegeedeeld (bedragen 1981 in mln.):

	Provincies	Gemeenten	Totaal	%
Overige inkomsten	150	1 700	1 850	4
Heffingen	—	900	900	2
Eigen belastinggebied	150	2 000	2 150	5
Algemene uitkering	900	12 350	13 250	30
Specifieke uitkeringen	1000	25 250	26 250	59
Totaal	2200	42 200	44 400	100

Het einddoel van het huidige beleid is het verwezenlijken van de volgende structuur van middelenvoorziening:

1. Diensten van provincies en gemeenten moeten indien mogelijk en wenselijk geheel of gedeeltelijk bekostigd worden uit *tarieven*.
2. Vervolgens moet worden gezien hoe groot de omvang van *het eigen provinciale c.q. gemeentelijke belastinggebied* zou kunnen zijn. Die omvang wordt beperkt door randvoorwaarden van inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting.
3. Het restant van de benodigde middelen dient zoveel mogelijk via *de algemene uitkering van het Rijk aan provincies en gemeenten*, te komen. Slechts wanneer toedeling van middelen via de algemene uitkering op te grote bezwaren stuit (lage verdeel-effectiviteit), dan kan toedeling plaatsvinden in de vorm van:
4. *Specifieke uitkeringen*. Deze dienen wel aan bepaalde eisen te voldoen, zoals in beginsel 100% dekking van de (norm)kosten, zo weinig mogelijk rijksbemoeienis c.q. zoveel mogelijk bestedingsvrijheid van de lagere overheden, zo weinig mogelijk administratieve rompslomp e.d.

Samenvattend houdt dit in dat het doel van het financiële-verhoudingsbeleid is te bevorderen dat bij middelentoedeling aan lagere overheden de departementen kiezen voor *die* methoden van bekostiging die:

- a. langs zo kort mogelijke lijnen verband leggen tussen het nut van een activiteit en het daarvoor te brengen offer;
 - b. de lagere overheden zoveel mogelijk vrijheid laten bij het bepalen van de hoogte van de beschikbare middelen, alsmede bij het bepalen van de richting waarin en de wijze waarop deze zullen worden aangewend;
 - c. zo weinig mogelijk kosten;
- zulks binnen randvoorwaarden van voldoende effectiviteit, inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting.

Realisering van de doelstellingen is slechts in beperkte mate objectief meetbaar. Met name de hiervoor genoemde randvoorwaarden nopen vaak tot subjectieve oordelen. Het is echter mogelijk bekostigingsregelingen te vergelijken op punten als lengte van de weg tussen nut en offer, en kosten per f 1000 bekostigd bedrag.

De belangrijkste instrumenten om de doelstellingen te verwezenlijken zijn:

- a. het periodiek registreren van alle bekostigingsregelingen;
- b. het in kaart brengen van de kosten van de afzonderlijke bekostigingsregelingen;
- c. het stellen van regels met betrekking tot de onderscheiden bekostigingsmethoden;

De gepresenteerde bedragen zijn waarschijnlijk een onderschatting van de werkelijkheid. Zie ook bijlage 1.

2.4. Evaluatie van doelstellingen

De doelstellingen zoals aangegeven bij 2.2, zijn pas in de laatste jaren geformuleerd. Ten opzichte van de uitgangssituatie ten tijde waarop de doelstellingen zijn geformuleerd, hebben zich geen of nauwelijks relevante veranderingen voorgedaan. Van een beleid, in de zin van bewust bevorderen van b.v. het bekostigingskanaal van de algemene uitkering, was tot voor kort weinig sprake.

Tot 1970 was de omvang van de algemene uitkeringen ongeveer gelijk aan die van de specifieke uitkeringen. Na 1973 is het aandeel van de specifieke uitkeringen, vooral door de groei van de uitkeringen voor sociale voorzieningen, sterk toegenomen. De nadelige effecten van zo'n zware nadruk op deze uitkeringen, zie hoofdstuk 3, zijn pas tegen het einde van de jaren zeventig duidelijk gebleken. De verzwakking van de positie van de algemene uitkeringen heeft ook de mogelijkheden van de lagere overheden verminderd om tegenvallers op te vangen in de andere inkomsten of de daarmee bestreken uitgaven.

Tegen deze achtergrond is in de achterliggende periode geleidelijk het besef ontstaan dat de bekostigingswijzen en -regelingen systematische aandacht behoeven. Dat heeft vorm gekregen in een reeks partiële beleids-beslissingen.

De aldus recent geformuleerde doelstellingen beogen ordening aan te brengen in de feitelijk aanwezige situatie. In die zin is bij het huidige beleid eerder sprake van aantasting van historisch gegroeide verhoudingen, afspraken, gewekte verwachtingen en (vermeende) verkregen rechten dan van bevestiging daarvan. Op dit moment bestaat nog geen aanleiding de doelstellingen, die zeer recent zijn, te herzien.

T.a.v. de doelstelling van het beleid is de passage in het regeerakkoord van 1981 van belang m.b.t. de decentralisatie, t.w.: decentralisatie, met name op de terreinen van volkshuisvesting, regionaal economisch beleid en welzijn, wordt sterk bevorderd; met dienovereenkomstige consequenties voor wat betreft de middelen.

2.5. Evaluatie van instrumenten

De nieuwigheid van het beleid maakt het nog niet mogelijk de instrumenten aan een empirische evaluatie te onderwerpen. Het hanteren van de instrumenten is voor een deel pas kort geleden begonnen, voor een ander deel moet daarmee nog een begin worden gemaakt. Derhalve kunnen uitspraken over de realisatie van de doelstellingen nog niet worden gedaan.

Binnen het beleidsterrein vullen de instrumenten elkaar aan. Belangrijke overlappingsen met instrumenten op andere beleidsterreinen doen zich, voor zo ver bekend, niet voor.

Gezien ook het recente karakter van de instrumenten zijn op dit moment andere instrumenten of combinaties van instrumenten niet denkbaar, die zonder werkelijke wijziging in de realisatie van doelstellingen leiden tot een geringer budgettair beslag. Wel kan de toepassing van het onder 2.2 vermelde instrumentarium leiden tot belangrijke besparingen. Zie hiervoor de in hoofdstuk 5 ontwikkelde varianten.

Het beleid veroorzaakt negatieve effecten op de doelstelling van het werkgelegenheidsbeleid. Zie voor de effecten op de werkgelegenheid hoofdstuk 5. Mits rekening wordt gehouden met de bij 2.2 genoemde randvoorwaarden veroorzaakt het beleid voor zover thans bekend voor het overige geen belangrijke positieve en negatieve effecten op de realisering van andere doelstellingen dan daar vermeld. Over concrete effecten op

Op grond van deze informatie kan met de nodige voorzichtigheid de conclusie worden getrokken dat de ontwikkeling in het buitenland m.n. wat betreft de specifieke uitkeringen, correspondeert met die in Nederland.

3. BEKOSTIGINGSMETHODEN

3.1. Algemeen

Uitgaande van de structuur van middelenvoorziening van lagere overheden, zoals deze in hoofdstuk 2 is omschreven als einddoel van het huidige beleid, heeft de werkgroep mede ten behoeve van de variantontwikkeling de methoden van bekostiging aan een aparte beschouwing onderworpen. Het betreft hier:

- tarieven;
- eigen belastinggebied lagere overheden;
- algemene uitkeringen;
- specifieke uitkeringen;

3.2. Tarieven

Zoals aangegeven in hoofdstuk 2, dienen voorzieningen van provincies en gemeenten, indien mogelijk en wenselijk, geheel of gedeeltelijk bekostigd te worden uit tarieven. Op grond van overwegingen van allocatie verdient de bekostiging door middel van tarieven (prijzen, bijdragen, retributies etc.) de voorkeur boven lokale belastingen, algemene uitkeringen en specifieke uitkeringen.

Door het gebruik van tarieven als bekostigingsmiddel wordt in het algemeen de meest optimale afweging van nut en offerbereidheid door de individuele gebruiker gerealiseerd. Het betreft hier in wezen de toepassing van het profijtbeginsel. Naast een betere allocatie kan door een verdere toepassing van het profijtbeginsel als alternatieve bekostigingsmethode, de prioriteitenstelling van lagere overheden worden verbeterd en voor zover de bekostiging uit specifieke middelen afneemt, de bestedingsvrijheid worden verruimd, in vergelijking met de andere methoden van bekostiging. Door de werkgroep worden tot inkomsten uit tarieven bij lagere overheden verstaan alle inkomsten die kunnen worden toegerekend aan een aanwijsbare tegenprestatie van de lagere overheid, ook als deze in het juridische spraakgebruik worden gerekend tot belastingen. Belastingen in economische zin zijn door de werkgroep tot het eigen belastinggebied gerekend.

Een uitvoerige beschouwing van de functie van het profijtbeginsel en de randvoorwaarden die gelden bij de toepassing van het profijtbeginsel bij gemeenten is opgenomen in bijlage 3. Uitgaande van de huidige doelstellingen van het beleid heeft de werkgroep voor een aantal voorzieningen van gemeenten onderzocht of deze in aanmerking komen voor een verdere toepassing van het profijtbeginsel. Zij heeft daarbij bekeken in welke mate de kosten van de gemeentelijke activiteiten op dit moment gedekt worden door de opbrengsten uit prijzen, bijdragen, retributies etc. Op grond van haar bevindingen komt de werkgroep tot een eerste voorlopige en onvolledige schatting van de gemeentelijke inkomsten, die door intensivering van het profijtbeginsel kunnen worden verkregen. Het betreft hier een bedrag van 1750 mln. Zie bijlage 3. Op basis van deze gegevens heeft de werkgroep in hoofdstuk 5 een variant ontwikkeld, waarbij dit bedrag op de algemene uitkering wordt gekort.

Het was door tijdsgebrek niet mogelijk om bij het onderzoek ook de provinciale voorzieningen te betrekken.

3.4. Algemene uitkeringen

De algemene uitkeringen uit Gemeente- en Provinciefonds zijn één van de wijzen om lagere overheden te voorzien van algemene middelen tot dekking van de uit hun taakvervulling voortvloeiende gewone uitgaven. Deze taakvervulling kan voortvloeien uit formele wetten, uit het in medebewind roepen door hogere overheden, dan wel uit autonome taakbehoartiging.

Bij de algemene uitkeringen staat de zelfstandigheid van het lokaal bestuur voorop. Dat wil zeggen dat de algemene uitkeringen, die aan lagere overheden worden toegedeeld op basis van bepaalde behoefte-indicatoren, in beginsel, binnen wettelijke grenzen, vrij besteedbaar zijn.

Uitgaande van de in hoofdstuk 2 genoemde doelstellingen is deze methode van bekostiging van activiteiten van lagere overheden te prefereren boven specifieke uitkeringen, door de betere afweging van nut en offer en de vrije besteedbaarheid. Uit allocatie-oogpunt zijn lokale belastingen te prefereren boven algemene uitkeringen, vanwege de afweging tussen voorzieningen en belastingoffers. Bij algemene uitkeringen geschiedt de afweging tussen voorzieningen binnen een bepaald budget.

Gelet echter op de omstandigheden dat de medebewindstaken van lagere overheden, de afgelopen decennia, sterk zijn toegenomen, is de vrije besteedbaarheid voor een deel een zeer betrekkelijke. Ook niet kostendekkende specifieke uitkeringen leggen beslag op de algemene middelen. De beheersbaarheid van de algemene uitkeringen door het Rijk is volkomen, aangezien de bedragen van de algemene uitkeringen jaarlijks bij begrotingswet worden vastgesteld.

Zoals bij de evaluatie (hoofdstuk 2) is aangegeven, hebben de algemene uitkeringen de laatste tien jaar aan belangrijkheid ingeboet ten gunste van de specifieke uitkeringen. De nadelen verbonden aan specifieke uitkeringen (zie 3.5), hebben ertoe geleid dat het beleid nu gericht is op versterking van algemene uitkeringen.

De problematiek van algemene uitkeringen is thans sterk in beweging. De werkgroep kan wijzen op:

- mogelijke overheveling vanuit de algemene uitkeringen naar provinciaal en gemeentelijk belastinggebied, voortvloeiend uit de eventuele aanbevelingen van de commissie-Christiaanse (zie ook 3.3);
- het wetsontwerp tot wijziging van de regeling van het Provinciefonds;
- de voorbereiding van een nieuwe Financiële-Verhoudingswet, ter vervanging van die van 1960.

De belangrijkste ontwikkelingen zijn weergegeven in bijlage 5, met een beschrijving van Gemeente- en Provinciefonds. In het licht van de huidige situatie, die sterk in verandering is, en mede gezien de lage indirecte kosten verbonden aan algemene uitkeringen heeft de werkgroep afgezien van het ontwikkelen van varianten ten aanzien van de algemene uitkeringen, zulks behoudens de mogelijke kortingen in verband met de verdere toepassing van het profijtbeginnsel en uitbreiding van het belastinggebied.

De werkgroep beveelt aan de verfijning monumenten van de uitkering van het Gemeentefonds, met het karakter van gemengde subsidiëring, af te schaffen en de desbetreffende middelen over te hevelen naar de begroting van CRM. De onlangs herziene verfijning rioleringen vertoont veel kenmerken van een specifieke uitkering. De werking van deze verfijning dient over enkele jaren opnieuw te worden gezien.

3.5. Specifieke uitkeringen

Volgens de in hoofdstuk 2 omschreven doelstellingsstructuur komt financiering van activiteiten van lagere overheden d.m.v. specifieke

Gemeentefinanciën en de Ministeries van Financiën en van Binnenlandse Zaken. De inhoud van de uitkeringen is meestal niet of slechts zijdelings aan de orde geweest. De taakopdracht van de werkgroep richt zich op de bekostigingswijzen; de inhoud van de onderscheiden regelingen behoort tot de competentie van andere werkgroepen. De werkgroep heeft voorstellen ontwikkeld om de indirecte kosten die verbonden zijn aan de specifieke uitkeringen te beperken. Deze voorstellen kunnen als neveneffect hebben dat ook andere nadelen van specifieke uitkeringen worden weggenomen, zoals langs elkaar heenwerken, trage besluitvorming, afwenteling tussen overheden e.d.

Gezien het aantal van ruim 500 specifieke uitkeringen was het niet mogelijk iedere individuele uitkering in details te bespreken. De werkgroep heeft daarom eerst een aantal algemene uitgangspunten vastgesteld. Op basis van die uitgangspunten zijn alle uitkeringen doorgenomen. De resultaten zijn – per uitkering – vastgelegd in de bijlage «Sanering Specifieke Uitkeringen» (bijlage 7). Hierna worden de algemene uitgangspunten, aan de hand waarvan de uitkeringen zijn besproken, toegelicht.

4.2. Soorten uitkeringen

Binnen de categorie Specifieke Uitkeringen heeft de werkgroep de volgende soorten onderscheiden:

- A. Uitkeringen in de lopende sfeer:
 - 1. apparaatskostenuitkeringen;
 - 2. uitkeringen aan zowel lagere overheden als derden;
 - 3. uitkeringen waarbij de lagere overheden louter een loketfunctie vervullen;
 - 4. koppelsubsidies;
- B. Uitkeringen in de kapitaalsfeer:
 - 5. investeringsuitkeringen;
 - 6. leningen.

1. Apparaatskostenuitkeringen

Apparaatskostenuitkeringen zijn uitkeringen die als doel hebben het vergoeden van kosten van het gemeentelijk of provinciaal apparaat t.b.v. het voorbereiden en/of uitvoeren van (rijks)beleid. Het gaat meestal om een vergoeding van salarissen van gemeentelijke en provinciale ambtenaren. In veel gevallen zijn deze, al dan niet te zamen genomen, redelijk objectief verdeelbaar over de ontvangers.

2. Lagere overheden en derden

Bij een aantal regelingen keert het departement zowel aan lagere overheden als aan derden geld uit en behandelt het de lagere overheden als derden (b.v. gemeenten en woningcorporaties, gemeenten als schoolbestuur en bijzondere schoolbesturen, gemeenten als eigenaar van een bos en particuliere eigenaren). In deze gevallen is het meestal slechts mogelijk wijzigingen aan te brengen die zowel voor derden als voor lagere overheden gelden. Er kunnen zich twee situaties voordoen m.b.t. dat deel van de gelden dat aan derden wordt uitgekeerd:

- a. De derde ontvangt alleen de uitkering van het Rijk en géén uitkering van een gemeente of provincie. In deze gevallen heeft de werkgroep geen voorstel gedaan tot wijziging van de uitkering aan lagere overheden omdat het deel van de uitkering dat rechtstreeks naar derden gaat buiten de opdracht van de werkgroep valt. Uitkeringen van het Rijk aan derden vallen immers niet onder de gehanteerde definitie van specifieke uitkering als geen enkele lagere overheid ook een bijdrage levert.

De eerste mogelijkheid is *opheffen*. Hiervoor kan gekozen worden als een uitkering niet (meer) van (voldoende) belang wordt geacht. Opheffing van de uitkering hoeft niet noodzakelijk opheffing van de voorziening te betekenen. Men kan besluiten dat een bepaalde taak geen overheidstaak meer is (privatisering). De vrijkomende middelen (uitkering + indirecte kosten) kunnen gebruikt worden voor lastenverlaging of andere uitgaven.

De tweede mogelijkheid tot sanering is overheveling naar *de algemene uitkeringen van het Gemeentefonds en Provinciefonds*. De werkgroep ziet hier een aantal mogelijkheden:

1. Apparaatskostenuitkeringen

Deze kunnen naar de mening van de werkgroep zonder wezenlijke problemen overgeheveld worden. Uitzonderingen kunnen nodig zijn, b.v. voor apparaatskostenvergoedingen bij investeringsprojecten, die lagere overheden in eigen beheer uitvoeren. Indien een apparaatskostenvergoeding overgeheveld wordt naar een van de twee fondsen, vervallen de volledige indirecte kosten die zowel bij het departement als bij de lagere overheden gemoeid zijn met de uitkering. De uitkeringen van V & M worden op dit moment uit heffingen betaald. De werkgroep is van mening dat dit na overheveling naar de algemene uitkeringen in principe (fondsen voeden met een deel van de heffingen) zo kan blijven, eventueel voor een gefixeerd bedrag.

2. Kleine uitkeringen

Er bestaat een aantal vrij kleine uitkeringen, waarvoor overheveling naar de algemene uitkeringen voor de hand ligt. De overheveling stuit soms echter op financieel-technische bezwaren, b.v. omdat het bedrag maar naar enkele gemeenten of provincies gaat. Een oplossing voor dit probleem kan wellicht gevonden worden in het samenvoegen van de gelden van een aantal uitkeringen. Heel eenvoudig gezegd: als er twee regelingen zijn, waarvan de een uitkeert aan de zes noordelijke provincies en de ander aan de vijf zuidelijke, kunnen ze ieder apart niet naar het Provinciefonds, maar gezamenlijk waarschijnlijk wel. De werkgroep ziet mogelijkheden om in deze richting indirecte kosten te besparen. In de meeste gevallen is echter wel een nader verdelingsonderzoek nodig. De werkgroep heeft dit onderzoek wel gestart maar heeft geen kans gezien dit voor 1 juni 1982 af te ronden.

3. Overige uitkeringen naar de algemene uitkeringen

De werkgroep heeft bij nog een aantal uitkeringen overeenstemming bereikt over de wenselijkheid van overheveling naar het Gemeentefonds of Provinciefonds. Voor al deze uitkeringen geldt, dat zodra in principe besloten is dat een specifieke uitkering overgeheveld kan worden naar een van de fondsen, de verdeling over de ontvangers via de fondsen aan de orde komt. In de meeste gevallen (niet altijd) is het wenselijk dat in de nieuwe situatie dezelfde ontvangers zoveel mogelijk hetzelfde bedrag ontvangen als in de oude situatie.

Met behulp van de verschillende bestaande of eventueel nieuw te creëren verdeelmaatstaven van de fondsen is vaak een redelijke oplossing mogelijk. Bij problemen kan men nog proberen verschillende uitkeringen met verschillende verdelingen gezamenlijk over te hevelen. Dit kan de «verdelingspijn» aanzienlijk verzachten. Ten slotte is er nog de mogelijkheid van het integreren artikel. In het ontwerp van de nieuwe Financiële-Verhoudingswet is een artikel opgenomen, met behulp waarvan men specifieke uitkeringen in fasen op kan nemen in het Gemeentefonds. Dit technische hulpmiddel maakt dat de ontvangers van de uitkering de nadelen/voordelen

Onder het vereenvoudigen van de regeling valt bij voorbeeld ook het laten vervallen van de lagere overheid als tussenschakel wanneer het gaat om uitkeringen met loketfunctie. De werkgroep is van mening dat een loketfunctie in veel gevallen weinig zinvol is. Een tijdelijke loketfunctie kan wel zin hebben als het gaat om een eerste stap tot financiële decentralisatie.

In het algemeen geldt dat een afweging gemaakt moet worden tussen de kosten en de baten van een bepaalde bekostigingsmethode. Hierbij zij verwezen naar bijlage 6 over de aanbevelingen voor specifieke uitkeringen. Gezien de beperkte tijd is de werkgroep niet in staat geweest deze ideeën concreet uit te werken.

5. VARIANTEN

A. Specifieke uitkeringen

Op basis van de bijlage «Sanering Specifieke Uitkeringen» (bijlage 7) heeft de werkgroep een aantal varianten opgesteld.

Wijziging van de bekostigingsmethoden van de specifieke uitkeringen in de voorgestelde zin vormt een stap in de richting van het doel van het beleid inzake de financiële verhouding (bekostiging via prijzen, belastingen, algemene uitkeringen, specifieke uitkeringen). De wijziging zal de allocatie verbeteren: er zullen minder voorzieningen tot stand komen, waaraan op gemeentelijk resp. provinciaal niveau relatief weinig behoefte bestaat. Dit betekent dat de collectieve uitgaven beperkt kunnen worden zonder het voorzieningenniveau wezenlijk aan te tasten. Deze *afwegingswinst* valt niet te kwantificeren, maar is naar de mening van de werkgroep zeker niet verwaarloosbaar.

De voorgestelde wijzigingen van de bekostigingsmethode hebben ook invloed op de efficiency waarmee de lagere overheden taken vervullen. Als ondoelmatigheden en extra's niet meer geheel of gedeeltelijk afgewenteld kunnen worden op het Rijk is het eigen belang om zo efficiënt mogelijk te werken sterker. Ook dat effect is niet te kwantificeren. Het is onbekend hoeveel doelmatiger gewerkt zou kunnen worden en verder is moeilijk te schatten hoeveel van deze *efficiencywinst* omgezet kan worden in beperking van de collectieve uitgaven. Per uitkering kan wellicht wel geschat worden hoeveel procent besparing op deze wijze bereikt kan worden.

Ten slotte hebben de wijzigingen ook invloed op de indirecte kosten die met de uitkeringen gemoeid zijn. Indien een uitkering wordt opgeheven, vervallen op termijn de indirecte kosten. Wanneer de apparaatskostenvergoedingen naar één van de fondsen worden overgeheveld, zullen de bijbehorende indirecte kosten (vrijwel) geheel vervallen. Bij overheveling van andere uitkeringen naar het Provinciefonds of het Gemeentefonds zal het effect minder duidelijk zijn.

In sommige gevallen zullen de indirecte kosten eventueel op termijn geheel vervallen, in andere gevallen kan een vervangende bestuurlijke regeling nodig zijn die ook (weliswaar naar verwachting als regel minder) indirecte kosten veroorzaakt.

Indien een uitkering gewijzigd/opgeheven wordt, zullen soms reorganisaties nodig zijn die tijd vergen, overleg met vakbonden is nodig, wachtgeldregelingen moeten worden getroffen enz. Verder zijn (zie ook bijlage 1) het beleid en de kosten van het daarbij behorende financieringskanaal niet altijd geheel uit elkaar te trekken. Dit betekent dat de werkelijke besparing op de indirecte kosten lager kan zijn dan nu geraamd.

De werkgroep is van mening dat ook uitkeringen waarvan voorgesteld wordt ze te handhaven individueel diepgaand bestudeerd moeten worden op mogelijkheden tot vereenvoudiging, beperking voorschriften e.d.

In sommige gevallen zal de overgang zonder veel problemen uit te voeren zijn, in andere gevallen is nog (diepgaand) onderzoek naar beleids- en verdeelmogelijkheden nodig.

Voor veel uitkeringen geldt dat overheveling alleen mogelijk is (in verband met verdeelproblemen) indien tegelijkertijd ook andere uitkeringen overgaan.

Bij deze opsomming zijn de apparaatskostenvergoedingen die kunnen worden overgeheveld *niet* meegeteld.

Het uitkeringsbedrag 1981 is

f	3 314 881 000	voor overheveling naar het Gemeentefonds
f	13 748 000	voor overheveling naar het Gemeentefonds en het Stads- vernieuwingsfonds
f	43 945 000	voor overheveling naar het Provinciefonds
f	1 635 703 000	voor overheveling naar Gemeente- en Provinciefonds
f	5 008 277 000	Totaal

De besparing op indirecte kosten bedraagt

f	36 652 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds
f	2 044 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds en het Stads- vernieuwingsfonds
f	1 964 000	i.v.m. overheveling naar het Provinciefonds
f	20 368 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeente- en Provinciefonds
f	61 028 000	Totaal

Variant 4. Bestuurlijk besluit nodig

De werkgroep is van mening dat over een aantal uitkeringen pas in financieel-technische zin gesproken kan worden als er door middel van een politiek bestuurlijk besluit duidelijkheid is gekomen over de richting waarin de uitkering zich moet ontwikkelen. Met name is een uitspraak nodig over de vraag of het (nog) een overheidstaak betreft en zo ja van welke overheidslaag. Bij 33 uitkeringen denkt de werkgroep in eerste instantie aan het Provinciefonds, bij 25 aan het Gemeentefonds en bij 8 aan beide.

In deze opsomming zijn de apparaatskostenvergoedingen die kunnen worden overgeheveld *niet* meegeteld.

Het uitkeringsbedrag 1981 is

f	3 334 979 000	voor overheveling naar het Gemeentefonds
f	443 526 000	voor overheveling naar het Provinciefonds
f	87 362 000	voor overheveling naar het Gemeente- en Provinciefonds
f	3 865 867 000	Totaal

De besparing op indirecte kosten bedraagt

f	38 324 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds
f	5 970 000	i.v.m. overheveling naar het Provinciefonds
f	2 817 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds en Provinciefonds
f	47 111 000	Totaal

Variant 5. Handhaven

De werkgroep is van mening dat 146 uitkeringen voorshands gehandhaafd moeten blijven. Wel kan ook bij deze uitkeringen getracht worden de indirecte kosten te beperken (zie bijlage 6, over de vorm van de specifieke uitkeringen). De werkgroep is niet in staat een schatting te geven van het op deze manier te besparen bedrag.

Over het eerste subtotaal in de samenvattende tabel, f 5529,5 mln. aan uitkeringen en f 77,5 mln. aan indirecte kosten, bestaat binnen de werkgroep overeenstemming.

De varianten «bestuurlijk besluit nodig» en «geen overeenstemming» bevatten potentiële besparingen op termijn. De uitkeringen waarvoor «handhaven» of «overige aanbevelingen» is opgenomen bevatten potentiële besparingen op termijn maar ook besparingen waar binnen de werkgroep overeenstemming bestaat en die op korte termijn uitgevoerd kunnen worden. Het beschikbare bedrag aan besparingen waarover overeenstemming bestaat ligt dus hoger dan f 77,5 mln.

B. Intensivering van het profijtbeginssel

Zoals in hoofdstuk 3 is aangegeven, heeft de werkgroep de mogelijkheden van een intensivering van het profijtbeginssel bij de bekostiging van activiteiten van gemeenten onderzocht. Dit als alternatief voor de bekostiging uit algemene en specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de in hoofdstuk 2 beschreven doelstellingenstructuur.

In bijlage 3 is beschreven welke activiteiten van de gemeenten daartoe zijn onderzocht en welke voorstellen zijn ontwikkeld m.b.t. de versterkte toepassing van het profijtbeginssel.

Globaal is een gemeentelijk activiteitengebied met een uitgavenniveau van 6 mld. in beschouwing genomen. Hiervan wordt thans naar schatting 1720 mln. mede bekostigd door gebruikers.

Intensivering van het profijtbeginssel volgens de voorstellen van de werkgroep betekent dat daarnaast nog een bedrag van 1750 mln. (14% van de algemene uitkering) kan worden bekostigd uit overheidstarieven en gebruikersbijdragen. De werkgroep wijst erop dat er bij deze berekening geen rekening is gehouden met de indirecte kosten bij de toepassing van het profijtbeginssel.

In de onderstaande tabel is een samenvatting van de voorstellen weergegeven; de afzonderlijke voorstellen zijn in bijlage 3 opgenomen. (deels 1981, deels andere jaren).

Tabel. Overzicht voorstellen intensivering profijtbeginssel (bedragen in mln. gld.)

Activiteit/heffing	Bruto gemeentelijke uitgaven	Medebekostiging Rijk %	Schatting medebekostiging gebruikers	Intensivering profijtbeginssel
<i>A. Profijtheffingen, retributies</i> (cijfers vnl. 1981)				
— Diverse gemeentelijke diensten (leges)	540	0	183	200
— Reiniging	1150	0	580	550
— Riolering	600	0	260 ¹	200
— Begraffenis, crematie	140	0	45	90
— Parkeer-, marktgelden, precario-, scheepvaartrechten	(125)	0	205	135
Totaal	2430	0	1270	1175
<i>B. Bekostiging op enkele overige terreinen van overheidszorg</i> (cijfers vnl. 1978)				
— Cultuur	954	20	74	168
— Sport	1080	0	260	262
— Openlucht recreatie	821	0	37	36
— Mij. dienstverlening	41	50	1	14
Totaal	2934		372	481
Totaal-generaal (afgeronde bedragen) 1981	6000		1720	1750

¹ Plus 140 mln. via de onroerend-goed-belasting.

Uitkeringen die (wellicht) (deels) in aanmerking komen voor overheveling naar het Stadsvernieuwingsfonds

11.44.01	11.56.04
11.47.01	11.56.05
11.48.01	11.56.06
11.52.01	11.56.07
11.52.02	13.66.01
11.53.01	13.74.01
11.53.02	16.17.01
11.53.03	16.18.01
11.54.01	16.20.01
11.54.02	16.21.01
11.55.01	16.21.02
11.56.01	16.24.01
11.56.02	16.25.01
11.56.03	16.59.01
	17.37.01

Uitkeringen die aan de orde komen in de Commissie Afstemming Financieringsstelsels

06.27.51	16.64.51
06.70.51	16.76.01
08.289.01	16.76.02
08.289.51	16.76.03
08.290.01	16.76.51
08.290.02	16.76.52
08.290.03	16.77.01
08.290.04	16.77.51
08.290.51	16.83.01
15.86.01	16.83.02
16.19.01	16.83.03
16.19.51	16.83.05
16.49.01	16.83.06
16.49.51	16.83.07
16.49.52	16.83.51
16.49.53	16.83.52
16.49.54	16.83.53
16.49.55	16.83.54
16.50.51	16.83.55
16.50.52	16.103.01
16.50.53	16.103.51
16.50.54	16.104.51
16.50.55	16.144.01
16.51.51	16.144.51
16.52.01	16.179.51
16.52.51	16.193.01
16.53.51	16.193.02
16.53.52	16.193.51
16.56.51	17.46.01
16.60.51	17.55.51
16.61.01	17.57.01
	17.57.51

Beperking van de indirecte kosten heeft voor zover bekend alleen invloed op de collectieve uitgaven i.v.m. de voorziene besparing op salarissen en verder niet. Ook zijn er voor zover bekend geen effecten op de inkomensverdeling of de koopkracht. Wel betekent het voor bijna 100% van het bespaarde bedrag beperking van de werkgelegenheid bij het Rijk en de lagere overheden. Bij de 20%-variant gaat het dan om ongeveer 1000 arbeidsplaatsen bij het Rijk en de lagere overheden.

De werkgroep gaat ervan uit dat het in de meerjarenramingen voorziene niveau aan arbeidsplaatsen ten minste gelijk is aan het huidige niveau. De voorziene besparingen zullen dan in werkelijkheid niet lager zijn dan volgens het niveau 1981.

Van de in deze varianten genoemde aantallen uitkeringen wordt een specificatie gegeven in de bijlage Sanering Specifieke Uitkeringen (bijlage 7).

Variant 1. Opheffen/vervallen

Naar de mening van de werkgroep kunnen 36 uitkeringen worden opgeheven of zullen vervallen. Het betreft gedeeltelijk aflopende regelingen en gedeeltelijk regelingen van gering belang. Het uitkeringsbedrag 1981 is f 217 544 000. De besparing op indirecte kosten bedraagt f 12 392 000.

Variant 2. Apparaatskostenuitkeringen

Naar de mening van de werkgroep kunnen 15 uitkeringen voor apparaatskosten overgeheveld worden naar het Gemeentefonds, 6 naar het Provinciefonds en 1 gedeeltelijk naar het Gemeentefonds en gedeeltelijk naar het Provinciefonds. Voorts kunnen 2 uitkeringen naar het Stadsvernieuwingsfonds en 2 kunnen worden opgeheven.

Ten aanzien van 5 uitkeringen (waarvan 4 van Defensie) kon geen overeenstemming worden bereikt.

Het uitkeringsbedrag 1981 is

f	253 956 000	voor overheveling naar Gemeentefonds
f	21 940 000	voor overheveling naar het Provinciefonds
f	13 200 000	voor overheveling naar Gemeente- en Provinciefonds
f	14 700 000	voor overheveling naar het Stadsvernieuwingsfonds

f 303 796 000 Totaal

De apparaatskostenuitkeringen waarvoor voorgesteld is opheffen (dit betreft f 7 040 000) en de apparaatskostenuitkeringen waarover geen overeenstemming is bereikt (f 165 000) zijn onder die punten meegenomen.

De besparing op indirecte kosten bedraagt

f	2 126 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds
f	255 000	i.v.m. overheveling naar het Provinciefonds
f	545 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeente- en het Provinciefonds
f	1 206 000	i.v.m. overheveling naar het Stadsvernieuwingsfonds

f 4 132 000 Totaal

De besparing aan indirecte kosten i.v.m. «opheffen» (f 266 000) en «geen overeenstemming» (f 200 000) is onder die punten meegenomen.

Variant 3. Provinciefonds en Gemeentefonds

De werkgroep heeft in principe overeenstemming bereikt dat 44 uitkeringen in aanmerking komen voor overheveling naar het Gemeentefonds, 19 uitkeringen naar het Provinciefonds en 13 uitkeringen deels naar het Gemeentefonds, deels naar het Provinciefonds en 4 uitkeringen deels naar het Gemeentefonds, deels naar het Stadsvernieuwingsfonds.

In sommige gevallen zal de overgang zonder veel problemen uit te voeren zijn, in andere gevallen is nog (diepgaand) onderzoek naar beleids- en verdeelmogelijkheden nodig.

Voor veel uitkeringen geldt dat overheveling alleen mogelijk is (in verband met verdeelproblemen) indien tegelijkertijd ook andere uitkeringen overgaan.

Bij deze opsomming zijn de apparaatskostenvergoedingen die kunnen worden overgeheveld *niet* meegeteld.

Het uitkeringsbedrag 1981 is

f	3 314 881 000	voor overheveling naar het Gemeentefonds
f	13 748 000	voor overheveling naar het Gemeentefonds en het Stads- vernieuwingsfonds
f	43 945 000	voor overheveling naar het Provinciefonds
f	1 635 703 000	voor overheveling naar Gemeente- en Provinciefonds
f	5 008 277 000	Totaal

De besparing op indirecte kosten bedraagt

f	36 652 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds
f	2 044 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds en het Stads- vernieuwingsfonds
f	1 964 000	i.v.m. overheveling naar het Provinciefonds
f	20 368 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeente- en Provinciefonds
f	61 028 000	Totaal

Variant 4. Bestuurlijk besluit nodig

De werkgroep is van mening dat over een aantal uitkeringen pas in financieel-technische zin gesproken kan worden als er door middel van een politiek bestuurlijk besluit duidelijkheid is gekomen over de richting waarin de uitkering zich moet ontwikkelen. Met name is een uitspraak nodig over de vraag of het (nog) een overheidstaak betreft en zo ja van welke overheidslaag. Bij 33 uitkeringen denkt de werkgroep in eerste instantie aan het Provinciefonds, bij 25 aan het Gemeentefonds en bij 8 aan beide.

In deze opsomming zijn de apparaatskostenvergoedingen die kunnen worden overgeheveld *niet* meegeteld.

Het uitkeringsbedrag 1981 is

f	3 334 979 000	voor overheveling naar het Gemeentefonds
f	443 526 000	voor overheveling naar het Provinciefonds
f	87 362 000	voor overheveling naar het Gemeente- en Provinciefonds
f	3 865 867 000	Totaal

De besparing op indirecte kosten bedraagt

f	38 324 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds
f	5 970 000	i.v.m. overheveling naar het Provinciefonds
f	2 817 000	i.v.m. overheveling naar het Gemeentefonds en Provinciefonds
f	47 111 000	Totaal

Variant 5. Handhaven

De werkgroep is van mening dat 146 uitkeringen voorshands gehandhaafd moeten blijven. Wel kan ook bij deze uitkeringen getracht worden de indirecte kosten te beperken (zie bijlage 6, over de vorm van de specifieke uitkeringen). De werkgroep is niet in staat een schatting te geven van het op deze manier te besparen bedrag.

Het uitkeringsbedrag 1981 bedraagt f 11 673 857 000.

De indirecte kosten waarmee deze uitkeringen gepaard gaan zijn f 98 377 000.
De mogelijke besparing op de indirecte kosten is onbekend.

Variant 6. Uitkeringen waarover geen overeenstemming bestaat

De werkgroep heeft geen overeenstemming kunnen bereiken over 33 uitkeringen. Wanneer deze overeenstemming in de komende tijd alsnog bereikt zou kunnen worden, zouden ook hier besparingen mogelijk zijn.

Het uitkeringsbedrag 1981 bedraagt f 324 040 000.

De indirecte kosten 1981 zijn f 11 791 000. De mogelijke besparing is onbekend.

Samenvatting

	Uitkeringsbedrag 1981 in mln.	Indirecte kosten 1981 in mln.
Opheffen/vervallen	217,5	12,4
Apparaatskostenuitkeringen	303,8	4,1
Gem. fonds en Prov. fonds	5 008,2	61,0
Subtotaal	5 529,5	77,5 (overeenstemming in de werkgroep)
Bestuurlijk besluit nodig	3 865,9	47,1
Geen overeenstemming	324,0	11,8
Subtotaal	9 719,4	136,4
Overige aanbevelingen	8 476,3	97,5
Handhaven	11 673,9	98,4
Totaal	29 969,6 ¹	332,3

¹ Dit totaalbedrag aan specifieke uitkeringen is hoger dan eerdergenoemd bedrag voornamelijk omdat hierin ook de woningwetleningen zijn opgenomen.

Bij 149 uitkeringen zijn «overige» aanbevelingen gedaan. Binnen deze groep zijn nog twee subgroepen te onderscheiden. De eerste betreft de uitkeringen waarbij aan het Stadsvernieuwingsfonds gedacht wordt. Van sommige uitkeringen is al besloten dat ze in het fonds zullen worden opgenomen, andere uitkeringen verkeren nog in een onderzoekfase. In een aantal gevallen zal ook slechts een deel van de uitkering overgaan naar het Stadsvernieuwingsfonds. Het gaat om 29 uitkeringen. De tweede subgroep betreft uitkeringen waarbij de werkgroep heeft verwezen naar de Commissie Afstemming Financieringsstelsels. Het gaat om 63 uitkeringen.

Voor de overige uitkeringen zijn uiteenlopende aanbevelingen gedaan, zoals samenvoegen met bepaalde gelijksoortige uitkeringen, besluiten t.a.v. basisgezondheidsdiensten of kaderwet of Reorganisatie Binnenlands Bestuur afwachten, overhevelen naar ABP of AWBZ e.d.

Variant 7. 20%-variant

Het totaal aan indirecte kosten 1981 (incl. indirecte kosten van de algemene uitkeringen) is f 359,6 mln. Een 20%-variant moet dus een besparing van f 72 mln. opleveren. Dit is bij voorbeeld te bereiken door de varianten 1, 2 en 3 te combineren. Ook andere combinaties zijn natuurlijk mogelijk zolang ze maar f 72 mln. opleveren. Er zouden dan ongeveer 1000 arbeidsplaatsen bij het Rijk en de lagere overheden komen te vervallen.

Over het eerste subtotaal in de samenvattende tabel, f 5529,5 mln. aan uitkeringen en f 77,5 mln. aan indirecte kosten, bestaat binnen de werkgroep overeenstemming.

De varianten «bestuurlijk besluit nodig» en «geen overeenstemming» bevatten potentiële besparingen op termijn. De uitkeringen waarvoor «handhaven» of «overige aanbevelingen» is opgenomen bevatten potentiële besparingen op termijn maar ook besparingen waar binnen de werkgroep overeenstemming bestaat en die op korte termijn uitgevoerd kunnen worden. Het beschikbare bedrag aan besparingen waarover overeenstemming bestaat ligt dus hoger dan f 77,5 mln.

B. Intensivering van het profijtbeginstel

Zoals in hoofdstuk 3 is aangegeven, heeft de werkgroep de mogelijkheden van een intensivering van het profijtbeginstel bij de bekostiging van activiteiten van gemeenten onderzocht. Dit als alternatief voor de bekostiging uit algemene en specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de in hoofdstuk 2 beschreven doelstellingenstructuur.

In bijlage 3 is beschreven welke activiteiten van de gemeenten daartoe zijn onderzocht en welke voorstellen zijn ontwikkeld m.b.t. de versterkte toepassing van het profijtbeginstel.

Globaal is een gemeentelijk activiteitengebied met een uitgavenniveau van 6 mld. in beschouwing genomen. Hiervan wordt thans naar schatting 1720 mln. mede bekostigd door gebruikers.

Intensivering van het profijtbeginstel volgens de voorstellen van de werkgroep betekent dat daarnaast nog een bedrag van 1750 mln. (14% van de algemene uitkering) kan worden bekostigd uit overheidstarieven en gebruikersbijdragen. De werkgroep wijst erop dat er bij deze berekening geen rekening is gehouden met de indirecte kosten bij de toepassing van het profijtbeginstel.

In de onderstaande tabel is een samenvatting van de voorstellen weergegeven; de afzonderlijke voorstellen zijn in bijlage 3 opgenomen. (deels 1981, deels andere jaren).

Tabel. Overzicht voorstellen intensivering profijtbeginstel (bedragen in mln. gld.)

Activiteit/heffing	Bruto gemeentelijke uitgaven	Medebekostiging Rijk %	Schatting medebekostiging gebruikers	Intensivering profijtbeginstel
<i>A. Profijtheffingen, retributies</i> (cijfers vnl. 1981)				
— Diverse gemeentelijke diensten (leges)	540	0	183	200
— Reiniging	1150	0	580	550
— Riolering	600	0	260 ¹	200
— Begraffenis, crematie	140	0	45	90
— Parkeer-, marktgelden, precario-, scheepvaartrechten	(125)	0	205	135
Totaal	2430	0	1270	1175
<i>B. Bekostiging op enkele overige terreinen van overheidszorg</i> (cijfers vnl. 1978)				
— Cultuur	954	20	74	168
— Sport	1080	0	260	262
— Openlucht recreatie	821	0	37	36
— Mij. dienstverlening	41	50	1	14
Totaal	2934		372	481
Totaal-generaal (afgeronde bedragen) 1981	6000		1720	1750

¹ Plus 140 mln. via de onroerend-goed-belasting.

Realisering van deze variant zou kunnen worden afgedwongen door een korting op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds met het netto-bedrag. Bedacht moet worden dat daarbij getreden wordt in de autonome bevoegdheden van de lagere overheden. Derhalve zal bestuurlijk overleg noodzakelijk zijn.

Gezien de globale aard van de gepresenteerde cijfers voor 1981, kunnen zij slechts indicatief zijn voor 1986.

Aangezien het ondernomen onderzoek nog nader uitgewerkt moet worden, doet de werkgroep in dit stadium nog geen uitspraken over de concretisering van de variant. Wel wijst zij erop dat kortingen op het Gemeentefonds in diverse gevallen verdeeltechnisch zonder grote problemen zijn uit te voeren.

De effecten van de doorvoering van deze variant zijn slechts in algemene termen aan te geven.

De versterkte toepassing van het profijtbeginsel bevordert de huidige doelstellingen van het beleid.

De variant kan leiden tot een grote afwegingswinst en een verbetering van de prioriteitenstelling bij gemeenten. Mogelijkerwijs kan deze variant door de verhoging van de tarieven leiden tot een aantasting van het voorzieningenniveau, met een daaraan gepaard gaand verlies van arbeidsplaatsen in de kwartaire sector. Effecten zullen eveneens optreden ten aanzien van de (tertiaire) inkomensverdeling en de ontwikkeling van de koopkracht.

Bij tariefsverhogingen zullen in sommige gevallen ontheffingen noodzakelijk zijn van de maximale jaarlijkse verhoging die toegestaan is in het kader van de Prijzenwet.

6. SAMENVATTING

Tenzij in dit rapport anders is aangegeven, zijn de weergegeven standpunten en opvattingen die van de werkgroep als geheel.

Het aan de werkgroep opgedragen onderwerp «Financiële verhouding Rijk/lagere overheden» omvat de methoden van bekostiging van de activiteiten van de lagere overheden. Deze methoden van bekostiging zijn:

1. tarieven;
2. eigen belastingen;
3. algemene uitkeringen;
4. specifieke uitkeringen.

Het doel van het financiële-verhoudingsbeleid is te bevorderen dat bij middelentoedeling aan lagere overheden methoden van bekostiging worden gekozen die:

- a. langs zo kort mogelijke lijnen verband leggen tussen het nut van een activiteit en het daarvoor te brengen offer,
 - b. de lagere overheden zoveel mogelijk vrijheid laten bij het bepalen van de hoogte van de beschikbare middelen, alsmede bij het bepalen van de richting waarin en de wijze waarop deze zullen worden aangewend,
 - c. zo weinig mogelijk kosten,
- zulks binnen randvoorwaarden van voldoende effectiviteit, inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting.

Dit leidt tot een afnemende voorkeur van tarieven via eigen belastingen en algemene uitkeringen naar specifieke uitkeringen. In hoofdstuk 3 en de daarbij behorende bijlagen zijn hierover uitvoerige beschouwingen opgenomen.

De werkgroep heeft zich gericht op de financiële verhouding Rijk/gemeenten, provincies en (in mindere mate) gemeenschappelijke regelingen. De werkgroep heeft gepoogd de kosten van de onderscheiden bekostigingsmethoden in 1981 in beeld te brengen. De kosten aan rijkszijde zijn geën-

quêteerd en waar nodig geschat, de kosten aan de zijde van de lagere overheid berusten uitsluitend op schattingen. Voor de tarieven en eigen belastingen waren schattingen nog niet mogelijk.

	Kosten 1981			
	bij Rijk x f 1 mln.	bij lagere overheden x f 1 mln.	totaal x f 1 mln.	totaal in gulden per f 1000 middelen
1. Tarieven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Eigen belastingen/retributies	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3. Algemene uitkeringen	8,5	18,8	27,3	2,06
4. Specifieke uitkeringen	135,5	196,8	332,3	11,13
	144,0	215,6	359,6	

De 20%-variant dient dus een besparing op te leveren van 20% van 359,6 mln. = 72 mln. Dit betreft rond 1000 arbeidsplaatsen.

De indruk bestaat bij de werkgroep dat de kosten van de specifieke uitkeringen in bepaalde gevallen zijn onderschat. De werkgroep pleit voor het systematisch zichtbaar maken van de kosten van de onderscheiden bekostigingsmethoden, bij voorbeeld in de begrotingshoofdstukken of in het periodieke overzicht van specifieke uitkeringen.

Ten aanzien van de onderscheiden bekostigingsmethoden rapporteert de werkgroep het volgende:

Tarieven

De werkgroep acht het in beginsel mogelijk de opbrengst van de gemeentelijke tarieven, thans 1720 mln., op een daarmee gemoeid uitgavenbedrag van rond 6 mld., te verhogen met 1750 mln. De algemene uitkering kan in verband hiermee worden verlaagd. Deze verschuiving binnen de bekostigingsmethoden zal leiden tot «afwegingswinst» waarvan het bedrag moeilijk is te schatten, maar die niet onaanzienlijk zou kunnen zijn.

Voor de provincies heeft de werkgroep door tijdgebrek geen soortgelijk onderzoek kunnen doen.

Eigen belastinggebied

De werkgroep beveelt aan de resultaten van de commissie-Christiaanse af te wachten. Deze heeft recent een tussenrapport uitgebracht over het provinciaal belastinggebied en zal eind 1982 ook rapporteren over het gemeentelijk belastinggebied.

Algemene uitkeringen

Zie onder *Tarieven* voor eventuele verlaging van deze uitkeringen. Verlagingen van de algemene uitkeringen zijn ook te verwachten van de rapportage van de commissie-Christiaanse over het eigen belastinggebied van de gemeenten en de provincies. De werkgroep beveelt aan de verfijning monumenten van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds af te schaffen en de verfijning rioleringen over enkele jaren opnieuw te bezien.

Specifieke uitkeringen

Voor de z.g. koppelsubsidies op het welzijnsterrein beveelt de werkgroep aan de resultaten van de Commissie Afstemming Financieringsstelsels af te wachten. Naast een aantal algemene aanbevelingen, in hoofdstuk 4, doet de werkgroep meer concrete voorstellen ten aanzien van de specifieke uitkeringen in hoofdstuk 5.

Algemene aanbevelingen

- apparaatskostenuitkeringen als regel overhevelen naar Gemeentefonds of Provinciefonds;
- koppelsubsidies zoveel mogelijk opheffen;
- louter «loketfuncties» van de lagere overheid zoveel mogelijk laten vervallen;
- kleine uitkeringen bezien op de mogelijkheid van gezamenlijke overheveling naar Gemeentefonds of Provinciefonds;
- experimentenuitkeringen handhaven, maar aan een maximale termijn binden van als regel 5 jaar;
- investeringsuitkeringen als regel handhaven, tenzij zij regelmatig gespreid zijn;
- te handhaven specifieke uitkeringen bezien op mogelijkheden tot omzetting van declaratiesystemen in normsystemen, tot vereenvoudiging en deregulering en tot samenvoeging met andere regelingen (b.v. het Stadsvernieuwingsfonds), zie ook bijlage 6;
- in een vervolgonderzoek de werkgroep laten nagaan welke verdelingsproblemen zich voordoen bij overheveling van specifieke uitkeringen naar de fondsen en hoe die zijn op te lossen.

Concrete aanbevelingen (hoofdstuk 5)

		Bedrag 1981 x f 1 mln.	
		Uitkeringen	Indirecte kosten
a.	36 uitkeringen opheffen/vervallen (ged. aflopende uitkeringen)	217,5	12,4
b.	Apparaatskostenuitkeringen		
	15 overhevelen naar Gem. fonds	254,0	2,1
	6 overhevelen naar Prov. fonds	21,9	0,2
	1 overhevelen naar Gem. + Prov. fonds	13,2	0,6
	2 overhevelen naar Stadsvernieuwingsfonds	14,7	1,2
		303,8	4,1
c.	Overheveling andere uitkeringen		
	44 naar Gemeentefonds	3 314,9	36,6
	19 naar Provinciefonds	43,9	2,0
	13 naar Gem. + Prov. fonds	1 635,7	20,4
	4 naar Gem. + Stadsvernieuwingsfonds	13,7	2,0
		5 008,2	61,0
d.	Overheveling andere uitkeringen na te nemen bestuurlijk besluit		
	25 naar Gemeentefonds	3 335,0	38,8
	33 naar Provinciefonds	443,5	6,0
	8 naar Gem. + Prov. fonds	87,4	2,8
		3 865,9	47,1
	Potentiële bruto-besparingen op indirecte kosten in elk geval		124,6
e.	Geen overeenstemming		
	33 uitkeringen	324,0	11,8
	Potentiële bruto-besparing op indirecte kosten mogelijk		136,4
f.	Overige aanbevelingen		
	149 uitkeringen	8 476,3	97,5 ¹
g.	Handhaven		
	146 uitkeringen	11 673,9	98,4 ²
	Totaal uitkeringen	29 869,6	332,3

¹ De werkgroep heeft diverse aanbevelingen gedaan die besparingen opleveren. Deze zijn echter niet eenvoudig te rubriceren (zie bijlage 7).

² Besparingen mogelijk door normering, vereenvoudiging, samenvoeging, deregulering e.d.

Inleiding

In het rapport Heroverweging Binnenlands Bestuur werden de aan de specifieke uitkeringen verbonden bureaucratiekosten op 1150 mln. gld. geraamd². Het betrof een zeer globale raming.

De voortzetting van de heroverwegingswerkzaamheden voor wat de financiële verhouding Rijk/lagere overheden aangaat opende de mogelijkheid een aantal bevindingen uit de eerste ronde nader uit te werken.

De werkgroep heeft bij de aanvang van haar werkzaamheden besloten deze tweede ronde onder meer te benutten om zoveel als mogelijk was na te gaan of de bovengenoemde globale schatting enig realiteitsgehalte bezat. Daartoe is een enquête uitgezet ter opsporing van de kosten die gemoeid zijn met het transporteren van geld van het Rijk naar hetzij een gemeente, provincie of gemeenschappelijke regeling hetzij (een) derde(n), voor zover lagere overheden aan die derde(n) eveneens bijdragen. Deze kosten, die verderop nader worden omschreven, worden meestal indirecte kosten genoemd.

De opzet van de enquête

In de enquête is voor elke in het «Overzicht Specifieke Uitkeringen 1982»³ opgenomen uitkering en voor de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en het Provinciefonds gevraagd naar het aantal mensjaren dat, gespecificeerd naar afdeling, in 1981 besteed is aan de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering en de beleidsondersteuning met betrekking tot de betreffende uitkering.

De vragenlijsten zijn steeds toegezonden aan het departement, dat het artikel waaronder de uitkering ressorteert, op begroting heeft staan. In een toelichting bij de vragenlijsten is een richtlijn gegeven met betrekking tot hetgeen zonder uitputtend te zijn onder beleidsvoorbereiding, beleidsuitvoering en beleidsondersteuning moet worden verstaan. Niettemin is het de departementen lastig gevallen een exacte opgave te doen.

Tot de beleidsvoorbereiding wordt gerekend:

- het opstellen van (wijzigingen in) wetten, amvb's, beschikkingen en andere regelingen;
- het opstellen van voorschriften t.a.v. de procedure en/of de inhoud van plannen en/of programma's;
- het opstellen van voorschriften t.a.v. meerjarenramingen, inspraakprocedures, verslagen enz.;
- het voeren van (inter)departementaal overleg alsmede overleg met de uitkeringsgerechtigden of hun belangenorganisatie;
- het beleidsvoorbereidend onderzoek dat direct op de uitkering betrekking heeft.

Onder beleidsuitvoering wordt begrepen:

- controle op de naleving van voorschriften;
- goedkeuring van plannen en/of programma's;
- beoordelen van begroting, meerjarenramingen en verslagen;
- controleren van ingediende declaraties;
- het overleg voeren over concrete gevallen (b.v. het acceptabel zijn van een bepaalde opgevoerde kostenpost).

¹ Zie voor de definiëring van de specifieke uitkeringen hoofdstuk 3, de blz. 12 en 13 van dit rapport.

² Deelrapport 2, Heroverweging Binnenlands Bestuur, Tweede Kamer, zitting 1980–1981, 16 625, nr. 7, blz. 9.

³ «Overzicht Specifieke Uitkeringen 1982», Beheerscommissie Specifieke Uitkeringen, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage 1982.

Bij de beleidsondersteuning wordt alleen bedoeld op (vrij) direct aan de uitkering toe te rekenen ondersteunende werkzaamheden, dus wel een juridische afdeling, die zich bezighoudt met beroepsprocedures i.v.m. de uitkering, maar *niet* een algemene juridische afdeling voor het hele

ministerie. Betalingswerkzaamheden van (CA)FEZ zijn wel onder de beleidsondersteuning begrepen, evenals speciaal voor de uitkering werkende afdelingen post- en archiefzaken. Mensjaren die *niet* (vrij) direct zijn toe te rekenen aan een bepaalde uitkering, b.v. mensdagen besteed bij de algemene afdelingen post- en archiefzaken, blijven buiten beschouwing.

Behalve naar de mensdagen besteed aan beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -ondersteuning is gevraagd of er nog andere belangrijke niet met behulp van mensjaren uit te drukken kosten aan de uitkering verbonden zijn. Te denken valt b.v. aan automatiseringskosten.

Aan de departementen is bovendien de vraag gesteld aan te geven hoeveel mensjaren naar schatting bij andere departementen en bij lagere overheden aan de uitkering zijn besteed. Een schatting van een departement betreffende de werkzaamheden van andere departementen zal noodzakelijkerwijs veel grover zijn dan voor zijn eigen werkzaamheden. Hetzelfde geldt mogelijk nog in sterkere mate ten aanzien van de lagere overheden.

De vragenlijst, waarvan in de appendix een voorbeeld is opgenomen, wordt besloten met de vraag of er nog andere gegevens van belang geacht moeten worden bij de beoordeling van de verstrekte gegevens.

De verwerking van de gegevens uit de enquête en de schatting van het ontbrekende materiaal

De gegevens die op basis van de enquête binnen zijn gekomen, zijn verwerkt in de tabellen zoals die op de blz. 30 t/m 77 van deze bijlage zijn opgenomen. Ze zijn steeds omgerekend naar mensdagen. Waar gegevens ontbraken, is het secretariaat van de werkgroep zelf tot schatting overgegaan. Voor zover dat het geval was, is dat in de tabellen duidelijk door middel van een accent' aangegeven. Met name bij de uitkeringen van het departement van O en W, maar ook bij die van CRM bleek een dergelijke schatting helaas frequent noodzakelijk. De schattingen zijn daarbij gebaseerd op aanwezige deskundigheid alsmede gegevens over de werkelijke personeelssterkte zoals die jaarlijks in een bijlage bij de memorie van toelichting van de respectievelijke begrotingshoofdstukken worden gepubliceerd.

Ook komt het herhaaldelijk voor dat de categorieën beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -ondersteuning te zamen zijn genomen. Indien dat het geval was, is dat in de tabellen aangegeven door de som van die categorieën vet af te drukken in de kolom beleidsuitvoering terwijl de kolommen beleidsvoorbereiding en -ondersteuning blanco blijven.

Hebben de opgegeven mensjaren betrekking op een aantal uitkeringen te zamen, dan komt dat eveneens duidelijk in de tabellen naar voren.

De vraag naar het aantal mensjaren besteed bij andere departementen en de lagere overheden bleek dikwijls niet ingevuld. Daar het hier een zo veel voorkomend verschijnsel betrof, heeft de werkgroep met betrekking tot de lagere overheden (waarvan kwantitatief belangrijke gegevens verwacht mochten worden) tot de volgende vaste schattingsprocedure besloten:

Indien gegevens m.b.t. de lagere overheden ontbreken, dan wordt het aantal bestede jaren bij de lagere overheden geschat op 150% van het totaal van de aan de kant van de centrale overheid aan de uitkering bestede jaren. Voor de jaren besteed bij andere departementen is een dergelijke vaste procedure-afspraken achterwege gebleven.

De schattingen dienaangaande zijn gebaseerd op binnen het secretariaat van de werkgroep aanwezige kennis. Door de korte tijd die voor verwerking en schatting beschikbaar was zijn echter in een aantal gevallen in het geheel geen schattingen voor de andere departementen gemaakt. In de betrokken kolom van de tabellen worden dan ook regelmatig nullen gevonden op plaatsen waar dat niet verwacht zou worden.

Voor de mensdagen besteed bij andere ministeries is op grond hiervan stellig sprake van een onderschatting. Opgemerkt zij overigens dat het hier om een kwantitatief minder belangrijk element van de indirecte kosten gaat.

Op het totaal aan mensjaren bij zowel de centrale als de lagere overheid aan de uitkering besteed is conform een in de werkgroep gemaakte afspraak een 10% opslag gelegd in verband met allerlei «overhead-diensten» als het bureau van de secretaris-generaal, de Algemene Huishoudelijke Dienst, de algemene afdeling Post- en Archiefzaken, Personeelszaken e.d. Te denken valt ook aan administratieve ondersteuning (typekamers, e.d.).

Volgens de hierboven vermelde werkwijze is voor iedere specifieke uitkering alsmede voor de algemene uitkering van het Gemeentefonds en het Provinciefonds een totaal aantal mensjaren vastgesteld. Het Gemeentefonds is daarbij nog naar een aantal onderdelen verder uitgesplitst.

De indirecte kosten

De werkgroep is ervan uitgegaan dat de kosten per mensjaar bij zowel de centrale als de lagere overheid f 70 000 bedragen. Wordt rekening gehouden met vakanties en ziekteverzuim, dan omvat een jaar circa 225 «echte» werkdagen.

In de tabellen is, zoals eerder vermeld, met mensdagen gerekend. Als kosten per mensdag is nu $f\ 70\ 000/225 = \pm f\ 310$ gehanteerd.

De indirecte kosten exclusief de andere niet met behulp van mensjaren uit te drukken kosten zijn vervolgens berekend.

Nadat de overige indirecte kosten (automatiseringskosten e.d.) daarbij opgeteld zijn, ontstaat het totaal-generaal per specifieke c.q. algemene uitkeringen.

In de laatste kolom tenslotte is het quotiënt vermeld van dit totaal-generaal en het uitkeringsbedrag aan lagere overheden c.q. derden zoals dat in de eerste kolom is aangegeven. De daarin opgenomen bedragen zijn voor de specifieke uitkeringen conform het «Overzicht Specifieke Uitkeringen 1982» en voor de algemene uitkeringen rechtstreeks conform de ontwerp-begroting 1981.

Uit de tabellen is de volgende samenvattende tabel samengesteld, die met zeer veel voorzichtigheid geïnterpreteerd moet worden (zie blz. 29).

Aan de onderlinge vergelijkbaarheid van de totaalcijfers voor de departementen en de fondsen wordt door het verschil in aantal schattingen enige afbreuk gedaan. Ook is het de vraag in hoeverre er tussen de verschillende departementen sprake is van consistentie bij de invulling van de vragenlijsten. De mogelijkheid bestaat bovendien dat sommige departementen de vragen door de geringe beschikbare tijd minder zorgvuldig hebben kunnen invullen en dat daardoor onderschattingen zijn opgetreden. Redenen genoeg derhalve om bij de interpretatie van de tabel tot voorzichtigheid te manen.

Met betrekking tot de uitgewerkte «basistabellen» (blz. 30 t/m 77) wijst de werkgroep er uitdrukkelijk op dat het zonder verdergaand onderzoek en zonder dieper in te gaan op de finesses van de uitkering onmogelijk is per afzonderlijke uitkering vergaande conclusies te trekken. Zeker op het niveau van één enkele uitkering is het materiaal daarvoor veelal te onzeker.

Overzichtstabel indirecte kosten

Departement/Fonds	Totaal spec. uitk. 1981 (in f 1000)	Ind. kosten Rijk in gld. ¹	Ind. kosten lagere over- heden in gld. ²	Overige ind. kosten in gld.	Totaal-gene- raal ind. kosten in gld.	Glds. Ind. kosten per f 1000 uit- kering
Alg. Zaken	90	0	0	0	0	0,00
Buitl. Zaken	30 996	81 022	40 545	0	121 567	3,92
Justitie	1 949	92 923	142 061	0	234 983	120,57
Binnenlandse Zaken	4 131 357	9 456 169	18 920 351	500 000	28 876 520	6,99
O en W	3 586 802	9 802 045	14 654 475	0	24 456 520	6,82
Financiën	400	8 184	37 200	0	45 384	113,46
Defensie	9 128	750 541	70 758	0	821 299	89,98
VRO	7 048 174	45 846 086	67 058 673	0	112 904 759	16,02
V en W	2 057 662	16 712 819	22 662 246	0	39 375 065	19,14
Econ. Zaken	269 837	1 097 338	6 753 471	4 350 000	12 200 809	45,22
L en V	107 880	2 414 621	3 512 812	0	5 927 433	54,94
Soc. Zaken en W.	5 284 679	7 569 109	10 703 479	375 000	18 647 587	3,53
CRM	7 069 528	32 015 560	44 974 800	510 000	77 500 360	10,96
V. en M.	271 163	4 014 934	7 237 260	0	11 252 194	41,50
	+	+	+	+	+	
Tot. Depart.	29 639 645	129 861 351	196 768 131	5 735 000	332 364 480	11,13
Gemeentefonds	12 354 100	2 870 197	18 414 000	5 500 000	26 784 197	2,17
Provinciefonds	920 300	110 484	409 200	0	519 684	0,56

¹ Het totaal van de indirecte kosten gebaseerd op enerzijds de mensdagen besteed aan beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -ondersteuning en anderzijds de mensdagen bij andere departementen alsmede 10% van het totaal aan mensdagen van deze 4 categorieën.

² Het totaal van de indirecte kosten gebaseerd op de mensdagen besteed bij de lagere overheden inclusief een opslag van 10%.

CENTRAAL SECRETARIAAT HEROVERWEGING

Werkgroep Heroverweging Financiële verhouding Rijk/L.P.L.

	Bedrag 1981 (in duizenden guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kosten per duizend guldens uitkering
		Beleidsvoorbereiding (A)	Beleidsuitvoering (B)	Beleidsondersteuning (C)	Totaal andere ministeries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indirecte kosten (in glds.)	Totaalgeneraal (in glds.)	
Ministerie van Algemene Zaken											
Uitkering: Subsidie aan de Stichting											
03. 2 .51 Perscentrum Nieuwspoor	90	0	0	0	0	0	0	0	0	0	—

	Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
		Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Buitenlandse Zaken											
Uitkering: Subsidie Europese Bewe- 05. 44 . 51 ging in Nederland/Bewe- ging van Europese Fede- ralisten	270	0	6,3	0	0	9,45'	17,32	5 370,75	0	5 371	19,89
Uitkering: Subsidie Carnegie 05. 60 . 51 Stichting	2 226	0	6,3	0	0	9,45'	17,32	5 370,75	0	5 371	2,41
Uitkering: Subsidie Koninklijk In- 05. 60 . 52 stituut voor de Tropen	28 500		225'		0'	100'	357,5	110 825	0	110 825	3,88

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Justitie												
Uitkering: 06. 27 .51	Subsidie aan Wetswinkels	270	2,5	11,9	0	0	21,6'	39,6	12 276	0	12 276	45,47
Uitkering: 06. 39 .01	Bijdrage in onderhoud en exploitatie van duurzame hulpmiddelen (verkeerslichten)	75	0	3,1	0	0	12,5	17,16	5 319,6	0	5 319,6	70,93
Uitkering: 06. 70 .01	Bijdrage ten behoeve van provinciale beraadsgroepen	700	9	0	0	0	13,5'	24,75	7 672,5	0	7 672,5	10,96
Uitkering: 06. 70 .51	Subsidies aan pleeg-gezincentrales	700	120	70	0	50'	360'	660	204 600	0	204 600	292,28
Uitkering: 06. 70 .52	Subsidie aan Bureau RBS Groningen	204	3	3	0	0	9	16,5	5 115	0	5 115	25,07

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Binnenlandse Zaken												
Uitkering: 07. 4 .51	Subsidie aan de Inter- national Union of Local Authorities (IULA)	70	0'	0,5'	0'	0'	0,75'	1,3	426,25	0'	426,25	6,08
Uitkering: 07. 20 .01	Bijdrage ten behoeve van exploitatie en onderhoud van provinciale centra civiele verdediging	125	50'	100'	0'	0'	225'	412,5	127 875	0'	127 875	568,3
Uitkering: 07. 20 .02	Bijdrage ten behoeve van communicatievoorzie- ningen provinciale centra civiele verdediging	100	gegevens verwerkt in 07.20.01									
Uitkering: 07. 22 .01	Bijdrage ten behoeve van grenstekens en grens- wijzigingen	50	0	0,5'	0	0	4	4,95	1 534,50	0	1 534,50	30,69
Uitkering: 07. 23 .01	Bijdrage in verband met begraven van op het strand aangespoelde of uit zee aangebrachte lijken	5	0	0,5'	0	0	0,75'	1,3	426,25	0'	426,25	6,08
Uitkering: 07. 27 .01	Bijdrage ten behoeve van coördinatiecollege Waddengebied	250 ¹	0	1	0	1'	3	5,5	1 705	0	1 705	6,82
Uitkering: 07. 28 .01	Bijdragen in het belang van het binnenlands bestuur	70	5'	10'	2	0	10	29,7	9 207	0	9 207	131,52
Uitkering: 07. 32 .01	Bijdrage aan de gemeente Lekkerkerk ten behoeve van het verwijderen van de verontreiniging in de bodem	25 700	0	10'	0	2'	18	33	10 230	0'	10 230	0,39
Uitkering: 07. 33 .01	Bijdragen in het exploi- tatietekort van het weg- schap Tunnel Dordtse Kil	5 120	12	0	0	0	72	92,4	28 644	0'	28 644	5,59
Uitkering: 07. 34 .01	Bijdragen provinciale actiefondsen kleine kernen	5 000	0	1	0	0	1,5'	2,75	852,50	0	852,50	0,17
Uitkering: 07. 34A.01	Bijdrage aan de gemeen- te Amsterdam voor de bouw van een muziek- theater ² stadhuis	30 000 ³	10	0	0	60	20	99	30 690	0	30 690	1,02
Uitkering: 07. 35 .01	Eenmalige bijdrage aan het Openbaar Lichaam Rijnmond ²	1 600 ²	5	0	0	5	5	16,5	5 115	0	5 115	3,20

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 07. 36 .01	Bijdrage in de kosten van het Openbaar Lichaam Rijnmond	15 870	<u>0</u>	10	<u>0</u>	<u>0</u>	10	22'	6 820	0	6 820	0,43
Uitkering: 07. 37 .01	Bijdrage in de kosten van de Agglomeratie Eindhoven	6 050	<u>0</u>	10	<u>0</u>	<u>0</u>	10	22'	6 820	0	6 820	1,13
Uitkering: 07. 38 .01	Bijdragen pregewesten ⁴	15 480	<u>10</u>	10	<u>0</u>	<u>0</u>	48	74,8	23 188	0	23 188	1,50
Uitkering: 07. 38 .02	Bijdrage ten behoeve van de afbouw van pre- gewesten ⁵	270	<u>0</u>	1	<u>0</u>	<u>0</u>	6	7,7	2 387	0	2 387	8,84
Uitkering: 07. 39 .01	Bijdrage ten behoeve van efficiencyonderzoeken bij de vier grote gemeen- ten	700	4,8	0	<u>0</u>	0	20	27,28	8 456,8	0	8 456,8	12,08
Uitkering: 07. 40 .01	Bijdrage gewoon lager onderwijs ⁶	1 562 000	240	3 120	720 ³	40 ⁷	9 600	15 092	4 678 520	500 000	5 178 520	3,32
Uitkering: 07. 40 .02	Bijdrage buitengewoon onderwijs ⁶	539 000	240	1 896	720 ³	240 ⁷	9 600	13 966	4 329 336	0	4 329 336	8,03
Uitkering: 07. 41 .01	Bijdragen in verband met het niet provinciaal inge- deeld zijn van de gemeente Dronten, de gemeente Lelystad en overig Ooste- lijk en Zuidelijk Flevo- land	280	1'	3'	0'	0'	6'	11	3 410	0'	3 410	12,18
Uitkering: 07. 41 .51	Subsidies in verband met het niet provinciaal inge- deeld zijn van de gemeente Dronten, de gemeente Lelystad en overig Ooste- lijk en Zuidelijk Flevo- land	535	1'	2'	0'	0'	4,5	8,25	2 557,5	0'	2 557,5	4,78
Uitkering: 07. 48 .01	Bijdrage ten behoeve van beleidsplannen inzake minderheden aan de vier grote gemeenten	20 000	40'	10	0	100'	225	412,5	127 875	0	127 875	6,39
Uitkering: 07. 49 .01	Bijdrage in gemeentelijke bestuurskosten minder- hedenbeleid	11 980	0	96	0	0	144'	264	81 840	0	81 840	6,83
Uitkering: 07. 49A.01	Bijdrage in het kader van Besluit proefgemeenten ⁸	PM	9,6	0	0	48	86,4'	158,4	49 104	0	49 104	

Uitkering: 07. 62 .01	Bijdrage ten behoeve van gemeentepolitie (normvergoeding)	1 642 306	240	360	120	5	1 440	2 381,5	738 265	0	738 265	0,45
Uitkering: 07. 62 .02	Bijdrage ten behoeve van de bouw van politie-bureaus	63 000	120	120	60	20	4 800	5 632	1 745 920	0	1 745 920	27,71
Uitkering: 07. 62 .03	Bijdrage ten behoeve van kosten wegens functioneel leeftijdsontslag	91 675	5	160	<u>0</u>	<u>0</u>	240	445,5	138 105	0	138 105	1,50
Uitkering: 07. 62 .04	Bijdragen in bijstandskosten gemeentepolitie	1 419	10	50	<u>0</u>	<u>0</u>	12	79,2	24 552	0	24 552	17,30
Uitkering: 07. 63 .01	Bijdrage in de kosten van inname F.N.-pistolen	400	<u>0</u>	5	<u>0</u>	<u>0</u>	10	16,5	5 115	0	5 115	12,79
Uitkering: 07. 63 .02	Bijdrage in de kosten van voorlichtingsfunctionarissen	245	<u>0</u>	2	<u>0</u>	<u>0</u>	4	6,6	2 046	0	2 046	8,35
Uitkering: 07. 63 .03	Bijdrage aanschaf verbindingsmiddelen	1 000	5	5	<u>0</u>	<u>0</u>	20	33	10 230	0	10 230	10,23
Uitkering: 07. 63 .04	Bijdrage in uitrustingskosten voor bijzondere eenheden	2 500	5	5	<u>0</u>	<u>0</u>	20	33	10 230	0	10 230	4,09
Uitkering: 07. 64 .01	Bijdrage in de kosten van reserve-gemeentepolitie	1 583	<u>0</u>	20	<u>0</u>	<u>0</u>	40	66	20 460	0	20 460	12,92
Uitkering: 07. 64 .02	Bijdrage ten behoeve van reserve-gemeentepolitie in werkelijke dienst	PM	2'	10'	<u>0</u>	0'	18'	33	10 230	0'	10 230	—
Uitkering: 07. 72 .01	Bijdrage ten behoeve van de regionale brandweer	18 360	0'	80'	30	0'	165'	302,5	93 775	0'	93 775	5,11
Uitkering: 07. 73 .51	Subsidies aan instellingen in verband met brandweer	461	2'	10'	10'	<u>0</u>	33	60,5	18 755	0'	18 755	40,51
Uitkering: 07. 76 .01	Bijdrage ten behoeve van de exploitatie van het B.B.-telecommunicatienet	6 300		1 140'		0'	1 710'	3 135	971 850	0'	971 850	154,26
Uitkering: 07. 76 .02	Bijdrage aan de provincies ten behoeve van B.B.	7 594		1 370'		0'	2 055'	3 767,5	1 167 925	0'	1 167 925	153,80
Uitkering: 07. 76 .03	Bijdrage in de algemene kosten aan B.B.-kringen	62 377		11 270'		0'	16 905'	30 992,5	9 607 675	0'	9 607 675	154,03
Uitkering: 07. 76 .04	Bijdrage ten behoeve van beloning en inkomstenderving noodwachters	2 300		416'		0'	624'	1 144	354 640	0'	354 640	154,19
Uitkering: 07. 76 .05	Bijdrage in de opleidingskosten van noodwachters	100		18'		0'	27'	49,5	15 345	0'	15 345	153,45
Uitkering: 07. 76 .06	Bijdrage in de kosten van oefening en binding van noodwachters	2 600		470'		0'	705'	1 292,5	400 675	0'	400 675	154,11
Uitkering: 07. 76 .07	Bijdrage ten behoeve van noodwachters (rechtspositieregelingen)	1 450		262'		0'	393'	720,5	223 355	0'	223 355	154,04
Uitkering: 07. 76 .08	Bijdrage in de keuringskosten van noodwachters	150		27'		0'	40,5'	74,25	23 017,5	0'	23 017,5	153,45
Uitkering: 07. 76 .09	Bijdrage in schuilplaatsvoorzieningen	16 434		2 970'		0'	4 455'	8 167,5	2 531 925	0'	2 531 925	154,07

	Bedrag 1981 (in duizenden guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kosten per duizend guldens uitkering
		Beleidsvoorbereiding (A)	Beleidsuitvoering (B)	Beleidsondersteuning (C)	Totaal andere ministeries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indirecte kosten (in glds.)	Totaal-generaal (in glds.)	
Uitkering: Bijdrage in opstellingskosten sirenes 07. 76 .10	250		45'		0'	67,5	123,75	38 362,5	0'	38 362,5	153,45
Uitkering: Bijdrage in verplaatsingskosten van stationaire meetposten 07. 76 .11	50		9'		0'	13,5	24,75	7 672,5	0'	7 672,5	153,45
Uitkering: Subsidie aan het Centraal Instituut voor Vorming en Opleiding voor de Bestuursdienst (CIVOB) 07. 88 .51	246	0	0	0	0	0	0	0	0	0	—
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van deeltijdarbeid ⁹ 07.102 .01	onbekend	64,8	360	0	0	960	1 523,28	472 216,8	0	472 216,8	onbekend
Uitkering: Subsidie aan de Stichting Het Nederlands Studiecentrum voor Informatica ¹⁰ 07.141 .51	220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van stimulering automatisering ¹¹ 07.142 .01	0	0	0'	0	0	0	0	0	0	0	0

¹ Bedrag uitkering 1982.

² Betreft éénmalige zaak.

³ De mensdagen onder (A), (B) en (C) zijn aan deze uitkering besteed bij het Ministerie van Financiën.

⁴ Door wijziging in 1981 tweemaal zoveel tijd gebruikt.

⁵ Uitkering verdwijnt na 1982.

⁶ Dit bedrag wordt vanuit de begroting van BiZa gedoteerd aan het Gemeentefonds. Vanuit dit fonds worden de gelden over de gemeenten verdeeld.

⁷ Besteed bij het Ministerie van O. en W. en BiZa.

⁸ Door start in 1981 tamelijk hoge voorbereidingskosten.

⁹ Loopt af 1-7-1982, vervalt dan waarschijnlijk.

¹⁰ Post vervallen.

¹¹ Uitkering vervallen.

	Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
		Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)		
Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen												
Uitkering: 08. 23 .51	Subsidies, conferenties en congressen en cursus- sen in binnen- en buiten- land	onbekend	1	0	2	0	4,5'	8,25	2 557,5	0	2 557,5	onbekend
Uitkering: 08. 36 .51	Subsidie aan de Stich- ting Studiefonds Lim- burg ten behoeve van in Aken studerende thuiswonende studenten	70	0	2	0	0	15	18,7	5 797	0	5 797	82,8
Uitkering: 08. 54.01	Bijdrage personeels- kosten	144 192		1 743'		0'	2 614,5	4 793,25	1 485 907,5	0'	1 485 907,5	10,31
Uitkering: 08. 56 .01	Bijdrage ten behoeve van vernieuwingsactiviteiten buitengewoon onderwijs	1 500		14'		0'	21'	38,5	11 935	0'	11 935	7,96
Uitkering: 08. 57 .01	Bijdrage ten behoeve van provinciale beraads- groepen	400		3'		0'	4,5'	8,25	2 557,5	0'	2 557,5	6,39
Uitkering: 08. 57 .51	Subsidie aan Stichting Algemeen Internaat voor Schipperskinderen (Robbenoord)	3 998		37'		0'	55,5'	101,75	31 542,5	0'	31 542,5	7,89
Uitkering: 08. 59 .01	Bijdragen ten behoeve van extra leer- en hulpmidde- len	725		6'		0'	9'	16,5	5 115	0'	5 115	7,06
Uitkering: 08. 60 .01	Bijdrage personeels- kosten	290 719		2 716'		0'	4 074'	7 469	2 315 390	0'	2 315 390	7,96
Uitkering: 08. 60 .02	Bijdrage stichtings- kosten	84 200		526'		0'	789'	1 446,5	448 415	0'	448 415	5,33
Uitkering: 08. 60 .03	Bijdrage exploitatie- kosten	53 663		335'		0'	502,5'	921,25	285 587,5	0'	285 587,5	5,32
Uitkering: 08. 61 .01	Bijdrage exploitatie- kosten	116 520		726'		0'	10,89'	1 996,5	618 915	0'	618 915	5,31
Uitkering: 08. 61 .62	Bijdrage stichtings- kosten	162 350		1 013'		0'	1 519,5'	2 785,75	863 582,5	0'	863 582,5	5,32
Uitkering: 08. 63 .01	Bijdrage personeels- kosten	1 041 335		9 727'		0'	14 590,5'	26 749,25	8 292 267,5	0'	8 292 267,5	7,96
Uitkering: 08. 68. 01	Bijdragen aan gemeenten via het Gemeentefonds in verband met Stich- tingskostenvergoeding voor schoollokalen voor gewoon lager onderwijs in gebruik bij het kleuteronderwijs	11 157		70'		0'	105'	192,5	59 675	0'	59 675	5,35

	Bedrag 1981 (in duizenden guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kosten per duizend guldens uitkering
		Beleidsvoorbereiding (A)	Beleidsuitvoering (B)	Beleidsondersteuning (C)	Totaal andere ministeries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indirecte kosten (in glds.)	Totaal-generaal (in glds.)	
Uitkering: 08. 68. 02 Bijdragen aan gemeenten via het Gemeentefonds in verband met Stichtingskostenvergoeding voor schoollokalen voor gewoon lager onderwijs in gebruik bij het voortgezet onderwijs	1 000		6'		0'	9'	16,5	5 115	0'	5 115	5,12
Uitkering: 08. 69 .01 Bijdragen ten behoeve van activeringsprojecten	4 500		28'		0'	42'	77	23 870	0'	23 870	5,30
Uitkering: 08. 69 .02 Bijdragen ten behoeve van ontwikkelingsprojecten	10 100		63'		0'	94,5'	173,25	53 707,5	0'	53 707,5	5,32
Uitkering: 08. 70 .01 Bijdragen ten behoeve van onderwijsprojecten voor buitenlandse zigeuners	1 834'		12'		0'	18'	33	10 230	0'	10 230	5,58
Uitkering: 08. 71 .01 Bijdrage personeelsuitgaven voor buitenlandse onderwijsassistenten (Gemeentescholen)	16 580		104'		0'	156'	286	88 660	0'	88 660	5,35
Uitkering: 08. 71 .02 Bijdrage integratie van kleuter- en lager onderwijs (leer- en hulpmiddelen)	75		0'		0'	0'	0	0	0	0	—
Uitkering: 08. 75 .01 Personeelsbijdragen gemeentelijke scholen	807 389	0	3 240	72	0	4 968'	9 108	2 823 480	0	2 823 480	3,50
Uitkering: 08. 75 .02 Bijdrage inrichtingskosten gemeentelijke scholen	4 303	0	360	72	0	648'	1 188	368 280	0	368 280	85,59
Uitkering: 08. 75 .03 Exploitatiebijdrage VWO/HAVO MAVO/PA/KLOS (vast bedrag per school)	14 956	0	240	312	0	828'	1 518	470 580	0	470 580	4,19
Uitkering: 08. 75 .04 Exploitatiebijdrage MAVO/LAVO/LEAO/ (vast bedrag per school)	395		verwerkt in 08. 75. 03								
Uitkering: 08. 75 .05 Exploitatiebijdrage bedrag per ruimte-eenheid per leerling VWO/HAVO/MAVO/LAVO/LEAO/MEAO/PA/KLOS	92 374		verwerkt in 08. 75. 03								

Uitkering: Exploitatiebijdrage op 08. 75 .06 declaratiebasis LTS/ LHNO/LAVO/MAVO/ HAVO	4 602																			verwerkt in 08. 75. 03
Uitkering: Bijdragen ten behoeve 08. 77 .01 van projecten AVO/ VWO	4 600																			verwerkt in 75.01 t/m 75.06
Uitkering: Bijdragen personeels- 08. 79 .01 kosten LTO	49 803	559'	0'	838,5'	1 537,25	476 547,5	0'	476 547,5	9,57											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .02 kosten LTO (normbe- drag)	2 568	21'	0'	31,5'	57,75	17 902,5	0'	17 902,5	6,97											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .03 kosten LTO (declara- tiebasis)	4 874	39'	0'	58,5'	107,25	33 247,5	0'	33 247,5	6,82											
Uitkering: Bijdrage personeels- 08. 79 .04 kosten LHNO	8 244	67'	0'	100,5'	184,25	57 117,5	0'	57 117,5	6,93											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .05 kosten LHNO (norm- bedrag)	546	4'	0'	6'	11	3 410	0'	3 410	6,25											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .06 kosten LHNO (declara- tiebasis)	796	6'	0'	9'	16,5	5 115	0'	5 115	6,43											
Uitkering: Bijdrage personele 08. 79 .07 kosten LEAO	46 162	375'	0'	562,5'	1 031,25	319 687,5	0'	319 687,5	6,93											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .08 kosten LEAO (norm- bedrag)	3 070	25'	0'	37,5'	68,75	21 312,5	0'	21 312,5	6,94											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .09 kosten LEAO (decla- ratiebasis)	3 828	31'	0'	46,5'	85,25	26 427,5	0'	26 427,5	6,90											
Uitkering: Bijdrage personeels- 08. 79 .10 kosten LAVO	1 742	14'	0'	21'	38,5	11 935	0'	11 935	6,85											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .11 kosten LAVO (norm- bedrag)	109	1'	0'	1,5'	2,75	852,5	0'	852,5	7,82											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 79 .12 kosten LAVO (declara- tiebasis)	174	1'	0'	1,5'	2,75	852,5	0'	852,5	4,90											
Uitkering: Bijdrage exploitatie- 08. 80 .01 kosten middenstands- cursussen	370	3'	0'	4,5'	8,25	2 557,5	0'	2 557,5	6,91											
Uitkering: Bijdrage personeels- 08. 81 .01 kosten MTO	15 780	177'	0'	265,5'	486,75	150 892,5	0'	150 892,5	9,56											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 81 .02 kosten MTO (norm- bedrag)	500	4'	0'	6'	11	3 410	0'	3 410	6,82											
Uitkering: Bijdrage materiële 08. 81 .03 kosten MTO (declara- tiebasis)	1 450	12'	0'	18'	33	10 230	0'	10 230	7,06											
Uitkering: Bijdrage personeels- 08. 82 .01 kosten (lager/middelbaar nautisch)	2 465	28'	0'	42'	77	23 870	0'	23 870	9,68											

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981					Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)		Totaal- generaal (in glds.)
Uitkering:	Bijdrage materiële											
08. 82 .02	kosten (LMH) (norm- bedrag)	249		2'		0'	3	5,5	1 705	0'	1 705	6,85
Uitkering:	Bijdrage materiële											
08. 82. 03	kosten (LMN) (declara- tiebasis)	582		5'		0'	7,5'	13,75	4 262,5	0'	4 262,5	7,32
Uitkering:	Bijdrage personeels- kosten HNO	3 087		35'		0'	52,5'	96,25	29 837,5	0'	29 837,5	9,67
Uitkering:	Bijdrage materiële											
08. 83 .02	kosten HNO (norm- bedrag)	119		1'		0'	1,5'	2,75	852,5	0'	852,5	7,16
Uitkering:	Bijdrage materiële											
08. 83 .03	kosten HNO (declara- tiebasis)	194		2'		0'	3'	5,5	1 705	0'	1 705	8,79
Uitkering:	Bijdrage personeels- kosten MBO-V	7 053		57'		0'	85,5'	156,75	48 592,5	0'	48 592,5	6,89
Uitkering:	Bijdrage materiële											
08. 83 .05	kosten MBO-V (norm- bedrag)	450		3'		0'	4,5'	8,25	2 557,5	0'	2 557,5	5,68
Uitkering:	Bijdrage materiële											
08. 83 .06	kosten MBO-V (decla- ratiebasis)	698		6'		0'	9'	16,5	5 115	0'	5 115	7,33
Uitkering:	Bijdrage in personeels- kosten MEAO	20 571		231'		0'	346,5'	635,25	196 927,5	0'	196 927,5	9,57
Uitkering:	Bijdrage in materiële											
08. 86 .02	kosten MEAO (norm- bedrag)	1 290		10'		0'	15'	27,5	8 525	0'	8 525	6,61
Uitkering:	Bijdrage in materiële											
08. 86 .03	kosten MEAO (declara- tiebasis)	1 515		12'		0'	18'	33	10 230	0'	10 230	6,75
Uitkering:	Bijdrage in personeels- kosten LBO	21 564		242'		0'	363'	665,5	206 305	0'	206 305	9,57
Uitkering:	Bijdrage in materiële											
08. 87 .02	kosten LBO (norm- bedrag)	1 229		10'		0'	15'	27,5	8 525	0'	8 525	6,94
Uitkering:	Bijdrage in materiële											
08. 87 .03	kosten LBO (declara- tiebasis)	2 281		18'		0'	27'	49,5	15 345	0'	15 345	6,73
Uitkering:	Bijdrage in personeels- kosten LBO/MBO	25 334		206'		0'	309'	566,5	175 615	0'	175 615	6,93
Uitkering:	Bijdrage in materiële											
08. 87 .05	kosten LBO/MBO (normbedrag)	1 175		9'		0'	13,5'	24,75	7 672,5	0'	7 672,5	6,53
Uitkering:	Bijdrage in materiële											
08. 87 .06	kosten LBO/MBO (declaratiebasis)	2 280		18'		0'	27'	49,5	15 345	0'	15 345	6,73

Uitkering: 08.87.07	Bijdrage in personeelskosten MBO	4 546	37'	0'	55,5	101,75	31 542,5	0'	31 542,5	6,94
Uitkering: 08.87.08	Bijdrage in materiële kosten MBO (normbedrag)	162	1'	0'	1,5'	2,75	852,5	0'	852,5	5,26
Uitkering: 08.87.09	Bijdrage in materiële kosten MBO (declaratiebasis)	400	3'	0'	4,5'	8,25	2 557,5	0'	2 557,5	6,39
Uitkering: 08.90.01	Bijdrage ten behoeve van projecten op het gebied van het LMBO	680	6'	0'	9'	16,5	5 115	0'	5 115	7,52
Uitkering: 08.91.01	Bijdrage ten behoeve van inventarisatieschaffingen scholen/curussen LMBO	5 000 ¹	34'	0'	51'	93,5	28 985	0'	28 985	5,80
Uitkering: 08.94.01	Bijdragen vormingsinstituten	2000	47'	0'	70,5'	129,25	40 067,5	0'	40 067,5	20,03
Uitkering: 08.94.02	Bijdragen aan streekscholen voor BBO	14 430	339'	0'	508,5'	932,25	288 997,5	0'	288 997,5	20,07
Uitkering: 08.94.03	Bijdragen proefprojecten nieuwe onderwijsvoorzieningen 16–18-jarigen	800	19'	0'	28,5'	52,25	16 197,5	0'	16 197,5	20,25
Uitkering: 08.95.01	Bijdrage in personeelskosten	3 100	83'	0'	124,5'	228,25	70 757,5	0'	70 757,5	22,83
Uitkering: 08.95.02	Bijdrage in materiële kosten (normbedrag)	200	5'	0'	7,5'	13,75	4 262,5	0'	4 262,5	21,31
Uitkering: 08.95.03	Bijdrage in materiële kosten (declaratiebasis)	1 300	30'	0'	45'	82,5	25 575	0'	25 575	19,67
Uitkering: 08.99.01	Bijdrage personeelskosten avondscholen	44 482	862'	0'	1 293'	2 370,5	734 855	0'	734 855	16,52
Uitkering: 08.99.02	Bijdrage inrichtingskosten avondscholen	2 670	43'	0'	64,5'	118,25	36 657,5	0'	36 657,5	13,73
Uitkering: 08.99.03	Bijdrage exploitatiekosten avondscholen	2 708	44'	0'	66'	121	37 510	0'	37 510	13,85
Uitkering: 08.99.04	Bijdrage huren en medegebruik	3 344	54'	0'	81'	148,5	46 035	0'	46 035	13,77
Uitkering: 08.100.51	Subsidie vormingswerk leerplichtvrije jeugd	8 200	133'	0'	199,5'	365,75	113 382,5	0'	113 382,5	13,83
Uitkering: 08.101.01	Bijdrage in verband met culturele minderheden	3 500	57'	0'	85,5'	156,75	48 592,5	0'	48 592,5	13,88
Uitkering: 08.106.01	Bijdrage in subsidiabele stichtingskosten voor bouw, verbouw, aankoop van gronden en opstallen voor gemeentelijke en bijzondere scholen voor voortgezet onderwijs enz. (artikel 106)	61 800	721'	0'	1 081,5'	1 982,75	614 652,5	0'	614 652,5	9,95
Uitkering: 08.107.01	Bijdrage tijdelijke voorziening gemeentelijke scholen	57 300	669'	0'	1 003,5'	1 839,75	570 322,5	0'	570 322,5	9,95
Uitkering: 08.107.02	Bijdrage ter vergoeding van huren en erfpacht	2 800	33'	0'	49,5'	90,75	28 132,5	0'	28 132,5	10,05
Uitkering: 08.107.03	Bijdrage ter vergoeding van onderhoud gebouwen en terreinen	4 800	56'	0'	84'	154	47 740	0'	47 740	9,95

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981					Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)		Totaal- generaal (in glds.)
Uitkering: 08.108 .01	Bijdrage stichtingskosten en kosten eerste inrich- ting	75 800		884'		0'	1 326'	2 431	753 610	0'	753 610	9,94
Uitkering: 08.113 .01	Bijdrage in personeels- kosten HTS	29 513		422'		0'	633'	1 160,5	359 755	0'	359 755	12,19
Uitkering: 08.113 .02	Bijdrage in materiële kosten HTS (norm- bedrag)	2 911		33'		0'	49,5'	90,75	28 132,5	0'	28 132,5	9,66
Uitkering: 08.113 .03	Bijdrage in materiële kosten HTS (declara- tiebasis)	2 598		29'		0'	43,5'	79,75	24 722,5	0'	24 722,5	9,52
Uitkering: 08.113 .04	Bijdrage in personeels- kosten laboratorium- scholen	4 627		51'		0'	76,5'	140,25	43 477,5	0'	43 477,5	9,40
Uitkering: 08.113 .05	Bijdrage in materiële kosten laboratorium- scholen (normbedrag)	443		5'		0'	7,5'	13,75	4 262,5	0'	4 262,5	9,62
Uitkering: 08.113 .06	Bijdrage in materiële kosten laboratorium- scholen (declaratie- basis)	569		7'		0'	10,5'	19,25	5 967,5	0'	5 967,5	10,49
Uitkering: 08.114 .01	Bijdrage personele kosten nautisch onder- wijs	9 499		135'		0'	202,5'	371,25	115 087,5	0'	115 087,5	12,12
Uitkering: 08.114 .02	Bijdrage materiële kosten (normbedrag)	1 005		12'		0'	18'	33	10 230	0'	10 230	10,18
Uitkering: 08.114 .03	Bijdrage materiële kosten (declaratiebasis)	1 652		18'		0'	27'	49,5	15 345	0'	15 345	9,29
Uitkering: 08.117 .01	Bijdrage personeels- kosten HEAO	10 887		156'		0'	234'	429	132 990	0'	132 990	12,22
Uitkering: 08.117 .02	Bijdrage materiële kosten HEAO (norm- bedrag)	1 120		13'		0'	19,5'	35,75	11 082,5	0'	11 082,5	9,90
Uitkering: 08.117 .03	Bijdrage materiële kosten HEAO (decla- ratiebasis)	545		6'		0'	9'	16,5	5 115	0'	5 115	9,39
Uitkering: 08.123 .01	Bijdrage personeels- kosten muziekonderwijs	29 953		428'		0'	642'	1 177	364 870	0'	364 870	12,18
Uitkering: 08.123 .02	Bijdrage materiële kosten muziekonderwijs (normbedrag)	2 274		25'		0'	37,5'	68,75	21 312,5	0'	21 312,5	9,37
Uitkering: 08.123 .03	Bijdrage materiële kosten muziekonderwijs (declaratiebasis)	1 195		13'		0'	19,5'	35,75	11 082,5	0'	11 082,5	9,27
Uitkering: 08.123 .04	Bijdrage personeels- kosten kunstonderwijs	10 661		120'		0'	180'	330	102 300	0'	102 300	9,60

Uitkering: Bijdrage materiële 08.123 .05 kosten kunstonderwijs (normbedrag)	1 552		17'		0'	25,5'	46,75	14 492,5	0'	14 492,5	9,34
Uitkering: Bijdrage materiële 08.123 .06 kosten kunstonderwijs (declaratiebasis)	380		4'		0'	6'	11	3 410	0'	3 410	8,97
Uitkering: Subsidie sociaal-histo- 08.217 .51 risch centrum voor Limburg	262		12		0	18'	33	10 230	0	10 230	39,05
Uitkering: Subsidie Fryske 08.222 .51 Akademie	1 395		31		0	46,5'	85,25	26 427,5	0	26 427,5	18,94
Uitkering: Bijdrage voor godsdienst- 08.269 .01 onderwijs en vormings- onderwijs aan gemeente- lijke opleidingsscholen voor kleuterleiders	15	0	1	0'	0	0	1,1	341	0	341	22,73
Uitkering: Bijdrage in personeels- 08.270 .01 kosten gemeentelijke opleidingsscholen voor kleuterleiders	6 889	0	18	18'	0	9	49,5	15 345	0	15 345	2,23
Uitkering: Bijdrage in exploitatie- 08.270 .02 kosten gemeentelijke opleidingsscholen voor kleuterleiders	1 359	0	3	4'	0	10,5'	19,25	5 967,5	0	5 967,5	4,39
Uitkering: Bijdrage in inrichtings- 08.270 .03 kosten gemeentelijke opleidingsscholen voor kleuterleiders	207	0	2	1'	0	4,5'	8,25	2 557,5	0	2 557,5	12,36
Uitkering: Bijdrage voor godsdienst- 08.277 .01 onderwijs aan gemeente- lijke opleidingsscholen voor onderwijzers	67	0	1	0'	0	0	1,1	341	0	341	5,09
Uitkering: Bijdrage personeels- 08.278 .01 kosten gemeentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	7 637	0	6	20'	0	3	31,9	9 889	0	9 889	1,29
Uitkering: Bijdrage exploitatie- 08.278 .02 kosten gemeentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	833	0	3	2'	0	7,5'	13,75	4 262,5	0	4 262,5	5,12
Uitkering: Bijdrage inrichtings- 08.278 .03 kosten gemeentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	247	0	2	1'	0	4,5'	8,25	2 557,5	0	2 557,5	10,35
Uitkering: Bijdrage voor cursussen 08.278 .04 aan gemeentelijke op- leidingsscholen voor onderwijzers	1 775	0	3	5'	0	1	9,9	3 069	0	3 069	1,73
Uitkering: Bijdrage ter vergoeding 08.280 .01 van de kosten van korte her- en bijscholings- cursussen	90	0	0	0'	0	0	0	0	0	0	—
Uitkering: Bijdrage gemeentelijk 08.281 .01 instituut voor middelbare akten in exacte vakken te Den Haag	4 250		11'		0'	16,5'	30,25	9 377,5	0'	9 377,5	2,21

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981					Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)		Totaal- generaal (in glds.)
Uitkering: 08.283 .01	Bijdrage ter vergoeding van de kosten van na- scholing van docenten	1 572	0	9	4'	0	2	16,5'	5 115	0	5 115	3,25
Uitkering: 08.289 .01	Bijdrage ter vergoeding van kosten van gemeente- lijke schoolbegeleidings- diensten	11 870	240	240	240	0	1 080'	1 980	613 800	0	613 800	51,71
Uitkering: 08.289 .51	Subsidie ter vergoeding van kosten van school- begeleidingsdiensten	30 854	960	840	720	0	3 780'	6 930	2 148 300	0	2 148 300	69,63
Uitkering: 08.290 .01	Bijdragen aan schoolbe- geleidingsdiensten ten behoefte van stimulerings- pakketten	3 147	192	120	96	0	612'	1 122	347 820	0	347 820	110,52
Uitkering: 08.290 .02	Bijdragen aan schoolbe- geleidingsdiensten ten behoefte van consultants anderstaligen	1 544	120	96	48	0	396'	726	225 060	0	225 060	145,76
Uitkering: 08.290 .03	Bijdragen ten behoeve van stimuleringsprojecten aan gemeentelijke scholen	1 383	96	72	48	0	324'	594	184 140	0	184 140	133,15
Uitkering: 08.290 .04	Bijdragen ten behoeve van combinatiepakket- tenstimulering	175	24	24	24	0	108'	198	61 380	0	61 380	350,74
Uitkering: 08.290 .51	Subsidies in het kader van het stimuleringsbe- leid							Vervallen				
Uitkering: 08.292 .01	Bijdragen ten behoeve van projecten voor het basisonderwijs	1 000	48	48	24	0	180'	330	102 300	0	102 300	102,30

¹ Bedrag uitkering 1982.

	Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
		Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)		
Ministerie van Financiën												
Uitkering: 09. 93 .51	Subsidie aan het Insti- tuut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitkering: 09. 94 .01	Bijdrage verband houden- de met vergoedingen c.q. voorschotten aan publiek- rechtelijke lichamen ter zake van kosten, verband houdende met de ver- wijdering van ontplofbare stoffen uit de Tweede Wereldoorlog	300	0	24	0	0	120	158,4	49 104	0	49 104	163,68

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Defensie												
Uitkering: 10. 17 .51	Subsidie aan de Vereni- ging Koninklijke Neder- landse Militaire Bond «Pro Rege» ten behoeve van alle protestants- christelijke militaire tehuizen	1 699	5	7	3	1	24'	44	13 640	0	13 640	8,03
Uitkering: 10. 17 .52	Subsidie aan de Centrale van Katholieke Militaire Tehuizen	1 412	5	7	3	1	24'	44	13 640	0	13 640	9,66
Uitkering: 10. 17 .53	Subsidie aan de Stichting Militaire Tehuizen van het Humanistisch Thuis- front	197	5	7	3	1	24'	44	13 640	0	13 640	69,24
Uitkering: 10. 17 .54	Subsidie aan bosbrand- bestrijdingsorganisaties	17	1	3	1	2'	100	117,7	36 487	0	36 487	2 146,29
Uitkering: 10. 37 .01	Bijdrage ten behoeve van kostwinnersvergoeding en afdrachten sociale premies van dienstplich- tige kostwinners en uit- gaven ingevolge Inkom- stenvergoedingsbesluit Militairen	290	0	0	5	0	7,5	13,75	4 262,5	0	4 262,5	14,70
Uitkering: 10. 37 .02	Bijdrage aan gemeenten in de administratie kostenvergoeding	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uitkering: 10. 57 .01	Bijdrage ten behoeve van kostwinnersvergoeding, afdrachten sociale pre- mies van dienstplichtige kostwinners en uitgaven ingevolge het Inkomsten- vergoedingsbesluit Militairen	4 612	25,5	1 467	167	209	43	2 102,65	651 821,5	0	651 821,5	141,33
Uitkering: 10. 57 .02	Bijdragen aan gemeenten in administratiekosten	135	0,5	40	5	6	1,5	58,3	18 073	0	18 073	133,87
Uitkering: 10. 77 .01	Kostwinnersvergoeding afdrachten sociale pre- mies voor dienstplichtige kostwinners en uitgaven ingevolge het Vergoedings- besluit Militairen	709	2	154	17,5	21,5	2	216,7	67 177	0	67 177	94,75
Uitkering: 10. 77 .02	Bijdragen aan gemeenten in de administratiekosten	19	0	4	0,5	0,5	0,5	6,05	1 875,5	0	1 875,5	98,71

	Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
		Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening											
Uitkering: Bijdrage aan gemeenten											
11. 17. 01 inzake vordering van woonruimte	40	0	48	0	0'	72'	132	40 920	0	40 920	1 023
Uitkering: Bijdrage in volks- 11. 27. 01 huisvestingsplan	150 ¹		336		0'	504'	924	286 440	0	286 440	1 909,6
Uitkering: Bijdrage aan gemeenten 11. 28. 01 voor het doen functio- neren van stuurgroepen 1- en 2-persoons- huishoudens	7 000		264		0'	396'	726	225 060	0	225 060	32,15
Uitkering: Bijdrage op grond van 11. 31. 01 Beschikking geldelijke steun huurwoningen 1975	148 300		12 360 ²		0'	18 540'	33 990	10 536 900	0	10 536 900	71,05
Uitkering: Bijdrage in de appa- raatskosten in verband met huurmatigings- regeling door tussen- komst van verhuurders	3 400		240 ²		0'	360'	660	204 600	0	204 600	60,18
Uitkering: Bijdrage geldelijke steun 11. 33. 01 toegelaten instellingen	802 100		10 104		0'	15 156'	27 786	8 613 660	0'	8 613 660	10,74
Uitkering: Bijdrage in de exploi- tatie van woningwet- woningen ingevolge de voor 1968 gelden- de regelingen	378 200		3 648		0'	5 472'	10 032	3 109 920	0'	3 109 920	8,22
Uitkering: Bijdrage op grond van 11. 35. 01 regeling omtrent het verstrekken van voor- schotten en bijdragen in verband met stich- ting, overname en exploitatie van noodwoningen	100		360		0'	540'	990	306 900	0'	306 900	3 069
Uitkering: Bijdrage op grond van 11. 39. 01 geldelijke steun warm- te-isolatie bestaande woningen	onbekend		20 760 ²		0'	31 140'	57 090	17 697 900	0'	17 697 900	onbekend
Uitkering: Leningen ten behoeve 11. 39. 02 van warmte-isolatie van bestaande woningen	onbekend		1 944 ²		0'	2 916'	5 346	1 657 260	0'	1 657 260	onbekend

Uitkering: 11. 42. 01	Bijdrage in het kader van infra-structurele voorzieningen	119 300	528	0'	792'	1 452	450 120	0'	450 120	3,77
Uitkering: 11. 43. 01	Bijdrage algemene kosten in verband met puinruimingswerk- zaamheden	onbekend	144	0'	216'	396	122 760	0'	122 760	onbekend
Uitkering: 11. 44. 01	Bijdrage ten behoeve van lokatiesubsidies	onbekend	5 424 ²	0'	8 136'	14 916	4 623 960	0'	4 623 960	onbekend
Uitkering: 11. 45. 01	Bijdrage op grond van deelneming van het Rijk in garanties van de gemeenten voor bestaande en nieuwe eigen woningen	2 000	1 656	0'	2 484'	4 554	1 411 740	0'	1 411 740	705,87
Uitkering: 11. 46. 01	Bijdragen in de plan- kosten van snelgroeiende gemeenten	5 900	72	0'	108'	198	61 380	0'	61 380	10,40
Uitkering: 11. 47. 01	Bijdrage ten behoeve van multi-functionele accommodaties	3 500	48	0'	72'	132	40 920	0'	40 920	11,69
Uitkering: 11. 48. 01	Bijdrage ten behoeve van bijzonder regio- naal welzijnsbeleid	15 000	24	0'	36'	66	20 460	0'	20 460	1,36
Uitkering: 11. 49. 01	Bijdrage voor exploi- tatie van stand- plaatsen	38 900	5 424	0'	8 136'	14 916	4 623 960	0'	4 623 960	118,87
Uitkering: 11. 49. 02	Leningen aankoop en verbetering woon- wagens	15 700	1 128	0'	1 692'	3 102	961 620	0'	961 620	61,25
Uitkering: 11. 49. 03	Bijdrage in de appa- raatskosten woon- lastensubsidie	45	48	0'	72'	132	40 920	0'	40 920	909,33
Uitkering: 11. 49. 04	Bijdrage ten behoeve van objectsubsidies huurwoonwagens	0	48	0'	72'	132	40 920	0'	40 920	—
Uitkering: 11. 50. 01	Leningen nieuwbouw woningwetwoningen	3 499 955	16 008	0'	24 012'	44 022	13 646 820	0'	13 646 820	3,90
Uitkering: 11. 50. 02	Leningen verbetering van woningwet- woningen	962 368	10 968	0'	16 452'	30 162	9 350 220	0'	9 350 220	9,72
Uitkering: 11. 50. 03	Leningen in de finan- cieringstekorten van woningwetwoningen	325 577	1 560	0'	2 340'	4 290	1 329 900	0'	1 329 900	4,08
Uitkering: 11. 52. 01	Bijdrage op grond van geldelijke steun bejaar- den bij verhuizing 1975	32 400	1 200	0'	1 800'	3 300	1 023 000	0'	1 023 000	31,57
Uitkering: 11. 52. 02	Bijdrage op grond van geldelijke steun bewo- ners bij woningverbete- ring en krotopruiming 1975	48 600	1 896	0'	2 844'	5 214	1 616 340	0'	1 616 340	33,26

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981					Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 11. 53. 01	Bijdrage in voorberei- dingskosten en uitvoer- ingsplannen stads- vernieuwing	10 500		864		0'	1 296'	2 376	736 560	0'	736 560	70,15
Uitkering: 11. 53. 02	Bijdrage ten behoeve van contactpersonen bij stadsvernieuwing	5 500		672		0'	1 008'	1 848	572 880	0'	572 880	104,16
Uitkering: 11. 53. 03	Bijdrage ten behoeve van tijdelijke huisves- ting van bewoners tijdens de uitvoering van stadsvernieuwings- plannen	5 500		1 512		0'	2 268'	4 158	1 288 980	0'	1 288 980	234,36
Uitkering: 11. 54. 01	Bijdrage ten behoeve van planvoorbereiding	9 200		672		70'	1 113'	2 040,5	632 555	0'	632 555	68,76
Uitkering: 11. 54. 02	Bijdrage ten behoeve van planuitvoering	174 800		888		50'	1 407'	2 579,5	799 645	0'	799 645	4,57
Uitkering: 11. 55. 01	Bijdragen voor recon- structie en sanerings- plannen	203 300		6 024		90'	9 171'	16 813,5	5 212 185	0'	5 212 185	25,64
Uitkering: 11. 56. 01	Bijdragen ineens ten behoefte van recht- streeks van gemeente- wege te treffen voor- zieningen tot verbete- ring van de woon- omgeving	onbekend		861 ³		0'	1 291,5'	2 367,75	734 002,5	0'	734 002,5	onbekend
Uitkering: 11. 56. 02	Bijdragen ineens ter tegemoetkoming in de kosten van door eigenaren te treffen voorzieningen aan woningen en andere gebouwen	onbekend		7 440		0'	11 160'	20 460	6 342 600	0'	6 342 600	onbekend
Uitkering: 11. 56. 03	Bijdragen ineens ter tegemoetkoming in de kosten van bijzon- dere maatregelen ten behoefte van door eige- naren te treffen voor- zieningen aan woningen en andere gebouwen	onbekend		456		0'	684'	1 254	388 740	0'	388 740	onbekend
Uitkering: 11. 56. 04	Bijdragen ineens ter tegemoetkoming in de kosten van het treffen van tijde- lijke dan wel voor-											

	lopige voorzieningen met het oog op de instandhouding van woningen/voorzieningen en technische gebreken	onbekend		672		0'	1 008'	1 848	572 880	0'	572 880	onbekend
Uitkering: 11. 56. 05	Bijdragen ineens ter tegemoetkoming in de kosten van voorzieningen aan monumenten	onbekend		2 835		50'	4 327,5'	7 933,75	2 459 462,5	0'	2 459 462,5	onbekend
Uitkering: 11. 56. 06	Bijdragen ter tegemoetkoming in de kosten van door eigenaren te treffen voorzieningen aan woningen en andere gebouwen	onbekend		880		0'	1 320'	2 420	750 200	0'	750 200	onbekend
Uitkering: 11. 56. 07	Bijdragen ter tegemoetkoming in de kosten van voorzieningen aan monumenten	onbekend		3 696		80'	5 664'	10 384	3 219 040	0'	3 219 040	onbekend
Uitkering: 11. 57. 01	Bijdrage op grond van beschikking geldelijke steun afbraak van krotten	4 300		672		0'	1 008'	1 848	572 880	0'	572 880	133,23
Uitkering: 11. 58. 01	Bijdrage ten behoeve van experimenten met betrekking tot de indeling van stedelijk gebied in verblijfsgebieden en verkeersruimten	onbekend	—	—	—	0'	0'	—	—	—	—	—
Uitkering: 11. 59. 01	Bijdrage in verband met de aanpassing van woningen gehandicapten	25 890		8 616		0'	12 924'	23 694	7 345 140	0'	7 345 140	283,71
Uitkering: 11. 59. 02	Bijdrage in de verhuiskosten gehandicapten	1 949		1 152		0'	1 728'	3 168	982 080	0'	982 080	503,89
Uitkering: 11. 63. 01	Bijdrage ten behoeve van inspraakexperimenten bij gemeentelijke ruimtelijke plannen	200	8	2	0	0	15	27,5	8 525	0	8 525	46,53
Uitkering: 11. 69. 01	Bijdrage ten behoeve van veiligstelling van bufferstroken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Bedrag uitkering 1982.

² In dit bedrag zijn ook de indirecte kosten begrepen van de uitkering rechtstreeks aan derden.

³ Het aantal mensdagen dient 816 te zijn. Verwerking van dit juiste aantal was echter vanwege de aan de werkgroep gestelde tijdslimiet niet meer mogelijk.

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Verkeer en Waterstaat												
Uitkering: 12. 27. 01	Bijdrage ten behoeve van veilige schoolroutes en schoolomgeving	onbekend	360	72	120	10'	72	697,4	216 194	0	216 194	onbekend
Uitkering: 12. 28. 01	Bijdrage in experimen- teerprojecten tot herin- richting van verblijfs- gebieden ¹ en verkeers- ruimten	onbekend	240	24	0'	960	4 800	6 626,4	2 054 184	0	2 054 184	onbekend
Uitkering: 12. 29. 01	Bijdrage in experimen- teerprojecten ter be- strijding van de ver- keersonveiligheid bin- nen de bebouwde kom	onbekend	72	732	24	0	156	1 082,4	335 544	0	335 544	onbekend
Uitkering: 12. 30. 01	Bijdrage in de aanpak verkeersongevallen- concentraties ²	onbekend	132	852	p.m.	0	240	1 346,4	417 384	p.m.	417 384	onbekend
Uitkering: 12. 31. 01	Bijdragen in de kosten van infra-structurele werken ter bestrijding ³ van verkeersongevallen- concentraties	—	36	0'	0'	0	36	79,2	24 552	0	24 552	onbekend
Uitkering: 12. 33. 51	Subsidie aan de Neder- landse vereniging tot bescherming van voet- gangers	834	0	0	0	0	0	0	0	0	0	—
Uitkering: 12. 47. 01	Bijdrage in de voorzie- ningen ten behoeve van het openbaar vervoer in en nabij steden	59 000		1 050'		0'	1 575'	2 887,5	895 125	0'	895 125	15,17
Uitkering: 12. 48. 01	Bijdrage in de kosten van het metrotracé Centraal Station-Zuid- plein te Rotterdam	8 600		2'		0'	3'	5,5	1 705	0'	1 705	0,20
Uitkering: 12. 49. 01	Bijdrage c.q. voor- schotten in verband met de tekorten in het lokale openbaar vervoer	970 200		16 500'		0'	24 750'	45 375	14 066 250	0'	14 066 250	14,50
Uitkering: 12. 68. 51	Subsidie ten behoeve van de aanleg van de Hemspoortunnel	64 500	0'	100'	100'	0	300'	550	170 500	0	170 500	2,64
Uitkering: 12. 82. 01	Bijdrage aan de gemeen- telijke stichting Amster- dams Nautisch en Weerkundig Instituut te Amsterdam	100	5	2	0'	0'	10,5'	19,25	5 967,5	0	5 967,5	59,68

Uitkering: 12. 82. 02	Bijdrage aan de filiaal-inrichting van het KNMI te Rotterdam	200	25	8	<u>0'</u>	<u>0'</u>	0	36,3	11 253	0	11 253	56,27
Uitkering: 12. 96. 01	Bijdrage walradarwerken langs de Nieuwe Waterweg	20 200	60	50	<u>0'</u>	25	240	412,5	127 875	0	127 875	6,33
Uitkering: 12.105.51	Subsidie aan het Nationaal Luchtvaartmuseum in de exploitatiekosten	125	12	24	12	48	48	158,4	49 104	0	49 104	392,83
Uitkering: 12.105.52	Subsidie aan de Stichting Geluidhinder Schiphol in de exploitatiekosten	110	2,8	6	2,8	2'	12	28,16	8 729,6	0	8 729,6	79,36
Uitkering: 12.115.51	Subsidie aan de luchtvaart-terreinen van Eelde, Zuid-Limburg en Texel	1 550	36	72	36	<u>0'</u>	144	316,8	98 208	0	98 208	63,36
Uitkering: 12.115.52	Subsidie aan de overige binnenlandse luchtvaart-terreinen	4 780	60	120	60	<u>0'</u>	240	528	163 680	0	163 680	34,24
Uitkering: 12.125.51	Subsidie aan de N.V. Lucht-haven Eelde in de door de ge-meente Groningen te maken kosten wegens het beschikbaar houden van de brandweer	260	12	24	12	<u>0'</u>	48	105,6	32 736	0	32 736	125,91
Uitkering: 12.138.01	Bijdrage aan de gemeen-telijke stichting Amster-dams Nautisch en Weer-kundig Instituut te Amsterdam	70	0,1	<u>0'</u>	<u>0'</u>	<u>0'</u>	0,15'	0,28	85,25	0	85,25	1,22
Uitkering: 12.138.02	Bijdrage aan de filiaal-inrichting van het KNMI te Rotterdam	67	0,1	<u>0'</u>	<u>0'</u>	<u>0'</u>	0,15'	0,28	85,25	0	85,25	1,27
Uitkering: 12.155.51	Subsidie aan de Stichting de «De Cruquius» ter gedeeltelijke dekking van de exploitatiekosten van het gelijknamige museum	35	0	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	0	0	0	0	0	—
Uitkering: 12.156.01	Bijdrage op grond van de Wet bescherming Water-staatswerken in Oorlogs-tijd	5 900		800'		<u>0'</u>	1 200	2 200	682 000	0	682 000	115,59
Uitkering: 12.157.01	Bijdrage ter zake van overneming in beheer en onderhoud van Rijks-werken door anderen	1 100		450'		0	675'	1 237,5	383 625	0'	383 625	348,75
Uitkering: 12.164.01	Bijdrage in verband met verstrekking van een renteloos voorschot aan het Havenschap Delfzijl	1 000	0	2'	0'	0	3	5,5	1 705	0	1 705	1,71
Uitkering: 12.168.01	Bijdrage ter verbetering van de Rotterdamse Waterweg (walradar)	4 000	0	0	<u>0</u>	0	0	0	0	0'	0	—
Uitkering: 12.169.01	Bijdrage in de nadelige exploitatiesaldi van havenschappen	1 600		675'		<u>0'</u>	1 012,5	1 856,25	575 437,5	0'	575 437,5	359,65

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 12.169.02	Bijdragen aan de provin- cies Groningen en Fries- land voor onderhoud en exploitatie van primaire vaarwegen	23 600		113'		0'	169,5'	310,75	96 332,5	0'	96 332,5	4,08
Uitkering: 12.169.03	Bijdragen ten behoeve van waterstaatkundige werken	38 200		1 125'		0'	1 687,5'	3 093,75	959 062,5	0'	959 062,5	25,11
Uitkering: 12.176.01	Bijdrage aan de provin- cie Groningen in de kosten van onderhoud van de Zeeweringen langs de Eems	1	0	1 680	360	24	240	2 534,4	785 664	0	785 664	1 633,40
Uitkering: 12.176.02	Bijdragen in de kosten van verbetering van rivierdijken	480	samen genomen met 12.176.01									
Uitkering: 12.179.01	Bijdragen in de kosten van verbetering van de afwatering in diverse provincies	8 600	0	1 080	0	24	120	1 346,4	417 384	0	417 384	47,70
Uitkering: 12.179.02	Bijdragen aan provincies voor waterstaatkundige werken	150	samen genomen met 12.179.01									
Uitkering: 12.179.03	Bijdragen in de kosten van onderzoek door diverse provincies in het kader van de uit- voering van de wet op de waterhuishouding	0	2,4	0	0	0	2,4	5,28	1 636,8	0	1 636,8	—
Uitkering: 12.181.01	Bijdragen in de kosten van maatregelen ter be- strijding van de veront- reiniging van rijkswateren	28 500	480	2 040	1 200	0	5 580'	10 230	3 171 300	0	3 171 300	112,27
Uitkering: 12.188.01	Bijdrage aan belangheb- benden in de kosten van onderhoud, verbetering en aanleg van wegen of gedeelten van wegen niet in beheer en onder- houd bij het Rijk	17 400	0	2 400	0	0'	1 920	4 752	1 473 120	0	1 473 120	84,66
Uitkering: 12.188.02	Bijdrage aan de provincie Zuid-Holland in de kosten van een verbeter- de gemeenschap tussen Rozenburg en Maassluis	1 300	0	360	0	240	900	1 650	511 500	0	511 500	393,46

Uitkering: 12.188.03	Bijdrage aan de provincie Zeeland in de exploitatiekosten van de veerdiensten op de Westerschelde	25 000	0	960	<u>0</u> '	240	1 800'	3 300	1 023 000	0	1 023 000	40,92
Uitkering: 12.190.01	Bijdrage aan de provincies als bedoeld in artikel 9 van de wet van 21 juli 1966, Stb 367 (Wet Uitkering Wegen)	645 000	960	2 400	240	1 200	10 800	17 160	5 319 600	0	5 319 600	8,25
Uitkering: 12.191.01	Bijdragen voor het treffen van verkeersvoorzieningen in en nabij steden	52 500	<u>0</u> '	3 600	<u>0</u> '	200'	3 600	8 140	2 523 400	0	2 523 400	48,06
Uitkering: 12.192.01	Bijdrage in dekking lasten Verlengde Gooiseweg	3 000	2'	5'	5'	5'	25,5'	46,75	14 492,5	0'	14 492,5	4,83
Uitkering: 12.193.01	Bijdragen voor het treffen van verkeersvoorzieningen ingevolge de Nota Noorden des Lands	8 800	10'	200'	20'	50'	420'	770	238 700	0'	238 700	27,13
Uitkering: 12.194.01	Bijdragen aan lagere publiekrechtelijke lichamen	53 000	<u>0</u>	3 600	<u>0</u>	<u>0</u>	3 600	7 920	2 455 200	0	2 455 200	46,32
Uitkering: 12.215.01	Bijdrage ter dekking van het exploitatietekort	7 900	geen adequate gegevens voorhanden									

¹ In 1983 voltooid.² Regeling vanaf 11-3-1981.³ Nog niet in werking.

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleidson- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal generaal (in glds.)		
Ministerie van Economische Zaken													
Uitkering: 13. 19. 51	Subsidie aan instituten voor nijverheid en techniek	349	10	20	0	10	20 ¹	66	20 460	0	20 460	58,62	
Uitkering: 13. 27. 01	Bijdragen provinciaal project bedrijfsvoorlichting	115	10	0	0	0	15	27,5	8 525	0	8 525	74,13	
Uitkering: 13. 42. 51	Subsidie ten behoeve van apparaatskosten aan regionale ontwikkelingsmaatschappijen	12 149	5	10	20	5'	50	99	30 690	0	30 690	2,53	
Uitkering: 13. 42. 52	Subsidie ten behoeve van apparaatskosten aan E.T.I.'s	1 604	0	3	0	0	4,5	8,25	2 557,5	0	2 557,5	1,59	
Uitkering: 13. 43. 01	Bijdrage in de apparaatskosten van decentralisatie van de uitvoering van de S.I.R.	1 020	PM	0	PM	PM	PM	PM	PM	0	PM	PM	
Uitkering: 13. 45. 01	Bijdragen in het kader van programma's ter bevordering van de werkgelegenheid	PM	gegevens verwerkt in bedrag						434,5	134 701	0	134 701	onbekend
Uitkering: 13. 46. 01	Bijdrage in de kosten van aanleg van nieuwe industrieterreinen ²	6 376	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uitkering: 13. 47. 01	Bijdrage in de kosten van verbetering van de infrastructuur ²	37 194	0	159	0	0	238,5	437	135 547,5	0	135 547,5	3,64	
Uitkering: 13. 48. 01	Bijdrage ten behoeve van provinciaal deel van het voorwaardenschepend beleid ³	4 500	39,9	0	0	9,9	74,7	137,0	42 454,5	0	42 454,5	9,43	
Uitkering: 13. 49. 01	Bijdrage in het kader van additionaliteitsprojecten uit het E.F.R.O.	5 518	15	15	0	24	24	85,8	26 598	0	26 598	4,82	
Uitkering: 13. 49. 02	Bijdrage in het kader van declaratie-additionaliteitsprogramma's infrastructuur uit het E.F.R.O.	21 755	15	15	0	24	24	85,8	26 598	0	26 598	1,22	

Uitkering: 13. 56. 01	Bijdrage in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands												
Uitkering: 13. 56. 51	Subsidie in het kader van het integraal structuurplan Noorden des Lands (toeristische infrastructuur en monumentenzorg)	50 000	120	60	0	40'	330'	605	187 550	0	187 550	3,75	
Uitkering: 13. 57. 01	Bijdrage aan activiteiten op het gebied van economie en arbeidsmarkt	11 933		onbekende			uitkering					onbekend	
Uitkering: 13. 57. 02	Bijdragen in het kader van de perspectievennota Zuid-Limburg	22 067	96	60	20'	30'	309'	566,5	175 615	0	175 615	7,96	
Uitkering: 13. 61. 51	Subsidie exploitatie tekort regionale dienstverleningscentra kleinbedrijf	4 500	24	216	12	0	378'	693	214 830	0	214 830	47,74	
Uitkering: 13. 66. 01	Bijdrage in het kader van steun bedrijven stadsvernieuwing	17 000	60	12	4,8	0	72	163,68	50 740,8	0	50 740,8	2,98	
Uitkering: 13. 70. 01	Bijdrage ter verbetering van toeristische infrastructuur ⁴	2 227	20'	150'	50'	0	330'	605	187 550	0	187 550	82,37	
Uitkering: 13. 74. 01	Bijdrage ten behoeve van modernisering winkelconcentraties	10 880	0	24	12	0	PM	39,6	12 276	0	12 276	1,13	
Uitkering: 13. 75. 01	Bijdrage in de huisvesting van ambachtelijke bedrijven ⁵	1 000 ⁶	5'	20'	10'	—	52,5	96,25	29 837,5	0	29 837,5	29,84	
Uitkering: 13. 85. 01	Bijdrage ten behoeve van demonstratieprojecten energiebesparing	PM	0	420	12	2,4	24	504,24	156 314,4	50 000	206 314,4	onbekend	
Uitkering: 13. 85. 02	Bijdrage ten behoeve van stads- en wijkverwarmingsprojecten	60 600	240	336	12	0	15 600	17 806,8	5 520 108	2 000 000	7 520 108	124,09	
Uitkering: 13. 85. 03	Bijdrage ten behoeve van energiebesparing in de non-profit sector ⁷	onbekend	18	39,6	0	180	1 440	1 845,36	572 061,6	800 000	1 372 061,6	onbekend	
Uitkering: 13. 85. 51	Subsidie ten behoeve van energiebesparing in de non-profit sector ⁸	onbekend	30	66	0	276	558	1 023	317 130	1 500 000	1 817 130	onbekend	

¹ Extra tijd i.v.m. verhuizing.² Vervallen.³ M.i.v. 1981.⁴ Al het geld gaat naar derden.⁵ Vanaf 1982 alleen geld voor derden.⁶ Bedrag 1982.⁷ f 100 000 éénmalig.⁸ f 200 000 éénmalig.

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal generaal (in glds.)	
Ministerie van Landbouw en Visserij												
Uitkering: 14. 51. 01	Bijdragen ten behoeve van lagere agrarische scholen	3 400	80	80	80	80	160	528	163 680	0	163 680	48,14
Uitkering: 14. 78. 51	Subsidie aan akker- en tuinbouwproef- bedrijven	5 200	240	240	240	<u>0</u>	1 080'	1 980	613 800	0	613 800	118,04
Uitkering: 14. 88. 51	Subsidie aan rundvee- en varkensproefbedrijven	1 050	180	80	80	<u>0</u>	510'	935	289 850	0	289 850	276,05
Uitkering: 14. 92. 01	Bijdragen voor de verbetering van de marktstruc- tuur	onbekend	80	80	80	<u>0</u>	360'	660	204 600	0	204 600	onbekend
Uitkering: 14. 96. 01	Bijdragen in verband met de uitvoering van de vleeskeuring	61 948	360	1 080	1 080	30 zie Vomil	3 825' zie Vomil	7 012,5	2 173 875	0	2 173 875	35,09
Uitkering: 14.150.01	Bijdragen in de inves- teringen van gemeen- ten waarmee de inrich- ting van het landelijk gebied wordt verbeterd	11 000	480	240	480	0'	1 800'	3 300	1 023 000	0	1 023 000	93,00
Uitkering: 14.157.01	Bijdragen ten behoeve van aankleding, herstel en verbetering van het landschap	8 337		262'		0'	393'	720,5	223 355	0'	223 355	26,79
Uitkering: 14.157.02	Bijdragen herbeplan- tingen	1 933		61'		0'	91,5'	167,75	52 002,5	0'	52 002,5	26,90
Uitkering: 14.157.03	Bijdragen bebossingen	370		12'		0'	18'	33	10 230	0'	10 230	27,65
Uitkering: 14.157.04	Bosbijdragen	11 542		363'		0'	544,5'	998,25	309 457,5	0'	309 457,5	26,81
Uitkering: 14.157.05	Bijdragen ter bewaring van bossen en hout- opstanden	100		3'		0'	4,5'	8,25	2 557,5	0'	2 557,5	25,58
Uitkering: 14.157.06	Natuurbijdragen	onbekend		76'		0'	114'	209	64 790	0'	64 790	onbekend
Uitkering: 14.157.07	Bijdrage ten behoeve van landschapsonder- houd en bosaanleg in het kader van het ISP	3 000		94'		0'	141'	258,5	80 135	0'	80 135	26,71
Uitkering: 14.176.01	Bijdragen tot verbetering van de sport- visserij	onbekend	120	360	360	—	1 260'	2 310	716 100	0	716 100	onbekend

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981					Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid												
Uitkering: 15. 80. 01	Bijdrage aan gemeen- ten als gevolg van de uitkeringen aan echte minima (de uitkeringen)	memorie	24	0'	255	20	448,5	822,25	254 897,5	0'	254 897,5	—
Uitkering: 15. 80. 02	Bijdrage aan gemeen- ten als gevolg van de uitkeringen aan echte minima (uitvoerings- kosten)											
Uitkering: 15. 81. 01	Bijdrage aan gemeen- ten ingevolge de W.W.V van netto-uitkeringen, loonbelasting en sociale premies	memorie				tezamen genomen met 15.80.01						
Uitkering: 15. 81. 02	Bijdrage in de kosten van sociaal-cultureel werk op basis van artikel 36 W.W.V.	2 710 291 ¹	600	4 200	1 018	50	8 727	16 055	4 976 895	75 000	5 051 895	1,86
Uitkering: 15. 81. 03	Bijdrage in de kosten van onderzoek en heronderzoek											
Uitkering: 15. 81. 04	Bijdrage ten behoeve van vacatiegelden en reis- en verblijfs- kosten van commissie- leden					81.01 t/m 81.06 samen genomen						
Uitkering: 15. 81. 05	Bijdrage in de kosten van medisch advies											
Uitkering: 15. 81. 06	Bijdrage in de kosten van terugvordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen											
Uitkering: 15. 83. 01	Bijdragen in het kader van de wet Sociale Werkvoorziening (W.S.W.)	2 328 939 ²	1 200	3 384	1 498	100'	9 273'	17 000,5	5 270 155	300 000	5 570 155	2,39
Uitkering: 15. 83. 02	Bijdragen in het kader van de Wet Sociale Werkvoor- ziening in verband met onderzoek, toezicht en leiding			83.01,	83.02,	83.51,	83.52, en	83.53	samen genomen			

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 15. 83. 03	Bijdrage ten behoeve van complementaire sociale voorzieningen beeldende kunstenaars (B.K.R.)	86 966	120	480	274	50'	10	1 027	318 494	0'	318 494	3,66
Uitkering: 15. 83. 51	Subsidie ten behoeve van bijzondere maatregelen met het oog op werkvoorziening voor gehandicapten			83.01,	83.02,	83.51,	83.52 en	83.53	samengenomen			
Uitkering: 15. 83. 52	Subsidie ter dekking van de kosten van gewestelijke activiteiten tot coördinatie of verbetering van complementaire arbeidsmogelijkheden											
Uitkering: 15. 83. 53	Subsidies ten behoeve van bijzondere maatregelen met het oog op werkvoorziening voor gehandicapten (blinden)											
Uitkering: 15. 86. 01	Bijdragen ter bevordering van het sociaal en sociaal-cultureel werk ten behoeve van de opvarenden van de Nederlandse Rijn- en binnenvaart											
Uitkering: 15. 86. 51	Subsidie aan de stichting «voorzieningen-fonds voor kunstenaars»	60	0	2,4	0	0	0	2,6	818	0	818	13,64
Uitkering: 15. 86. 52	Subsidies ter bevordering van het sociaal welzijn van het personeel der handels- en vissersvloot in binnen- en buitenland (vissers en schippers)	1 123	12	12	24	10' ³	87'	159,5	49 445	0	49 445	44,02
Uitkering: 15. 92. 51	Subsidie aan bijzondere instellingen voor beroepskeuzevoorlichting	1 318	2.4	120	142	0	0	291	90 210	0	90 210	68,44
Uitkering: 15. 93. 01	Bijdrage aan centra voor beroepsoriëntatie en beroepsopvoeding	29 105		240	470	20'	1 035'	2 007,5	622 325	0	622 325	21,38
		20 427	240	240	358	10'	1 272'	2 332	722 920	0	722 920	35,39

Uitkering: 15. 93. 02	Bijdrage ten behoeve van experimenteel arbeidsproject voor jeugdige werklozen (aanvullend beleid 1979)	6 400 ⁴	20	20	200	15'	383'	702	217 558	0	217 558	33,99
Uitkering: 15. 93. 03	Bijdrage in het kader van de werkgelegenheidsverruimende maatregelen (aanvullend beleid 1979)	65 000 ⁵	0	2 640	451	50'	4 712'	8 638	2 677 873	0	2 677 873	41,20
Uitkering: 15. 93. 04	Bijdrage in het kader van tijdelijke arbeidsplaatsenregeling (aanvullend beleid 1980)	25 000 ⁶	2 400	240	216	20'	4 314'	7 909	2 451 790	0	2 451 790	98,07
Uitkering: 15. 93. 05	Bijdrage in het kader van werkgelegenheidsverruimende maatregelen (aanvullend beleid 1980)											
Uitkering: 15. 93. 06	Bijdrage als gevolg van de regeling leerling bouwplaatsen (aanvullend beleid 1980)											
Uitkering: 15. 93. 07	Bijdrage in het kader van tijdelijke arbeidsplaatsenregeling (aanvullend beleid 1981)											
Uitkering: 15. 93. 08	Bijdrage in het kader van werkgelegenheidsverruimende maatregelen (aanvullend beleid 1981)											
Uitkering: 15. 93. 09	Bijdrage als gevolg van de regeling leerling bouwplaatsen (aanvullend beleid 1981)	10 000 ⁷	20	20	101	20'	242'	443	137 253	0	137 253	13,73
Uitkering: 15. 93. 51	Subsidie ten behoeve van experimenteel arbeidsproject voor jeugdige werklozen (aanvullend beleid 1979)											

samen genomen met 93.03

samen genomen met 93.09

samen genomen met 93.04

samen genomen met 93.03

samen genomen met 93.02

	Bedrag 1981 (in duizenden guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kosten per duizend guldens uitkering
		Beleidsvoorbereiding (A)	Beleidsuitvoering (B)	Beleidsondersteuning (C)	Totaal andere ministeries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indirecte kosten (in glds.)	Totaal-generaal (in glds.)	
Uitkering: 15.95.01 Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken (arbeidsmaatregelen in het kader van het zogenaamde 3,5 miljard programma)	PM	---	240	310	0'	825'	1 513	468 875	0	468 875	—
Uitkering: 15.95.02 Bijdrage ten behoeve van aannemingswerk, waaronder bouwkundige voorzieningen gehandicapten (extra werkgelegenheidsprogramma 1975)											
Uitkering: 15.95.03 Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken, waaronder bouwkundige voorzieningen gehandicapten (extra stimuleringsprogramma 1975)											
Uitkering: 15.95.04 Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken (extra werkgelegenheidsprogramma 1977-II)											
Uitkering: 15.95.05 Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken, regie-werken en E-objecten (extra werkgelegenheidsprogramma 1978)											
Uitkering: 15.106.01 Bijdrage ten behoeve van onder de bijslagregeling vallende emigranten in de zogenaamde aanloopkosten											
	50	—	2	36	0	0	42	12 958	0	12 958	259,16

¹ Totaal bedrag voor de uitkeringen 15.81.01 t/m 06.

² Totaalbedrag voor de uitkeringen 83.01, 83.02, 83.51, 83.52, 83.53.

³ Het geschatte aantal mensdagen is niet correct. Opstellen en verwerken van een correcte schatting was echter vanwege de aan de werkgroep gestelde tijdslimiet niet meer mogelijk.

⁴ Bedrag van 93.02 en 93.51.

⁵ Bedrag van 93.03, 93.05 en 93.08.

⁶ Bedrag van 93.04 en 93.07.

⁷ Bedrag van 93.09 en 93.06.

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gulden uitkering
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk												
Uitkering:	Bijdrage ten behoeve van 16. 03 .01 democratische planning (artikel 16) ¹	onbekend	120	720	360	0	20	1 342	416 020	0	416 020	onbekend
Uitkering:	Bijdrage ten behoeve van 16. 03 .02 sociaal-culturele activi- teiten (artikel 156)	onbekend	120	—	11 250'	20'	17 085	31 323	9 709 975	—	9 709 975	onbekend
Uitkering:	Bijdrage in het kader 16. 14 .01 van besluit proef- gemeenten	memorie	0	96	250	40	579	1 062	329 065	0	329 065	—
Uitkering:	Bijdrage ten behoeve 16. 16 .01 van democratische planning ¹	20 051	120	720	360	0	20	1 342	416 020	0	416 020	20,75
Uitkering:	Bijdrage aan gemeenten 16. 17 .01 in investeringskosten stadsvernieuwing ²	memorie	0	1 440	120	0	2 340	4 290	1 329 900	0	1 329 900	—
Uitkering:	Bijdrage in de investe- 16. 18 .01 ringskosten vallend onder de plafonnering van de stadsvernieuwing	7 840	96	238	0	20'	531	974	301 785	0	301 785	38,49
Uitkering:	Bijdrage ten behoeve 16. 19 .01 van welzijnsvoorzie- ningen in gebieden met bijzondere structuur- veranderingen	2 500	6	10	12	20'	16	70	21 824	0	21 824	8,08
Uitkering:	Subsidie ten behoeve 16. 19 .51 van welzijnsvoorzie- ningen in gebieden met bijzondere structuur- veranderingen	200	samen genomen met 16. 19. 01									
Uitkering:	Bijdrage ten behoeve 16. 20 .01 van het experimenteel accommodatiebeleid	1 822	270	150	60	0	720	1 320	409 200	0	409 200	224,59
Uitkering:	Bijdrage ten behoeve 16. 21 .01 van Bijzonder Regio- naal Welzijnsbeleid (B.R.W.) ³	2 400		10		20'	45'	83	25 575	0	25 575	10,66
Uitkering:	Bijdrage ten behoeve 16. 21 .02 van Interim Saldo Regeling (I.S.R.) ⁴	4 086	—	1	0	2'	4,5'	8	2 558	0	2 558	0,63
Uitkering:	Bijdrage in verband met 16. 22A.01 extra werkgelegenheids- programma 1979 ⁵	Gouden boek: memorie										

		Bedrag 1981 (in duizenden guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kosten per duizend gulden uitkering
			Beleidsvoorbereiding (A)	Beleidsuitvoering (B)	Beleidsondersteuning (C)	Totaal andere ministeries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indirecte kosten (in glds.)	Totaal-generaal (in glds.)	
Uitkering: 16. 24 .01	Bijdragen ten behoeve van investeringen in het kader van het Bijzonder Regionaal Welzijnsbeleid 1977 t/m 1980	17 500	96	77	722	18	1 370'	2 511	778 332	0	778 332	44,48
Uitkering: 16. 25 .01	Bijdrage in het kader van het Bijzonder Regionaal Welzijnsbeleid 1981 t/m 1984 ³	Gouden boek: memorie		—	—	20'	33	58	18 073	—	18 073	—
Uitkering: 16. 26 .01	Bijzondere bijdrage op cultureel en maatschappelijk terrein in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands en de Perspectievennota Zuid-Limburg ⁶	909		4	8	2'	21'	39	11 935	0	11 935	13,13
Uitkering: 16. 26 .51	Bijzondere subsidie op cultureel en maatschappelijk terrein in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands en de Perspectievennota Zuid-Limburg	2 723		11'		2'	20'	36	11 253	—	11 253	4,13
Uitkering: 16. 27 .01	Bijdragen ten behoeve van projecten in het kader van Perspectievennota Zuid-Limburg	2 500	60	60	60	30	60	297	92 070	0	92 070	36,83
Uitkering: 16. 28 .01	Bijdragen ten behoeve van projecten in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands	12 128	60	60	60	30	60	297	92 070	0	92 070	7,59
Uitkering: 16. 49 .01	Bijdrage ten behoeve van het Gewestelijk Orkest Zuid-Holland	700	0	0	0	0'	1	1	341	—	341	0,49
Uitkering: 16. 49 .51	Subsidies aan symfonieorkesten	9 570	60	180	10	5'	360	677	209 715	—	209 715	21,91
Uitkering: 16. 49 .52	Subsidies ten behoeve van andere instellingen en manifestaties op het gebied van muziek en dans	500	240	480	110	5'	200	1 139	352 935	—	352 935	705,87
Uitkering: 16. 49 .53	Subsidies en andere uitgaven voor muziekdramatische kunst	25 100	0	20	10	2'	70	112	34 782	—	34 782	1,39

Uitkering: 16.49.54	Subsidies en andere uitgaven voor dans (grote instellingen)	12 500	0	20	6	2'	20	53	16 368	—	16 368	1,31
Uitkering: 16.49.55	Subsidies en andere uitgaven voor dans (kleine instellingen)	memorie	10	5	3	1'	29'	52	16 213	—	16 213	onbekend
Uitkering: 16.50.51	Subsidies toneelgezelschappen	29 610		365'		0'	548'	1 004	311 163	0	311 163	10,51
Uitkering: 16.50.52	Subsidies kinder- en poppentheater	693		9'		0'	14'	25	7 673	0	7 673	11,07
Uitkering: 16.50.53	Subsidies en andere uitgaven voor incidentele produkties	1 161		14'		0'	21'	39	11 935	0	11 935	10,28
Uitkering: 16.50.54	Subsidies en andere uitgaven voor mime-theater	4 019		50'		0'	75'	138	42 625	0	42 625	10,61
Uitkering: 16.50.55	Subsidies en andere uitgaven voor instellingen en manifestaties	3 415		42'		0'	63'	116	35 805	0	35 805	10,48
Uitkering: 16.51.51	Subsidies en andere uitgaven voor instellingen en manifestaties op het gebied van de letteren	1 989		240'		0'	360'	660	204 600	0	204 600	102,87
Uitkering: 16.52.01	Bijdrage ten behoeve van de kunstuitleen	4 100	2	12	1	0	23'	41	12 803	—	12 803	3,12
Uitkering: 16.52.51	Subsidies ten behoeve van manifestaties	400							onbekend artikel			
Uitkering: 16.53.51	Subsidie aan de Stichting Nederlands Film-museum	1 391	0'	2'	0'	0'	3'	6	1 705	—	1 705	1,23
Uitkering: 16.53.52	Subsidie aan de Rotterdamse Kunststichting ten behoeve van filmcircuit en het filmfestival	148	5'	20'	5'	0'	45'	83	25 575	—	25 575	172,80
Uitkering: 16.56.51	Subsidies aan instellingen op het gebied van de beeldende kunsten en bouwkunst	711	2'	20'	5'	0'	41'	74	23 033	—	23 033	32,40
Uitkering: 16.59.01	Bijdrage aan gemeenten in de investeringskosten van culturele centra met streekkarakter	2 566	60	60	60	40'	330'	605	187 550	—	187 550	73,09
Uitkering: 16.60.51	Subsidie voor het Holland Festival	1 100	0	5	1	0'	8	15	4 774	—	4 774	4,34
Uitkering: 16.61.01	Bijdrage ten behoeve van het Zeeuws Orkest	58	2	3	0	0'	13	20	6 138	0	6 138	105,83
Uitkering: 16.61.02	Bijdrage ten behoeve van de Stichting Cultuurspreiding Zeeland	350	0	4	0	0'	6'	11	3 410	—	3 410	9,74
Uitkering: 16.64.51	Subsidies ten behoeve van experimenten kunst- vernieuwende projecten	438	0	24	0	0'	36'	66	20 460	—	20 460	46,71

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gulden uitkering
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 16. 76 .01	Bijdrage ten behoeve van regionale museum- projecten ten behoeve van niet-administratief personeel	225	10	1	1'	0'	18'	33	10 230	—	10 230	45,47
Uitkering: 16. 76 .02	Bijdrage in de exploitatie- kosten van cultuurhisto- rische en natuurhistori- sche musea	900	1	120	5'	0'	189'	347	107 415	—	107 415	119,35
Uitkering: 16. 76 .03	Bijdrage ten behoeve van restauratie van kunstwerken (in musea)	onbekend	0	8	8'	0'	24'	44	13 640	—	13 640	onbekend
Uitkering: 16. 76 .51	Subsidie in de exploita- tiekosten van cultuur- historische en natuur- historische musea	5 050	2	240	20'	0'	393'	721	223 355	—	223 355	44,23
Uitkering: 16. 76 .52	Subsidie ten behoeve van restauratie van kunstwerken (in musea)	onbekend	0	24	5'	0'	44'	80	24 738	—	24 738	onbekend
Uitkering: 16. 77 .01	Bijdrage ten behoeve van restauratie kunst- werken (niet in musea)	onbekend										
Uitkering: 16. 77 .51	Subsidie ten behoeve van restauratie kunst- werken (niet in musea)	onbekend										
Uitkering: 16. 83 .01	Bijdrage ten behoeve van restauratie van orgels	15	0	1	0	0'	2'	3	868	17	885	59
Uitkering: 16. 83 .02	Bijdrage ten behoeve van restauratie van molens	931	10	50	8	5'	110'	183	56 575	1 100	57 675	61,95
Uitkering: 16. 83 .03	Bijdrage in de kosten van molens	270	3	14	2	5'	36'	66	20 460	319	20 779	76,96
Uitkering: 16. 83 .04	Bijdrage in de bestem- mingsplankosten	96	1	5	1	2'	14'	25	7 688	113	7 801	81,26
Uitkering: 16. 83 .05	Bijdrage in de kosten van restauratie van woonhuis-monumenten	2 085	22	111	17	20'	255'	468	144 925	2 464	147 389	70,69
Uitkering: 16. 83 .06	Bijdrage in de kosten van restauratie van be- schermde (grote) monumenten	11 882	127	63	92	20'	453'	831	257 455	14 048	271 503	22,85
Uitkering: 16. 83 .07	Bijdrage in de kosten van woonhuis-monumen- ten in het kader van stadsvernieuwingsplannen	6 370	68	339	49	50'	759'	1 392	431 365	7 531	438 896	68,90

Uitkering: Subsidie ten behoeve 16. 83 .51 van restauratie orgels	943	10	50	8	0'	102'	187	57 970	1 109	59 079	62,65
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16. 83 .52 van restauratie molens	849	9	45	7	0'	92'	168	52 018	1 000	53 018	62,45
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16. 83 .53 van restauratie woon- huis-monumenten	13 916	148	738	107	150'	1 715'	3 143	974 423	16 381	990 804	71,20
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16. 83 .54 van restauratie bescherm- de (grote) monumenten	41 830	432	2 208	324	50'	4 521'	8 289	2 569 435	49 240	2 618 675	62,60
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16. 83. 55 van restauratie woon- huis-monumenten in het kader van stadsver- nieuwingssystemen	26 507	285	1 416	208	300'	3 314'	6 075	1 883 188	316 678	2 199 866	82,99
Uitkering: Subsidie aan de Stich- 16. 84 .51 ting Monumentenwacht Nederland	550	0	1	0	0	0	1	341	0	341	0,62
Uitkering: Subsidie aan verenigingen 16. 86 .51 en stichtingen, werkzaam op het gebied van de monumentenzorg	356	1	41	0	0	0	46	14 260	0	14 260	40,06
Uitkering: Bijdrage in de kosten 16. 90 .01 van onderhoud van de Domtoren te Utrecht	67	0	1	0	0	1	2	682	0	682	10,18
Uitkering: Bijdrage in bovennormale 16. 95 .01 kosten van de gemeente- lijke archieftaak	113	5'	10'	5'	2'	33'	61	18 755	—	18 755	165,97
Uitkering: Subsidie aan het Centraal 16. 96 .51 Bureau voor Genealogie	1 700		0'		—	—	—	—	—	—	—
Uitkering: Bijdrage in de kosten 16.102 .01 van activiteiten voor sportieve recreatie	800		480'		10'	735'	1 348	417 880	—	417 880	522,35
Uitkering: Bijdrage ten behoeve 16.103 .01 van overdekte sport- accommodaties	1 250		120'		10'	195'	358	110 825	—	110 825	88,66
Uitkering: Subsidies overdekte 16.103 .51 sportaccommodaties	1 250		120'		10'	195'	358	110 825	—	110 825	88,66
Uitkering: Subsidies en andere uit- 16.104 .51 gaven voor arbeidsaan- gelegenheden in de sport	2 750		480'		75'	833'	1 526	473 153	—	473 153	172,06
Uitkering: Bijdragen ten behoeve 16.110 .01 van voorlichting, educa- tie en bijzondere activi- teiten voor natuurbe- houd en openlucht- recreatie	900		228'		—	342'	627	194 370	—	194 370	215,97
Uitkering: Bijdrage ten behoeve 16.119 .01 van grondaankopen openlucht-recreatie	6 200	432	364	178	10	70'	1 709	529 914	20 000	549 914	88,70
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16.119 .51 van grondaankopen natuurbehoud	18 700		4 734'		20'	7 131'	13 073,5	4 052 785	—	4 052 785	216,73

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gulden uitkering
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1, 10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 16.120 .01	Bijdrage ten behoeve van voorzieningen openluchtrecreatie	45 300	1 512	3 024	539	35	245'	5 891	1 826 055	70 000	1 896 055	41,86
Uitkering: 16.121 .01	Bijdrage in het kader van het integraal Struc- tuurplan Noorden des Lands ten behoeve van toeristische infrastruc- tuur, oeverbeschroei- ingen en natuurterreinen	185	10'	20'	5'	10'	68'	124	38 440	—	38 440	207,78
Uitkering: 16.122 .01	Bijdrage ten behoeve van de instandhouding en het beheer van natuur- gebieden en waardevolle cultuurlandschappen	2 410		610'		0'	915'	1 678	520 025	—	520 025	215,78
Uitkering: 16.122 .51	Subsidie ten behoeve van beheer en onderhoud van natuurgebieden	2 681		679'		0'	1 019'	1 867	578 848	—	578 848	215,91
Uitkering: 16.122 .52	Subsidie ten behoeve van het opstellen van beheersplannen van natuurgebieden	146		37'		0'	55'	102	31 543	—	31 543	216,04
Uitkering: 16.123 .01	Bijdrage ten behoeve van beheer en onder- houd van gebieden voor openluchtrecreatie	2 600	240	456	96	5	35	915	283 712	10 000	293 712	112,97
Uitkering: 16.124 .01	Bijdrage ten behoeve van nationale land- schappen	4 200		1 042'		—	1 563'	2 866	888 305	—	888 305	211,50
Uitkering: 16.125 .01	Bijdrage ten behoeve van nationale parken	onbekend	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uitkering: 16.144 .01	Bijdragen ten behoeve van vrijwilligerscentrales	515		184'		0'	276'	506	156 860	—	156 860	304,58
Uitkering: 16.144 .51	Subsidie aan vrijwilligers- centrales	1 500		536'		0'	804'	1 474	456 940	—	456 940	304,63
Uitkering: 16.147 .01	Bijdrage ten behoeve van emancipatie- activiteiten	6 470		720'		50'	1 155'	2 063	639 375	—	639 375	98,82
Uitkering: 16.156 .01	Bijdrage ten behoeve van sociaal-culturele activiteiten	255 100					zie 16.03.02					
Uitkering: 16.157 .01	Bijdrage ten behoeve van uitgaven voor pro- jecten sociaal-culturele activiteiten niet-actieven	5 300		134'		—	201'	369	114 235	—	114 235	21,55

Uitkering: 16.158 .01	Bijdrage aan gemeenten ten behoeve van alfabetiseringsprojecten	8 500	20'	50'	10'	20'	150'	275	85 250	—	85 250	10,03
Uitkering: 16.166 .01	Bijdrage in de kosten voor openbare bibliotheken en de regionale steunfunctie	296 496		10 895'		—	16 343'	29 961	9 288 003	—	9 288 003	31,33
Uitkering: 16.168 .01	Bijdrage aan gemeenten ten behoeve van projecten onderwijsstimuleringsbeleid	7 411	5'	20'	5'	20'	75'	138	42 780	—	42 780	5,77
Uitkering: 16.169 .01	Bijdrage aan de provincie Friesland voor de bevordering van de Friese taal en cultuur	733	2'	5'	2'	0'	14'	25	7 688	—	7 688	10,49
Uitkering: 16.172 .01	Bijdrage ten behoeve van buitenlandse Zigeuners (Romanovs en overigen)	5 500	10'	10'	2'	0'	33'	61	18 755	—	18 755	3,41
Uitkering: 16.172 .02	Bijdrage op basis van het Besluit werk en kosten woonwagencentra	20 517		1 504'		—	2 256'	4 136	1 282 160	—	1 282 160	6,25
Uitkering: 16.173 .01	Bijdrage ten behoeve van migranten uit Suriname en de Nederlands Antillen aan de vier grote steden	10 000		733'		—	1 100'	2 016	624 898	—	624 898	62,49
Uitkering: 16.173 .51	Subsidie aan tolken-centrum Twente	103		8'		—	12'	22	6 820	—	6 820	66,21
Uitkering: 16.174 .01	Bijdrage in de kosten van opvang en introductie van vluchtelingen	4 125 ⁷		302'		—	453'	831	257 455	—	257 455	62,41
Uitkering: 16.175 .01	Bijdrage ten behoeve van het gecoördineerd beleid voor migranten						memorie					
Uitkering: 16.176 .01	Bijdrage ten behoeve van educatieve activiteiten voor culturele minderheden	2 000		147'		—	221'	404	125 333	—	125 333	62,67
Uitkering: 16.176 .02	Bijdrage ten behoeve van internationale kinderdagverblijven	2 000		147'		—	221'	404	125 333	—	125 333	62,67
Uitkering: 16.179.51	Subsidie aan Stichtingen Maatschappelijk Werk, Opbouwwerk en Jeugdwerk voor Molukkers	8 217		602'		—	903'	1 656	513 205	—	513 205	62,46
Uitkering: 16.181 .01	Bijdrage ten behoeve van sociale raadslieden	3 890		95'		—	143'	261	81 003	—	81 003	20,82
Uitkering: 16.181 .51	Subsidies aan algemeen maatschappelijk werk	67 198		1 635'		—	2 453'	4 496	1 393 853	—	1 393 853	20,74

	Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
		Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: Subsidie aan organen 16.181 .52 van samenwerking	4 582		112'		—	168'	308	95 480	—	95 480	20,84
Uitkering: Subsidie aan telefo- 16.181 .53 nische hulpdiensten	2 437		59'		—	89'	163	50 468	—	50 468	20,71
Uitkering: Subsidie aan maatschap- 16.181 .54 pelijke advies- en informatiebureaus	2 231		54'		—	81'	149	46 035	—	46 035	20,63
Uitkering: Subsidie aan wijk- 16.181 .55 gezondheidscentra	437		11'		—	16,5'	30,25	9 377,5	—	9 377,5	21,46
Uitkering: Bijdrage ingevolge 16.182 .01 decentralisatie maat- schappelijke dienst- verlening (fase I)*	108 600	600	1 250	0	—	2 775'	5 087,5	1 577 125	—	1 577 125	14,52
Uitkering: Bijdrage ten behoeve 16.185 .01 van experimenten en jongerenadviescentra	8 478		206'		—	309'	566,5	175 615	—	175 615	20,71
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16.185 .51 van stichtingen op het gebied van levens- en gezinsvragen	33 177		807'		—	1 210,5'	2 219,25	687 967,5	—	687 967,5	20,74
Uitkering: Bijdrage voor hulp- 16.185A .01 verlening aan drugs- verslaafden	33 050		804'		—	1 206'	2 211	685 410	—	685 410	20,74
Uitkering: Subsidies ten behoeve 16.187 .51 van kindercentra	339		8'		—	12'	22	6 820	—	6 820	20,12
Uitkering: Bijdrage ten behoeve 16.188 .01 van kinderdagverblijven (inclusief Bodaert- centra)	29 089		708'		—	1 062'	1 947	603 570	—	603 570	20,75
Uitkering: Bijdrage ten behoeve 16.193 .01 van stedelijke consulen- ten in het kader van maatschappelijke dienst- verlening voor bejaarden	139		3'		—	4,5'	8,25	2 557,5	—	2 557,5	18,40
Uitkering: Bijdrage ten behoeve 16.193 .02 van ontwikkelingspro- jecten en dienstencentra voor bejaarden	59 996		480'		—	720'	1 320	409 200	—	409 200	6,82
Uitkering: Subsidie aan opbouw- 16.193 .51 ganen op het gebied van het bejaardenwerk	824		20'		—	30'	55	17 050	—	17 050	20,69
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16.193 .52 van adviseurs in het maatschappelijk werk op grootstedelijk en provin- ciaal niveau	257		6'		—	9'	16,5	5 115	—	5 115	19,90

Uitkering: Subsidie ten behoeve 16.196 .51 van adviseurs in het maatschappelijk werk ten behoeve van lichamelijk gehandicapten op regionaal en provinciaal niveau	3 117	76'	—	114'	209	64 790	—	64 790	20,79
Uitkering: Subsidies ten behoeve 16.196 .52 van lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten (blinden)	935	23'	—	34,5'	63,25	19 607,5	—	19 607,5	20,97
Uitkering: Subsidies ten behoeve 16.196 .53 van lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten (doven)	935	23'	—	34,5'	63,25	19 607,5	—	19 607,5	20,97
Uitkering: Subsidies ten behoeve 19.196 .54 van projecten gespecialiseerd jeugd- en volwassenenwerk	938	23'	—	34,5'	63,25	19 607,5	—	19 607,5	20,90
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16.197 .51 van ontwikkelingsprojecten	121	3'	—	4,5'	8,25	2 557,5	—	2 557,5	21,14
Uitkering: Subsidie ten behoeve 16.197 .52 van niet-gehuwde moederzorg	9 912	241'	—	361,5'	662,75	205 452,5	—	205 452,5	20,73
Uitkering: Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van 16.201 .01 bijstand aan thuiswonenden	1 806 300	8 278'	—	12 417'	22 764,5	7 056 995	—	7 056 995	3,91
Uitkering: Bijdragen aan de gemeenten in de kosten 16.202 .01 van bijstand aan bejaarden in bejaardenoorden	1 780 200	8 185'	—	12 277,5'	22 508,75	6 977 712,5	—	6 977 712,5	3,92
Uitkering: Bijdrage aan gemeenten in de kosten van 16.203 .01 bijstand aan inrichtingen verblijvende personen (thuislozen en personen zonder gemeente van thuisbehoren)	39 700	182'	—	273'	500,5	155 155	—	155 155	3,91
Uitkering: Bijdrage aan de gemeenten in de uitvoeringskosten van de rijks- 16.203 .02 groepsregeling thuislozen	800	4'	—	6'	11	3 410	—	3 410	4,26
Uitkering: Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van 16.203 .03 bijstand aan inrichtingen verblijvende personen (overigen)	487 600	2 234'	—	3 351'	6 143,5	1 904 485	—	1 904 485	3,91

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981					Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)		Totaal- generaal (in glds.)
Uitkering: 16.204 .01	Bijdrage aan de gemeen- ten in de kosten van bij- stand aan oorlogsslacht- offers, gerepatrieerden en Molukkers	27 100		124'		—	186'	341	105 710	—	105 710	3,90
Uitkering: 16.204 .02	Bijdrage aan de gemeen- ten in de uitvoeringskos- ten van de Rijksgroeps- regelingen Oorlogsslacht- offers (1940—1945), gerepatrieerden en Molukkers	1 300		6'		—	9'	16,5	5 115	—	5 115	3,93
Uitkering: 16.205 .01	Bijdrage aan gemeen- ten in de kosten van bij- stand aan zelfstandigen en oudere zelfstandigen	20 361		93'		—	139,5'	255,75	79 282,5	—	79 282,5	3,89
Uitkering: 16.205 .02	Bijdrage aan gemeenten in de uitvoeringskosten van artikel 33 lid 3 van de Rijksgroepsregeling Zelfstandigen	885		4'		—	6'	11	3 410	—	3 410	3,85
Uitkering: 16.205 .03	Bijdrage aan gemeenten in de kosten van bijstand aan ondernemers in de binnenvaart	memorie										
Uitkering: 16.205 .04	Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van bijstand aan werkloze werknemers	1 407 827		6 452'		—	9 678'	17 743	5 500 330	—	5 500 330	3,91
Uitkering: 16.206 .01	Bijdrage aan de gemeen- ten in de kosten van bij- stand aan woonwagen- bewoners	105 200		482'		—	723'	1 325,5	410 905	—	410 905	3,91
Uitkering: 16.206 .02	Bijdrage aan de gemeen- ten in de uitvoerings- kosten bijstandsverlening woonwagenbewoners	4 000		18'		—	27'	49,5	15 345	—	15 345	3,84

¹ Per 1-1-1983 toegevoegd aan soc.-cult. werk.

² Gestopt per 1-1-1979, huidige uitkeringen zijn op basis van eerdere verplichtingen.

³ Wegens bezuinigingen vervallen.

⁴ Wordt overgeboekt naar 16. 18. 01.

⁵ Voor zover bekend verlopen.

⁶ 10-jarige regeling aflopend naar 1986.

⁷ Bedrag uitkering 1982.

⁸ Start 1-1-1982, betrokken afdelingen nog overbezet.

	Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring	
		Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)		
Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne												
Uitkering: 17. 37. 01	Bijdrage voor bouw en verbouw van wijk- gebouwen en gezond- heidscentra en overige uitgaven in het kader van het Bijzonder Regio- naal Welzijnsbeleid	220	0	2	8	5'	22,5'	41,25	12 787,5	0	12 787,5	58,12
Uitkering: 17. 38. 01	Bijdrage in het kader van Besluit proef- gemeenten	PM	40	0	5	5	2	57,2	17 732	0	17 732	—
Uitkering: 17. 39. 01	Bijdrage in de exploi- tatiekosten van de ontsmettingsdiensten van de gemeenten Amsterdam en Rotter- dam	509	0	2	8	0	15'	27,5	8 525	0	8 525	16,75
Uitkering: 17. 39. 02	Bijdrage ten behoeve van loondervingsver- goedingen in verband met bestrijding infec- tieziekten	43	0	1	6	0	10,5'	19,25	5 967,5	0	5 967,5	138,78
Uitkering: 17. 40. 01	Bijdrage aan de gemeen- te Amsterdam in de kosten van sanitair toezicht op Schiphol	641	0	0	2	0	3'	5,5	1 705	0	1 705	2,66
Uitkering: 17. 40. 02	Bijdrage aan de gemeen- te Rotterdam voor de rattenbestrijding	27	0	0	2	0	3'	5,5	1 705	0	1 705	63,15
Uitkering: 17. 40. 03	Bijdrage in de kosten van medisch onder- zoek (bijstand burge- meester)	5	0	0	2	0	3'	5,5	1 705	0	1 705	341,00
Uitkering: 17. 40. 04	Bijdrage in de kosten van medisch onderzoek	32	0	0	2	0	3'	5,5	1 705	0	1 705	53,28
Uitkering: 17. 46. 01	Bijdragen provinciaal overleg revalidatie	2 993	0	20	63	0	124,5'	228,25	70 757,5	0	70 757,5	23,64
Uitkering: 17. 49. 01	Bijdrage voor consul- tatiebureaudienst voor T.B.C.-bestrijding in Rotterdam	2 000	10	15	16	0	61,5'	112,75	34 952,5	0	34 952,5	17,48
Uitkering: 17. 49. 51	Subsidies aan plaatse- lijke verenigingen/ stichtingen voor T.B.C.- bestrijding	224	0	2	4	0	9'	16,5	5 115	0	5 115	22,83

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 17. 51. 51	Subsidie per verpleegdag particuliere buitenscholen	913	0	20	19	0	58,5'	107,25	33 247,5	0	33 247,5	36,41
Uitkering: 17. 52. 01	Bijdrage aan de gemeen- te Amsterdam ten behoeve van kosteloze behande- ling van geslachtsziek- ten onder zeelieden	38	0	1	2	0	4,5'	8,25	2 557,5	0	2 557,5	67,30
Uitkering: 17. 52. 02	Bijdrage ten behoeve van poliklinieken voor geslachtsziektenbestrij- ding (in de vier grote steden)	2 617	10	20	37	0	100,5'	184,25	57 117,5	0	57 117,5	21,82
Uitkering: 17. 52. 03	Bijdrage ten behoeve van niet-curatieve geslachtsziektenbestrij- ding gemeenten	1 000	5	38	14	0	85,5'	156,75	48 592,5	0	48 592,5	48,59
Uitkering: 17. 52. 04	Bijdrage aan de gemeen- te Rotterdam ten behoeve van de kosteloze behande- ling van geslachtsziekten onder zeelieden	352	0	1	6	0	10,5'	19,25	5 967,5	0	5 967,5	16,95
Uitkering: 17. 54. 01	Bijdrage in de oproep en uitstrijkskosten bij onderzoek cervix-carci- noom (baarmoederhals- kanker)	1 060	0	10	21	0	46,5'	85,25	26 427,5	0	26 427,5	24,93
Uitkering: 17. 55. 51	Subsidie ten behoeve van samenwerkingsverbanden in de eerste-lijnsgezond- heidszorg	5 560	0	0	105	0	157,5	288,75	89 512,5	0	89 512,5	16,10
Uitkering: 17. 56. 51	Subsidies ten behoeve van tolkencentra	1 277	0	0	66	10'	114'	209	64 790	0	64 790	50,74
Uitkering: 17. 57. 01	Bijdrage regionalisatie- projecten voor gezond- heidszorgvoorzieningen	1 050	20	20	81	0	6	139,7	43 307	0	43 307	41,24
Uitkering: 17. 57. 02	Bijdrage in het kader van het programma gezondheidszorg 1979 van I.S.P.	1 151	40	0	20	10'	5	82,5	25 575	0	25 575	22,22
Uitkering: 17. 57. 51	Subsidie regionalisatie- projecten voor gezond- heidszorgvoorzieningen	930	0	0	81	0	121,5'	222,75	69 052,5	0	69 052,5	74,25
Uitkering: 17. 59. 01	Bijdrage in de kosten van geneeskundig schooltoezicht	25 943	18	210	172	0'	600'	1 100	341 000	0	341 000	13,14

Uitkering: 17. 59. 51	Subsidie in de kosten van geneeskundig schooltoezicht	1 350	2	10	15	0'	40,5'	74,25	23 017,5	0	23 017,5	17,05
Uitkering: 17. 60. 01	Bijdrage ten behoeve van provinciale beraads- groepen	400	0	2	3	0	7,5'	13,75	4 262,5	0	4 262,5	10,65
Uitkering: 17. 61. 01	Bijdrage voor Drugvrije Therapeutische Gemeen- schap Eindhoven	1 000	12	12	27	0	48	108,9	33 759	0	33 759	33,75
Uitkering: 17. 61. 02	Bijdrage ten behoeve van methadonteam ¹	2 255	24	12	79	30'	217,5'	398,75	123 612,5	0	123 612,5	54,82
Uitkering: 17. 62. 01	Bijdrage aan de gemeen- te Utrecht ten behoeve van een consulent	119	0	10	6	0	24'	44	13 640	0	13 640	114,62
Uitkering: 17. 64. 01	Bijdrage in de jaarlijkse kosten van de keurings- diensten van waren	33 836	10	5	187	20'	120	376,2	116 622	0	116 622	3,45
Uitkering: 17. 65. 01	Bijdrage aan gemeenten in verband met de uit- voering van de vlees- keuring	61 800	120	30	380	—	960	1 639	508 090	0	508 090	8,22
Uitkering: 17. 67. 01	Bijdragen ten behoeve van schadeloosstellin- gen en andere bij- dragen voortvloeiende uit artikel 21 van de Destructiewet	2 018	5	5	61	0	20	100,1	31 031	0	31 031	15,38
Uitkering: 17.100.01	Bijdrage in kostbare rioleringswerken ²	17 000	72	1 248	125	24	1 440	3 199,9	991 969	0	991 969	58,35
Uitkering: 17.106.01	Bijdrage luchtveront- reiniging (algemeen) ³	14 000	24	48	63	0	240	412,5	127 875	0	127 875	9,13
Uitkering: 17.106.02	Bijdrage luchtveront- reiniging (afzonderlijk)	8 500	0	24	75	0	0	108,9	33 759	0	33 759	3,97
Uitkering: 17.106.03	Bijdrage in de kosten en schadevergoedingen uit hoofde van arti- kelen 63 en 65 van de Wet luchtverontreini- ging	20 000	240	600	73	24	720	1 822,7	565 037	0	565 037	28,25
Uitkering: 17.107.01	Bijdrage in financiering uitvoering Wet chemische afvalstoffen (afgewerkte olie)	960	15	0	7	0	30	57,2	17 732	0	17 732	18,47
Uitkering: 17.107.02	Bijdrage in financiering uitvoering Wet chemi- sche afvalstoffen (verwijdering met uit- zondering van olie)	960	15	0	7 ⁴	0	30	57,2	17 732	0	17 732	18,47
Uitkering: 17.108.01	Bijdrage in financiering uitvoering Afvalstoffen- wet	2 920	24	0	60	3	60	161,7	50 127	0	50 127	17,17

		Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per duiz- end gul- den uitke- ring
			Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Uitkering: 17.109.01	Bijdrage ten behoeve van uitvoering wet ge-luidhinder (apparaats-kosten en akoestische onderzoeken)	13 200 ⁵	120	120	159	0	1 200	1 758,9	545 259	0	545 259	41,30
Uitkering: 17.109.02	Bijdrage verkeers-circulatieplannen	1 000 ⁶	24	24	32	0	120	220	68 200	0	68 200	68,20
Uitkering: 17.109.03	Bijdrage regeling interimbeleid geluids-wering woningbouw tegen verkeerslawaaï	64 800 ⁷	480	480	125	0	2 400	3 533,5	1 188 385	0	1 188 385	18,34
Uitkering: 17.112.01	Bijdragen in verband met sanering milieu-hinderlijke bedrijven	32 160 ⁸	480	600	143	60	720	2 203,3	683 023	0	683 023	21,24
Uitkering: 17.112.02	Bijdragen aan de ge-meenten in het kader van de Hinderwet	9 100	120	0	145	0	397,5 ¹	728,75	225 912,5	0	225 912,5	24,82
Uitkering: 17.113.01	Bijdrage aan provincies (apparaatskosten) Rijn-mond en Z.IJ.P. ten behoeve van bodem-sanering	2 080 ⁷	7	5	81	2	24	130,9	40 579	0	40 579	19,51
Uitkering: 17.113.02	Bijdrage aan provincies (sanering) Rijnmond en Z.IJ.P. ten behoeve van de bodemsanering ⁹	39 000 ⁷	1 380	660	932	240	12 960	17 789,2	5 514 652	0	5 514 652	141,40

¹ 1982 uitbreiding werkzaamheden.² In 1981 verplichtingen aangegaan voor meerdere jaren, in totaal voor 50 mln.³ Onderzoek naar vereenvoudiging uitkeringscriteria gaande.⁴ Het aantal mensdagen dient 51 te zijn. Verwerking van dit juiste aantal was echter vanwege de aan de werkgroep gestelde tijdslimitiet niet meer mogelijk.⁵ Kosten terug in 1982 door normbedragen.⁶ Loopt af in 1982.⁷ Bedrag 1982.⁸ Per 1-1-1983 werk naar prov. en gemeenten.⁹ Grote inspanning i.v.m. aanlooperperiode van de regeling.

	Bedrag 1981 (in duizen- den guldens)	Mensdagen geschat 1981						Indirecte kosten 1981			Aantal guldens indirecte kos- ten per dui- zend gul- den uitke- ring
		Beleidsvoor- bereiding (A)	Beleidsuit- voering (B)	Beleids-on- dersteuning (C)	Totaal ande- re ministe- ries (D)	Totaal lagere overheden (E)	Totaal F = 1,10 (A + B + C + D + E)	F x 310 (in glds.)	Overige indi- recte kosten (in glds.)	Totaal- generaal (in glds.)	
Gemeentefonds¹											
Algemene uitkering, exclusief aan- vullende bijdragen/uitkeringen, uitkeringsonderdeel sociale zorg, verfijning riolering en verfijning monumenten.	11 163 300	2 664	1 320	0	0	3 600	8 342	2 586 144	5 500 000 ²	8 086 144	0,72
Aanvullende bijdragen/uitkeringen	370 700	156	2 165	0	0	24 000	28 953	8 975 461	0	8 975 461	24,21
Uitkeringsonderdeel Sociale Zorg ³	620 300	0	1 080	0	480	24 000	28 116	8 715 960	0	8 715 960	14,05
Verfijning riolering	134 600	24	360	0	0	1 680	2 270	703 824	0	703 824	5,23
Verfijning monumenten	65 200	48	120	0	0	720	977	302 808	0	302 808	4,64
		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Algemene uitkering, inclusief aan- vullende bijdragen/uitkeringen, uitkeringsonderdeel sociale zorg, verfijning riolering en verfijning monumenten.	12 354 100	2 892	5 045	0	480	54 000	68 658	21 284 197	5 500 000	26 784 197	2,17
Provinciefonds¹											
Algemene uitkering ⁴	920 300	300	24	0	0	1 200	1 676	519 684	0	519 684	0,56

¹ Dit fonds wordt beheerd door de Ministeries van Financiën en van Binnenlandse Zaken gezamenlijk.

² Overige indirecte kosten in verband met automatisering en invoering bebouwingsmaatstaf.

³ Met ingang van 1982 geen verplichtingen meer aangegaan, afwerken oude jaren vergt nog enige jaren.

⁴ In 1981 extra tijd besteed in verband met voorbereiding wetsontwerp 16 975.

Centraal Secretariaat Heroverweging
 Werkgroep Heroverweging Financiële Verhouding Rijk/L.P.L.

Vragenlijst m.b.t. de indirecte kosten t.a.v. de specifieke uitkeringen

Ministerie: Algemene Zaken

Uitkering: Subsidie aan de Stichting Perscentrum Nieuwspoor

03.2.51

Bedrag 1982 in duizenden guldens: 90 («X» = onbekend, «M» = pro memorie)

1. Hoeveel mensjaren zijn in 1981 bij uw Ministerie besteed aan deze uitkering?

Beleidsvoorbereiding		Beleidsuitvoering		Ondersteuning	
Afdeling	Aantal	Afdeling	Aantal	Afdeling	Aantal

2. Zijn er belangrijke andere indirecte kosten aan deze uitkering verbonden?

Zo ja, hoeveel bedragen deze in 1981?

3. Hoeveel mensjaren zijn in 1981 naar uw schatting bij andere Ministeries besteed aan deze uitkering?

4. Hoeveel mensjaren zijn in 1981 naar uw schatting bij lagere overheden besteed aan deze uitkering?

5. Zijn er nog andere gegevens die van belang zijn voor een beoordeling van de indirecte kosten?

6. Wat is de naam van de ambtenaar die deze vragenlijst heeft behandeld?

NB: Voorbeeld.

Een soortgelijke vragenlijst is voor alle in het «overzicht specifieke uitkeringen 1982» opgenomen uitkeringen verzonden, alsmede voor de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds en het Provinciefonds.

Taakopdracht/te beantwoorden vragen

(Zie bijlage 2 bij de brief van de voorzitter van de Ambtelijke Commissie Heroverweging Rijksbegroting aan de voorzitters en secretarissen van de werkgroepen Heroverweging Rijksbegroting d.d. 23 februari 1982).

Algemeen

Het aan de werkgroep opgedragen onderwerp «Financiële verhouding Rijk/lagere overheden» omvat de methoden van bekostiging van de activiteiten van de lagere overheden. De activiteiten zelf vallen buiten de opdracht. Het onderwerp betreft dus niet een voorziening in de gebruikelijke betekenis, dat wil zeggen een voorziening min of meer rechtstreeks ten dienste van de inwoners. Dit leidt ertoe dat sommige vragen niet of slechts moeilijk te beantwoorden zijn.

A. Beschrijving van het beleid

1. Beschrijf het huidige beleid in termen van doelstellingen en instrumenten en de samenhang tussen beide.

In de financiële verhouding tussen Rijk–provincies en Rijk–gemeenten gaat globaal 44 mld. om. Dit bedrag wordt via de volgende kanalen aan de provincies en gemeenten toegedeeld (bedragen 1981 in mln.):

	Provincies	Gemeenten	Totaal	%
Overige inkomsten	150	1 700	1 850	4
Heffingen	—	900	900	2
Eigen belastinggebied	150	2 000	2 150	5
Algemene uitkering	900	12 350	13 250	30
Specifieke uitkering	1000	25 250	26 250	59
Totaal	2200	42 200	44 400	100

In het rapport van de herooverwegingswerkgroep 1ste ronde is ingegaan op de bezwaren die verbonden zijn aan met name het grote aandeel van de specifieke uitkering (verstoren allocatie, hoge indirecte kosten). Geconcludeerd is dat besparingen bereikt kunnen worden door in de reeks tarieven, heffingen en plaatselijke belastingen, algemene uitkeringen en specifieke uitkeringen over te gaan op één van de voorafgaande bekostigingskanalen dan wel door specifieke uitkeringen samen te voegen, te harmoniseren e.d. Het einddoel van het huidige beleid is het verwezenlijken van de volgende structuur van middelenvoorziening:

1. Diensten van provincies en gemeenten moeten indien mogelijk en wenselijk geheel of gedeeltelijk bekostigd worden uit tarieven.
2. Indien deze mogelijkheid niet voldoende is, moet worden gezien hoe groot de omvang van het eigen provinciale c.q. gemeentelijke belastinggebied zou kunnen zijn. Die omvang wordt beperkt door randvoorwaarden van inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting.
3. Het restant van de benodigde middelen dient zoveel mogelijk uit de algemene uitkering van het Rijk aan provincies en gemeenten te komen. Slechts wanneer toedeling van middelen via de algemene uitkering op te grote bezwaren stuit (b.v. lage verdeel-effectiviteit), dan kan toedeling plaatsvinden in de vorm van:
4. Specifieke uitkeringen. Deze dienen wel aan bepaalde eisen te voldoen, zoals als regel een 100% dekking van de (norm)kosten zo weinig mogelijk rijksbemoeienis c.q. zoveel mogelijk bestedingsvrijheid van de lagere overheden, zo weinig mogelijk administratieve rompslomp e.d.

Samenvattend houdt dit in dat het doel van het financiële-verhoudings-beleid is te bevorderen dat bij middelentoedeling aan lagere overheden de departementen kiezen voor *die* methoden van bekostiging die:

- A. langs zo kort mogelijke lijnen verband leggen tussen het nut van een activiteit en het daarvoor te brengen offer;
- B. de lagere overheden zoveel mogelijk vrijheid laten bij het bepalen van de hoogte van de beschikbare middelen, alsmede bij het bepalen van de richting waarin en de wijze waarop deze zullen worden aangewend;
- C. zo weinig mogelijk kosten;
zulks binnen randvoorwaarden van voldoende effectiviteit, inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting.

De belangrijkste instrumenten om de doelstellingen te verwezenlijken zijn:

- a. het periodiek registreren van alle bekostigingsregelingen;
- b. het in kaart brengen van de kosten van de afzonderlijke bekostigingsregelingen;
- c. het stellen van regels met betrekking tot de onderscheiden bekostigingsmethoden;
- d. het toetsen van nieuwe en wijzigingen van bestaande bekostigingsregelingen aan de doelstellingen;
- e. het verrichten van onderzoek naar mogelijkheden om bekostigingsregelingen om te zetten in andere, die kortere lijnen leggen tussen nut en offer en/of de lagere overheden meer vrijheid laten en/of minder kosten, zulks binnen de randvoorwaarden;
- f. het prijsbeleid t.a.v. tarieven;
- g. de vaststelling door het Rijk van de maximumomvang van de eigen belastinggebieden;
- h. de goedkeuring van belastingverordeningen;
- i. de vaststelling door het Rijk van de omvang van de algemene uitkeringen.

Bronvermelding

- 1. Miljoenennota 1981, par. 7.1.1. (A, B, C)
- 2. Decentralisatienota (A, B, C)
- 3. Verslag mondeling overleg met de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken d.d. 26 februari 1981 (16 400 VII, nr. 30) (A, B, C)
- 4. Deelrapport Heroverweging Binnenlands bestuur (16 625, nr. 7) (A, B, C)
- 5. Miljoenennota 1982, par. 8.1.2. (C)
- 6. Toespraken Minister van Financiën en Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, mevr. S. J. Stuiveling, d.d. 11 november 1981 bij aanvaarding jubileumpublikatie Raad voor de Gemeentefinanciën «Heiligt het doel alle (specifieke) middelen» (A, B, C)
- 7. Motie-Hennekam c.s. (17 100 VII, nr. 23) (B, C).

2. Is de realisering van de doelstellingen min of meer objectief meetbaar? Zo ja, op welke wijze?

Realisering van de doelstellingen is slechts in beperkte mate objectief meetbaar. Met name de randvoorwaarden, voldoende effectiviteit, inkomensbeleid, macro-economisch beleid en ruimtelijke inrichting nopen in diverse gevallen tot subjectieve oordelen. Daarbinnen is het mogelijk bekostigingsregelingen onderling te vergelijken op punten als lengte van de lijn tussen nut en offer, kosten per f 1000 bekostigd bedrag (p.m., afhankelijk van onderzoek indirecte kosten).

3. Welke collectieve uitgaven zijn met het beleid gemoeid geweest (realisaties) in de jaren 1970, 1975, 1980 en welke bedragen zijn in de (bijgestelde) begroting 1982 en meerjarenramingen tot 1986 opgenomen?

Tot voor kort is er geen systematische aandacht geschonken aan de methoden van bekostiging van de uitgaven van de lagere overheden. De kosten van deze methoden worden niet systematisch geregistreerd. De werkgroep heeft de kosten aan rijkszijde geëncquêteerd, van de kosten bij de lagere overheden heeft zij schattingen gemaakt. De uitkomsten, zoveel mogelijk gebaseerd op 1981, in sommige gevallen echter op een ander jaar, zijn als volgt:

	Kosten bij		
	Rijk	Lagere overheden	Totaal
Tarieven	p.m.	p.m.	p.m.
Belastingen/retributies	p.m.	p.m.	p.m.
Algemene uitkeringen	8,5	18,8	27,3
Specifieke uitkeringen	135,5	196,8	332,3
Totaal	144,0	215,6	359,6

B. Evaluatie van het beleid

I. Doelstellingen

I.1

Welke relevante veranderingen hebben zich voorgedaan ten opzichte van de uitgangssituatie ten tijde van het formuleren van de doelstellingen (welvaartsniveau, economische perspectieven, maatschappelijke situatie en ontwikkeling)?

Bij de totstandkoming van de Financiële-Verhoudingswet 1960 heeft men (in de M.v.T.) aandacht geschonken aan «de twee methoden van middelen-toevoer uit de centrale gelden, welke kunnen worden onderscheiden, t.w. die door uitkeringen rechtstreeks uit 's Rijks kas en die door uitkeringen uit het Gemeentefonds». Men merkt op: «De uitkeringen uit 's Rijks kas bekleden als doeluitkeringen in het financiële statuut van de gemeenten een eigen en waardevolle plaats, doordat zij er toe bijdragen de middelen-toevoer van de afzonderlijke gemeenten aan te passen aan de behoefte van die gemeenten, voor het onderwerp, waarvoor de uitkering bestemd is, alsmede aan de ontwikkeling van die behoefte in de tijd. De Regering sluit zich dan ook aan bij het standpunt van de commissie-Oud, welke handhaving voorstelt van het bestaande stelsel van doeluitkeringen uit 's Rijks kas, mits er voor wordt gewaakt, dat het systeem van de uitkeringen en de daaraan inherente controle van de desbetreffende Rijksorganen niet leidt tot een te sterke inmenging van bovenaf....». Hieruit blijkt dat men zich wel bewust was dat aan specifieke uitkeringen zowel voor- als nadelen zijn verbonden. Van een beleid, in de zin van bewust bevorderen van b.v. het bekostigingskanaal van de algemene uitkering, was weinig sprake.

Tot 1970 was de omvang van de algemene uitkeringen ongeveer gelijk aan die van de specifieke uitkeringen. Vooral na 1973 is het aandeel van de specifieke uitkeringen sterk toegenomen. De nadelige effecten van zo'n zware nadruk op deze uitkeringen zijn pas tegen het einde van de jaren zeventig duidelijk gebleken. De verzwakking van de positie van de algemene uitkeringen heeft ook de mogelijkheden van de lagere overheden vermindert om tegenvallers op te vangen in de andere inkomsten of de daarmee bestreken uitgaven.

Pas in de laatste jaren zijn de doelstellingen als aangegeven onder A.1. geformuleerd. Zie b.v.:

- Miljoenennota's 1981 en 1980;
- Decentralisatienota;
- Verslag van een mondeling overleg met de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer op 26 februari 1981.

Ten opzichte van deze uitgangssituatie zijn er niet of nauwelijks relevante veranderingen.

I.2

Zijn de doelstellingen/het aspiratieniveau in de loop van de tijd gewijzigd? Was dit wel of niet het gevolg van een bewuste beleidsbeslissing?

Zoals vermeld bij B.I.1, zijn de doelstellingen pas sinds kort expliciet aangegeven.

In de achterliggende periode is geleidelijk het besef ontstaan dat de bekostigingswijzen en -regelingen systematische aandacht behoeven. Dat heeft vorm gekregen in een reeks partiële beleidsbeslissingen.

I.3

In hoeverre zijn de doelstellingen/het aspiratieniveau bepaald door historisch gegroeide verhoudingen, afspraken, gewekte verwachtingen en (vermeende) verkregen rechten?

De recent geformuleerde doelstellingen beogen ordening aan te brengen in de feitelijk aanwezige situatie. In die zin is eerder sprake van aantasting van historisch gegroeide verhoudingen, afspraken, gewekte verwachtingen en (vermeende) verkregen rechten dan van bevestiging daarvan.

I.4

Is er aanleiding de doelstellingen/het aspiratieniveau te herzien?

Nee de doelstellingen zijn pas recent geformuleerd en er zijn geen aanwijzingen dat herformulering nu reeds noodzakelijk is.

I.5

Welke beleidsvoornemens staan er in het regeerakkoord?

7.2. Conclusies met betrekking tot decentralisatie en bestuurlijke reorganisatie:

3. Er zal een decentralisatieplan worden opgesteld; decentralisatie, met name op de terreinen van volkshuisvesting, regionaal economisch beleid en welzijn, wordt sterk bevorderd; met dienovereenkomstige consequenties voor wat betreft de middelen.

(Tweede Kamer, zitting 1981, 17 000, nr. 6, blz. 29).

II. *Instrumenten*

II.1

Op welke wijze en in welke mate dragen de gehanteerde instrumenten bij, ook rekening houdend met de verwachte ontwikkeling van het beleids-terrein, aan de realisatie van de beschreven doelstellingen? In hoeverre is dit te kwantificeren?

Zoals eerder vermeld zijn de doelstellingen pas recent geformuleerd. Het hanteren van de instrumenten is voor een deel eveneens pas kort geleden begonnen, voor een deel moet daarmee nog een begin worden gemaakt. Empirische evaluatie van de instrumenten is daarom nog niet mogelijk.

II.2

Is er sprake van overlapping van instrumenten binnen hetzelfde beleids-terrein of met instrumenten op andere beleidsterreinen?

Binnen het beleidsterrein vullen de onder A.1 vermelde instrumenten elkaar aan. Voor zover bekend is er evenmin sprake van belangrijke overlapping met instrumenten op andere beleidsterreinen.

II.3

Zijn er andere instrumenten of combinaties van instrumenten denkbaar die zonder wezenlijke wijziging in de mate van realisatie van de doelstelling leiden tot een geringer budgettair beslag?

Neen. Wel kan de toepassing in het onder A.1 vermelde instrumentarium leiden tot belangrijke besparingen. Zie hiervoor de in hoofdstuk 5 ontwikkelde alternatieven.

II.4

Hoe is het gesteld met de beheersbaarheid van de uitgaven op het beleidsterrein? Kan deze worden verbeterd?

De mate van beheersbaarheid van de kosten van de bekostigingsmethoden van de activiteiten van de lagere overheden is onbekend. Zelfs het bedrag van die kosten was, voor de werkgroep ter zake onderzoek verrichtte, lang niet overal bekend.

De werkgroep pleit voor het systematischer zichtbaar maken van deze kosten, bij voorbeeld in de begrotingshoofdstukken of in het periodieke overzicht van specifieke uitkeringen. Dat zal de beheersbaarheid waarschijnlijk verbeteren.

II.5

Veroorzaakt het beleid belangrijke positieve en negatieve effecten op de realisering van andere doelstellingen van het overheidsbeleid? Welke invloeden zijn dit, zijn deze meetbaar?

Ja, in negatieve zin op de werkgelegenheid; zie voor de effecten hoofdstuk 5; mits rekening wordt gehouden met de onder A.1 genoemde randvoorwaarden, veroorzaakt het beleid voor zover thans bekend geen *belangrijke* positieve en negatieve effecten op de realisering van andere doelstellingen dan daar vermeld. Over concrete effecten op bepaalde beleidsterreinen is nog niet veel bekend. Niet uitgesloten is dat zich op bepaalde terreinen wel positieve of negatieve effecten zullen voordoen.

II.6

Op welke wijze wordt het beleid van lagere overheden beïnvloed?

Het beleid van lagere overheden wordt beïnvloed door:

- vergroting van keuzevrijheid en verantwoordelijkheid;
- verlaging van het door hen te dragen deel van de kosten van de bekostigingsmethoden.

II.7

Was een en ander (betrekking hebbend op antwoorden op vraag 5 en 6) aanvankelijk beoogd, respectievelijk voorzien?

Ja, voor wat betreft het onder B.II.5 vermelde effect op de werkgelegenheid, echter voor zover het gaat om in beginsel vermijdbare werkzaamheden.

III. Toepassing profijtbeginself/privatisering

III.1

In welke mate worden de uitgaven voor het beleid en de kosten van de via het beleid verstrekte overheidsvoorzieningen in rekening gebracht aan degenen die profijt hebben van die voorzieningen?

De kosten van een bekostigingswijze worden zowel aan de kant van de betaler als aan de kant van de ontvanger gemaakt. Aannemende dat beiden profijt hebben van de gekozen bekostigingswijze betaalt ieder de eigen

kosten. Niet bekend is of de kostenverdeling in de juiste verhouding staat tot elks profijt.

Het onderhavige beleidsterrein brengt als zodanig geen «voorzieningen» in de gebruikelijke betekenis voort. Het tweede deel van de vraag is daarom niet te beantwoorden.

De voorstellen tot verdergaande toepassing van het profijtbeginsel worden gedaan om bij te dragen aan de verwezenlijking van de onder A.1 vermelde doelstellingen ter zake van de bekostigingswijzen.

III.2

Waarom wordt de kostprijs/marktprijs niet in rekening gebracht en gelden de oorspronkelijke motieven daarvoor nog c.q. moet hieraan in het licht van de gewijzigde financiële en maatschappelijke omstandigheden nog hetzelfde gewicht worden toegekend?

Met verwijzing naar III.1 zij aangetekend dat de betaler en de ontvanger elk hun eigen kosten betalen.

III.3

Aan welke groep(en) komt de verlaagde prijs ten goede (tertiaire inkomensverdeling)? Bestaat er aanleiding (een groter deel van) de kostprijs/marktprijs van de voorziening (aan bepaalde inkomensgroepen) in rekening te brengen?

In het onderhavige geval is er geen sprake van een «voorziening» in de gebruikelijke betekenis. Deze vraag kan daarom niet worden beantwoord.

III.4

Wat zijn de effecten van een verhoging en verlaging van de prijs van de voorziening?

In het onderhavige geval is er geen sprake van een «voorziening» in de gebruikelijke betekenis. Deze vraag kan daarom niet worden beantwoord.

III.5

Indien door het overheidsbeleid voorzieningen tot stand worden gebracht die ook in de private sector geproduceerd en eventueel gedistribueerd zouden kunnen worden, beantwoord dan, voor zover van toepassing, de volgende vraag: Welke voor- en nadelen zijn er verbonden aan afstoting van de produktie en distributie van de voorzieningen naar de particuliere sector, eventueel gepaard gaande met voorschriften voor prijszetting en de kwaliteit van de voorziening?

In het onderhavige geval is er geen sprake van een «voorziening» in de gebruikelijke betekenis. Deze vraag kan daarom niet worden beantwoord.

IV. *Beleid in het buitenland*

IV.1

Welk beleid wordt ter zake gevoerd in andere geïndustrialiseerde landen?

IV.2

Wat zijn de belangrijkste verschillen met het beleid in Nederland?

Vooraf wordt opgemerkt dat er bij de beantwoording van deze vragen vanuit is gegaan dat de internationaal waarneembare trends gebaseerd zijn op bewuste beleidskeuzen. Informatie over het elders voorgestane beleid met betrekking tot de financiële verhouding ontbreekt en was binnen de korte termijn waarop de werkgroep rapport dient uit te brengen niet te verkrijgen. De vergelijking is beperkt gebleven tot Europese landen.

Het antwoord heeft betrekking op de beide vragen gezamenlijk.

Antwoord:

Bij een vergelijking met andere geïndustrialiseerde landen is de nodige voorzichtigheid geboden in verband met de veelal andere taak- en bevoegdhedenverdeling over de overheidslagen en de veelal andere opzet van de financiële verhouding aldaar. Dat neemt echter niet weg dat in zijn algemeenheid enkele opmerkelijke verschillen en overeenkomsten kunnen worden aangegeven. Zo is het aandeel van de eigen belastingen in het totaal van de inkomsten van de lagere overheden in de andere Europese landen in het algemeen beduidend hoger en het aandeel van de uitkeringen van de centrale overheid navenant lager.

Met betrekking tot het gewicht dat de verschillende bekostigingsmethoden binnen de financiële verhouding hebben, zijn internationaal enkele interessante trends aanwezig. In een recente studie van de Raad van Europa¹ worden onder meer de volgende genoemd:

- De geringere groei van de opbrengst uit lokale belastingen in vergelijking met die van de nationale belastingen heeft er, daar de lokale uitgaven sterk zijn gestegen, toe geleid dat de mate waarin de centrale overheid de lagere overheden financiële hulp biedt gestegen is. Het gevaar bestaat dat met dit proces een vermindering van de lokale autonomie gepaard gaat.

- De centrale overheid geeft deze «hulp» steeds vaker in de vorm van algemene uitkeringen. Daarbij is de centrale overheid er in toenemende mate op uit een zodanig systeem van middelentoedeling te ontwerpen dat nauwere aansluiting tot stand gebracht wordt met de behoeften van de lagere overheden. De bij het eerste gedachtenstreepje genoemde «uitholling» van de lokale autonomie wordt door deze tendens enigszins gecompenseerd.

- De tendens bestaat alleen van specifieke uitkeringen gebruik te maken voor zover het voorzieningen betreft die door de centrale overheid van hoge prioriteit geacht worden.

Het is opmerkelijk, dat de ontwikkeling in het buitenland, zeker voor wat het terugdringen van het aantal specifieke uitkeringen aangaat, overeenkomst vertoont met de in Nederland voorgestane ontwikkeling.

Voor het overige wordt verwezen naar de appendix van deze bijlage waarin uit bovengenoemd rapport een uitvoerige passage betreffende de recente trends is opgenomen.

¹ «Financial Apportionment and Equalisation», Study Series Local and Regional Authorities in Europe, study no. 24, Council of Europe, Strasbourg, 1981.

A Comment on Recent Trends

Local government expenditure is increasing very rapidly in most countries of Western Europe. Its rate of growth in many member states in recent years has been considerably higher than that of central government expenditure and of GNP. The rapid rise in local government costs is due, in part, to the labour-intensity of local government, but high capital costs, high land prices, and the growth of the local government borrowing requirement have also contributed significantly. Evidence suggests that inflation has had a more marked effect on local spending compared with that of other levels of government. Income from local taxation sources in many countries, however, has increased at a lower rate than that of local government expenditure. The lower rate of growth of the yield from local taxation has resulted in an increase in the extent of central government financial assistance to local and regional authorities in many member states of the Council of Europe. In the United Kingdom, for example, central government grants to local authorities have increased from 37% of local authority expenditure in 1960 to 57% in 1976. In Ireland they have increased from 44% of local authority current expenditure in 1961 to 59% in 1978. In Luxembourg, they increased from 31% of local authority expenditure in 1960 to 52% in 1976. In France, they increased from 12% of local authority expenditure in 1960 to 43% in 1976. Most Western European countries have experienced a similar trend.

This increase in the extent of central government financial assistance to local authorities can lead to a reduction in local autonomy. In Belgium, for example, increased reliance on central government financial assistance has strengthened the supervisory control of the state and the award of subsidies for capital schemes is conditional upon compliance with certain standards. Local authorities complain that the severity of these standards and central government delays in the approval of subsidies are combining to increase the cost of projects, although the procedure for the approval of projects has become simplified since 1970. In Luxembourg also, the high level of central government financial assistance to local authorities is accompanied by a certain degree of control over local government activity. In the Netherlands, where central governmental financial assistance to local authorities is considerable, local authorities are required to submit their budgets to the provincial executive for approval. In Ireland the central government has recently assumed liability for the amounts formerly raised by the local taxation of dwellings and certain other buildings and formerly paid by the occupiers of these properties. At the same time, a limit has been placed on the extent by which remaining local taxes (the level of which implies a direct liability for central government) may be increased from year to year.

Nevertheless, despite the possible threat to local autonomy, it is clear that central governments are displaying a commitment to help local authorities to overcome more effectively the problems which face them. It has already been stated that general (or block) grants are tending to replace specific grants, thus providing local and regional authorities with more freedom in the way in which this income may be spent. Central controls over local authority current expenditure and over the power of local authorities to borrow to finance capital expenditure are being relaxed in many countries. Central governments appear to be taking much greater care to ensure that systems of financial apportionment are devised in such a way that they respond more closely than in the past to the needs and to the resources of local authorities. Voluntary agreements between local

authorities and central government on the planning of future levels of expenditure and grant income are becoming more common and formal procedures for consultation between central government and local and regional authorities are being created in many countries. Efforts are being made in some countries to increase the yield from local and regional taxes and other local sources of income, and greater opportunities can be seen to exist for local and regional authorities to share in the proceeds of central government taxes. Co-ordination in local, regional and central government budgeting and accounting practices is being extended and co-operation in the preparation of medium- and long-term financial plans is becoming a common practice in several European countries.

A general trend can thus be seen to exist in many countries to replace specific grants by block grants which are often adjusted to respond to the financial capacity and to the needs of the recipient authority. Specific grants tend to remain only in respect of a limited number of services which are considered to be of high priority by the central government. In Italy, specific grants are strictly limited to a narrow range of services and, in particular, to capital expenditure and assist the reimbursement of local authority investments in respect of urgent and important social services. In Denmark, for example, the reform of local government finance which took place in 1970 introduced two new non-specific grants to assist local authorities. One of these grants was based on the needs of the local authority and is calculated on the basis of several criteria which are weighted differently depending on the type of local authority involved. The other grant is allocated to those local authorities whose «tax-raising capacity» is lower than the national average. As a result of this reform, specific grants have fallen from 56% of local authority expenditure and 18% of regional authority expenditure in 1972 to 43% and 0.8% respectively in 1978, while block grants have increased from 1% of local authority expenditure and 8% of regional authority expenditure in 1972 to 9% and 33% respectively in 1978. In Luxembourg also, despite a rise in the extent of central government financial assistance to local authorities, the proportion of local authority expenditure financed by specific grants has fallen from 14% in 1972 to 7% in 1978. In France, specific grants as a proportion of local authority expenditure have fallen from 41% in 1960 to 13% in 1976 and the local government financial reform which is currently being implemented, places further emphasis on the development of block grants. In the Federal Republic of Germany, specific grants have fallen from 16% of the expenditure of Länder in 1960 to 12.8% in 1976. In the United Kingdom, specific grants had fallen from 10.2% of local authority expenditure in 1960 to 7% in 1978. In some countries specific grants remain of great importance but in most countries in Europe the trend has been for them to finance a lower proportion of local authority expenditure.

To some extent, as a result of this change in emphasis from specific grants to block grants, central government control over local authority expenditure has been relaxed in many countries. The general trend is for detailed central control over the current expenditure of local and regional authorities to be replaced by central government recommendations on rates of growth of local and regional expenditure. Since the 1970 local government reform in Denmark, local authorities are larger, stronger in financial terms, and more effective providers of local services. It is considered, therefore, that there is now a reduced need for detailed central government control. Detailed central control over local expenditure has been almost completely replaced by «skeleton» controls. In France, the traditional method of central control has been through the application of qualitative technical standards to the operations of local authorities. The plan to reform the local authority/central government relationship which is currently under discussion in France, contains the suggestion that the regulations concerning technical standards should be re-examined and that advance checks carried out by the central government should disappear. It

is planned that central government will become an adviser to, rather than a controller of, local government. In Sweden, several government commissions have been established to investigate means of reducing detailed state control over local and regional authorities.

As far as the financing of capital expenditure is concerned, the general tendency in Western Europe is for the volume of local authority borrowing to become subjected to a greater degree of central government control, but within this restricted field, a tendency can be seen to abandon specific controls on borrowing for individual schemes. In Sweden, central government control over local authority loans through the use of loan permits has been abolished and replaced by the general credit policy of the central government and the Bank of Sweden. In France, local authorities have been given increased freedom to engage in public investment, but the central government retains powerful means of encouraging and channelling investments through grants and loans. In the United Kingdom, detailed controls are exercised over capital expenditure on large items of expenditure in the major services («key sector») to ensure that comparable standards are adopted throughout the country. The system of capital expenditure control is presently being reviewed by central government in the United Kingdom, and current proposals are that at the moment operating upon loan sanction should be replaced by controls on the amount of expenditure an authority is permitted to incur on a service in a particular year.

It has been shown that a tendency exists for supervision to be diminished, through a change in emphasis from specific to general grants and through a relaxation in the degree of control over local and regional authority expenditure. In addition, it can be shown that central governments are displaying a commitment to devise systems of financial assistance to local and regional authorities which respond to variations in the needs facing local and regional authorities and to variations in their local resources. In many countries, the system of distribution of general grants to local and regional authorities has been improved and an increased emphasis placed on allocating a greater proportion of grant to those local and regional authorities with low fiscal capacity. It has already been pointed out that in Denmark, for example, the reform of 1970 introduced a general grant, a part of which is allocated to local and regional authorities whose tax-raising capacity is lower than the national average. All local authorities with local fiscal capacity below the average level receive a grant financed partly by the central government and partly by local authorities with above average tax capacity.

A general grant has been introduced at the regional level in Austria, which is based on the principle of horizontal financial equalisation which ensures that if the share of joint taxation in one Land does not exceed the per capita average for all Länder, the share of joint taxation of that Land is increased to the average level. Horizontal financial equalisation at the local authority level is ensured fully through a grant which is paid by local authorities to the Länder. In 1980, new rules concerning tax equalisation grants to local and regional authorities were introduced in Sweden. These rules represent a further development of the tax equalisation system which was introduced in 1966 and extended in 1973. The system guarantees the individual authority a certain tax capacity in relation to the average tax capacity and is based on a classification of local and regional authorities according to geographic situation and population structure. Since 1979, some of the local authorities within the county of Stockholm have benefitted from a supplementary tax equalisation scheme which is financed by the income tax earned by Stockholm County Council. In the United Kingdom, one of the elements of the «rate support grant» which accounts for 31% of the grant income of local authorities in England and Wales, is intended to supplement the rate income of local authorities whose per capita taxable capacity (rateable value) is relatively low. This «resources element» is paid to local authorities (districts) whose per capita taxable capacity is lower

than a national standard which is prescribed each year in the rate support grant order. Each qualifying authority is credited with the notional additional amount of rateable value (the «local deficiency in rateable value») that would be necessary to raise its rateable value per head to the national standard. The amount of the «local deficiency in rateable value» is paid to each local authority by the central government. The national standard may be fixed at any level, but the intention is to set it well above the national average so that most local authorities will receive compensation and will have their rateable resources increased to the level of one of the richer authorities. In 1974–75, the national standard of per capita rateable value was set at £154, whilst the national average was £137. In 1979–80, the national average had risen to £145, whereas the national standard had been increased to £175. A new system of general grants was introduced in France in 1979 in which «La dotation globale de fonctionnement» (DGF) replaces the payment in lieu of payroll tax (VRTS). The DGF was designed to ensure a more equitable allocation of resources between rich and poor local authorities and a significant element in its distribution is related to the potential tax capacity of local authorities. In Spain, a proportion of the proceeds of certain national taxes are paid into a «National Fund for Municipal Co-operation» which is used to assist local authorities which are in financial difficulties.

Systems of financial equalisation between rich and poor local authorities have been introduced in almost all Western European countries in recent years. This trend reflects the commitment of central governments to attempt to strengthen the financial position of local and regional authorities. This commitment is also illustrated by the fact that general grants have been developed in many countries which attempt to compensate local and regional authorities on the basis of their need to spend. An increasing range of objective criteria, and increasingly sophisticated systems of weighing, have been introduced into the «needs» element of general grants. The Municipalities Fund in Belgium has been distributed to local authorities largely on the basis of objective criteria based on the needs of local authorities. In 1975, 55% of the Fund was apportioned to local authorities in this way. Since 1977, however, the Municipalities Fund has been apportioned on a basis which responds even more closely to differences in needs. It is now apportioned in a different way in each of the three Belgian regions and responds to regional differences in the needs of local authorities. In Denmark since 1973 the general grant based on needs is calculated according to a variety of factors, such as total population, population structure, length of roads and area of the local authority. A change in 1979 brought into the system some new factors indicating social needs. These factors are weighted differently depending on the type of local authority and produce, for each local authority, an «expenditure needs indicator», which determines that local authority's share of the grant. In the United Kingdom, the factors in the formula which allocates the «needs element» of the rate support grant between local authorities, as well as the weightings attached to them, are prescribed each year in the rate support grant order. The needs element is distributed in accordance with a formula which measures the spending needs of local authorities by reference to a relationship between past spending patterns, calculated with the use of regression analysis, and objective factors of need, one of which must be a population factor. There has been a clear tendency in the United Kingdom in recent years to improve the sophistication of methods to assess past spending patterns and to increase the range of the objective criteria of need, although the announcement of the 1980–81 rate support grant settlement contains evidence of a backlash against such sophisticated attempts to assess needs by regression analysis, with retention of the 1979–80 formula for grant distribution for 1980–81 «in order to prevent further distortion». This tendency towards greater sophistication can be seen to exist in other European countries and is evidence of the attempts made to ensure that central government financial assistance to local authorities is more equitably distributed between local authorities than it was in the past.

Prijzen en profijtheffingen als bekostigingsmethode van lokale voorzieningen

INHOUD

1. Inleiding
 - samenhang financiële verhouding en toepassing profijtbeginsel
 - de keuze tussen alternatieve methoden van bekostiging.
 2. Doelstelling van toepassing van het profijtbeginsel.
 3. Functie van het profijtbeginsel
 - 3.1. als budgettair instrument
 - 3.2. als allocatie-instrument.
 4. Randvoorwaarden bij de toepassing van het profijtbeginsel
 - 4.1. economische randvoorwaarden
 - echt collectieve goederen en collectieve aspecten
 - kosten verbonden aan inschakeling prijsmechanisme
 - andere economische randvoorwaarden
 - 4.2. inkomenspolitieke randvoorwaarden
 - 4.3. juridische en bestuurlijke randvoorwaarden.
 5. Afbakening omvang en samenstelling van de gemeentelijke inkomsten uit tarieven
 - afbakening
 - omvang en samenstelling.
 6. Werkwijze
 7. Uitkomst
- Appendices:
- A. Overzicht marktbedrijven
 - B. Lijst met gemeentelijke activiteiten waarbij in beginsel toepassing van het profijtbeginsel mogelijk is
 - C. Voorstellen intensivering profijtbeginsel

§ 1. Inleiding

Samenhang financiële verhouding en toepassing profijtbeginsel

Bij heroverweging van de financiële verhouding kan men niet blijven stilstaan bij een analyse van het lokale en provinciale belastinggebied en de geldstromen tussen de verschillende overheden. Men zal zich eerst moeten afvragen of een voorziening wel door middel van belastingheffing bekostigd moet worden. Naar gelang de overheid meer in staat is gebruikers overeenkomstig hun offerbereidheid mee te laten betalen aan voorzieningen, kan zij belastingheffing achterwege laten en is de omvang van de Financiële verhouding tussen de overheden onderling geringer.

In deze bijlage zal een voorzichtige poging worden gedaan dit vraagstuk van de (mede-)bekostiging door gebruikers te onderzoeken.

De werkgroep heeft zich moeten beperken tot een analyse van de mogelijkheden van intensivering van het profijtbeginsel op lokaal niveau. Door beperkte tijd en het ontbreken van adequaat statistisch materiaal heeft de werkgroep moeten afzien van studie naar toepassing van het profijtbeginsel op provinciaal niveau en invoering van het profijtbeginsel waar dat voorheen geen toepassing vond.

Als toetssteen voor de inrichting van de financiële verhouding is bij de heroverweging in eerste aanleg gekozen voor een zo doeltreffend mogelijke allocatie.

De toetsing aan allocatie-overwegingen vindt in dit rapport plaats door bij de verschaffing van diverse overheidsvoorzieningen een keuze te doen uit vier alternatieve methoden van bekostiging: prijzen, lokale belastingen, algemene uitkeringen en ten slotte specifieke uitkeringen. Zoals ook de welvaartstheorie ons leert, gaan de opeenvolgende methoden van bekostiging met toenemende maatschappelijke kosten gepaard. Door overheveling van de ene naar de andere bekostigingsmethode kunnen besparingen worden gerealiseerd door vermindering van de transactiekosten en verbetering van de prioriteitstelling.

Om een zo groot mogelijke besparing te kunnen bereiken dienen we allereerst de mogelijkheden van verdergaande toepassing van het profijtbeginsel te onderzoeken alvorens de drie overblijvende bekostigingsmethoden voor heroverweging in aanmerking komen¹.

§ 2. Doelstelling van toepassing van het profijtbeginsel

Door toepassing van prijzen als bekostigingsmiddel wordt in het algemeen de meest optimale afweging van nut en offer voor de individuele gebruiker gerealiseerd. De band tussen beslissen, betalen en genieten die bij belastingheffing ten principale is doorbroken, kan door toepassing van prijzen, bijdragestelsels of profijtheffingen gedeeltelijk of geheel worden hersteld.

Het profijtbeginsel als alternatief voor bekostiging uit belastingen, algemene of specifieke uitkeringen kan de gemeentelijke prioriteitstelling verbeteren en voor zover het toegepast wordt als alternatief voor bekostiging uit gebonden middelen wordt de lokale bestedingsvrijheid verruimd, een doelstelling die geheel aansluit bij het decentralisatiestreven.

In het kader van deze heroverweging heeft lokale toepassing van het profijtbeginsel op ruimere schaal dan voorheen twee doeleinden:

1. Een betere afweging van offers en baten door gebruikers en producenten van gecollectiveerde voorzieningen. Door betere allocatie komt een hogere maatschappelijke welvaart tot stand of zijn minder collectieve middelen nodig voor een zelfde welvaartsniveau (allocatie- en besparingsdoelstelling²).

2. Door bekostiging uit prijzen als alternatief bekostigingsmiddel wordt het gemeentelijk terrein waarop zelfstandige prioriteitstelling plaatsvindt vergroot (decentralisatiedoelstelling).

§ 3. Functie van het profijtbeginsel

3.1. als budgettair instrument

De toepassing van prijzen³ en profijtheffingen speelt in de praktijk van de gemeentelijke taakuitoefening een slinkende maar nog steeds belangrijke rol. Ook indien we de gemeentelijke marktbedrijven (nutsbedrijven e.d.) buiten beschouwing laten wordt nog steeds meer dan 5% van de bruto-uitgaven van de gemeentelijke overheidssector uit prijzen, bijdragen en profijtheffingen bekostigd. Aangenomen kan worden dat de kostendekking van gemeentelijke activiteiten uit individuele bijdragen in de loop van de tijd snel is verminderd. Niet alleen met betrekking tot de uitvoering van de eigen overheidstaken is de rol van het profijtbeginsel teruggedrongen, ook met betrekking tot activiteiten van het particulier initiatief worden door de stroom van overheidssubsidies in de laatste decennia de sectoren van cultuur, recreatie, sport en maatschappelijke dienstverlening in toenemende mate door middel van belastingen bekostigd in plaats van uit individuele bijdragen.

¹ Theoretisch dient men de marginale kosten die de alternatieve methoden van bekostiging met zich meebrengen voor gebruikers, belastingbetalers en samenleving als geheel af te wegen tegen de extra baten die aan diezelfde groepen toevallen als gevolg van de keuze van bekostigingsmethode.

² Indien voorschriften m.b.t. verplicht verbruik voorkomen is een uitspraak in deze absolute zin niet gerechtvaardigd.

³ Hieronder worden in dit rapport ook bijdragen van gebruikers e.d. verstaan.

Aangezien in het recente verleden veel collectieve voorzieningen zijn gecreëerd of uitgebreid zonder dat de vraag naar de offerbereidheid van de gebruikers is gesteld, mag men aannemen dat de rol van tarieven als financieringsbron van overheidstaken nog lang niet uitgeput is en belangrijk kan zijn bij de verkleining van de budgettaire problematiek.

3.2. als allocatie-instrument

Naast de budgettaire functie van het profijtbeginsel kan, zoals hiervoor reeds is gedaan, gewezen worden op de allocatiefunctie. Door het vragen van een prijs of bijdrage ontvangt de overheid als producent informatie omtrent de voorkeuren van de consumenten (althans bij niet-verplichte consumptie) en kan zij aldus de aanwending van produktiemiddelen in overeenstemming brengen met de voorkeuren van de gebruiker. Deze functie wordt in de allocatietheorie de stimuleringsfunctie genoemd. Anderzijds ontvangt de gebruiker van een voorziening door de hoogte van de toegangsprijs informatie omtrent de relatieve schaarste van de voorziening en wordt een maatschappelijk doelmatig gebruik afgedwongen. Deze functie komt men in de theorie tegen als rantsoeneringsfunctie.

Door intensivering en invoering van het profijtbeginsel als alternatieve bekostigingsmethode in plaats van belastingen kan de overheid belangrijke maatschappelijke voordelen realiseren. Dit geldt niet alleen op micro-niveau door doelmatiger allocatie van de betreffende voorziening, maar ook op het niveau der nationale volkshuishouding. Vermindering van de marginale belastingdruk door ruimere toepassing van het profijtbeginsel kan in principe de afwentelingsreacties in het economisch proces en de daaruit voortvloeiende inflatoire druk («tax-push inflation») beteugelen.

§ 4. Randvoorwaarden bij de toepassing van het profijtbeginsel

Invoering van prijsstelsels en intensivering van de profijtgedachte kan op drieërlei wijze worden belemmerd, nl. door economische belemmeringen, inkomenspolitieke overwegingen die toepassing van de profijtgedachte kunnen verhinderen en hinderpalen in de bestuurlijk-juridische sfeer.

4.1. economische randvoorwaarden

Zuiver collectieve goederen en collectieve aspecten

Bij een aantal overheidsvoorzieningen stuit verschaffing door middel van een prijsstelsel op technische bezwaren.

Zuiver collectieve goederen, zoals defensie, het bestuursapparaat, dijkbeveiliging zijn in principe onontkoombaar beschikbaar voor de gehele gemeenschap en geen lid van de gemeenschap kan worden uitgesloten van het gebruik. Toepassing van het profijtbeginsel is hierbij technisch onmogelijk. Op het lokale niveau komen we deze echt-collectieve goederen niet zoveel tegen en kan het profijt van een groot aantal overheidsvoorzieningen in principe individueel toegerekend worden. Deze voorzieningen behoren dan tot de groep der quasi-collectieve goederen.

Het gebruik van sommige van deze quasi-collectieve voorzieningen gaat gepaard met zogenaamde externe effecten, dat wil zeggen baten of lasten die buiten het systeem van prijsvorming om aan derden of aan de gemeenschap als geheel toevallen. Gedeeltelijke of gehele uitschakeling van het prijsmechanisme kan in dat geval uit economisch oogpunt gerechtvaardigd zijn indien de extra maatschappelijke baten uit hoofde van deze externe effecten de extra maatschappelijke kosten die het gevolg zijn van de collectieve voorzieningswijze overtreffen. Volledige toepassing van het profijtbeginsel zou dan een maatschappelijk welvaartsverlies ten gevolge hebben. Gedeeltelijke toepassing kan echter economisch gezien geboden blijven.

Een marktgewijze voorziening vereist uitsluiting van afzonderlijke gebruikers. Dit kan bij sommige voorzieningen met hoge kosten gepaard gaan (zowel perceptie als congestiekosten). Volledige uitschakeling van het prijsmechanisme op grond van deze indirecte kosten door bekostiging uit belastingen is echter lang niet altijd noodzakelijk. Door toepassing van retributiestelsels waarbij de kosten over de gebruikers worden omgeslagen kan het prijsmechanisme worden gesimuleerd en blijft de allocatiefunctie zo goed mogelijk in stand zonder dat hoge uitsluitingskosten optreden.

De bekostiging van lokale voorzieningen vindt vaak langs deze weg plaats. Dit is bij voorbeeld het geval bij aanleg en onderhoud van rioleeringswerken en bij de huisvuilverwijdering en afvalverwerking.

Andere economische randvoorwaarden

In de literatuur komt men nog andere overwegingen tegen die inschakeling van het prijsmechanisme voor overheidsvoorzieningen belemmeren.

Het «merit-good»-motief dat uitschakeling van het prijsmechanisme rechtvaardigt op grond van «boven-individuele» preferenties van de overheid.

Hoewel paternalistische motieven zeer vaak ten grondslag hebben gelegen aan het besluit tot collectivering, heeft dit motief in een benadering waarin een maatschappelijk optimale welvaartsvoorziening voorop staat slechts beperkte geldigheid.

Beïnvloeding van individuele voorkeuren mag tijdelijk gerechtvaardigd zijn doch kan nooit een grondslag zijn voor permanente uitschakeling van het prijsmechanisme.

Ook het «knelpunten-motief» is een overweging om tot collectivering over te gaan. Door overheidssubsidie kan het marktmechanisme in ruime zin op gang gebracht worden. Het gaat hierbij om het opwekken van uitstralings- en ontwikkelingseffecten die aan alle marktpartijen ten goede komen. Bij voorbeeld door subsidiëring van infrastructuur of bepaalde bedrijfsvestigingen. Ook voor dit motief geldt dat het slechts een tijdelijke rechtvaardiging van uitschakeling van het marktmechanisme kan zijn.

4.2. inkomenspolitieke randvoorwaarden

De werkgroep heeft zich bij deze heroverweging van bekostigingsstelsels in de financiële verhouding in eerste instantie laten leiden door allocatie-overwegingen. De gevolgen in de inkomenspolitieke sfeer van een verschuiving tussen prijzen, lokale belastingen, algemene en specifieke uitkeringen zijn geen onderwerp van beraad geweest.

Algemeen kan gesteld worden dat men bij de overgang van bekostigingsmethode van belastingen naar prijzen de gevolgen voor de inkomensverdeling van belastingverlaging en tariefsverhoging in samenhang moet bezien.

De lagere overheden voeren zelf geen zelfstandig inkomensbeleid, aangezien deze taak in principe aan de rijksoverheid voorbehouden is. Vanuit een oogpunt van doelmatig inkomensbeleid zijn objectgebonden subsidies, dat wil zeggen de uit belastingen bekostigde goederenvoorziening, geen effectief herverdelingsinstrument in vergelijking met de in hoofdzaak door de rijksoverheid gestuurde subjectgebonden subsidies (inkomensoverdrachten ter vrije besteding).

Voor zover inkomenspolitieke overwegingen toepassing van prijsstelsels verhinderen, kunnen inkomensafhankelijke bijdragestelsels worden overwogen. Hierbij kan echter het probleem rijzen dat groepen gebruikers bij stijging van hun inkomen met een cumulatie van tariefstijgingen worden geconfronteerd niet alleen in de sfeer der belastingen maar ook in de sfeer der overheidsvoorzieningen.

4.3. Juridische en bestuurlijke randvoorwaarden

Globaal kunnen op vier terreinen belemmeringen voorkomen ten aanzien van invoering en intensivering van het profijtbeginsel.

- tarievenbeleid

Het prijsbeleid van de rijksoverheid is ook van toepassing op de tarieven van de diverse overheden en overheidsbedrijven. Voor stijging van overheidstarieven die het vastgestelde normpercentage overschrijden is toestemming van het Ministerie van Economische Zaken vereist. Het normatieve stijgingspercentage is voor 1982 vastgesteld op 4% (zie Tweede Kamer, zitting 1980–1981, nr. 16 970; en de circulaire van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken FB81/U539 d.d. 15 juli 1981 en FB81/U575 d.d. 22 juli 1981).

- goedkeuringsbeleid Kroon

Voor zover gemeenten de bijdragen van gebruikers bij gemeentelijke belastingverordening regelen, is goedkeuring van de Kroon vereist met betrekking tot de vorm en hoogte van de heffing (Gemeentewet art. 271). De stijging van de tarieven wordt getoetst aan normatieve stijgingspercentages (1982: 4%) en de eventuele kostendeckering is begrensd door de huidige norm van «matige winst» (25%).

- begrotingsnormen

Voor lagere publiekrechtelijke lichamen geldt de norm van «sluitende Gewone Dienst». Intensivering en invoering van het profijtbeginsel wordt hierdoor niet belemmerd.

- bijzondere wetgeving met betrekking tot afzonderlijke belastingen, heffingen en retributies

In diverse wetten, algemene maatregelen van bestuur e.d., is bijzondere regelgeving opgenomen met betrekking tot heffingsbevoegdheden van de lagere overheden en vormgeving van bijdragestelsels op de diverse terreinen van overheidszorg.

§ 5. Afbakening, omvang en samenstelling van de gemeentelijke inkomsten uit tarieven

Afbakening

Bij de analyse van de alternatieve bekostigingsmethoden heeft de werkgroep zich beperkt tot de overheidssector in enge zin. De gemeentelijke bedrijvensector kan in dit onderzoek buiten beschouwing blijven; de keuze tussen prijzen en belastingen is hier in principe irrelevant omdat het prijsstelsel in het algemeen de voorgeschreven bekostigingsmethode is.

De sectorindeling volgens het stelsel der Nationale Rekeningen is als afbakeningscriterium gekozen. Appendix A geeft een overzicht van de gemeentelijke marktbedrijven. De inkomsten die de dienst der openbare werken als tegenprestatie van derden ontvangt (vnl. gemeentelijke bedrijven) zijn eveneens buiten beschouwing gebleven.

Bij de bepaling van de omvang van de gemeentelijke inkomsten uit tarieven is getracht alle inkomsten waarbij sprake is van een aanwijsbare tegenprestatie van de overheid toe te rekenen, ook als deze in het juridisch spraakgebruik tot de belastingen gerekend worden. Belastingen in economische zin zijn door de werkgroep tot het gemeentelijk belastinggebied gerekend.

Omvang en samenstelling

Een schatting van de inkomsten uit tarieven, prijzen en profijtheffingen overeenkomstig bovenstaande afbakening kan slechts tentatief worden opgesteld aangezien zeer divers en onvolledig bronnenmateriaal moest worden geraadpleegd.

De praktijk van het gemeentelijk inkomstenbeleid loopt tussen de gemeenten onderling sterk uiteen. Riool- of reinigingsrechten worden in sommige gemeenten bij voorbeeld niet geheven; wat in de ene gemeente voorwerp van precarioheffing is wordt in de andere gemeente langs privaatrechtelijke weg geregeld. De bijgaande opstelling geeft dan ook slechts een globaal rekenkader, op basis waarvan in het kader van de heroverweging varianten kunnen worden ontwikkeld.

Bijgaande tabel laat zien dat de inkomsten met een aanwijsbaar profijtka-rakter ongeveer 2,5 mld. bedragen (1981); dit betreft ongeveer 6% van de totale gemeentelijke inkomsten. De gebruikersbijdragen overtreffen daarmee de inkomsten uit lokale belastingheffing.

Een toerekening van de inkomstencategorie «verkoop van goederen en diensten aan derden» naar diverse functionele sectoren van gemeentelijke overheidszorg is nog niet mogelijk gebleken zolang een dergelijke indeling niet door het Centraal Bureau voor de Statistiek is gepubliceerd.

Gemeentelijke inkomsten van de overheidssector uit profijtheffingen en verkopen van goederen en diensten aan derden (gezinnen, bedrijven, sociale verzekering); 1981 in mln. gld.

I. Heffingen en retributies		1170
— rioolrechten	260	
— reinigingsrechten	460	
— verontreinigingsheffing	— ¹	
— keuringsgelden	— ¹	
— leges	190 ²	
— parkeergelden	60 ²	
— marktgelden	50 ²	
— precariorechten	50 ²	
— scheepvaartrechten	50 ²	
— crematie- en begrafenisrechten	50 ²	
II. Verkopen goederen en diensten aan derden ³		1260
Totaal		2430

¹ Deze heffingen worden direct met andere overheden verrekend en zijn in deze opstel-ling weggelaten.

² De schattingen van deze retributies zijn gebaseerd op diverse bronnen, waaronder:
— Onderzoek van de onderafdeling Bestuurs-kunde TH Twente naar het gemeentelijk reinigings- en inkomstenbeleid; Enschede, 1981.

— Overzicht gemeentelijke belastingen van 21 grote steden vlg. gemeentebegrotingen 1982 van de gemeente Tilburg (Tilburg-onderzoek).

— Gemeentebegrotingen 1981 van de vier grootste gemeenten.

³ De schatting ad 1260 mln. is als volgt berekend:

a. opgave CBS: verkopen aan derden

(rekeningcijfers 1978): 1143,8 mln. gld.

b. accresberekening overeenkomstig RGF-advies Gemeentefonds begrotingen 1981, 1982, blz. 30.

	Nomi-naal accres in %	Reëel accres in %	Schatting in mln. gld. «verkoop aan derden»
1979	5	2	1225
1980	8	2	1349
1981	7	2	1473

c. de posten parkeergelden, marktgelden, precariorechten en scheepvaartrechten (eigen schatting 1981; 210 mln. gld.) vallen in de CBS-systematiek onder verkopen aan derden; schatting 1981 verkopen aan derden: 1470 — 210 = 1260 mln. gld.

§ 6. Werkwijze

Als begin van de uitvoering van haar ambitieuze taakstelling, namelijk een schatting te geven van de financiële verschuiving die door intensivering van het profijtbegin-sel gerealiseerd kan worden, heeft de werkgroep een lijst met activiteiten samengesteld die als appendix B is bijgevoegd. Deze

lijst bevat een zo uitputtend mogelijke opsomming van activiteiten en voorzieningen die technisch gesproken door middel van prijzen of profijt-heffingen bekostigd kunnen worden. Vervolgens is getracht de globale omvang van de gemeentelijke bekostiging uit prijzen en profijt-heffingen zoals die nu gerealiseerd wordt te schatten. In de vorige paragraaf zijn de resultaten hiervan vermeld.

Om een zo goed mogelijk inzicht te verkrijgen in de bruto-uitgaven, de wijze van bekostiging en de percentuele kostendekking van de in de lijst opgenomen voorzieningen zou zelfs een onderzoek in elk van de meer dan 700 gemeentebegrotingen niet kunnen volstaan. Getracht is dan ook op basis van het beschikbare statistische materiaal ruwe schattingen voor de diverse voorzieningen te maken. Het onderzoek is beperkt gebleven tot intensivering van het profijtbeginsel op die terreinen van overheidszorg waar bruikbaar cijfermateriaal voorhanden was. Dit betekent dat slechts een partieel inzicht is verkregen in de financiële ruimte die door intensivering van het profijtbeginsel kan worden verkregen. Invoering van het profijtbeginsel is niet afzonderlijk in het onderzoek betrokken.

De werkgroep heeft bewust afgezien van de consequenties voor zowel het voorzieningenniveau als de inkomstenontwikkeling bij intensivering van het profijtbeginsel ten gevolge van prijselasticiteiten. Bij de profijt-heffingen waar de individuele bijdragen een verplicht karakter hebben, spelen elasticiteiten uiteraard geen rol; bij de overige voorzieningen is verondersteld dat de voorgestelde tariefsverhogingen de omzet in guldens niet doen verminderen.

Gezien de grote onzekerheidsmarges die aan de cijfers verbonden zijn is gekozen voor indeling in vier categorieën kostendekking:

1. kostendekking te verwaarlozen	0—10%
2. geringe kostendekking	10—40%
3. gedeeltelijke kostendekking	40—80%
4. bijna tot volledige kostendekking	> 80%

In de sectoren cultuur, sport, recreatie en maatschappelijke dienstverlening is de kostendekking geschat door de bruto-uitgaven van gemeenten voor eigen activiteiten (exclusief subsidies) te relateren aan de middelen van derden (niet-overheid). Voor zover geen aanvullende gegevens voorhanden zijn, wordt bij de particuliere instanties, waaraan subsidies worden verstrekt, een gelijke kostendekking verondersteld als bij de eigen activiteiten.

Voor de afzonderlijke voorstellen die uit dit onderzoek resulteren en de vermelding van het bronnenmateriaal zij verwezen naar appendix C.

§ 7. Uitkomst

Tabel. Overzicht voorstellen intensivering profijtbeginsel (bedragen in mln. gld.)

Activiteit/Heffing	Bruto gemeentelijke uitg.	Schatting medebekostiging door gebruikers	Kosten-dekkings-categorie %	Intensivering profijtbeginsel
<i>A. Profijt-heffingen, retributies</i> (cijfers vnl. 1981)				
1. leges bevolking en burgerlijke stand	260	80	10—40	80
2. bouwleges	190	90	40—80	90
3. hinderwetvergunningen	35	8	10—40	30
4. precariorechten	—	50	n.v.t.	50
5. parkeergelden	≥ 60	60	0—10	60
6. marktgelden	65	50	40—80	15
7. begraafplaatsen, crematoria en rouwkamers	140	45	10—40	90
8. scheepvaartrechten (excl. zeehavengelden)	—	50	n.v.t.	10
9. riolering	600	260	40—80	200
10. reiniging (excl. straat-reiniging)	1150	580	40—80	550
Totaal A	>2500	1273		1175

Activiteit/Heffing	Bruto gemeentelijke uitg.	Schatting medebekostiging door gebruikers	Kosten-dekkings-categorie %	Intensivering profijtbeginsel
<i>B. Bekostiging op het terrein van cultuur (cijfers '78)</i>				
11. kunstzinnige vorming	169	17	10-40	50
12. uitvoerende kunsten	278	37	10-40	80
13. scheppende kunsten	9	1	10-40	3
14. bibliotheken	278	9	10-40	20
15. musea	123	8	0-10	14
16. archieven	25	0	0-10	1
17. monumentenzorg	72	2	n.v.t.	n.v.t.
Totaal B	954	74		168
<i>C. Sport (cijfers '78)</i>				
18. sportraad, amateursport	109	7	10-40	15
19. beroepssport	7	1	n.v.t.	7
20. openluchtaccommodaties	359	114	40-80	90
21. velden, banen	322	46	10-40	100
22. overdekte accommodaties	283	92	10-40	50
Totaal C	1080	260		262
<i>D. Openluchtrecreatie</i>				
23. kampeerwerk	16	14	>80	5
24. speeltuinen	36	1	0-10	4
25. dierentuinen	24	1	0-10	10
26. jachthavens en stranden	16	9	40-80	7
27. recreatieve voorzieningen	713	12	0-10	n.v.t.
28. overig openluchtrecreatie	16	0	n.v.t.	10
Totaal D	821	37		36
<i>E. Maatsch. dienstverlening (cijfers '78)</i>				
29. peuterspeelzalen en kinderdagverblijven	41	1	n.v.t.	14
Totaal E	41	1		4
Totaal-generaal afgeronde bedragen 1981	6000	1720		1750

(Prijsindex 1975: 100; 1978: 120,9; 1981: 144,2)

Overzicht marktbedrijven

1. Ambulance
2. Antennebedrijf
3. Apotheek
4. Bejaarden/Verzorgingstehuizen
5. Elektriciteitsbedrijf
6. Exploitatie onroerende goederen
7. Gasbedrijf
8. Grondbedrijf
9. Havenbedrijf (zee)
10. Hypotheek/Spaarbank
11. Kampeerbedrijf
12. Landbouw/Ontginningsbedrijf
13. Luchthaven
14. Markthallen/Veilingbedrijven/Visafslag
15. Ontginningsbedrijf
16. Openbaar vervoer
17. Openbaar nutsbedrijf
18. Psychiatrisch ziekenhuis
19. Slachthuis
20. Veerbedrijf
21. Verwarmingsbedrijf
22. Volkskredietbank
23. Waterleidingbedrijf
24. Woningbedrijf
25. Ziekenhuis (alg.)

Overzicht samengesteld op basis van begrotingsmodel uit eindrapport herziening gemeentelijke comptabiliteitsvoorschriften (1981). Voorts is gebruik gemaakt van het rapport Sanering in de collectieve sector (P. B. Boorsma, T. H. Twente 1981).

	Onderwerp
Hoofdfunctie 0 algemeen bestuur	
functie 001 bestuursorganen	ambtswoning burgemeester
002 bestuursapparaat ¹	excursiekosten raadsleden
	excursiekosten B en W
	behandeling huursubsidie
	huisvestingsbureau
	secretarieleges ¹
	voorlichtingsmateriaal
	inlichtingen op grond van WOB
	rechten burgerlijke stand
	rechten huwelijksvoltrekking
	geldlening personeel
	verhuur ruimten in gemeentehuis cs.
	archieffleges ¹
	curussen personeel
	inlichtingen uit kadaster ¹
	kantines
	dienstkleding
	leges 65+ ¹
	ongevallenverzekering raadsleden
	gebruik dienstauto's
	huisaansluiting telefoon
	koffie/thee-verstrekking
	paspoortleges
	rijbewijzen
	oud-archief
	diensten voor derden
functie 020 eigendommen niet openbare diensten	landerijen en boerderijen
	verhuurde gebouwen zonder openbare bestemming
	woningen zonder doelbevordering volks-huisvesting
	dienstwoningen
	reclame op gemeente-eigendommen
	erfpachten
	grondbedrijf
	precariorechten
	vergoeding onderhoud autowegen
	gebruik grond derden
Hoofdfunctie 1 openbare orde en veiligheid	
functie 110 politie	vuurwapenvergunningen
	verstrekken inlichtingen
	drank- en horecavergunningen
	verzorging gearresteerden
	politiediensten
	processen-verbaal t.b.v. verzekeringen (autoschade e.d.)
	kermissen
functie 120 brandweer	bescherming burgerluchtvaart
	bewakingsdiensten
	brandmeldaansluitingen
	hulpverlening
functie 130 rampenbestrijding	opruimingswerkzaamheden
functie 140 overige beschermende maatregelen	kleinschalige hulpverlening
	bioscoopvergunningen
	rijtijdenbesluit
	vervoer gevaarlijke stoffen (bij nieuw bedrijf)

	Onderwerp
Hoofdfunctie 2 verkeer, vervoer en waterstaat	
functie 210 wegen, straten, pleinen	diensten aan derden door openbare werken parkeervoorzieningen (incl. wachters en meters) standplaatsen voor taxi's tolwegen
functie 211 verkeersmaatregelen te land	verwijderen autowrakken verkeersregelingen
functie 212 metro-, tram- en autobus-diensten	autobusstation wachtgelegenheid concessieverlening
functie 213 overig vervoer te land	spoorwegaansluitingen te land taxivervoer bodehuis
functie 220 zeehavens	algemeen
functie 221 binnenhavens en waterwegen	binnenhavens binnenscheepvaartwegen bruggen sluizen
functie 222 verkeersmaatregelen te water	loodsdiensten weerkundige diensten radardiensten
functie 223 veerdiensten	gemeentelijke veren concessieverlening
functie 230 luchtvaart	luchtvaartterreinen
functie 240 waterkering en land-aanwinning	landaanwinningswerken afwatering (gemalen, waterlozingen, afwateringssluizen) waterkering
Hoofdfunctie 3 economische zaken	
functie 310 handel en ambacht	straatmarkten accommodaties (veiling, veemarkt, bedrijfs-panden) beurzen ijken, maten en gewichten borgstellingsfonds spaarbanks, volkskredietbank
functie 320 industrie	industrieterreinen/gebouwen winning zand en grind vergunning winning zand en grind deelnemingen industriële bedrijven
functie 330 nutsbedrijven	elektra, gas, water warmte centrale antenne, kabel-tv
functie 340 agrarische produktie en ontginning	gemeentelijk landbouwbedrijf enz. proeftuinen, proefbedrijven
functie 341 overige agrarische zaken, jacht en visserij	borgstellingsfondsen tuinbouw veterinair toezicht tentoonstelling etc. visstand jachtrechten
Hoofdfunctie 4 onderwijs	
functie 410 t/m 460 kleuter-, basis-, buitengewoon en voortgezet onderwijs	buitenschools gebruik klaslokalen buitenschools gebruik gymlokalen en sporthallen verhuur overige ruimten en hulpmiddelen schoolzwemmen vervoer i.v.m. zwemmen vervoer van/naar school logopedie schoolsport overblijffaciliteiten

	Onderwerp
	examenkosten schoolbibliotheek psychologisch/schoolkeuze-onderzoek schoolreisjes schoolmelk schooltuinen kleuteronderwijs gewoon lager onderwijs buitengewoon onderwijs algemeen vormend voortgezet onderwijs beroepsonderwijs schoolinternaten bijscholing leerkrachten verhuur schoolboeken onderwijs zieke kinderen
Hoofdfunctie 5 cultuur en recreatie	
functie 510 volksontwikkeling	bibliotheek diatheek, fonothek, filmothek, artothek muziekscholen volksuniversiteiten, gesprekscentra creatieve vorming leeszalen
functie 520 jeugdwerk	club- en buurthuizen, speeltuinen jeugdhoeven, jeugdhoeven, vakantie-activiteiten speel-o-theken
functie 530 lichamelijke opvoeding en sport	sportterreinen sporthallen/stadions zweminrichtingen, instructiebaden ijsbanen, roeibanen overige sportaccommodaties kantines sport medische sportkeuring sportmanifestaties
functie 540 kunst en oudheidkunde	musea accommodaties kunstbeoefening beroepsgezelschappen kunst tentoonstellingen monumentenzorg beschermde dorps- en stadsgezichten archiefbewaarplaatsen
functie 550 natuurbescherming	bossen, natuurreservaten
functie 560 openluchtrecreatie	openbaar groen hertenkampen, kinderboerderijen jachthavens zweefvliegterreinen recreatiestranden kampeerterreinen dierentuinen volkstuinten volksfeesten kermis feestverlichting subsidies VVV
functie 561 andere recreatie	dorps- en wijkcentra
functie 570 radio, televisie, pers	perscentrum plaatselijke en regionale radio- en tv-uitzendingen
functie 580 overige cultuur en recreatie	multifunctionele accommodaties

	Onderwerp
Hoofdfunctie 6 sociale voorzieningen en maatschappelijk werk	
functie 620 maatschappelijk werk	maatschappelijk werk samenlevingsopbouw indicatiecommissie bejaardenoordelen huisvesting en verzorging buitenlandse werknemers woonwagencentrum dagverblijven huishoudelijke en gezinsvoorlichting gezinsverzorging en gezinshulp kinderbewaarplaatsen bureaus levens- en gezinsmoeilijkheden rechtshulp
functie 621	dienstencentra tehuizen zeemanstehuizen
Hoofdfunctie 7 volksgezondheid	
functie 710 preventieve en curatieve gezondheidszorg	prenatale zorg verloskundige en kraamzorg zuigelingen- en kleuterzorg jeugd tandzorg kinderuitzending vakantiekolonies vaccinaties bevolkingsonderzoek consultatiebureaus periodiek geneeskundig onderzoek revalidatie sociale psychiatrische zorg medisch-opvoedkundige zorg geslachtsziekten bloedtransfusiedienst/trombosedienst schoolartsdienst bestrijding infectieziekten opsporing ziekte-oorzaken ambulancediensten ziekenvervoer
functie 711 ambulancevervoer	ziekenhuizen, sanatoria
functie 712 verpleeginrichtingen	kraaminrichtingen verpleegtehuizen, verpleegafdelingen
functie 720 slachthuizen	slachthuizen
functie 721 reiniging	gemeentelijk destructiebedrijf
functie 722 riolering en waterzuivering	vuilophaal, afvoer, verwerking riolen en rioolgemalen rioolwaterzuivering bestrijding oppervlaktewaterverontreiniging kosten lozingsvergunningen vergunningverlening, met bijkomende kosten ² vergoeding industrieel afval
functie 723 milieubeheer	begraafplaatsen
functie 724 lijkbezorging	crematoria rouwkamers lijkschouwing
functie 725 overige openbare hygiëne	keuring van waren keuring van vee en vlees badhuizen ontsmetting, ongediertebestrijding hygiënische dienst verzameling slachtafval e.d. noodslachtplaats
functie 730 overige volksgezondheid	GG en GD gezondheidscentrum leningen kruisverenigingen aanvragen invalideparkeerkaart

Onderwerp	
Hoofd functie 8 ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	
functie 810 ruimtelijke ordening	wijzigingen bestemmingsplannen (art. 19 wet RO) structuur- en bestemmingsplannen, deel t.b.v. bouwgrondexploitatie
functie 820 woningexploitatie/woningbouw	woningexploitatie warmwatervoorziening
functie 822 overige volkshuisvesting	bouwtoezicht welstandstoezicht bouwvergunningen woonruimteverdeling uitvoering woonruimtetwet woningkartotheek woonschepen bouwspaarkassen en -fondsen garantieverlening

¹ Kan in principe bij alle volgende hoofdstukken, wordt daar niet herhaald.

² m.n. Hinderwet, Luchtverontreiniging, Straling, Geluidhinder.

Voorstellen intensivering profijtbeginself

1. Onderwerp: Leges bevolking en burgerlijke stand

— Financiële gegevens: 1981

Inkomsten:	Uitgaven:
80 mln.	240 à 290 mln.
per inwoner f 5,60 ¹	per inwoner ± f 20 ²
— Schatting kostendekking:	10 — 40%

— Gebruiksgegevens:

Het gebruik betreft uittreksels uit de registers en zeer diverse overheidsdiensten, waaronder huwelijksvoltrekking. Het aantal aanvragen (voor één of meer uittreksels) bedraagt meer dan vijftien miljoen w.v. 50% t.b.v. bedrijfsleven en sociale verzekering, 30% t.b.v. de overheid en 20% t.b.v. de burgerij.³

— Voorstel heroverweging

Activiteiten t.b.v. niet-overheidsgebruikers zoveel mogelijk kostendekkend uitvoeren; kostendekking opvoering naar 40—80%. Vrijstelling en reductie voor semi-overheid afschaffen (z.g. dubbeljestarief voor PTT, ABP enz.).

— Schatting opbrengst/besparing: 80 mln.
Verdubbeling inkomsten

— Eventuele wettelijke belemmeringen
Tarievenbeleid Economische Zaken

— Bronnen:

¹ Tilburg-onderzoek.

² Gemeentebegroting Utrecht 1981.

³ Gegevens Ministerie van Binnenlandse Zaken.

2. Onderwerp: Bouwleges

— Financiële gegevens:² 1979

Inkomsten:	Uitgaven:
90 mln.	150 à 225 mln. (bouw-, woning- en welstands- toezicht)
— Schatting kostendekking:	40 — 80%
— Gebruiksgegevens: ¹	
Legesplichtige bouwsom	15 346 mln.
Van leges vrijgestelde bouwsom woningwet- woningen	5 108 mln.

— Voorstel heroverweging:

Kostendekking realiseren door a. Opheffing leges vrijstelling woningwetwoningen en b. Verhoging gemiddeld legestarfief van 6,45‰ naar 8,8‰.

— Schatting opbrengst/besparing:	90 mln.	
a. .00645 x 5 108	= 30 mln.	
b. (.0088 x 20 454) — (90+30)	= 60 mln.	90 mln.

— Eventuele wettelijke belemmeringen:

a. tarievenbeleid

b. goedkeuringsbeleid v.d. Kroon

— Bronnen:

¹ CBS IV.

² VGB II.

Dekkingspercentage bouwleges voor uitgaven bouw-, woning- en welstandstoezicht naar gemeentegrootte; in procenten (1979)²

Variabele	Aantal inwoners x 1000						
	>100	50—100	20—50	10—20	5—10	2—5	<2
gemiddeld	42	49	56	65	52	42	27
standaard- deviatie	14	35	26	72	32	26	12
minimum	25	23	16	19	11	10	11
maximum	61	165	118	374	124	95	46
aantal geldige waarnemingen	5	16	61	23	21	10	8

3. Onderwerp: Hinderwetvergunningen

— Financiële gegevens:

1979

Inkomsten:	Uitgaven: ²
hinderwetleges 5 à 10 mln.	35 mln.
— Schatting kostendekking:	10 — 40%

— Gebruiksgegevens:¹

Aantal aangevraagde hinderwetvergunningen in de periode 18/9/72—17/9/75:

Nederland 33 966

vier grote steden 2 850

Gemiddelde inkomsten uit leges per aangevraagde vergunning in Rotterdam of Utrecht f 284 (bron: gemeentebegrotingen 1981)

— Voorstel heroverweging:

Volledige kostendekking nastreven door verdrie- of verviervoudiging leges. (Overeenkomstig het beginsel dat «wie schade aanricht, de schade vergoedt»).

— Schatting opbrengst/besparing: 30 mln.

— Eventuele wettelijke belemmeringen:

a. tarievenbeleid

b. goedkeuringsbeleid v.d. Kroon

— Bronnen:

¹ CBS VII tabel 15.2.

² Onderzoek Twijnstra en Gudde naar uitvoering Hinderwet.

4. Onderwerp: Precariorechten

— Financiële gegevens:¹

1982

Inkomsten:	Uitgaven:
50 mln.	niet goed toerekenbaar, zie gebruiksgegevens

— Schatting kostendekking: n.v.t.

— Gebruiksgegevens:

Precariorechten vormen een retributie voor het hebben van voorwerpen op, onder, boven of in gemeentegrond of -water. Onder de titel precariorechten treft men zeer diverse inkomsten aan, variërend van liggelden voor woonschepen tot inkomsten betreffende kabels van het centraal antennesysteem.

— Voorstel heroverweging:

Een groter deel van de kosten i.v.m. openbare terreinen kan d.m.v. precariorechten verhaald worden op gebruikers die individueel toerekenbare voordelen behalen.

— Schatting opbrengst/besparing: 50 mln.
Verdubbeling inkomsten

— Eventuele wettelijke belemmeringen:

a. tarievenbeleid

b. goedkeuringsbeleid v.d. Kroon

— Bronnen:

¹ Tilburg-onderzoek.

5. Onderwerp: Parkeergelden

— Financiële gegevens:¹

1982

Inkomsten:	Uitgaven:
60 mln.	een veelvoud v.d. inkomsten besteed aan: openbare werken, bestrating, verkeersafwikkeling, parkeerpolitie, parkeermeters, obstakels, wegslepen, parkeergarages, e.d.

— Schatting kostendekking: 0 — 10%
zeer gering; reguleringsfunctie staat voorop

— Gebruiksgegevens:

Gebruiksgegevens zijn niet voorhanden.

- Drastische verhoging parkeergelden kan regulering van het verkeer in binnensteden verbeteren, de exploitatie van openbaar vervoer verbeteren en een financieringsbron vormen voor nieuwe parkeerfaciliteiten. In samenhang hiermee moet het onjuist parkeren door boetes, obstakels en snelle wegsleepmaatregelen worden tegengegaan.

Verdubbeling opbrengst parkeergelden

a. tarievenbeleid

b. goedkeuringsbeleid v.d. Kroon

– Bronnen:

¹ Tilburg-onderzoek.

— Financiële gegevens:²

Inkomsten:

50 min.

Uitgaven:

60 à 70 min.

– Schatting kostendekking:

40 – 80%

De kostendekkingspercentages lopen ver uiteen tussen de gemeenten onderling.

Zie bron¹.

— Gebruiksgegevens:

Er bestaan in veel gemeenten wachtlijsten voor een marktplaats; staangelden kunnen dan verhoogd worden.

– Voorstel heroverweging:

Volledige kostendekking nastreven; gemiddelde verhoging van de staangelden met 30%.

– Schatting opbrengst/ besparing: 15 mln.

— Eventuele wettelijke belemmeringen:

a. tarievenbeleid

b. goedkeuringsbeleid v.d. Kroon

– Bronnen:

¹ VGB II.

² Tilburg-onderzoek.

Kostendeckingspercentage bij marktgelden naar gemeentegrootte; in procenten (1979)¹

7. Onderwerp: Begraafplaatsen, crematoria en rouwkamers

— Financiële gegevens: ¹

1981

Inkomsten:

45 min.

Uitgaven:

140 min.

– Schatting kostendekking:

10 – 40%

— Gebruiksgegevens:

Door het toenemend gebruik van lijkverbranding i.p.v. teraardebestelling is de kosten-
dekking van begraafplaatsen sterk teruggelopen.

— Voorstel heroverweging:

Volledige kostendekking nastreven.

— Schatting opbrengst/besparing: 90 mln.

— Eventuele wettelijke belemmeringen:

Geregeld op grond van de Wet op de lijkbezorging 1869 (gewijzigd 1970). Er bestaat een verplichting voor gemeenten om een begraafplaats te exploiteren waarvoor ontheffing gevraagd kan worden (b.v. in kleine gemeenten). De hoogte van de rechten is geregeld bij wet. In het aanhangig wetsontwerp 11 256, zitting 81—82, worden deze wettelijke belemmeringen geschrapt en wordt de heffing geregeld overeenkomstig het algemene regime voor leges en rechten ingevolge de Gemeentewet.

— Bronnen:

¹ CBS VI.

8. Onderwerp: Scheepvaartrechten (haven-, kaai-, sluis-, brug-, kraan- en schutgelden, excl. zeehavengelden)

— Financiële gegevens: ¹

Inkomsten:

± 50 mln.

Uitgaven:

niet goed toerekenbaar

— Schatting kostendekking:

n.v.t.

Welke uitgaven in aanmerking komen voor dekking door scheepvaartrechten is niet duidelijk. In veel gemeenten zal de kostendekking van voorzieningen, bij, op of aan water ook privaatrechtelijk ofwel door heffing van precariorechten geregeld worden. De norm m.b.t. kostendekking kan uiteenlopen afhankelijk van het gegeven of de voorzieningen t.b.v. de watersport of de beroepsvaart worden geëxploiteerd.

— Gebruiksgegevens:

80% van de rechten betreffen de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht.

— Voorstel heroverweging:

Tarieven voor watersport en recreatieverkeer verhogen tot winstgevend niveau.

— Schatting opbrengst/besparing:

10 mln.

— Eventuele wettelijke belemmeringen:

Tarievenbeleid Economische Zaken

— Bronnen:

¹ Tilburg-onderzoek.

9. Onderwerp: Riolering

— Financiële gegevens:

1981

Inkomsten: ¹

400 mln. (w.v. direct via rioolrecht 260 mln.
en op basis van extrapolatie via O.G.B.
140 mln.)

Uitgaven: ^{2, 3}

onderhoud/beheer 200 mln.
vervanging t.b.v.
instandhouding riole-
ringsnet 400 mln.

— Schatting kostendekking:

40 — 80%

— Gebruiksgegevens:

Uitgaande van een vervangingswaarde van het totale rioleringsnet in Nederland van circa 30 mld. zou bij een gemiddelde vervangingscyclus van 50—100 jaar een jaarlijkse investering van minimaal 400 mln. nodig zijn om het bestaande net op peil te houden. Daarnaast zal naar schatting onderhoud (niet vervanging) en beheer jaarlijks 200 mln. vergen. Geen rekening is gehouden met de inhaaloperatie in het kader van de bijdrage-regeling kostbare rioleringswerken (BKR).

Voorstel heroverweging:

Kostendekking van 100% nastreven door verhoging van rioolrecht met gemiddeld 30%.

— Schatting opbrengst/besparing:

200 mln.

— Eventuele wettelijke belemmeringen:

a. goedkeuringsbeleid v.d. Kroon
b. tarievenbeleid

— Bronnen:

¹ CBS V.

² RGF-enquête 1981 i.v.m. art. 12-beleid.

³ Gegevens Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne (mei 1982).

10. Onderwerp: Reiniging (excl. straatreiniging)

— Financiële gegevens:		1981	
Inkomsten:		Uitgaven: ^{1, 2}	
reinigingsrecht	460 mln. ³	a. huisvuilverwijdering	660 mln.
inkomsten van derden	120 mln. ¹	b. overige reinigingskosten	490 mln.
— Schatting kostendekking:		40 — 80%	
a. huisvuilverwijdering		≈70%	
b. totaal reiniging		≈50%	
— Gebruiksgegevens:			
Zinnvolle gebruiksgegevens zijn niet voorhanden.			
— Voorstel heroverweging:			
Volledige kostendekking nastreven door verhoging publiekrechtelijke heffingen (reinigingsrecht) en inkomsten uit privaatrechtelijke overeenkomsten.			
— Schatting opbrengst/besparing:		550 mln.	
a. verdubbeling reinigingsrecht		450 mln.	
b. verdubbeling inkomsten van derden		100 mln.	
— Eventuele wettelijke belemmeringen:			
a. tarievenbeleid			
b. goedkeuringsbeleid v.d. Kroon			
— Bronnen:			
¹ CBS VI.			
² RGF-enquête 1981 i.v.m. art. 12-beleid.			
³ CBS V.			

11. Onderwerp: Kunstzinnige vorming: amateur-kunstbeoefening, muziekscholen en creativiteitscentra

— Financiële gegevens: ¹		1978	
Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	4	andere overheden	—
derden	17	subsidies en eig. act.	169
eigen middelen	148	(w.v. eig. act.	47)
— Schatting kostendekking:		10 — 40%	
— Gebruiksgegevens: ²			1977
Aantal huishoudens met deelnemers		1,15 mln.	
Huidige bijdrage per huishouden		f 41	
Netto-profit per huishouden met deelnemers		f 138	
Aantal deelnemers		1,9 mln.	
— Voorstel heroverweging:			
Verdubbeling gebruikersbijdrage			
(dit betekent een verhoging van de bijdrage per deelnemer van f 25)			
— Schatting opbrengst/besparing:		50 mln.	
— Bronnen:			
¹ CBS I tabel 5-4.			
² SCP blz. 213 e.v.			

12. Onderwerp: Uitvoerende kunsten (excl. kunstzinnige vorming)

— Financiële gegevens: ¹		1978	
Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	—
derden	37	subsidies en eig. act.	278
eigen middelen	241	(w.v. eig. act.	96)
— Schatting kostendekking:		10 — 40%	
— Gebruiksgegevens: ²			1977
Totaal bezoekersaantal		16,8 mln.	
Aantal deelnemende huishoudens		2,5 mln.	
Netto-profit per huishouden		f 128	
— Voorstel heroverweging:			
Verhoging van de bijdrage per huishouding met 25% van het netto-profit per huishouden.			
(dit betekent per huishouden f 32 eigen bijdrage extra)			

Te realiseren door verhoging toegangsprijzen en huur van accommodaties.
Deels af te dwingen door verlaging subsidies.

— Schatting opbrengst/besparing: 80 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² SCP blz. 215 e.v.

13. Onderwerp: Scheppende kunsten

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	—
derden	1	subsidies en eig. act.	9
eigen middelen	8	(w.v. eig. act.	3)

— Schatting kostendeckking: 10 — 40%

— Gebruiksgegevens:

Gegevens over atelierruimte en kunstenaarswerkplaatsen zijn niet voorhanden.

— Voorstel heroverweging.

Verhoging huur en deelnemersbijdrage.

Kostendeckking opvoeren tot 40—80%.

— Schatting opbrengst/besparing: 3 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

14. Onderwerp: Bibliotheken

— Financiële gegevens: ² 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	131	andere overheden	1
derden	9	subsidies en eig. act.	277
eigen middelen	137	(w.v. eig. act.	54)

— Schatting kostendeckking: 10 — 40%

— Gebruiksgegevens: ² 1977

Aantal huishoudens waar boeken worden geleend 2,8 mln.

Aantal ingeschreven lezers 3,8 mln.

Aantal boeken (uitleen) 1,7 mln.

Netto-profijt v.d. overheid per huishouden f 89

Inkomsten van gebruikers per huishouden f 8

— Voorstel heroverweging:

Verdubbeling inkomsten per huishouden

(dit betekent per geleend boek f 1,30 extra inkomsten)

— Schatting opbrengst/besparing: 20 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² SCP blz. 206 e.v.

15. Onderwerp: Musea

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	1	andere overheden	0
derden	8	subsidies en eig. act.	123
eigen middelen	114	(w.v. eig. act.	111)

— Schatting kostendeckking: 0 — 10%

— Gebruiksgegevens: ² 1977

Aantal huishoudens met museumbezoek 2,3 mln.

Aantal bezoeken door Nederlanders en buitenlanders 12 mln.

Entreegelden per huishouden met museumbezoeker(s) (betreft ook niet-gemeentelijke musea) f 5

Netto-profijt per huishouden f 46

Gemeentelijke uitgaven voor musea 114 mln.

Uitgaven van andere overheden voor musea 74 mln.

- Voorstel heroverweging:
Verdrievoudiging entreegelden
(dit betekent per huishouden f 10 entree extra per jaar)
- Schatting opbrengst/besparing: 14 mln.
($114/(74 + 114) \times 2,3 \times 10^6 \times 10$ gld. (alleen voor gemeente))
- Bronnen:
- ¹ CBS I tabel 5-4.
- ² SCP blz. 218 e.v.

16. Onderwerp: Archieven

— Financiële gegevens: ¹		1978	
Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	—
derden	0	subsidies en eig. act.	25
eigen middelen	25	(w.v. eig. act.	24)
— Schatting kostendecking:		0 — 10%	
— Gebruiksgegevens:			
Gebruiksgegevens zijn niet voorhanden.			
— Voorstel heroverweging:			
De bewaringsactiviteiten van archieven zijn niet toerekenbaar. Diensten voor derden dienen zoveel mogelijk kostendekkend verricht te worden.			
— Schatting opbrengst/besparing: ²	1 mln.		
In de vier grote steden zijn de inkomsten uit leges en diensten aan derden f 500 000 (schatting landelijk 1 mln.).			
Verdubbeling van landelijke inkomsten op archiefgebied levert 1 mln. op.			
— Bronnen:			
¹ CBS I tabel 5-4.			
² Primitieve gemeentebegrotingen 1981 van Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amsterdam.			

17. Onderwerp: Monumentenzorg

— Financiële gegevens: ¹		1978	
Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	1	andere overheden	—
derden	2	subsidies en eig. act.	72
eigen middelen	69	(w.v. eig. act.	68)
— Schatting kostendeckking:			
Niet relevant voor zover het uitgaven voor openbare gebouwen betreft.			
— Gebruiksgegevens:			
Gebruiksgegevens zijn niet voorhanden.			
— Voorstel heroverweging:			
Kosten monumentenzorg worden grotendeels via de kapitaaldienst door andere overheden gedekt.			
Toepassing profijtbeginsel niet relevant voor zover het openbare gebouwen betreft.			
Voor zover er gebruikers te onderscheiden zijn (b.v. bezoekers van monumenten) zijn er geen gebruiksgegevens voorhanden.			
Uitgaven aan derden lopen via de rijksbegroting en de kapitaaldienst van de gemeente- en provinciebegroting.			
— Schatting opbrengst/besparing:		n.v.t.	
— Bronnen:			
¹ CBS I tabel 5-4.			

18. Onderwerp: Sportraad, recreatiesport, medische sportbegeleiding, amateursport, sportcursussen, overige lich. vorm. en sport

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	0
derden	7	subsidies en eig. act.	109
eig. middelen	102	(w.v. eig. act.	36)

— Schatting kostendekking: 10 — 40%

— Gebruiksgegevens: ²

Het grootste deel van deze bruto-uitgaven van de gemeente betreft subsidies aan sportorganisaties. In 1977 waren er ruim 2 mln. huishoudens met leden van sportverenigingen die subsidie ontvingen. Van de 3 mln. sportbeoefenaars ouder dan 6 jaar is 1,9 mln. jeugdig. Er zijn 3,7 mln. lidmaatschappen van bovenstaande organisaties.

— Voorstel heroverweging:

Toepassing van profijtbeginzel kan afgedwongen worden door verlaging van subsidies. Verlaging van de subsidies met 70 mln. betekent verhoging van lidmaatschapsgelden (≈f 20) en/of hogere cursus- en keuringsgelden. Alvorens subsidies af te bouwen dienen eerst verkapte subsidiestelsels in heroverweging genomen te worden (zie 20 t/m 22). De netto-uitgaven voor eigen activiteiten kunnen worden verminderd door hogere toegangs-, keurings- en cursusgelden (kostendekking van 10—40 naar 40—80%).

— Schatting opbrengst besparing:

1. verlaging subsidie p.m.
2. eig. act. + 15 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² SCP blz. 191 e.v.

19. Onderwerp: Beroepssport

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	0
derden	1	subsidies en eig. act.	7
eigen middelen	6	(w.v. eig. act.	1)

— Schatting kostendekking: n.v.t.

Eigen activiteiten behelzen materiële uitgaven en kapitaalslasten.

— Gebruiksgegevens: ²

Betrouwbare gegevens zijn niet voorhanden.

— Voorstel heroverweging:

De beroepssport moet in staat worden geacht zonder overheidssteun te kunnen bestaan. Overheidssteun alleen verlenen in uitzonderlijke situaties. Huidige subsidies en eigen activiteiten zo mogelijk afbouwen.

— Schatting opbrengst/besparing: 7 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² SCP blz. 191 e.v.

20. Onderwerp: Combi accommodaties, overdekte zwembaden, openluchtzwembaden

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	0
derden	114	subsidies en eig. act.	359
eig. middelen	245	(w.v. eig. act.	272)

— Schatting kostendekking: 40 — 80%

Bezoeken aan zwembaden

Openlucht			Overdekt			Combi		
Aantal baden	bezoeken x 1000		Aantal baden	bezoeken x 1000		Aantal baden	bezoeken x 1000	
	totaal	gemidd. p. bad		totaal	gemidd. p. bad		totaal	gemidd. p. bad
450	24 397	54	250	36 050	144	144	31 355	218

— Voorstel heroverweging:

Een verhoging van het tarief per bezoek met f 1 ligt binnen de mogelijkheden. Deze tariefsverhoging is te verdelen over normaal gebruik en zweminstructie-uren. Behalve door intensivering van het profijtbeginsel kunnen besparingen worden gerealiseerd door sanering van sterk verliesgevende baden.

— Schatting opbrengst/besparing: ± 90 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² CBS statistisch bulletin (voorjaar 1982).

21. Onderwerp: Velden, banen

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:			Uitgaven:	
andere overheden	1		andere overheden	0
derden	46		subsidies en eig. act.	322
eigen middelen	275		(w.v. eig. act.	294)

— Schatting kostendekking: 10 — 40%

De kostendekking van tennisbanen is aanzienlijk hoger dan van sportvelden. ³

— Gebruiksgegevens: ²

Te schatten valt een aantal bezoeken aan niet overdekte sportaccommodaties van ± 100 mln. (exclusief schoolgebruik) per jaar. In 1977 waren er ± 2 mln. huishoudens met 3,7 mln. leden van sportverenigingen.

Hiervan zijn naar schatting 2 mln. lid van een buitensportvereniging (tennis, hockey, voetbal, atletiek, enz., zie bron 4).

— Voorstel heroverweging:

Verkapte subsidies in de vorm van verlaagde huren vermijden. Kostendekking verbeteren tot een percentage tussen 40 en 80.

— Schatting opbrengst/besparing: 100 mln.
Per lid f 50 (huidige contributie ± f 95)
Per huishouden f 92,50

(betreft tennis, voetbal, hockey en atletiek, bron 4)

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² SCP blz. 191 t/m 196.

³ VGB I tabel 7, blz. 16.

⁴ NSO blz. 111, 192 t/m 196.

22. Onderwerp: IJsbanen, sportzalen, gymnastieklokalen, sporthallen

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:			Uitgaven:	
andere overheden	6		andere overheden	0
derden	92		subsidies eig. act.	283
eigen middelen	185		(w.v. eig. act.	258)

— Schatting kostendekking: 10 — 40%

— Gebruiksgegevens: ²

Te schatten valt een aantal bezoeken aan overdekte sportaccommodaties van ± 80 mln. per jaar (excl. schoolgebruik). In 1977 waren er ± 2 mln. huishoudens met 3,7 mln. leden van sportverenigingen. Hiervan zijn naar schatting 1 mln. lid van binnensportverenigingen (gymnastiek, schaatsen, volleybal, korfbal, enz., zie bron nr. 3).

— Voorstel heroverweging:

Verkapte subsidies in de vorm van verlaagde huren vermijden. Kostendekking verbeteren tot een percentage tussen 40 en 80.

— Schatting opbrengst/besparing:	50 mln.
Per lid	f 50 (huidige contributie ± f 65)
Per huishouden	f 92,50

(betreft gymnastiek, schaatsen, volleybal en korfbal, bron 3)

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² SCP blz. 191 t/m 196.

³ NSO blz. 111, 192 t/m 196.

23. Onderwerp: Kampeerwerk

— Financiële gegevens:¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	—	andere overheden	—
derden	14	subsidies en eig. act.	16
eigen middelen	2	(w.v. eig. act.	15)

— Schatting kostendekking: 80 — 100%

Gebruiksgegevens:²

Gemeenten beheren 115 van de 2738 kampeeraccommodaties wat overeenkomt met 126 889 (≈9%) slaapplekken van de 1 399 251 beschikbare.

— Voorstel heroverweging:

De kostendekking van deze voorziening kan opgetrokken worden naar iets meer dan 100% (matige winst).

— Schatting opbrengst/besparing: 5 mln.
matige winst van 25%

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² CBS II blz. 27, 54.

24. Onderwerp: Speeltuinen

— Financiële gegevens:¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	—
derden	1	subsidies en eig. act.	36
eigen middelen	35	(w.v. eig. act.	29)

— Schatting kostendekking: 0 — 10%

— Gebruiksgegevens:²

± 180 speeltuinen waarvan gemeente eigenaar of beheerder is. Gemiddeld weekbezoek ± 230 - jaarbezoek ± 11 500. Bij 370 van de 766 speeltuinen behoort een clubhuis.

— Voorstel heroverweging:

Toegangsgeld heeft vooral een rantsoeneringsfunctie om vandalisme tegen te gaan. Verhoging met 50 ct per bezoek brengt slechts 1 mln. op. Door speeltuinen in beheer van ouderverenigingen en buurtverenigingen te geven (privatisering) en ouderbijdragen in te stellen kan de kostendekking worden vergroot tot bijvoorbeeld 10%.

— Schatting opbrengst/besparing: 4 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² CBS VIII blz. 10, 28.

25. Onderwerp: Dierentuinen

— Financiële gegevens:¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	—
derden	1	subsidies en eig. act.	24
eigen middelen	23	(w.v. eig. act.	9)

— Schatting kostendekking: 0 — 10%

— Gebruiksgegevens: ²

Op grond van concurrentie-overwegingen worden hierover geen gegevens verstrekt.
(Financiële gegevens hierboven hebben betrekking op Blijdorp en Artis)

— Voorstel heroverweging:

Door hogere entreegelden en donaties van particulieren kan verdergaande kostendekking nagestreefd worden.

— Schatting opbrengst/besparing 10 mln.
Volledige kostendekking zal waarschijnlijk tot sluiting leiden.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² CBS III.

26. Onderwerp: Jachthavens en stranden

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	—
derden	9	subsidies en eig. act.	16
eigen middelen	7	(w.v. eig. act.	15)

— Schatting kostendekking: 40 — 80%

— Gebruiksgegevens: ²

Gemeenten beheren ± 9 700 ligplaatsen van de ongeveer 86 000 beschikbare plaatsen (57 van de in totaal 646 accommodaties).

— Voorstel heroverweging:

Volledige kostendekking nastreven.

— Schatting opbrengst/besparing: 7 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

² CBS IX blz. 37.

27. Onderwerp: Recreatieve voorzieningen

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	1	andere overheden	0
derden	12	subsidies en eig. act.	713
eigen middelen	700	(w.v. eig. act.	694)

— Schatting kostendekking: 0 — 10%

— Gebruiksgegevens:

Betreft grotendeels openbaar groen.

Gebruiksgegevens niet voorhanden (nog afgezien van het feit, dat gebruikers niet aan te wijzen zijn).

— Voorstel heroverweging: n.v.t.

Privatisering is mogelijk een besparende maatregel.

— Schatting opbrengst/besparing: n.v.t.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

28. Onderwerp: Overige openluchtrecreatie

— Financiële gegevens: ¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	0	andere overheden	—
derden	0	subsidies en eig. act.	16
eigen middelen	16	(w.v. eig. act.	0)

— Schatting kostendekking: n.v.t. (geen eigen activiteiten)

— Gebruiksgegevens:

Het betreft hier voornamelijk subsidies aan volkstuinverenigingen en zweefvliegclubs.

— Voorstel heroverweging:

Vermindering van subsidie, ten gevolge waarvan verenigingen een hogere eigen bijdrage dienen te vragen.

— Schatting opbrengst/besparing: 10 mln.

— Bronnen:

¹ CBS I tabel 5-4.

29. Onderwerp: Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

— Financiële gegevens:¹ 1978

Inkomsten:		Uitgaven:	
andere overheden	18	andere overheden	—
derden	1	subsidies en eig. act.	41
eigen middelen	22	(w.v. eig. act.	2)

— Schatting kostendekking: n.v.t.

Uitgaven betreffen bijna geheel subsidies aan derden.

— Gebruiksgegevens:²

± 114 000 kinderen verblijven in peutercentra, -speelzalen etc. Hiermee is een totaal inkomstenbedrag van ≈70 mln. gemoeid waarvan ongeveer 35 mln. (50%) binnenkomt als eigen bijdrage. De rest komt als subsidie rechtstreeks of via de gemeente van het Rijk.

Gemiddelde ouderbijdrage per kind per jaar ≈ f 300.

Voor kinderdagverblijven gelden inkomensafhankelijke ouderbijdragen van f 12 tot f 331 per maand (40-urige werkweek) (CRM-regeling).

Ook voor peuterspeelzalen dikwijls inkomensafhankelijke bijdragen.

— Voorstel heroverweging:

Niveau kostendekking door eigen bijdrage opvoeren tot 70%.

— Schatting opbrengst/besparing: 14 mln.

Verhoging eigen bijdrage gemiddeld f 120 per jaar.

— Bronnen:

¹ CBS X tabel 5-6.

² CBS XI tabel 3, tabel 32, tabel 33.

Literatuurlijst

CBS-publikaties:

CBS I: Statistiek inkomsten en uitgaven v.d. overheid voor cultuur en recreatie 1976, CBS 1981

II: Kampeeraccommodaties 1977, CBS 1979

III: Dagrecreatievoorzieningen in de open lucht 1978, CBS 1980

IV: Maandschrift voor de bouwnijverheid, CBS 1981

V: Statistiek der gemeentefinanciën, begrotingen 1981, CBS 1981

VI: Statistiek der gemeentefinanciën, rekeningen 1978, CBS 1982 (nog te publiceren)

VII: Algemene milieustatistiek 77-78, CBS 1980

VIII: Speeltuinen 1978, CBS 1979

IX: Watersportaccommodaties 1976, CBS 1978

X: Statistiek inkomsten en uitgaven v.d. overheid voor maatschappelijk welzijn 1976, CBS 1981

XI: Kindercentra 1977, CBS 1979

Overige publikaties:

VGB I: Enige aspecten van gemeentelijk sportbeleid, onderafdeling bestuurskunde TH Twente 1981

VGB II: Gemeentelijk inkomsten- en reinigingsbeleid, onderafdeling bestuurskunde TH Twente 1981

SCP: Profijt v.d. overheid 1977, SCP 1981

NSO: Nota geldstromen naar, in en vanuit de sport, nationaal sportoverleg (NSO), maart 1982

Tilburg-onderzoek: Overzicht gemeentebelastingen, gemeente Tilburg 1982.

Inleiding

In deze bijlage wordt het gemeentelijk en provinciaal belastinggebied aan een beschouwing onderworpen. Het eigen belastinggebied van de lagere overheden is in dit rapport zodanig afgebakend, dat daaronder in tegenstelling tot hetgeen doorgaans het geval is, niet de profijtheffingen (zoals riool- en reinigingsrechten, leges, e.d.) begrepen zijn. Het «profijtgebied» komt aan de orde in bijlage 3. Het eigen belastinggebied zoals in dit rapport omschreven omvat slechts de inkomsten uit die publiekrechtelijke heffingen, waartegenover geen directe tegenprestatie staat.

Binnen het eigen belastinggebied van de lagere overheden zijn de gemeentelijke onroerend-goedbelastingen kwantitatief veruit de belangrijkste. Aan het gemeentelijk belastinggebied wordt daarom de meeste aandacht geschonken.

Tot aan het jaar 1865 werden de gemeentelijke uitgaven uitsluitend bekostigd uit eigen inkomsten. Nadien zijn de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende gemeentelijke inkomstenbronnen echter fundamenteel gewijzigd. De prominente rol die de eigen belastingmiddelen als bekostigingsmiddel voor gemeentelijke activiteiten speelden is geleidelijk aan overgenomen door enerzijds de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en anderzijds de specifieke uitkeringen.

De huidige plaats van de gemeentelijke (en provinciale) belastingen binnen de financiële verhouding Rijk – lagere overheden en mogelijke toekomstige ontwikkelingen dienaangaande zijn onderwerp van studie voor de Commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (naar haar voorzitter de commissie-Christiaanse genoemd).

De werkgroep heeft zich op het standpunt gesteld dat dubbel werk zoveel mogelijk vermeden dient te worden. Daarom blijft de behandeling van het eigen belastinggebied in het navolgende tot slechts enkele hoofdpunten beperkt.

Allereerst wordt aandacht besteed aan het doel van het eigen belastinggebied en de functies ervan. Vervolgens komt de plaats van de eigen belastingen tegen de achtergrond van de doelstellingen van de overheid aan de orde, waarna ingegaan wordt op de omvang en de samenstelling van het gemeentelijk en provinciaal belastinggebied. De bijlage wordt besloten met een passage, waarin de contouren voor de toekomst worden geschetst.

Doel

Door gebruik te maken van hun eigen belastinggebied kunnen de lagere overheden zich voorzien van algemene middelen tot dekking van de uit hun taakvervulling voortvloeiende gewone uitgaven. De uit het gebied beschikbaar komende middelen zijn vrij besteedbaar.

Deze bekostigingswijze biedt de lagere overheden de mogelijkheid een eigen zelfstandig beleid te verwezenlijken. Een dergelijk beleid past in de decentralisatiegedachte, die inhoudt dat beslissingen zo veel mogelijk op een zo laag mogelijk niveau, dus zo dicht mogelijk bij de burgers genomen dienen te worden.

De functies van het eigen belastinggebied

Uit verschillende regeringsnota's¹ valt op te maken dat aan de eigen belastingen twee functies worden toebedacht, te weten:

- de functie van buffer tussen toedeling van algemene en specifieke middelen en plaatselijk behoeftenpatroon;
- de functie van vrije zoom voor marginale afweging van nut en offer inzake (veelal) typisch plaatselijke voorzieningen.

¹ Onder meer de Nota inzake de werking van de onroerend-goedbelastingen in de praktijk, zitting 1977–1978, nr. 15 439.

De «buffer» is nodig om oneffenheden als gevolg van de onvermijdelijke onvolkomenheid van het verdeelmechanisme van algemene en specifieke uitkeringen alsmede tegenvallers in de autonome sfeer op te vangen.

De vrije zoom is behalve om een marginale afweging van het nut van voorzieningen tegen lokale offerbereidheid te bewerkstelligen tevens nodig om het gemeentelijk budgettair verantwoordelijkheidsbesef te ondersteunen. Aangetekend zij dat hier veelal maar niet noodzakelijk typisch lokale voorzieningen in het geding zijn. De gemeenteraad is immers vrij in de keuze van de bestedingsrichting van de eigen inkomsten en kan daarbij ook andere dan typisch plaatselijke voorzieningen op het oog hebben. Uit de beide functies en uit de geringe omvang valt op te maken dat het lokale belastinggebied als niet meer dan een mogelijkheid tot correctie van en aanvulling op de algemene en specifieke uitkeringen is te beschouwen. Dit ondanks het feit dat aan bekostiging middels eigen belastingen uit theoretisch oogpunt voordelen zijn verbonden. De rol van de eigen belastingen wordt echter door een aantal factoren beperkt. Het bovenstaande geldt mutatis mutandis eveneens voor het provinciaal belastinggebied.

De belastingen van de lagere overheden en de doelstellingen van het centrale overheidsbeleid

In een aantal belangrijke studies betreffende de overheidsfinanciën wordt het budgettaire beleid van de centrale overheid geacht te worden gekenmerkt door een drietal doelstellingen, te weten:

- het streven naar een optimale allocatie;
- het streven naar een evenwichtige macro-economische ontwikkeling;
- het streven naar een aanvaardbare verdeling van inkomen.

Vanuit de allocatietheorie wordt benadrukt dat bekostiging uit eigen belastingen voordeel biedt boven bekostiging uit algemene dan wel specifieke uitkeringen. Alleen bekostiging door toepassing van het profijtbeginsel valt uit allocatief oogpunt te prefereren. De theorie postuleert dat de voorkeur van burgers het richtsnoer dient te zijn voor het overheidshandelen. Het streven naar een optimale aanwending van middelen in de particuliere en collectieve sector impliceert dat zoveel mogelijk aan die voorkeur tegemoet gekomen wordt.

De gemeentelijke en provinciale overheden nemen zelf, binnen de door de wet gestelde grenzen, de beslissingen over de omvang van hun eigen belastingen. Bij die beslissing wordt volgens de theorie een zodanige afweging gemaakt, dat het nut van de laatst bestede belastingcent precies gelijk is aan het nut van die cent waar de fiscus nog net van afblijft.

Toepassing van dit zogenoemde grensnutbeginsel brengt, indien er althans van wordt uitgegaan dat de lagere overheden ook zelf bepalen waaraan de belastingopbrengsten kunnen worden besteed, mee dat aan de lokale wensen tegemoet kan worden gekomen in de volgorde waarin die als dringend ervaren worden.

Zonder deze theoretisch onderbouwde allocatievoordelen van bekostiging door middel van eigen belastingen te bagatelliseren moet echter wel een aantal kanttekeningen geplaatst worden.

De tweede genoemde doelstelling, het streven naar een evenwichtige macro-economische ontwikkeling, legt beperkingen op aan het gebruik van lokale belastingen als bekostigingsmiddel. De gangbare mening is dat alleen op centraal niveau een beleid gericht op bevordering van een zo weinig mogelijk door conjunctuurschommelingen verstoorde macro-economische ontwikkeling denkbaar is.

Het macro-economische beleid is ook in de praktijk goeddeels voorbehouden aan de centrale overheid. Bij de keuze van de belastingen is er rekening mee gehouden dat deze het macro-economisch beleid zo min mogelijk doorkruisen. Dit heeft ertoe geleid dat de wetgever de lagere overheden de mogelijkheden heeft geboden tot het heffen van die vormen

van belastingen, waarvan een zomin mogelijk conjunctuurverscherpend effect uitgaat.

Een aantal vormen van belastingen kwam op grond van dat uitgangspunt niet voor lokale heffing in aanmerking, hetgeen er mede toe heeft bijgedragen dat de omvang van het belastinggebied beperkt is.

De derde genoemde doelstelling, het streven naar een aanvaardbare verdeling van inkomen, verkleint de mogelijkheden voor een omvangrijk eigen belastinggebied nog verder. Ook hier leert de theorie dat het beleid inzake de secundaire inkomensverdeling het beste aan de centrale overheid kan worden toevertrouwd. De praktijk volgt het theoretisch kader nogal nauwgezet, getuige bij voorbeeld de bemoeienis van de centrale overheid met de Algemene Bijstandswet.

Ook uit anderen hoofde worden nog randvoorwaarden opgelegd. Zo worden vanuit de ruimtelijke ordening grenzen gesteld aan de omvang van de eigen inkomsten van de gemeenten. Een situatie waarin de vestiging van personen en bedrijven, door de omvang van de gemeentelijke eigen inkomsten en de verschillen daarin tussen gemeenten, wezenlijk zou worden beïnvloed wordt als onwenselijk beschouwd. Ook overwegingen van rechtsgelijkheid van de burgers spelen met betrekking tot de eigen belastingen onmiskenbaar een rol.

De omvang en de samenstelling van het gemeentelijk en provinciaal belastinggebied

In onderstaande tabel wordt aangegeven welke belastingen tot het gemeentelijk belastinggebied worden gerekend en welke opbrengst voor 1981 begroot was. De bedragen zijn gebaseerd op de Statistiek der Gemeentefinanciën, Begrotingen 1981.

	Geraamde opbrengst 1981 (in mln. glds)	
Onroerend-goedbelastingen		2041
Overige belastingen, w.v.		110
— hondenbelasting	47	
— toeristenbelasting	31	
— drank- en horecabelasting	11	
— woonforensenbelasting	11	
— baat- en aanlegbelasting	10	
— bouwgrondbelasting	0	

De provinciale belastingen worden uitsluitend verkregen via de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst wordt voor de periode 1 april 1981 tot 1 april 1982 thans geraamd op 151 mln. gulden.

Opgemerkt wordt dat er nogal wat bepalingen in wetten zijn opgenomen, die ervoor zorgen dat de belastingen van de lagere overheden binnen een keurslijf blijven.

Internationaal gezien is de omvang van het eigen belastinggebied van de lagere overheden in Nederland gering. Factoren die de omvang beïnvloeden zijn onder andere het gekozen wettelijke systeem, de regeringsvorm (gedecentraliseerd of gecentraliseerd), sociale en economische omstandigheden, de omvang van de uitgaven voor sociale zekerheid en de historische uitgangssituatie.

Op de verschillen tussen een aantal Westeuropese landen voor wat betreft het aandeel dat de lokale belastingen uitmaakt van de totale lokale inkomsten, wordt in de appendix nader ingegaan.

Onverlet de eerder genoemde randvoorwaarden lijkt een vergroting van het lokale en provinciale belastinggebied, de internationaal gezien geringe huidige omvang in Nederland in aanmerking genomen, het overwegen meer dan waard. Met het oog hierop worden momenteel twee belangwekkende studies verricht.

Contouren voor de toekomst

Ten einde meer zicht te krijgen op alle relevante aspecten (mede in hun onderlinge verband) die betrekking hebben op de omvang, de samenstelling en de inhoud van het belastinggebied van de provincies en de gemeenten, heeft de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken op 1 juni 1981 de commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (de commissie-Christiaanse) ingesteld. De commissie heeft onder meer de opdracht meegekregen te adviseren over een mogelijke inkrimping van het rijksbelastinggebied in verband met een uitbreiding van het belastinggebied van de provincies en de gemeenten. Aan de commissie is verzocht zo mogelijk uiterlijk ultimo 1982 te rapporteren in de vorm van een ontwerp van wet met nota van toelichting.

Recentelijk is door de commissie op verzoek van de voormalige Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken een deelrapport uitgebracht waarin een voorlopig standpunt wordt bepaald betreffende de mogelijkheden tot vergroting van het provinciaal belastinggebied. De commissie acht een verdubbeling van de omvang van het provinciaal belastinggebied, te effectueren middels een verhoging van de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting, mogelijk.

Daarnaast wordt door het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven in opdracht van de beheerders van het Gemeentefonds, de Ministeries van Financiën en van Binnenlandse Zaken, nagegaan in hoeverre verdeeltechnische problemen ontstaan en oplosbaar zijn indien de algemene uitkering uit het Gemeentefonds met 2 mld. gulden wordt gekort onder gelijktijdige vergroting met een zelfde bedrag van het gemeentelijk belastinggebied.

De rapportage van het IOO kan medio 1982 worden verwacht.

Het aandeel van de inkomsten uit lokale belastingen in het totaal der inkomsten van de lokale overheid in een aantal Westeuropese landen

Tabel¹

Land	Percentueel aandeel van de inkomsten uit lokale belastingen in het totaal van de lokale inkomsten
Nederland	5,5%
Denemarken	39,4%
Italië	59,7%
Noorwegen	54,0%
Zweden	45,8%
Groot-Brittannië	33,8%

¹ De tabel is afkomstig uit een artikel van A. Hoogerwerf, «Relaties tussen centrale en lokale overheden in Nederland», Beleid en Maatschappij, december 1980, blz. 330–346.

Kanttekeningen bij de tabel²

Nederland

De belangrijkste belastingen die de lokale overheid heft zijn de onroerend-goedbelastingen (de OGB). Daarnaast bestaan nog een aantal belastingen van geringere betekenis (hondenbelasting e.d.).

De lokale overheid heeft niet de vrijheid naar eigen believen nieuwe belastingen te introduceren. Het heffen van nieuwe belastingen is alleen toegestaan voor zover de wet dat toelaat. De lokale inkomsten worden voor het leeuwedeel van de centrale overheid verkregen.

Denemarken

De lokale belastinginkomsten worden verkregen via de heffing van directe belastingen over het inkomen van de inwoners van en over de waarde van de grond in de gemeente. Van de opbrengsten neemt de centrale overheid weer een deel af. De middelentoedeling van de centrale aan de lokale overheid beoogt de verschillen in inkomsten te egaliseren.

Italië

De lokale overheid verwerft haar belastinginkomsten langs twee wegen, nl. via het heffen van enerzijds wegen- en onroerend-goedbelasting en anderzijds inkomstenbelasting.

De centrale overheid doteert middelen aan een speciaal fonds, dat ertoe strekt het lokale budget voor zover nodig weer in evenwicht te brengen.

Noorwegen

Het merendeel van de lokale belastingontvangsten is afkomstig uit belasting geheven op het inkomen van inwoners en bedrijven. Elk jaar vindt een algemene belastingegalisatie plaats, gebaseerd op een evaluatie van omstandigheden, behoeften en middelen van de lokale gemeenschap. Hiermee wordt beoogd een billijke verdeling over de lokale gemeenschappen tot stand te brengen.

² Als bron is hierbij gebruik gemaakt van het rapport «Financial Apportionment and Equalisation», Study Series Local and Regional Authorities in Europe, study no. 24, Council of Europe, Strasbourg, 1981.

Zweden

De lokale overheid heeft het recht belasting te heffen volgens een jaarlijks door haar te bepalen tarief.

De totale lokale inkomsten zijn voor het merendeel afkomstig van een lokale proportionele belasting op het inkomen van inwoners en bedrijven.

De centrale overheid verleent steun aan financieel zwakke gemeenten, ten einde daarmee enerzijds belastinginkomsten te egaliseren en anderzijds te voorkomen dat de ene lokale overheid een veel hoger tarief heft dan de andere.

Groot-Brittannië

De lokale overheid beschikt over slechts één mogelijkheid van betekenis tot het heffen van eigen belastingen, namelijk het heffen van onroerend-goedbelasting.

In deze bijlage worden het Gemeentefonds en het Provinciefonds aan een beschouwing onderworpen. De belangrijkste uitkering die uit de fondsen wordt gedaan is de z.g. algemene uitkering. Daarnaast wordt uit het Gemeentefonds nog een drietal uitkeringen aan de gemeenten gedaan, t.w. de aanvullende bijdrage, de uitkering sociale zorg en de uitkering lager onderwijs. De eerste twee uitkeringen worden in deze bijlage nader besproken. De uitkering lager onderwijs blijft buiten beschouwing: enerzijds vanwege de bijzondere positie die de onderwijsuitkeringen innemen (voor het Gemeentefonds zijn de inkomsten ter zake gelijk aan de uitkeringen), anderzijds omdat inmiddels een wetsontwerp is opgesteld dat ertoe strekt deze uitkeringen over te brengen naar de begroting van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.

Het huidige Gemeentefonds dateert van 1960. Het Provinciefonds is ingaande 1978 ingrijpend gewijzigd. De huidige omvang van de algemene uitkering die uit het Gemeentefonds en het Provinciefonds aan de gemeenten resp. de provincies wordt gedaan is historisch bepaald. Zo werd eind jaren '50 verwacht dat onder de werking van de Financiële-Verhoudingswet 1960 het bedrag van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds belangrijk hoger zou zijn dan het totaal van de middelen van specifieke uitkeringen en van de middelen uit het eigen belastinggebied. De huidige stand van zaken laat echter een geheel ander beeld zien. Voor de bekostiging van allerlei taken en activiteiten van de lagere overheden is om allerlei redenen in de afgelopen decennia vaker naar het middel van de specifieke uitkering gegrepen dan naar het middel van de algemene uitkering.

Naast een schets van de huidige inrichting en werkwijze van de fondsen zullen ook de contouren voor de toekomst worden getrokken.

Gemeentefonds

Doel

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is één van de wijzen om de gemeenten te voorzien van algemene middelen tot dekking van de uit hun taakvervulling voortvloeiende gewone uitgaven. Deze taakvervulling kan voortvloeien uit formele wetten, uit het in medebewind roepen door hogere overheden, dan wel uit autonome taakbehartiging. Bij de algemene uitkering staat de zelfstandigheid van de gemeente voorop. Dat wil zeggen dat de algemene uitkering, die de gemeenten ontvangen op basis van bepaalde behoefte-indicatoren, in beginsel – binnen wettelijke grenzen – vrij besteedbaar is, dit in tegenstelling tot de specifieke uitkering. Gelet op de omstandigheden dat de medebewindstaken van de gemeenten de afgelopen decennia sterk zijn toegenomen, is de vrije besteedbaarheid voor een deel een zeer betrekkelijke. Overheveling van specifieke uitkeringen naar de algemene uitkering vergroot de beheersbaarheid van de uitgaven, in die zin dat een betere afweging van nut en offer kan plaatsvinden. Voorts is de beheersbaarheid door het Rijk volkomen, aangezien het bedrag van de algemene uitkering jaarlijks bij begrotingswet wordt vastgesteld.

Beheer

Twee ministers, die van Financiën en die van Binnenlandse Zaken, beheren het Gemeentefonds. De eerstgenoemde vanwege zijn verantwoordelijkheid voor de verdeling van de overheidsmiddelen. De Minister van Binnenlandse Zaken is bij het beheer betrokken vanwege zijn verantwoordelijkheid voor het binnenlands bestuur. In het beheer worden de beide ministers bijgestaan door de Raad voor de gemeentefinanciën. De onafhankelijke raad adviseert over de begroting van het fonds, de verdeling van de algemene uitkering over de gemeenten en voorts over alle zaken die de financiën van de gemeenten betreffen.

Voeding

Het Gemeentefonds krijgt jaarlijks een deel (1981: 13,15%, d.i. 11 397 mln.) van de opbrengst van de meeste rijksbelastingen. Dit z.g. aandeelpercentage wordt in beginsel afgestemd op het trendmatige inkomsten- en uitgavenverloop. Onafhankelijk van de feitelijke inkomsten in een bepaald jaar bepaalt de wetgever het totaalbedrag van de algemene uitkering uit het fonds voor dat jaar. Verschillen tussen inkomsten en uitgaven in een bepaald jaar worden verrekend met de reserve.

Verdeling algemene uitkering

De verdeling van het bedrag van de algemene uitkering over de afzonderlijke gemeenten geschiedt aan de hand van bepaalde objectief werkende behoefte-indicatoren, z.g. verdeelmaatstaven. Voor een goed functioneren van de verdeling van de algemene uitkering moeten de daarbij te gebruiken verdeelmaatstaven aan een aantal vereisten voldoen. Deze vereisten hebben met name betrekking op de objectiviteit van de verdeelsystematiek. Er zijn twee soorten verdeelmaatstaven. Ten eerste zijn er de algemene verdeelmaatstaven. Dit zijn verdeelmaatstaven die algemeen geldend zijn en dus op alle gemeenten van toepassing zijn, zij het dat een differentiatie naar groepen van gemeenten mogelijk is. Ten tweede zijn er de verfijningen. Verfijningen zijn nadere maatstaven voor al die gemeenten die een bepaald kenmerk gemeen hebben (dat niet algemeen voorkomt), dat in het algemeen kostenverhogend werkt. Voorbeelden van algemene verdeelmaatstaven zijn het aantal inwoners en het aantal woningen. Voorbeelden van verfijningen zijn het hebben van een slechte bodemgesteldheid en een geïsoleerde ligging (Waddeneilanden). Onder de vigour van de Financiële-Verhoudingswet 1960 is de verdeling in overwegende mate gekoppeld aan het inwonertal van een gemeente.

Aangezien diverse verdeelmaatstaven een dynamisch karakter hebben (woningtal, inwonertal, aantal bijstandsgenietenden) kan ook het verdeelstelsel als dynamisch worden aangemerkt.

Verdeelsystematiek

De verdeelsystematiek van de algemene uitkering is als volgt. Per gemeente wordt een aantal factoren (zoals inwonertal, hoeveelheid bebouwing, de diverse verfijningsmaatstaven) in geld gewaardeerd. De som hiervan per gemeente is de gemeentelijke uitkeringsbasis. De landelijke uitkeringsbasis is de som van de gemeentelijke uitkeringsbases. Het voor een bepaald jaar beschikbaar gestelde bedrag (het verplichtingenbedrag) wordt, onder aftrek van die onderdelen waarop het uitkeringspercentage niet van toepassing is, gedeeld door de landelijke uitkeringsbasis. Het quotiënt wordt uitkeringspercentage genoemd.

Elke gemeente ontvangt in het desbetreffende jaar het bedrag van haar uitkeringsbasis, vermenigvuldigd met het uitkeringspercentage, welke uitkomst, indien op de desbetreffende gemeente van toepassing, vermeerderd wordt met de uitkeringsonderdelen waarop het uitkeringspercentage niet van toepassing is.

Bij deze systematiek weerspiegelt de uitkeringsbasis de verhouding tussen de verschillende onderdelen van de algemene uitkering. Indien een verhoging van die uitkering noodzakelijk is en het uit een oogpunt van een rechtvaardige verdeling gewenst is dat de onderlinge verhouding tussen de diverse onderdelen van de uitkering gehandhaafd blijft, dan moet de verhoging van de uitkering volledig doorwerken in een verhoging van het uitkeringspercentage.

Is echter een wijziging in de verhouding tussen de verschillende onderdelen van de uitkering noodzakelijk, dan moeten één of meer onderdelen verhoogd worden, eventueel gecombineerd met een verhoging van het

uitkeringspercentage. Op deze wijze is het mogelijk accressen in de algemene uitkering vrij gedifferentieerd aan die groepen van gemeenten te doen toekomen die daaraan blijkens uitgevoerd onderzoek de meeste behoefte hebben.

Verdeelmaatstaven

In 1981 vindt de verdeling van de algemene uitkering plaats aan de hand van 5 algemene verdeelmaatstaven, die dus voor elke gemeente gelden, en 17 bijzondere verdeelmaatstaven (z.g. verfijningen), die gelden voor bepaalde groepen gemeenten die een bepaalde factor (die voor de betrokken gemeente kostenverhogend werkt) als gemeenschappelijk kenmerk hebben. Verder zijn er nog gemeenten die een aanvullende bijdrage krijgen. Een zestal uitkeringsonderdelen valt niet onder de werking van het uitkeringspercentage. Dit zijn de verfijning probleemgebieden, de verfijning ontwikkelingsgebieden, de verfijning monumenten, de verfijning rioleringen, alsmede de aanvullende bijdrage en de aanvullende uitkering (deels).

Voor de begroting 1981 zijn de volgende in geld gewaardeerde factoren gehanteerd:

	Bedrag x f mln. 1981	
I. Voor elke gemeente		
1. Oppervlakte	44,8	
2. Interim-maatstaf voor de bebouwing	297,0	
3. Bedrag per inwoner	1272,9	
4. Bedrag per woning	109,9	
5. Vast bedrag voor alle gemeenten	24,3	
II. Voor sommige gemeenten:		
6. Ligging in een mijngebied	0,1	
7. Geïsoleerde ligging als waddeneiland	1,0	
8. Daling van het inwonertal	77,2	
9. Snelle stijging van het inwonertal	1,3	
10. De aanwezigheid van wetenschappelijk onderwijs	7,5	
11. De vestiging van buitenlandse militairen	0,4	
12. De slechte bodemgesteldheid	23,0	
13. Het hebben van een historische stadskern	40,0	
14. Een aanvullende uitkering	26,9	
15. Het doorsneden worden door een vaarweg	9,5	
16. De status van groeikern	11,7	
17. Zwakke sociale structuur	21,0	
18. Compensatie landbouwgronden	5,3	
Landelijke uitkeringsbasis (100%)	1973,8	
De algemene uitkering bedraagt voor 1981, afgerond.		11 734
Hiervan is bestemd voor:		
19. Ligging in een probleemgebied	49,4	
20. Ligging in een ontwikkelingsgebied	0,5	
21. Restauratie van monumenten	65,2	
22. De aanleg van riolering voor bestaande gebouwen	134,6	
23. Aanvullende bijdrage	50,0	
24. Aanvullende uitkering	155,5	
		455
Zodat overblijft voor verdeling via het uitkeringspercentage:		11 279
Het uitkeringspercentage bedraagt nu: $\frac{\text{beschikbaar bedrag}}{\text{landelijke uitkeringsbasis}} =$		
$\frac{11\ 279}{1973,8} \times 100\% = 571$		

Onderstaand volgt een korte toelichting op de algemene verdeelmaatstaven en de verfijningen. De nummering is overeenkomstig de hiervoor gegeven opsomming.

1. Voor elke hectare wordt in 1981 f 12,50 uitgekeerd. Hierin komt tot uiting dat bepaalde uitgaven verband houden met de oppervlakte van de gemeente, bij voorbeeld onderhoud wegen buiten de bebouwde kom.
2. De uitgaven van de gemeenten zijn voor een deel afhankelijk van de oppervlakte van het bebouwd gebied. Deze oppervlakte werd tot en met 1978 benaderd met behulp van de belastbare opbrengst van de gebouwde eigendommen voor de grondbelasting. Nu deze opbrengst niet meer wordt vastgesteld, is een tijdelijke maatstaf ontwikkeld waarbij de belastbare opbrengst van de gebouwde eigendommen van het jaar 1978 als uitgangspunt is genomen. Deze groeit met de groei in het aantal woningen van een gemeente. Er wordt thans een onderzoek verricht naar een definitieve bebouwingsmaatstaf (zie factor 4).
3. Het bedrag per inwoner is afhankelijk van de grootte van het inwonertal. De grootste gemeente ontvangt per inwoner ca. drie maal zoveel als de kleinste. De reden hiervan is dat grote gemeenten voorzieningen treffen waarvan ook de omringende kleine gemeenten profiteren, bij voorbeeld een theater. Daarnaast treden in grotere gemeenten ook eerder congestiekosten op.
4. De uitgaven van de gemeenten zijn voor een deel afhankelijk van de hoeveelheid bebouwing. Met ingang van 1980 krijgen de gemeenten daarom een bedrag per woning (1981: f 27,05). Het ligt in de bedoeling in de toekomst de factor bebouwing een sterker accent te geven ten koste van de factor inwonertal.
5. Kleine gemeenten hebben per inwoner gerekend hoge bestuurskosten. Alle gemeenten ontvangen een vast bedrag van f 35 000. Dat is per inwoner voor de kleine gemeenten meer dan voor de grote gemeenten.
6. Gemeenten in streken met kolenmijnen ondervinden hinder van gebieden waar niet gebouwd mag worden in verband met te verwachten verzakkingen. Deze verfijning loopt in 1985 af.
7. De gemeenten op de Waddeneilanden moeten als gevolg van hun geïsoleerde positie uitgaven doen die elders niet voorkomen.
8. Bij daling van het inwonertal van een gemeente daalt de uitkering uit het Gemeentefonds vrijwel evenredig (zie factor 3). De uitgaven van die gemeente dalen echter minder dan evenredig en met een zekere vertraging.
9. Snelgroeiende gemeenten moeten al uitgaven doen voor toekomstige bewoners, die nog niet in de uitkering (zie factor 3) meetellen.
10. De aanwezigheid van instellingen van wetenschappelijk onderwijs in een gemeente veroorzaakt extra kosten.
11. Buitenlandse militairen zijn niet begrepen in het inwonertal voor factor 3. Zij brengen voor de gemeente dezelfde kosten mee als andere inwoners.
12. De aanwezigheid van een zachte bodem (veen, bepaalde soorten klei) leidt tot hogere kosten, bij voorbeeld voor onderhoud van straten, dan elders.
13. De aanwezigheid van een historische stadskern met nauwe straatjes en soms veel grachten en bruggen is oorzaak van hogere uitgaven dan in gemeenten zonder historische stadskern.
- 14 en 23. Na drie jaar aanvullende bijdragen kan een gemeente om dezelfde reden een meer permanente aanvullende uitkering krijgen. Afhankelijk van de aard van de uitgaven wordt deze uitkering al dan niet onder de werking van het uitkeringspercentage gebracht.
15. De omstandigheid, dat het stedelijk bebouwde deel van het grondgebied van een gemeente wordt doorsneden door een vaarweg, veroorzaakt hogere kosten voor het tot stand brengen van oeververbindingen, tweedeling van diensten e.d.

16. Gemeenten, die een grote toeneming van de inwonertallen verwachten, kunnen worden aangewezen als groeikern ten einde bepaalde kosten verbonden aan het bouwen van nieuwe wijken uit deze uitkering op te vangen. De onder 9 genoemde factor vangt deze kosten niet geheel en niet direct op.

17. Gemeenten met een zwakke sociale structuur hebben meer uitgaven voor sociale zorg, maatschappelijk werk, onderwijs e.d. en minder mogelijkheden voor heffing van plaatselijke belastingen. De indicatoren die op dit moment bepalend zijn voor de verfijningsuitkering zijn de aantallen personen die een uitkering krijgen op grond van de ABW en de WSW, alsmede de aantallen invaliditeitspensioenontvangers en WWV-ers.

18. Cultuurgrond is wettelijk vrijgesteld van de gemeentelijke onroerend-goedbelastingen. Gemeenten met relatief veel van die grond ontvangen daarom een uitkering ter compensatie van de gederfde inkomsten.

19 en 20. Gemeenten in probleem- en ontwikkelingsgebieden hebben hogere uitgaven voor infrastructurele werken. In verband daarmee ontvangen zij een extra bijdrage.

21. Sommige gemeenten hebben veel uitgaven te doen voor het behouden van historische plaatsen en gebouwen.

22. De (eerste) aanleg van riolering in bestaande wijken is zeer ongelijkmatig over de gemeenten verspreid.

Aanvullende steun

Indien een gemeente er niet in slaagt haar noodzakelijke uitgaven te bekostigen, kan zij om een aanvullende bijdrage verzoeken. Voorwaarde is wel dat de eigen inkomsten (onroerend-goedbelastingen, riool- en reinigingsrechten) tot een redelijk peil zijn opgevoerd en dat de tekorten hun oorzaak vinden in factoren, waarop de gemeente zelf geen of bijna geen invloed kan uitoefenen. Zo'n factor is bij voorbeeld dat een gemeente met weinig inwoners een heel lang wegennet moet onderhouden. Op een verzoek voor een aanvullende bijdrage volgt een uitgebreid onderzoek. De gemeente die een bijdrage ontvangt staat vervolgens onder toezicht van het Rijk. De aanvullende bijdragen worden uitgekeerd uit het beschikbare totaalbedrag. Zij gaan dus ten koste van de uitkeringen voor de andere gemeenten.

Uitkering sociale zorg

Het grootste deel van de uitgaven van de gemeenten voor sociale zorg wordt gesubsidieerd door de Ministeries van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, van Sociale Zaken en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.

Tot voor kort kregen de gemeenten 80% van bepaalde, te hunnen laste blijvende kosten van sociale zorg vergoed uit het Gemeentefonds. De uitkering sociale zorg maakte deel uit van de algemene uitkering. In 1981 is, gelet op de zelfstandige ontwikkeling van dit uitkeringsonderdeel, met terugwerkende kracht tot 1976, het onderdeel sociale zorg losgekoppeld van de algemene uitkering.

Ingaande 1981 is de uitkering sociale zorg grotendeels overgeheveld naar de algemene uitkering en verdeeld via de volgende combinatie van verdeelmaatstaven: verhoging van het bedrag per woning, een verlaging van het bedrag per inwoner, een verhoging van het bedrag per eenheid van de verfijning sociale structuur, alsmede een verhoging van het uitkeringspercentage. Met de overheveling is een bedrag gemoeid van f 325 mln. Gelet op de herverdelingseffecten, die deze financiële decentralisatie teweeg bracht, heeft de overheveling gefaseerd over twee jaar plaatsgevonden en zijn een aantal overgangsmaatregelen getroffen. Met ingang van 1982 is de aanwijzing van de Wet Sociale Werkvoorziening en de Beeldende Kunstenaarsregeling als onderdeel van de uitkering sociale zorg

vervallen en zijn de daarmee gemoeide bedragen overgebracht naar de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een en ander betekent dat voor het uitkeringsjaar 1982 nog slechts één voorziening resteert, te weten de vervoerskosten ex artikel 13 van de Lager-onderwijswet.

Evaluatie van de Financiële-Verhoudingswet 1960

Recente onderzoeken naar de werking van het stelsel van verdeelmaatstaven van de Financiële-Verhoudingswet 1960 hebben aangetoond dat op dit moment het inwonertal een (te) belangrijke rol speelt bij de verdeling van de algemene uitkering. In de eerste periode van de werking van de Financiële-Verhoudingswet 1960 heeft het inwonertal als verdeelmaatstaf redelijk gefunctioneerd. In die jaren groeide de bevolking van de meeste gemeenten en is er sprake geweest van een paralleliteit tussen de groei in de behoefte aan algemene middelen en de bevolkingsgroei van de gemeenten. Deze paralleliteit verminderde toen de bevolkingsgroei begon af te nemen en een aantal gemeenten te maken kreeg met een chronische daling van het aantal inwoners. Aangezien het verzorgingsgebied van de desbetreffende gemeenten gelijk bleef of zelfs groeide en een aantal voorzieningen een ondeelbaar karakter heeft, ontstonden in gemeenten met een chronisch dalend aantal inwoners financiële problemen. Om aan deze problematiek tegemoet te komen is met ingang van het uitkeringsjaar 1974 een wijziging van het Besluit verfijning algemene uitkering ongewoon bevolkingsverloop ingevoerd. Deze wijziging biedt evenwel slechts gedurende een beperkte periode soelaas en zal aangevuld – zo niet vervangen – moeten worden door een fundamentele herziening van het stelsel van verdeelmaatstaven.

Het beleid van gemeentelijke herindeling, alsmede de gecombineerde effecten van binnenlandse migratie en bevolkingsgroei hebben ertoe geleid dat de samenstelling van de diverse groottegroepen, ten opzichte van de situatie bij het begin van de Financiële-Verhoudingswet 1960, een meer heterogeen karakter heeft gekregen. Aangezien de differentiatie in de schaalbedragen per groottegroep thans één van de hoofdkenmerken is in het stelsel van verdeelmaatstaven, vormt dit gegeven op zich mede een aanleiding tot herziening van het stelsel van verdeelmaatstaven.

Een andere overweging om te komen tot een herziening van het stelsel van verdeelmaatstaven is gelegen in het feit dat de interim-maatstaf bebouwing per definitie slechts voor een korte tijd kan worden toegepast. Deze maatstaf houdt namelijk (afgezien van de groei in het aantal woningen) een fixatie in van de belastbare opbrengst van gebouwde eigendommen naar de toestand per 1 januari 1978. Een dergelijke fixatie voor langere tijd is niet aanvaardbaar.

Contouren voor de toekomst

De in de vorige paragraaf genoemde omstandigheden hebben ertoe geleid dat reeds een aantal jaren verschillende mogelijkheden voor een nieuwe bebouwingsmaatstaf zijn onderzocht. Uit dit onderzoek is gebleken dat als enige op redelijke termijn te realiseren mogelijkheden resteerden de waarneming van de hoeveelheid bebouwing en de spreiding daarvan over het grondgebied van de gemeente met behulp van verticale luchtfotografie. De landelijke verzameling van deze bebouwingsgegevens is thans in volle gang. Op 27 maart 1981 is voorts aan het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven een opdracht verstrekt tot het verrichten van een onderzoek naar de gemeentelijke financiën. Doel van het onderzoek is om, via een statische analyse van het uitgavenpatroon van een steekproef van gemeenten, tot aanbevelingen te komen inzake de wijze waarop de hoeveelheid en, zo nodig, de spreiding van de bebouwing in een gemeente in de algemene verdeelmaatstaven van de algemene uitkering in het Gemeentefonds kan worden opgenomen. Hierbij zullen de onderzoekers

tevens de gevolgen bezien voor de bestaande algemene verdeelmaatstaven en de belangrijkste verfijningen. Het onderzoek dient uiterlijk in het tweede kwartaal van 1982 te zijn afgerond. De verwachting – die mede is gebaseerd op de resultaten van andere onderzoeken – is dat het gewicht van het inwonertal bij de verdeling van de algemene uitkering drastisch zal afnemen en dat de hoeveelheid bebouwing de dominante plaats van het inwonertal zal overnemen. Ook bij de verfijningen ligt een reductie van het aantal in de rede. Aangezien, naar verwachting, de toekomstige verdeelmaatstaven ook een dynamisch karakter zullen hebben, kan ook het toekomstige verdeelstelsel als dynamisch worden aangemerkt. Door het nieuwe verdeelstelsel, dat in zijn werking objectief en verifieerbaar zal zijn, zal de flexibiliteit ten aanzien van het opnemen van specifieke uitkeringen in de algemene uitkering worden vergroot.

Een geheel ander toekomstperspectief betreft het onderzoek naar een mogelijke vergroting van het plaatselijk en provinciaal belastinggebied. Op dit terrein is op dit moment werkzaam de commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (de z.g. commissie-Christiaanse). De commissie heeft onder meer tot taak te adviseren over een mogelijke inkrimping van het rijksbelastinggebied in verband met uitbreiding van het belastinggebied van de gemeenten en de provincies. De commissie is gevraagd zo mogelijk uiterlijk ultimo 1982 rapport uit te brengen. Een eventuele verruiming van het plaatselijk resp. provinciaal belastinggebied zal dan gepaard moeten gaan met een verlaging van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds resp. Provinciefonds. Inmiddels heeft de commissie een tussentijds deelrapport uitgebracht. De commissie is o.m. van oordeel dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting definitief in het provinciale belastinggebied moeten worden opgenomen. Het maximale aantal opcenten zou daarbij zonder bezwaren verhoogd kunnen worden.

Provinciefonds

Algemeen

De huidige regeling van het Provinciefonds dateert uit 1978. Met ingang van dat jaar is het karakter van het Provinciefonds gewijzigd van een opdeelfonds in een zogenaamd reserveringsfonds, m.a.w. inkomsten en uitgaven worden van elkaar losgekoppeld (zoals bij het Gemeentefonds). Tevens is de verdeelsleutel van het Provinciefonds gewijzigd.

Uit het Provinciefonds wordt een algemene uitkering aan de provincies gedaan, dat wil dus zeggen dat deze uitkering in beginsel – binnen wettelijke grenzen – vrij besteedbaar is, dit in tegenstelling tot de specifieke uitkeringen. Hetgeen bij het Gemeentefonds onder de paragraaf Doel is opgemerkt is van overeenkomstige toepassing op het Provinciefonds.

Beheer

Ook het Provinciefonds wordt door twee ministers beheerd, nl. door de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Financiën. Over de verdeling van de algemene uitkering horen de beide ministers de provinciale besturen. De provinciale besturen adviseren ook overigens over alle beleidsvoorstellen van de Regering die de financiën van de provincies in betekenende mate raken.

Voeding

Het provinciefonds krijgt jaarlijks een deel (1981: 0,981%, d.i. f 850 mln.) van de opbrengst van de meeste rijksbelastingen. Dit z.g. aandeelpercentage wordt in beginsel afgestemd op het trendmatige inkomsten- en uitgavenverloop. Onafhankelijk van de feitelijke inkomsten in een bepaald jaar

bepaalt de wetgever het totaalbedrag van de algemene uitkering uit het fonds voor dat jaar. Verschillen tussen inkomsten en uitgaven in een bepaald jaar worden verrekend met de reserve.

Verdeling algemene uitkering

De verdeling van het bedrag van de algemene uitkering over de afzonderlijke provincies geschiedt aan de hand van een viertal maatstaven. Deze maatstaven zijn zodanig gekozen dat alle provincies een zoveel mogelijk gelijkwaardig voorzieningenniveau kunnen realiseren. Daarnaast dienen de verdeelmaatstaven objectief te zijn in die zin dat er geen rechtstreeks verband bestaat tussen verdeelmaatstaven en het provinciaal beleid.

Op dit moment wordt de algemene uitkering verdeeld als volgt:

- a. voor 40% naar evenredigheid van de aantallen inwoners van de provincies;
- b. voor 22,5% naar evenredigheid van de oppervlakten van de provincies;
- c. voor 2,5% naar evenredigheid van de lengten van bij de provincies in onderhoud zijnde vaarwegen;
- d. voor 35% in elf gelijke delen.

Wijziging regeling Provinciefonds

Tijdens de parlementaire behandeling van het verdeelsysteem zoals dit sinds 1978 functioneert is door de Regering toegezegd een onderzoek naar de provinciale financiën te doen instellen door een onafhankelijk onderzoeksinstituut. Ter uitvoering van de toezegging is in februari 1979 aan het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven een onderzoeksopdracht verstrekt. Doel van het onderzoek is om via een fundamentele analyse van provinciale uitgaven en andere gegevens over de provinciale activiteiten te komen tot een ontwerp voor een verdelingssysteem voor de middelen uit het Provinciefonds; een systeem, dat voldoende flexibel zal moeten zijn. Bij het onderzoek is getracht om met behulp van verantwoorde methoden aannemelijk te maken dat er een kwantitatief belangrijke relatie bestaat tussen de provinciale uitgaven en factoren, die zouden kunnen dienen als verdelingscriterium voor het fonds. Daarbij worden de bestaande factoren in de beoordeling betrokken, maar kunnen ook nieuwe factoren nodig blijken. Voorts moet via het onderzoek worden aangegeven welk gewicht aan bedoelde factoren toekomt.

De onderzoeksresultaten zijn neergelegd in het rapport «Verdeling in verandering» dat bij brief van 31 juli 1980 aan de beheerders van het Provinciefonds is aangeboden. Een jaar later, op 15 juli 1981, is bij de Staten-Generaal een wetsontwerp tot wijziging van de regeling van het Provinciefonds ingediend.

De belangrijkste voorstellen die in het voorliggende wetsontwerp liggen besloten, zijn de volgende:

- a. Wijziging van de verdeelsystematiek

De huidige verdeelsystematiek (het percentagesysteem, dat wil zeggen procentuele aandelen in de totaaluitkering worden volgens bepaalde verdeelmaatstaven verdeeld) wordt vervangen door een systematiek overeenkomstig die van het Gemeentefonds (systematiek met uitkeringsbasis en uitkeringspercentage). Dit verhoogt de flexibiliteit van de verdeelsystematiek, waardoor beter ingespeeld kan worden op zich wijzigende verhoudingen in de behoefte aan algemene middelen als gevolg van het wijzigen van de takenpakketten (decentralisatie, nieuwe taken).

- b. Wijziging van de verdeelsleutel

Overeenkomstig de uitkomsten van het onderzoek naar de provinciale financiën worden de volgende wijzigingen in de verdeelsleutel aangebracht:

- aan de maatstaven gelijke delen en vaarwegen wordt een groter gewicht toegekend;
- aan de maatstaven inwonertallen en oppervlakten wordt een kleiner gewicht toegekend;
- de maatstaf vaarwegen wordt verfijnd met een weging naar de draagkracht van de ondergrond.

Het is de bedoeling dat het wetsontwerp in 1983 in werking zal treden. De uitvoering vindt fasegewijs plaats.

Inhoudsopgave

Blz.

DEEL I

1.	Inleiding en samenvatting	132
2.	Bekostigingssystemen	132
2.1.	Inleiding	132
2.2.	Eigen inkomsten	133
2.3.	Algemene uitkering	133
2.4.	Specifieke uitkering	134

DEEL II

3.	Het vergoeden van kosten en het maken van een financieel plaatje	135
3.1.	Aanmoedigingsbijdrage	135
3.2.	Vergoeding van kosten	135
3.2.1.	Kapitaaluitgaven en exploitatiekosten	135
3.2.2.	Financiële baten	136
3.3.	Het financiële plaatje	136
4.	Het vergoeden van kapitaaluitgaven	136
4.1.	Motieven voor vergoeding van kapitaal- uitgaven	136
4.2.	In welke vorm wil men de bijdrage verstrekken?	137
4.3.	Deelbeslissingen	137
5.	Het vergoeden van exploitatiekosten	138
5.1.	Motieven voor vergoeding van exploitatie- kosten	138
5.2.	Deelbeslissingen	138

DEEL III

6.	Normering van specifieke uitkeringen	139
6.1.	Normeringsstelsel en declaratiestelsel	139
6.2.	Verschillen tussen normeringsstelsel en declaratiestelsel	139
6.3.	Wat normeren: eenheden en/of bedragen per eenheid	141
6.4.	Bijzondere positie van sommige aanvragers	142
6.5.	Het ontwerpen van normen	143
6.6.	Herziening van de normen	143
6.7.	Andere systemen	144

DEEL I

1. Inleiding en samenvatting

De belangstelling voor het onderwerp specifieke uitkeringen is de laatste jaren sterk toegenomen. Uit een onderzoek verricht door de Raad voor de gemeentefinanciën in samenwerking met de Ministeries van Financiën en van Binnenlandse Zaken blijkt dat specifieke uitkeringen de belangrijkste inkomstenbron vormen voor provincies en gemeenten, belangrijker nog dan de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en het Provinciefonds. Bovendien kwam naar voren dat er zeer veel specifieke uitkeringen bestaan. Tussen deze uitkeringen bestaan grote verschillen in wijze van berekening, in juridische vormgeving, in gestelde voorwaarden voor betaling enz.

In de Decentralisatienota wordt ingegaan op de bezwaren die verbonden zijn aan (het grote aantal) specifieke uitkeringen.

In het regeringsstandpunt inzake het eindrapport van de werkgroep Complementair bestuur stelt de Regering dat het wenselijk is regels op te stellen voor specifieke uitkeringen, onder meer betreffende de bekostigingsmethodieken.

De regeringsverklaring van 1981 bevat de volgende passage: Wij streven er ernstig naar de verstrekking van middelen aan de lagere overheden zoveel mogelijk door algemene uitkeringen te laten geschieden.

De Minister van Financiën heeft bij diverse gelegenheden gesteld dat wijziging en vereenvoudiging van specifieke uitkeringen zal leiden tot een betere allocatie van overheidsmiddelen en bezuinigingen op de met de uitkeringen gepaard gaande indirecte kosten (bijv. Miljoenennota 1981 blz. 98, Miljoenennota 1982 blz. 101, toespraak tot de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken, Tweede Kamer 16400 D, nr. 30).

Over de noodzaak van veranderingen op het gebied van de specifieke uitkeringen bestaat dus in brede kring overeenstemming. Op diverse plaatsen, b.v. de Commissie Afstemming Financieringsstelsel, is al een begin gemaakt om tot een concrete aanpak te komen. Deze «Aanbevelingen» zijn in de eerste plaats bedoeld als een handleiding voor degenen die zich bezighouden met het ontwerpen of wijzigen van uitkeringsregelingen. Daarnaast zijn zij wellicht bruikbaar voor departementen en commissies die zich bezighouden met de meer algemene problematiek van specifieke uitkeringen.

Aangezien het stuk vooral zal moeten dienen als handleiding bij het ontwerpen of wijzigen van uitkeringsregelingen is gekozen voor een stapsgewijze opzet. Als een departement een beleidsdoel wil bereiken met behulp van uitkeringen aan lagere overheden is een eerste vereiste een zo compleet mogelijk overzicht van de financiële kosten en baten die voor de lagere overheid verbonden zijn aan de activiteit of voorziening waarvoor men een specifieke uitkering wil ontwerpen.

Aan de hand van dit overzicht kan vervolgens bekeken worden voor welke kosten een vergoeding gegeven moet worden en in welke mate deze vergoeding kostendekkend moet zijn.

2. Bekostigingssystemen

2.1. Inleiding

Specifieke uitkeringen zijn middel, geen doel. Achter de uitkeringsregeling staat het beleid betreffende de voorziening of de activiteit waarvan het departement het gebruik wil bevorderen. De lagere overheden spelen een rol bij de verwezenlijking van dit beleid en moeten daartoe over geld beschikken.

Het geven van financiële bijdragen aan lagere overheden kan op verschillende manieren gebeuren. Daarop zal in dit hoofdstuk in het kort worden ingegaan.

2.2. *Eigen inkomsten*

De eerste manier is verhoging van de «eigen inkomsten» van de lagere overheden. Deze eigen inkomsten bestaan voornamelijk uit gemeentelijke en provinciale tarieven, belastingen, retributies en heffingen en de inkomsten uit de gemeentelijke en provinciale bedrijven. Deze eigen inkomsten hebben vanuit financieel oogpunt gezien belangrijke voordelen boven de algemene uitkering en vooral boven de specifieke uitkeringen. De lagere overheden zijn – binnen zekere grenzen – vrij in de bepaling van zowel de *omvang* van deze inkomsten als in de *besteding* ervan. Uit allocatie-oogpunt is het wenselijk dat de gemeenten en provincies een flink deel van hun inkomsten verwerven uit eigen middelen. Iedere gemeente of provincie kan dan precies die mix van voorzieningen kiezen die aansluit bij de eigen behoeften. Via tarieven, lokale belastingen e.d. kunnen de burgers langs korte lijnen duidelijk maken of zij voor bepaalde voorzieningen geld overhebben. Met andere woorden, de overheidsmiddelen worden zo doelmatig mogelijk besteed.

Het verdient dus in het algemeen aanbeveling bij nieuwe voorzieningen of bij uitbreiding van bestaande voorzieningen van lagere overheden te bezien of de kosten geheel of gedeeltelijk kunnen worden gedekt door lokale tarieven, belastingen, retributies of heffingen. In bepaalde gevallen zijn daarvoor wettelijke maatregelen nodig.

Voor een departement dat een bepaalde activiteit of voorziening wil bevorderen is het echter lang niet altijd mogelijk de bekostiging via de eigen inkomsten van de lagere overheden te laten lopen. Soms legt de draagkracht van de doelgroep beperkingen op aan de hoogte van tarieven e.d. Soms ook stelt het fiscale beleid van het Rijk grenzen aan belastingen.

2.3. *Algemene uitkering*

De tweede manier om geld aan de lagere overheden te verschaffen is verhoging van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, resp. Provinciefonds.

De lagere overheden zijn *niet* vrij in de bepaling van de hoogte, maar wel vrij in de besteding van deze uitkeringen. De kosten die het departement en de lagere overheden moeten maken om de algemene uitkering te verdelen resp. te ontvangen (*de indirecte kosten*) zijn veel lager dan de indirecte kosten van de specifieke uitkeringen.

Wanneer het niet mogelijk is de eigen inkomsten van de lagere overheden te vergroten kan het departement nagaan of bekostiging door middel van opname in de algemene uitkering van het Gemeentefonds (resp. Provinciefonds) mogelijk is. Verdeel-technisch kan dit niet altijd, bij voorbeeld wanneer er in totaal slechts enkele aanvragers zullen zijn. Ook indien de politieke verantwoordelijkheid volledig bij het Rijk moet blijven of indien het gaat om een experiment, ligt opname in de algemene uitkering niet voor de hand.

Het belangrijkste punt bij de toedeling van gelden via het Gemeentefonds of het Provinciefonds is dat de beleidsverantwoordelijkheid voor de in het fonds opgenomen gelden niet langer bij het vakdepartement ligt, maar bij de gemeenten en provincies.

Het verschaffen van geld via de algemene uitkering brengt decentralisatie van beleid met zich mee.

Wel kan een departement in bepaalde gevallen door regelgeving invloed uitoefenen. Een voordeel van de verschuiving van de beleidsverantwoordelijkheid van departement naar lagere overheden kan zijn dat het departement niet kan worden aangesproken over de besteding door de gemeenten en provincies van de uitkering.

Eén van de problemen bij opname van een bestaande specifieke uitkering in de algemene uitkering is dat het Gemeentefonds en het Provinciefonds bijna altijd andere verdeelmaatstaven hanteren dan de specifieke uitkering.

Dit betekent dat sommige ontvangers als gevolg van de opname meer zullen ontvangen; andere ontvangen echter minder. Voor deze problemen is echter heel vaak een oplossing te bedenken. Het Ministerie van Financiën is gaarne bereid de verschillende technische mogelijkheden te bespreken met het departement dat een specifieke uitkering wil overhevelen naar het Gemeentefonds of dat een nieuwe uitkering daarin direct wil laten opnemen.

2.4. *Specifieke uitkering*

Wanneer het niet mogelijk is de bekostiging van een taak van de lagere overheden via hun «eigen inkomsten» te laten lopen en evenmin via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds resp. Provinciefonds, dan zal het departement zijn toevlucht moeten nemen tot het ontwerpen van een *specifieke uitkering*.

De lagere overheden zijn noch vrij in de bepaling van de omvang, noch in de besteding van de inkomsten uit specifieke uitkeringen. Uit allocatie-oogpunt zijn aan deze wijze van middelentoedeling bezwaren verbonden: de gemeenten en provincies kunnen onvoldoende afwegen tussen verschillende voorzieningen. De lagere overheid weegt de baten van een voorziening af tegen het bedrag dat de voorziening haar kost en niet tegen de totale werkelijke kosten van de voorziening. Hoewel dit de bedoeling is van het uitkerende departement, moet men zich realiseren dat hierdoor de schaarse overheidsmiddelen ondoelmatig besteed worden.

Behalve dit allocatienadeel hebben specifieke uitkeringen nog de volgende nadelen:

1. Wanneer specifieke uitkeringen een groot deel van de inkomsten van een gemeente of provincie uitmaken, maken de algemene uitkeringen en eigen belastingen een klein deel van de inkomsten uit. De bestemming van de specifieke uitkeringen ligt vast. Tegenvallers, ombuigingen en plaatselijke rampen moeten dus opgevangen worden binnen de algemene uitkering en de eigen inkomsten. Als deze «buffer» te klein wordt, zullen de lagere overheden bij iedere flinke tegenvaller bij het Rijk aankloppen.

2. De indirecte kosten van specifieke uitkeringen zijn zowel voor het Rijk als voor de lagere overheden vaak – relatief en absoluut – hoog.

Indien het niet mogelijk is middelen toe te delen via de algemene uitkeringen zal men moeten beslissen *welk soort* specifieke uitkering het meest geschikt is. Dit wordt besproken in het vervolg van deze «Aanbevelingen». Als inleiding de volgende opmerkingen:

- a. Een brede regeling geeft de lagere overheden meer mogelijkheden tot afweging en verdient dus de voorkeur boven een smalle regeling (dat wil zeggen een regeling die zich beperkt tot een nauw omgrensde activiteit of voorziening).

- b. Een eenvoudige, zoveel mogelijk geharmoniseerde regeling brengt minder indirecte kosten met zich mee dan een regeling met veel voorschriften en voorwaarden.

- c. Een uitkering die gebaseerd is op van tevoren vastgestelde normen bevordert de efficiency bij de lagere overheden en vergt slechts beperkte (dus goedkope) controle van de zijde van het Rijk. Zo'n «normuitkering» verdient de voorkeur boven een uitkering die gebaseerd is op de werkelijk door de lagere overheden gemaakte kosten (hoge beoordelings- en controlekosten; geen efficiency-prikkel). Over de «normuitkeringen» zal in deel III nog uitgebreid worden gesproken.

DEEL II

3. Het vergoeden van kosten en het maken van een financieel plaatje

3.1. Aanmoedigingsbijdrage

Wanneer het departement besloten heeft tot instellen van een specifieke uitkering moet men eerst beslissen *wat* men wil vergoeden aan de lagere overheden. Meestal zullen dit de kosten zijn die de ontvangers maken, of een deel daarvan. Hierover gaat de rest van deze notitie.

Het is echter ook mogelijk dat men een stimulerings- of aanmoedigingsbijdrage geeft, *zonder* een verband te willen leggen met de kosten die de ontvangers maken bij de verwezenlijking van het doel van de uitkering. Er zijn dan weinig financieel-technische problemen. Het uitkerende departement stelt (subjectief) vast hoe groot het bedrag zal zijn dat iedere ontvanger krijgt en keert dit bedrag uit. Een dergelijke uitkering is vooral geschikt als een departement zich niet inhoudelijk wil bemoeien met het doel van de uitkering.

3.2. Vergoeding van kosten

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op het vergoeden van *kosten* door het departement. Onder kosten worden verstaan de uitgaven die de lagere overheden maken bij het voeren van het beleid waar de uitkering zich op richt. Zowel een volledige als een gedeeltelijke vergoeding van kosten is denkbaar. Er bestaan veel verschillende manieren om kosten te vergoeden. Voor een juiste keuze is het in de eerste plaats noodzakelijk dat het departement beschikt over een compleet overzicht van de financiële kosten en baten, het zogenaamde «financieel plaatje» van het beleid waarvoor de uitkering is bedoeld. Ter informatie volgt hierna een opsomming van financiële kosten en baten die mogelijk bij een bepaalde voorziening kunnen voorkomen.

3.2.1. Kapitaaluitgaven en exploitatiekosten

De kosten die verbonden zijn aan een bepaalde voorziening of een bepaalde activiteit zijn te verdelen in *kapitaaluitgaven* en *exploitatiekosten*.

a. Kapitaaluitgaven

1. Investeringsen, onder te verdelen in:
 - de eigenlijke investering;
 - voorbereidingskosten, door de lagere overheid zelf gemaakt (apparaatskosten), inclusief kosten van toezicht (op de bouw e.d.);
 - voorbereidingskosten, door de lagere overheden uitbesteed;
 - renteverlies tijdens de bouw.
2. Kapitaaloverdrachten door de lagere overheden aan derden (die daarmee investeren).

Rente en afschrijving op investeringen en kapitaaloverdrachten worden gerekend tot de exploitatiekosten (zie hieronder b). Daarom worden zij zowel in het hoofdstuk over de kapitaaluitgaven als bij de verschillende soorten exploitatiekosten vermeld.

b. Exploitatiekosten

- rente en afschrijving op de kapitaaluitgaven;
- personeelskosten;
- de kosten van goederen en diensten (zoals materiaalkosten, onderhoud, huur);

- overdrachtsuitgaven van de ontvangende lagere overheden aan anderen (die er niet mee investeren);
- apparaatskosten, d.w.z. de kosten die de lagere overheden moeten maken bij de uitvoering van de uitkeringsregeling. Het gaat hier om secretariëlekosten en niet om kosten van de voorziening zelf.

3.2.2. Financiële baten

Behalve kosten kunnen er ook buiten de uitkering zelf, financiële baten uit de voorziening zijn die toekomen aan de ontvangende lagere overheden:

1. *mogelijke inkomsten*

Men kan inkomsten verkrijgen uit:

- *tarieven* van gebruikers van de voorziening (of van degenen die ervan profiteren);
- *heffingen* van veroorzakers van kosten;
- *opbrengsten* door verkoop e.d. van produkten;
- een reeds bestaande specifieke uitkering die ten dele het terrein beslaat waarop de nieuwe specifieke uitkering zich richt.

2. *mogelijke besparingen*

Hierbij kan men denken aan besparingen die veroorzaakt worden door het beleid waarop de nieuwe uitkering zich richt (bij voorbeeld warmte-isolatie).

3.3. *Het financiële plaatje*

Het is nodig dat het departement een financieel plaatje maakt. Daartoe moet men de volgende vragen beantwoorden:

- Welke van de onder 3.2.1 en 3.2.2 opgesomde kosten en baten komen voor bij de voorziening waarvoor men een specifieke uitkering wil ontwerpen?
- Hoe hoog zijn de bedragen die met deze kosten en baten gemoeid zijn? Om deze vraag te kunnen beantwoorden dient men de doelstelling van de uitkering expliciet te maken en te kwantificeren.
- Hoe zijn de kosten en baten verdeeld over de verschillende gemeenten en provincies en het Rijk (of: hoe kunnen de kosten en baten worden toegerekend aan de verschillende gemeenten en provincies, bij voorbeeld in geval van gewestelijke samenwerking)?
- Van welke factoren is de omvang van de kosten en baten afhankelijk? Welke van deze factoren kunnen op welke wijze worden beïnvloed, en door wie?
- Als er vóór de totstandkoming van de nieuwe uitkering al delen van de activiteit of voorziening worden uitgeoefend door lagere overheden of particulieren, wat doen die dan precies en hoeveel geld is daarmee gemoeid?

4. **Het vergoeden van kapitaaluitgaven**

4.1. *Motieven voor vergoeding van kapitaaluitgaven*

Nadat het departement op de in hoofdstuk 3 beschreven wijze een beter inzicht heeft gekregen in de financiële kanten van de voorziening die men wil bevorderen, moet men beslissen in welke van de kostensoorten die volgens het financiële plaatje bij deze voorziening voorkomen men wil bijdragen. Daarmee beslist men ook welke kostensoorten men *niet* vergoedt. Het komt de duidelijkheid ten goede wanneer een dergelijke beslissing expliciet genomen wordt.

Het eerste onderscheid dat men moet maken betreft kapitaaluitgaven of exploitatiekosten. In hoofdstuk 5 wordt het vergoeden van exploitatiekosten besproken; in dit hoofdstuk komen de kapitaaluitgaven aan de orde.

Voorwaarde voor het geven van een bijdrage in de kapitaalsfeer is natuurlijk dat er sprake is van een kapitaaloverdracht of een investering.

Kapitaaloverdrachten van lagere overheden stellen anderen dan deze lagere overheden in staat investeringen te doen. Een investering is een uitgave die als regel niet periodiek is, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt en die het vermogen van de lagere overheid niet in omvang maar wel in samenstelling doet veranderen.

Er zijn een aantal redenen waarom men uitgaven van lagere overheden wil vergoeden door middel van kapitaalvergoeding en niet door middel van een exploitatievergoeding:

1. Het departement wil de totstandkoming van de voorziening wel stimuleren, maar zij vindt de exploitatie ervan een typische taak voor de lagere overheid (decentralisatie-argument).

2. Vergoeding van kapitaaluitgaven kan voor het departement veel eenvoudiger zijn dan bijdragen in de exploitatiekosten. Men vermijdt ingewikkelde verdelingsproblemen, controles etc.

3. Vergoeding van kapitaaluitgaven kan budgettair aantrekkelijker zijn dan het jarenlang dragen van exploitatiekosten (anti-camel-nose).

Bij vergoeding van kapitaallasten moet er wel rekening mee gehouden worden dat investeringen bijna altijd ook exploitatiekosten met zich brengen, bij voorbeeld onderhoudskosten. Bij de beslissing over vergoeding van kapitaaluitgaven zal daarom ook duidelijk moeten zijn wie deze eventuele toekomstige exploitatiekosten voor zijn rekening zal nemen.

4.2. In welke vorm wil men de bijdrage verstrekken?

Er zijn meerdere manieren waarop kapitaaluitgaven (geheel of gedeeltelijk) aan de lagere overheden kunnen worden vergoed:

- a. Het departement geeft een bijdrage *à fonds perdu* aan de lagere overheden. (Een bijdrage *à fonds perdu* is een gift, de lagere overheden hoeven dus niet terug te betalen).

- b. De lagere overheid die de investering moet plegen of kapitaal moet overdragen leent geld op de kapitaalmarkt. Het uitkerende departement vergoedt vervolgens (een deel van) de *rente en afschrijvingen* aan de lagere overheden.

- c. Het departement verstrekt een *lening* aan de lagere overheid. Wanneer de gemeenten of provincies dit gehele bedrag inclusief marktrente terug moeten betalen aan de centrale overheid, is er geen sprake van een uitkering, maar van financieringshulp. Er is wel sprake van een uitkering aan de lagere overheden indien deze:

- slechts een deel van het geleende bedrag terug hoeven te betalen. Het deel dat niet hoeft te worden terugbetaald is dan in feite geen lening maar een bijdrage *à fonds perdu* (zie onder a);
- een lagere rente te betalen dan de heersende marktrente.

Tussen deze drie methoden bestaan belangrijke verschillen.

4.3. Deelbeslissingen

Als men besloten heeft bij te dragen in de kapitaaluitgaven dient men vervolgens te bepalen welke kostensoorten men in welke mate wil vergoeden. Deze beslissing valt uiteen in een aantal deelbeslissingen:

- Wil men alle kostensoorten vergoeden of slechts een aantal kostensoorten?
- Welke kostensoorten wil men vergoeden?
- Wil men een gedeeltelijke vergoeding geven of een volledige vergoeding?
- In hoeverre wil men rekening houden met financiële baten uit de voorziening?

5. Het vergoeden van exploitatiekosten

5.1. *Motieven voor vergoeding van exploitatiekosten*

Nadat het departement op de in hoofdstuk 3 beschreven wijze een beter inzicht heeft verkregen in de financiële kanten van de voorziening die men wil bevorderen, moet men beslissen in welke van de kostensoorten die volgens het financiële plaatje bij deze voorziening voorkomen men een bijdrage wil geven. Daarmee beslist men ook welke kostensoorten men *niet* vergoedt. Het komt de duidelijkheid ten goede wanneer een dergelijke beslissing expliciet genomen wordt.

Het eerste onderscheid betreft het vergoeden van exploitatiekosten of van kapitaaluitgaven. Dit hoofdstuk behandelt de exploitatiekosten; in hoofdstuk 4 zijn de kapitaaluitgaven besproken.

De voornaamste redenen waarom men kan kiezen voor vergoeding van exploitatiekosten boven een bijdrage in de kapitaaluitgaven zijn:

1. Er is geen investering nodig (die is bij voorbeeld vroeger al gedaan).
2. De kapitaaluitgaven of een deel daarvan worden al door anderen dan het uitkerende departement betaald.
3. Vergoeding van exploitatiekosten kan voor het departement aantrekkelijk zijn omdat er dan meer mogelijkheden tot beïnvloeding van het beleid betreffende de voorziening zijn. Overigens moet men bedenken dat beïnvloeding door middel van «gouden koorden» staatsrechtelijk minder gewenst is. Een wettelijke basis voor beïnvloeding verdient de voorkeur.

5.2. *Deelbeslissingen*

Als men besloten heeft bij te dragen in de exploitatiekosten, dient men vervolgens te bepalen welke kostensoorten men in welke mate wil vergoeden. Deze beslissing valt uiteen in een aantal deelbeslissingen:

- Wil men alle kostensoorten vergoeden of slechts een aantal kostensoorten? (par. 5.3)
- Welke kostensoorten wil men vergoeden? (par. 5.4)
- Wil men een gedeeltelijke vergoeding geven of een volledige vergoeding? (par. 5.5)
- In hoeverre wil men rekening houden met financiële baten uit de voorziening; of met de bedragen die de lagere overheden vóór de totstandkoming van de nieuwe uitkering al uitgaven aan de voorziening? (par. 5.6)

6. Normering van specifieke uitkeringen

6.1. Normeringsstelsel en declaratiestelsel

Er zijn veel verschillende manieren te bedenken om een specifieke uitkering te berekenen, en in de praktijk komen er ook een heleboel voor. De twee belangrijkste systemen zijn: *declaratiestelsels* en *normeringsstelsels*. Veel berekeningsmethoden zijn varianten op één van deze twee systemen. Er zijn echter ook enkele methoden die niet te herleiden zijn tot een declaratiestelsel of een normeringsstelsel. Deze zullen apart worden besproken (zie 6.7).

De twee belangrijkste kenmerken van een *normeringsstelsel* zijn:

- de genormeerde kosten zijn maatstaf voor de hoogte van de uitkering die iedere aanvrager ontvangt, en *niet* de werkelijke kosten die iedere afzonderlijke aanvrager maakt (de genormeerde kosten zijn natuurlijk wel gebaseerd op kosten, bij voorbeeld gemiddelde kosten);
- van te voren, d.w.z. voordat de lagere overheden een uitkering aanvragen, is al vastgesteld hoe de berekening van ieder uitkeringsbedrag zal plaatsvinden.

Hoeveel kosten een bepaalde individuele aanvrager in werkelijkheid maakt is dus niet meer van belang: hij ontvangt het normbedrag dat niet afhankelijk is van de door hem zelf gemaakte kosten.

Een *declaratiestelsel* heeft als voornaamste kenmerk dat de door iedere aanvrager werkelijk gemaakte kosten (voor zover deze subsidiabel zijn) de hoogte van zijn uitkering bepalen. De aanvrager rekent uit hoeveel kosten hij gemaakt heeft, dient een verzoek om betaalbaarstelling in van de gemaakte kosten en het departement bepaalt *aan de hand daarvan* het uitkeringsbedrag. Niet in alle gevallen waarin men een verzoek om betaalbaarstelling moet indienen is sprake van een declaratiestelsel. Ook in een normeringsstelsel kunnen dergelijke verzoeken (soms ook declaraties genoemd) voorkomen; zij vormen dan echter niet de grondslag doch slechts de aanleiding voor de berekening van de uitkeringsbedragen.

6.2. Verschillen tussen normeringsstelsel en declaratiestelsel

1. Een eerste belangrijk verschil vloeit direct voort uit de in 6.1 gegeven omschrijvingen. Bij een declaratiestelsel zijn het de door de aanvrager werkelijk gemaakte (subsidiabele) kosten die beslissen; bij een normeringsstelsel zijn de genormeerde kosten grondslag voor de berekening.

Iedere aanvrager krijgt dan het door middel van de normen berekende bedrag, ongeacht de feitelijke hoogte van zijn kosten (bij een normeringsstelsel worden de werkelijke kosten vaak wel gebruikt bij het *maken van normen*, zie 6.6).

2. Een *declaratiestelsel* veroorzaakt veel werk voor zowel de aanvragers als het uitkerende departement. Hier is het nodig verschillende zaken te onderscheiden:

- De lagere overheden moeten hun werkelijke kosten berekenen, specificeren en declaraties opstellen.
- Het uitkerende departement moet de declaraties controleren. Het zal moeten nagaan of iedere ingediende declaratie wel echt de gemaakte kosten weergeeft en, indien slechts bepaalde kostensoorten worden vergoed, of de declaratie wel juist is. Uitgebreide controles betekenen veel voornamelijk administratief werk. Bovendien kunnen de controles nooit volledig zijn, er zal altijd de mogelijkheid van een verkeerde opgave van kosten blijven.

– In een declaratiestelsel is een beperking van subsidiabele kosten nodig (meestal vergoedt men de «noodzakelijke kosten»). Ook dit betekent meer controles en meer werk.

– Bij een declaratiestelsel moet het departement *meer en moeilijker beslissingen* nemen over de hoogte van de uitkeringen dan in een normeringsstelsel. De hoogte van de uitkering wordt immers per geval uitgerekend. Het gevolg is dat over deze beslissingen nog discussies mogelijk zijn. De aanvragers zullen dan ook proberen door middel van brieven en verzoeken aan het departement of door het uitoefenen van politieke druk de beslissingen over hun geval aan te vechten. Het departement zal hierdoor ook op het beleidsmatige vlak meer werk krijgen. Over extra claims moet worden gepraat; iedere beslissing over een uitkering moet men motiveren etc. Bij een normeringsstelsel is dit eenvoudiger. Omdat de norm voor veel meer aanvragers geldt is het voor een individuele gemeente of provincie veel moeilijker om bezwaar te maken tegen de hoogte van de uitkering. Het departement kan immers altijd tegenwerpen dat het inherent is aan normen dat niet iedere aparte aanvrager precies aan zijn trekken komt (geen vergoeding van werkelijke kosten).

– Omdat bij een declaratiestelsel het departement meer beslissingen moet nemen is de kans op foute beslissingen ook groter. Met foute beslissingen worden bedoeld: beslissingen die niet overeenstemmen met de richtlijnen en voorschriften van het departement zelf. Dit vergroot het aantal bezwaarschriften en beroepen, wat ook meer werk betekent voor het departement.

– Een declaratiestelsel leidt tot steeds meer en steeds ingewikkelder regelgeving. De lagere overheden zullen proberen omstandigheden aan te voeren waardoor zij een groter deel van hun kosten vergoed zouden moeten krijgen. De beslissingen hierover moet men in de regeling verwerken, ten einde verdere discussie over die punten tegen te gaan. Maar naar mate er meer is opgenomen in de regeling komen er meer aangrijpingspunten om bezwaar te maken.

3. Tot nu toe is alleen gesproken over het verschil in hoeveelheid werk voor het departement en de lagere overheden. Vertaald naar kosten betekent dit een *verschil in indirecte kosten*. Indirecte kosten zijn de kosten die de aanvrager en het uitkerende departement moeten maken om de specifieke uitkering te ontvangen respectievelijk te verdelen. Het zal na het bovenstaande duidelijk zijn dat bij een normeringsstelsel de indirecte kosten van de uitkering veel lager zijn dan bij een declaratiestelsel. Dit is wel bijzonder van belang bij de regelingen waarbij het departement ook de indirecte kosten van de lagere overheden vergoedt (apparaatskosten) (zie ook de Miljoenennota 1982 paragraaf 8.1.2).

4. Een vierde verschil is de mate waarin de efficiency bij de lagere overheden wordt bevorderd.

Bij een normeringstabel zullen de gemeenten en provincies sterker de neiging hebben om zo goedkoop mogelijke oplossingen te kiezen. Zij ontvangen immers een bedrag dat niet afhankelijk is van door hen werkelijk gemaakte kosten. Het is voor hen dus voordelig om te proberen door middel van een efficiënt beleid geld over te houden. (We nemen aan dat de lagere overheden een eventueel overschot van de normuitkering mogen behouden mits zij aan de uitvoeringsvoorwaarden voldoen. Een «normuitkering» die inhoudt dat de ontvangers een eventueel overschot terug moeten betalen is *geen* normeringsstelsel maar een declaratiestelsel met een maximumvergoeding, want de uiteindelijke uitkering is gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten).

Bij een declaratiestelsel is deze prikkel tot efficiënte besteding van de specifieke uitkering veel minder aanwezig. Wanneer sprake is van een *volledige* vergoeding van de werkelijk gemaakte kosten is deze prikkel zelfs geheel afwezig: iedere gulden die de lagere overheden méér moeten

uitgeven wordt toch vergoed. Maar ook wanneer slechts een gedeeltelijke vergoeding wordt gegeven betaalt de centrale overheid een deel van de extra kosten (bij voorbeeld als gevolg van inefficiënt beleid).

5. Bij een declaratiestelsel kan een departement via voorwaarden gedetailleerde invloed uitoefenen op de uitvoering van het beleid door de lagere overheden.

Bij een normeringsstelsel zijn de beïnvloedingsmogelijkheden geringer. Er is echter ook minder behoefte aan gedetailleerde voorschriften.

6. Het is mogelijk door gebruik te maken van een declaratiestelsel heel precies geld toe te delen aan verschillende gemeenten of provincies. Doordat de declaratie van iedere aanvrager de grondslag vormt voor de berekening van het uitkeringsbedrag kan het departement nauwkeurig bepalen hoeveel iedere aanvrager krijgt, en zo rekening houden met alle bijzondere omstandigheden van de diverse aanvragers.

Bij een normeringsstelsel is zo'n nauwkeurige toedeling niet mogelijk. Sommige gemeenten of provincies zullen wat meer of wat minder ontvangen uit de specifieke uitkering dan zij aan de voorziening uitgeven. De normen hoeven echter niet voor iedere aanvrager precies hetzelfde te zijn: vooral met niet-incidentele verschillen tussen aanvragers kan bij het bepalen van de verschillende normen rekening worden gehouden (zie verder par. 4 en 6 over herziening van normen). Tegenover het feit dat men in een normeringsstelsel geen rekening kan houden met alle bijzondere gevallen staat dat de gemeente en provincies in een normeringsstelsel van tevoren kunnen weten hoe hoog hun uitkering zal zijn en hun beleid daarop kunnen afstemmen.

6.3. *Wat normeren: eenheden en/of bedragen per eenheid?*

1. Het aantal eenheden van de voorziening is genormeerd, evenals de bedragen per eenheid voorziening. De hoogte van de uitkering is vaak samengesteld uit het aantal eenheden van de voorziening dat wordt vergoed, vermenigvuldigd met een bedrag per eenheid. Het is mogelijk beide componenten te normeren. Bij voorbeeld: de specifieke uitkering voor personeelskosten van de gemeentepolitie is op deze wijze genormeerd. Het aantal eenheden (nl. politiemensen) dat het Rijk vergoedt is genormeerd, namelijk gekoppeld aan het inwonertal van de betrokken gemeenten. Deze norm is bekendgemaakt aan de gemeenten. Het bedrag per politiemans dat het Rijk vergoedt is ook genormeerd, namelijk gesteld op het maximumsalaris van een hoofdagent minus drie periodieken.

Deze specifieke uitkering is een voorbeeld van een *volledige normering*. Iedere gemeente kan zelf berekenen hoeveel zij vergoed krijgt voor personeelskosten voor gemeentepolitie.

De voordelen van deze *volledige* normering zijn al genoemd in 6.2:

- lage indirecte kosten;
- zekerheid voor de lagere overheden;
- weinig controles, bezwaarschriften e.d.;
- prikkel tot efficiency bij de uitvoering.

De mogelijke nadelen zijn ook al besproken:

- de toedeling is gebaseerd op gemiddelden;
- in sommige gevallen zal meer, in andere gevallen minder worden uitgekeerd dan aan de voorziening wordt besteed.

2. Het aantal eenheden is wel genormeerd; de bedragen per eenheid echter niet. Deze manier van normeren gaat minder ver dan de onder 1 genoemde. De aanvragers kunnen aan de hand van de normen wel nagaan hoeveel eenheden voorziening zij vergoed krijgen (bij voorbeeld het aantal personeelsleden bij een personeelskostenvergoeding). Het bedrag per

eenheid (salaris van ieder personeelslid) is echter niet genormeerd, maar wordt door middel van declaraties bepaald.

3. De bedragen per eenheid voorziening zijn genormeerd; het aantal eenheden echter niet (bij voorbeeld het vaste bedrag per leerling in de uitkering lager onderwijs). Dit is het omgekeerde van de onder 2 genoemde variant.

6.4. *Bijzondere positie van sommige aanvragers*

In 6.2 is al ter sprake gekomen dat men in een normeringsstelsel gelden toedeelt op basis van gemiddelde kosten. Toch zijn er ook in een normeringsstelsel mogelijkheden om rekening te houden met verschillen tussen aanvragers, voornamelijk door het ontwerpen van verschillende normen. Tussen aanvragers kunnen grote verschillen voorkomen die het niet mogelijk maken om één norm te ontwerpen voor alle aanvragers. Hierbij moet men vooral denken aan verschillen die buiten de invloed van de lagere overheden zelf liggen (dus bij voorbeeld de kwaliteit van de bouwgrond).

1. De norm is voor iedere aanvrager hetzelfde.

Dit is het eenvoudigste geval. Er bestaat dan één norm (of één stelsel van normen) die op alle aanvragers wordt toegepast. Op deze manier kan alleen bij het maken van de norm zelf rekening worden gehouden met bijzondere gevallen (zie 6.5). Het departement kan deze mogelijkheid kiezen wanneer de toekomstige aanvragers allen in ongeveer dezelfde omstandigheden verkeren (zie hoofdstuk 3, het maken van een financieel plaatje). Het is ook mogelijk dat er wel verschillen in kosten zijn, maar dat het departement met deze verschillen geen rekening wenst te houden (bij voorbeeld omdat de kostenverschillen worden veroorzaakt door eigen beleid van de lagere overheden).

2. Verschillende normen.

De aanvragers worden in groepen verdeeld, voor iedere groep geldt een andere norm. Bij voorbeeld: alle gemeenten met minder dan 50 000 inwoners krijgen f 10 per inwoner en alle gemeenten met 50 000 of meer inwoners krijgen f 12 per inwoner. Zo wordt het mogelijk rekening te houden met verschillen in kosten tussen groepen aanvragers. Behalve zoals in het voorbeeld kan ook een verdeling worden gemaakt naar ligging, oppervlakte en dergelijke. Essentieel is dat geen discussie kan ontstaan over de vraag welke norm voor een bepaalde aanvrager geldt.

3. Eén norm, met uitzonderingen.

Een derde mogelijkheid is het maken van één norm of stelsel van normen, en tevens vastleggen (d.w.z. bij het ontwerpen van de norm) dat een aantal aanvragers buiten deze norm zal vallen. Voor deze aanvragers zijn er dan twee oplossingen denkbaar:

- voor ieder van hen geldt een aparte, afwijkende norm;
- voor hen geldt een declaratiestelsel.

Het ligt voor de hand dat men dit systeem alleen kiest wanneer:

- het maken van de norm problemen oplevert doordat er enkele lagere overheden zijn die een geheel afwijkend beeld opleveren («uitschieters»);
- en wanneer tevens de norm voor bijna alle andere lagere overheden een slechtere maatstaf zou worden, indien deze uitschieters wél zouden worden meegenomen in de opstelling van de norm.

Het is van belang dat men van tevoren, bij het maken van de normen, vastlegt voor welke aanvragers een apart regime zal gelden. Zo kunnen discussies over de reikwijdte van die uitzonderingen vermeden worden en

de voordelen van het normeringsstelsel (althans wat betreft de grote meerderheid van de aanvragers) behouden blijven.

Het maken van aparte normeringen voor de uitschieters verdient de voorkeur, gezien de bekende voordelen van een normeringsstelsel boven een declaratiestelsel, maar zal niet altijd mogelijk zijn. Indien men gedwongen is voor hen een declaratiestelsel toe te passen is het nog belangrijker dat het aantal uitzonderingen tot het minimum beperkt blijft.

Een methode om uitschieters toch binnen één norm of stelsel van normen te laten vallen is de afkoopsom. De uitschieters ontvangen dan een éénmalige compensatie (eventueel gespreid over enkele jaren) en verder is de norm ook op hen van toepassing.

4. Per aanvrager een aparte norm.

De meest vergaande manier om rekening te houden met bijzondere gevallen en toch binnen een normeringsstelsel te blijven is het maken van normen voor iedere aanvrager apart. (Soms noemt men dat «subjectieve normen», wat een enigszins verwarrende benaming is). Het maken van een aparte norm per aanvrager is ingewikkelder en kent meer nadelen dan één van de andere genoemde methoden. Zo betekent het meer werk; en men lokt meer discussies uit over de juistheid van iedere norm naarmate er minder gemeenten of provincies onder iedere norm vallen. Indien er echter geen andere mogelijkheden tot normering zijn, zal men moeten kiezen voor individuele normen. Men behoudt dan de voordelen: weinig controle, de lagere overheden weten waar zij aan toe zijn en een prikkel tot efficiency. Individuele normen past men vaak toe bij grote investeringsprojecten.

5. Hardheidsclausule.

Voor een zeer uitzonderlijk geval kan een aparte behandeling nodig zijn. Het is van groot belang dit tot het uiterste te beperken. In ieder geval moet extra steun aan één lagere overheid ten koste gaan van het bestaande budget. Op die manier is een automatische «rem» ingebouwd.

6.5. *Het ontwerpen van normen*

In de paragrafen hierboven zijn al verschillende aspecten van het maken van normen ter sprake gekomen. In deze paragraaf worden de navolgende stappen onderscheiden:

1. verzamelen van financiële gegevens over de verdeling van de kosten;
2. nagaan of normering wellicht in het geheel niet mogelijk is;
3. nagaan of sprake is van een bijzondere positie van sommige (groepen) aanvragers;
4. zoeken van maatstaven.

6.6. *Herziening van de normen*

Een van de voordelen van een normeringsstelsel boven een declaratiestelsel is dat eenmaal vastgestelde normen meestal jarenlang gehandhaafd kunnen blijven. De bedragen uit de normen zal men vaak wel ieder jaar moeten bijstellen aan loon- en prijsstijgingen. Wanneer de norm alleen uit een formule bestaat, waaruit het bedrag is af te lezen (bij voorbeeld: vergoed wordt het maximumsalaris van een hoofdagent min drie periodieken), dan hoeft ook dat niet.

1. Herziening van de bedragen uit de norm.

Het verdient in het algemeen aanbeveling dat men wanneer er bedragen in de normen voorkomen, deze bedragen *jaarlijks* aanpast aan het inflatiepeil (prijzen en lonen). Onder deze bedragen vallen ook maxima, drempelbedragen en dergelijke. Dit is een betere oplossing dan een aanpassing eens in de vijf jaar. In dat geval treden veel grotere schokken op, en ook zal de druk van de aanvragers na drie en vier jaar om al tot aanpassingen te komen groot zijn (meer bijzondere gevallen, enz.).

Aanpassing kan bij voorbeeld geschieden aan de hand van de kosten van het levensonderhoud, de netto materiële overheidsconsumptie, de bouw-kostenindex e.d.

In de regeling kan vastgelegd worden welke gegevens uit welke publikatie men gebruikt voor aanpassing van de uitkeringen. Daarnaast komt dan nog een bepaling dat de minister jaarlijks voor een bepaalde datum bekend maakt hoe hoog de aangepaste bedragen uit de norm zullen zijn.

2. Herziening van de normen zelf.

Het is mogelijk dat na enige jaren blijkt dat de ontworpen normering niet of niet meer geheel voldoet. Bij voorbeeld omdat men ziet dat het verloop van de werkelijke kosten op den duur niet meer overeenkomt met de genormeerde kosten. Het is ook mogelijk dat men als gevolg van verdergaand onderzoek een maatstaf kan vervangen door een betere. Of het departement wil een verdergaande normering: behalve het bedrag per eenheid voorziening wordt in het vervolg ook het aantal eenheden genormeerd. Voor dat soort wijzigingen geldt in het algemeen hetzelfde als voor het opzetten van nieuwe normen. Het zal van het geval afhangen in hoeverre het vroeger gemaakte «financiële plaatje» nog geldig is. Een verwijzing naar 6.6 kan hier volstaan.

6.7. *Andere systemen*

In sommige gevallen is het niet of nauwelijks mogelijk om een specifieke uitkering door middel van normen, zoals hierboven beschreven, te verdelen. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- zeer incidentele aanvragen met
- grote onvoorspelbaarheid van de kosten en
- zeer ongelijke spreiding van kosten(soorten) over de aanvragers.

Dit kan zich in het bijzonder voordoen bij grote, eenmalige investeringen. Het departement hoeft in dergelijke gevallen niet altijd zijn toevlucht te zoeken in een declaratiestelsel. Buiten deze twee systemen zijn er nog enkele tussenoplossingen. De meeste van deze andere in de praktijk voorkomende systemen bezitten naast kenmerken van een declaratiestelsel ook kenmerken van een normeringsstelsel.

1. Goedgekeurde begroting.

In dit systeem moet de lagere overheid die in aanmerking wil komen voor een specifieke uitkering bij het departement een begroting indienen ter goedkeuring. Deze begroting bevat de geraamde kosten en baten van de voorziening in kwestie. Goedkeuring van de begroting houdt tevens in vaststelling van het *definitieve* uitkeringsbedrag. Als na goedkeuring van de begroting later (bij voorbeeld aan het eind van het jaar) nog eens een declaratie moet worden ingediend, is er geen sprake van een systeem van goedgekeurde begroting maar van een declaratiestelsel.

Het is natuurlijk mogelijk dat men niet alle posten van de begroting vergoedt, maar slechts bepaalde kostensoorten. Evenzo kan de uitkerings-regeling bepalen dat slechts een gedeeltelijke vergoeding gegeven wordt. Het systeem van goedgekeurde begrotingen lijkt in bepaalde opzichten op een declaratiestelsel. Ook hier bekijkt men per geval hoeveel men zal vergoeden. Het opstellen, respectievelijk goedkeuren van begrotingen vergt veel werk. De indirecte kosten zullen dan ook relatief hoog zijn.

Een belangrijk verschil met een declaratiestelsel is, dat de lagere overheden van tevoren weten hoeveel geld zij zullen krijgen (geen discussies en controles achteraf). Ook bezien vanuit een oogpunt van allocatie is het systeem van goedgekeurde begrotingen duidelijk beter dan een declaratiestelsel.

Wanneer binnen de goedgekeurde begrotingen gewerkt wordt met normbedragen voor onderdelen, dalen de indirecte kosten en gaat het systeem meer op een normstelsel lijken.

2. Een bedrag onafhankelijk van de kosten van de voorziening.

Deze mogelijkheid is besproken in 3.1. Deze «aanmoedigingsbijdrage» bestaat uit een vast bedrag ineens (lump sum). Het bedrag is echter niet berekend op grond van geschatte werkelijke kosten van de lagere overheden. Er is dus geen sprake van een norm, evenmin van declaraties. Uit het oogpunt van een juiste allocatie van overheidsmiddelen is dit een goede manier van uitkeren. Omdat er geen verband is met de kosten kunnen er aan de uitkering ook weinig voorwaarden met betrekking tot de besteding verbonden worden. De indirecte kosten zijn in het algemeen laag.

3. Declaratie met maxima (en minima).

Dit is in wezen een declaratiestelsel. De werkelijk gemaakte kosten vormen de grondslag van de berekening. De aanvragers moeten dus een declaratie van de gemaakte kosten indienen, maar deze kosten worden slechts vergoed tot een bepaald maximum. Dit maximum kan zijn:

- een maximum totaalbedrag;
- een maximumbedrag per kostensoort;
- een maximumbedrag per eenheid voorziening.

Bij voorbeeld: «De aanvragers ontvangen de «norm», maar indien de kosten minder dan de «norm» bedragen, worden de werkelijke kosten vergoed». Dit is geen normvergoeding, ondanks het gebruik van het woord «norm», maar een declaratie met maxima.

Wanneer de lagere overheid meer kosten maakt dan het in de uitkeringsregeling vastgelegde maximum, komen deze kosten geheel voor haar rekening. Het enige voordeel van dit systeem boven een «puur» declaratiestelsel is, dat de lagere overheden van tevoren weten wat ze *niet* zullen krijgen. Behalve het stellen van maxima is het ook mogelijk *minima* in de uitkeringsregeling op te nemen. De aanvragers krijgen dan in ieder geval (d.w.z. onafhankelijk van hun werkelijke kosten) een bepaald bedrag vergoed. Dit systeem heeft nauwelijks voordelen boven een «puur» declaratiestelsel.

NB: Noodzakelijkerwijs moeten in het kader van dit rapport bovenstaande aanbevelingen zo kort mogelijk worden geformuleerd. Voor hen die nadere informatie wensen is een uitgewerkte versie van deze aanbevelingen verkrijgbaar bij het Ministerie van Financiën. De uitwerkingen in bedoelde versie hebben betrekking op de onderdelen:

- 4.2. In welke vorm wil men de bijdrage verstrekken?
- 4.3. Deelbeslissingen (een viertal beslissingen is uitgewerkt).
- 5.2. Idem voor wat betreft exploitatiekosten.
6. De besteding van de normuitkering door de lagere overheden.
- 6.5. Het ontwerpen van normen (betreft een zevental soorten uitgaven).

SANERING SPECIFIEKE UITKERINGEN

Deze bijlage bevat de conclusies van de werkgroep m.b.t. sanering van de specifieke uitkeringen.

Zie voor een toelichting van de gebruikte termen hoofdstuk 4.

Het eerste deel van de bijlage behandelt alle specifieke uitkeringen op volgorde van begrotingshoofdstuk en artikelnummer volgens het Overzicht Specifieke Uitkeringen 1982.

Bij de behandeling van de uitkeringen zijn door het secretariaat van de werkgroep, op grond van de haar bekende gegevens, concept-voorstellen gedaan m.b.t. de sanering (kolom oorspronkelijk voorstel). Deze voorstellen zijn door de vertegenwoordigers van de departementen in de werkgroep becommentarieerd (kolom: commentaar departementen), waarna de werkgroep haar standpunt heeft bepaald (kolom: conclusie werkgroep).

In het tweede deel worden voor een aantal «standaardconclusies» overzichten gegeven van de specifieke uitkeringen waarvoor die conclusie is getrokken. Deze overzichten corresponderen met de varianten van hoofdstuk 5.

Centraal Secretariaat Heroverweging
Werkgroep Heroverweging Financiële Verhouding Rijk/L.P.L.

	Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Ministerie: Algemene Zaken					
Uitkering: Subsidie aan de Stichting 03. 2 .51 Perscentrum Nieuwspoor	90	0	niet relevant	geen	handhaven
Ministerie: Buitenlandse Zaken					
Uitkering: Subsidie Europese Beweging 05. 44 .51 in Nederland/Beweging van Europese Federalisten	270	5	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Subsidie Carnegie Stichting 05. 60 .51	2 226	5	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Subsidie Koninklijk Instituut 05. 60 .52 voor de Tropen	28 500	111	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Ministerie: Justitie					
Uitkering: Subsidie aan wetswinkels 06. 27 .51	270	12	Gemeentefonds kleine regeling	koppelsubsidie zie CAF	Bestuurlijk besluit nodig zie CAF
Uitkering: Bijdrage in onderhoud en 06. 39 .01 exploitatie van duurzame hulpmiddelen (verkeerslichten)	75	5	opheffen door middel van af- koopsom	geen geld voor afkoopsom	geen overeenstemming — opheffen — handhaven
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 06. 70 .01 provinciale beraadsgroepen	700	8	nieuw in 1981	wellicht Pro- vinciefonds	streven naar Provin- ciefonds (samenvoegen met Vomil, CRM en O. en W.)
Uitkering: Subsidies aan pleeggezin- 06. 70 .51 centrales	700	205	Gemeentefonds	koppelsubsidie zie CAF	Bestuurlijk besluit nodig zie CAF
Uitkering: Subsidie aan bureau RBS 06. 70 .52 Groningen	204	5	nieuw in 1982	experiment	voorlopig handhaven
Ministerie: Binnenlandse Zaken					
Uitkering: Subsidie aan de International 07. 4 .51 Union of Local Authorities (IULA)	70	0	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 20 .01 exploitatie en onderhoud van provinciale centra civiele ver- dediging	125	128	Provinciefonds	opheffen of Provinciefonds	Bestuurlijk besluit nodig. Streven Pro- vinciefonds
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 20 .02 communicatie voorzieningen provinciale centra civiele verdediging	100		opheffen	opheffen of Provinciefonds	Bestuurlijk besluit nodig. Streven Pro- vinciefonds
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 22 .01 grenstekens en grenswijzi- gingen	50	2	Provinciefonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: Bijdrage in verband met 07. 23 .01 begraven van op het strand aangespoelde of uit zee aan- gebrachte lijken	5	5	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 27 .01 coördinatiecollege Wadden- gebied	0	2	nieuw in 1982	tijdelijk + al- leen Friesland	handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 07. 28 .01	Bijdragen in het belang van het binnenlands bestuur	Memorie	10	Gemeentefonds/ Provinciefonds	opheffen	Opheffen vóór 1-1-1985
Uitkering: 07. 32 .01	Bijdrage aan de gemeente Lekkerkerk ten behoeve van het verwijderen van de verontreiniging in de bodem	25 700	10	nieuw in 1981	tijdelijk + al- leen Lekkerkerk	handhaven
Uitkering: 07. 33 .01	Bijdrage in het exploitatie- tekort van het Wegschap Tunnel Dordtse Kil	5 120	29	nieuw in 1981	tijdelijk	handhaven
Uitkering: 07. 34 .01	Bijdragen provinciale actie- fondsen kleine kernen	5 000	1	opnemen in bre- de doeluitke- ring aan pro- vincies	zie 13.56.51	zie 13.56.51
Uitkering: 07. 34A.01	Bijdrage aan de gemeente Amsterdam voor de bouw van een Muziektheater/ Stadhuis	—	31	nieuw in 1982	tijdelijk + investering	handhaven
Uitkering: 07. 35 .01	Eenmalige bijdrage aan het Openbaar Lichaam Rijnmond	—	5	nieuw in 1982	éénmalig	opheffen
Uitkering: 07. 36 .01	Bijdrage in de kosten van het Openbaar Lichaam Rijnmond	15 870	7	verdwijnt bij provinciewor- ding	afhankelijk van reorganisatie Binnenlands Bestuur	Bestuurlijk besluit nodig Reorganisatie Bin- nenlands Bestuur
Uitkering: 07. 37 .01	Bijdrage in de kosten van de Agglomeratie Eindhoven	6 050	7	handhaven	afhankelijk van reorganisatie Binnenlands Bestuur	Bestuurlijk besluit nodig Reorganisatie Bin- nenlands Bestuur
Uitkering: 07. 38 .01	Bijdragen pregewesten	15 480	23	handhaven	afhankelijk van reorganisatie Binnenlands Bestuur	Bestuurlijk besluit nodig Reorganisatie Bin- nenlands Bestuur
Uitkering: 07. 38 .02	Bijdrage ten behoeve van de afbouw van pregewesten	270	2	opheffen	akkoord	opheffen
Uitkering: 07. 39 .01	Bijdrage ten behoeve van efficiency-onderzoeken bij de vier grote gemeenten	700	9	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds vóór 1-1-1985
Uitkering: 07. 40 .01	Bijdrage gewoon lager onderwijs	1 562 000	5 179	Gemeentefonds	overheveling naar O en W	overheveling naar O en W
Uitkering: 07. 40 .02	Bijdrage buitengewoon onderwijs	539 000	4 329	Gemeentefonds	overheveling naar O en W	overheveling naar O en W
Uitkering: 07. 41 .01	Bijdragen in verband met het niet provinciaal ingedeeld zijn van de gemeente Dron- ten, de gemeente Lelystad en overig Oostelijk en Zuide- lijk Flevoland	280	3	opheffen na provinciale indeling	akkoord	opheffen na provin- ciale indeling
Uitkering: 07. 41 .51	Subsidies in verband met het niet provinciaal ingedeeld zijn van de gemeente Dron- ten, de gemeente Lelystad en overig Oostelijk en Zuide- lijk Flevoland	535	3	opheffen na provinciale indeling	akkoord	opheffen na provin- ciale indeling
Uitkering: 07. 48 .01	Bijdrage ten behoeve van beleidsplannen inzake min- derheden aan de vier grote gemeenten	20 000	128	Gemeentefonds	overleg gaande	Streven Gemeente- fonds per 1-1-1984
Uitkering: 07. 49 .01	Bijdrage in gemeentelijke bestuurskosten minderheden- beleid	11 980	82	Gemeentefonds	overleg gaande	Streven Gemeente- fonds per 1-1-1984

	Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: Bijdrage in het kader van 07. 49A.01 Besluit proefgemeenten	—	49	nieuw in 1982	experiment	handhaven
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 62 .01 gemeentepolitie (norm- vergoeding)	1 642 306	738	Gemeentefonds/ Provinciefonds	onderzoek gaande	Bestuurlijk besluit nodig. Streven Gemeente- fonds.
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van de 07. 62 .02 bouw van politiebureaus	63 000	1 746	Gemeentefonds/ Provinciefonds	zie 7.62.01	zie 7.62.01
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van kos- 07. 62 .03 ten wegens functioneel leeftijdsontslag	91 675	138	ABP	akkoord	ABP
Uitkering: Bijdragen in bijstandskosten 07. 62 .04 gemeentepolitie	1 419	25	Gemeentefonds/ Provinciefonds	zie 7.62.01	zie 7.62.01
Uitkering: Bijdrage in de kosten van 07. 63 .01 inname F.N.-pistolen	400	5	handhaven	tijdelijk	opheffen vóór 1-1-1985
Uitkering: Bijdrage in de kosten van 07. 63 .02 voorlichtingsfunctionarissen	245	2	Gemeentefonds/ Provinciefonds	zie 7.62.01	zie 7.62.01
Uitkering: Bijdrage aanschaf verbindings- 07. 63 .03 middelen	1 000	10	Gemeentefonds/ Provinciefonds	investerings- bijdragen	zie 7.62.01
Uitkering: Bijdrage in uitrustingskosten 07. 63 .04 voor bijzondere eenheden	2 500	10	Gemeentefonds/ Provinciefonds	investerings- bijdragen	zie 7.62.01
Uitkering: Bijdrage in de kosten van 07. 64 .01 reserve-gemeentepolitie	1 583	20	Gemeentefonds/ Provinciefonds	zie 7.62.01	zie 7.62.01
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 64 .02 reserve-gemeentepolitie in werkelijke dienst	Memorie	10	opheffen	handhaven	Bestuurlijk besluit nodig. Streven ABP
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van de 07. 72 .01 regionale brandweer	18 360	94	Gemeentefonds	Reeds besloten	Gemeentefonds
Uitkering: Subsidies aan instellingen in 07. 73 .51 verband met brandweer	463	19	Provinciefonds	ongelijke spreiding	Cluster musea
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van de 07. 76 .01 exploitatie van het B.B.- telecommunicatienet	6 300	972	Gemeentefonds	afhankelijk van Reorganisatie Bescherming Bevolking.	Bestuurlijk besluit nodig. Streven Gemeente- fonds.
Uitkering: Bijdrage aan de provincies ten 07. 76 .02 behoeve van B.B.	7 594	1 168	Provinciefonds	afhankelijk van Reorganisatie Bescherming Bevolking	Bestuurlijk besluit nodig. Streven Provincie- fonds.
Uitkering: Bijdrage in de algemene kos- 07. 76 .03 ten aan B.B.-kringen	62 377	9 608	Gemeentefonds	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 76 .04 beloning en inkomstenderving noodwachters	2 300	355	opheffen	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: Bijdrage in de opleidingskosten 07. 76 .05 van noodwachters	100	15	opheffen	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: Bijdrage in de kosten van 07. 76 .06 oefening en binding van noodwachters	2 600	401	opheffen	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 07. 76 .07 noodwachters (rechtsposi- tieregelingen)	1 450	223	opheffen	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: Bijdrage in de keuringskosten 07. 76 .08 van noodwachters	150	23	opheffen	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: Bijdrage in schuilplaats- 07. 76 .09 voorzieningen	16 434	2 532	handhaven	investerings- bijdragen	handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 07.76.10	Bijdrage in opstellingskosten sirenes	250	38	Gemeentefonds	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: 07.76.11	Bijdrage in verplaatsingskos- ten van stationaire meetposten	50	8	Gemeentefonds	zie 7.76.01	zie 7.76.01
Uitkering: 07.88.51	Subsidie aan het Centraal In- stituut voor Vorming en Op- leiding voor de Bestuursdienst (CIVOB)	246	0	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 07.102.01	Bijdrage ten behoeve van deeltijdarbeid	onbekend	472	nieuw in 1981	vervalt per 1983	vervalt per 1983
Uitkering: 07.141.51	Subsidie aan de stichting het Nederlands Studiecentrum voor Informatica	220	0	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 07.142.01	Bijdrage ten behoeve van stimulering automatisering	Memorie	0	opheffen	opheffen	opheffen
Ministerie: Onderwijs en Wetenschappen						
Uitkering: 08.23.51	Subsidies, conferenties en congressen en cursussen in binnen- en buitenland	onbekend	3	opheffen	akkoord	opheffen
Uitkering: 08.36.51	Subsidie aan de Stichting Studiefonds Limburg ten behoefte van in Aken stude- rende thuiswonende studenten	70	6	Provinciefonds	akkoord mits verdeeltech- nisch mogelijk	Provinciefonds mits verdeeltechnisch mogelijk
Uitkering: 08.54.01	Bijdrage personeelskosten	144 192	1 486	Gemeentefonds/ Provinciefonds	uitkering via Caso doelmatig	handhaven via Caso
Uitkering: 08.56.01	Bijdragen ten behoeve van vernieuwingsactiviteiten buitengewoon onderwijs	1 500	20	samenvoegen met exploita- tiekosten b.o.	huidige uitke- ring recht- streeks aan scholen doelmatig	geen overeenstemming — handhaven — samenvoegen ande- re regelingen
Uitkering: 08.57.01	Bijdrage ten behoeve van provinciale beraadsgroepen	400	3	nieuw in 1981	wellicht Pro- vinciefonds	streven naar Provin- ciefonds/samenvoe- gen met CRM, Justi- tie en Vomil
Uitkering: 08.57.51	Subsidie aan Stichting Alge- meen Internaat voor Schip- perskinderen (Robbenoord)	3 998	5	Gemeentefonds	handhaven	handhaven
Uitkering: 08.59.01	Bijdragen ten behoeve van extra leer- en hulpmiddelen	725	2 315	samenvoegen met exploita- tiekosten b.o.	huidige uitke- ring recht- streeks aan scholen doelmatig	geen overeenstemming — handhaven — samenvoegen ande- re regelingen
Uitkering: 08.60.01	Bijdrage personeelskosten	290 719	448	Gemeentefonds/ Provinciefonds	uitkering via Caso doelmatig	zie 8.54.01 handhaven via Caso
Uitkering: 08.60.02	Bijdrage stichtingskosten	84 200		Gemeentefonds/ Provinciefonds	wellicht Pro- vinciefonds	mogelijkheden Provin- ciefonds/Gemeente- fonds onderzoeken
Uitkering: 08.60.03	Bijdrage exploitatiekosten	53 663	286	Gemeentefonds/ Provinciefonds	rechtstreeks van O. en W. naar scholen, kassiersfunk- tie gemeente vervalt	geen overeenstemming — GF/PF — rechtstreeks van O&W naar scholen

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 08.61.01	Bijdrage exploitatiekosten	116 520	619	zie 8.60.03	zie 8.60.03	zie 8.60.03
Uitkering: 08.61.02	Bijdrage stichtingskosten	162 350	864	zie 8.60.02	zie 8.60.02	zie 8.60.02
Uitkering: 08.63.01	Bijdrage personeelskosten	1 041 335	60	zie 8.54.01	zie 8.54.01	zie 8.54.01
Uitkering: 08.68.01	Bijdragen aan gemeenten via het Gemeentefonds in ver- band met stichtingskosten- vergoeding voor schoollokalen voor gewoon lager onderwijs in gebruik bij het kleuter- onderwijs	11 157	5	zie 8.60.02	zie 8.60.02	zie 8.60.02
Uitkering: 08.68.02	Bijdragen aan gemeenten via het Gemeentefonds in ver- band met stichtingskosten- vergoeding voor schoollokalen voor gewoon lager onderwijs in gebruik bij het voortgezet onderwijs	1 000	24	zie 8.60.02	zie 8.60.02	zie 8.60.02
Uitkering: 08.69.01	Bijdragen ten behoeve van activeringsprojecten	4 500	54	zie 8.60.03	zie 8.60.03	zie 8.60.03
Uitkering: 08.69.02	Bijdragen ten behoeve van ontwikkelingsprojecten	10 100	10	zie 8.60.03	zie 8.60.03	zie 8.60.03
Uitkering: 08.70.01	Bijdragen ten behoeve van onderwijsprojecten voor buitenlandse zigeuners	—		nieuw in 1982	geen	Bestuurlijk besluit nodig. Samenvoegen met uitkeringen cul- turele minderheden of Gemeentefonds
Uitkering: 08.71.01	Bijdrage personeelsuitgaven voor buitenlandse onderwijs- assistenten (gemeentescholen)	16 580	89	samenvoegen met 8.60.01 en 8.63.01	akkoord	samenvoegen met 8.60.01 en 8.63.01
Uitkering: 08.71.02	Bijdrage integratie van kleu- ter- en lager onderwijs (leer- en hulpmiddelen)	75	0	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.75.01	Personeelsbijdragen gemeente- lijke scholen	807 389	2 823	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.75.02	Bijdrage inrichtingskosten gemeentelijke scholen	4 303	368	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.75.03	Exploitatiebijdrage VWO/ HAVO MAVO/PA/KLOS (vast bedrag per school)	14 956		handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.75.04	Exploitatiebijdrage MAVO/ LAVO/LEAO (vast bedrag per school)	395	471	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.75.05	Exploitatiebijdrage bedrag per ruimte-eenheid per leer- ling VWO/HAVO/MAVO/ LAVO/LEAO/MEAO/PA/ KLOS	92 374		handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.75.06	Exploitatiebijdrage op decla- ratiebasis LTS/LHNO/LAVO/ MAVO/HAVO	4 602		handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.77.01	Bijdragen ten behoeve van projecten AVO/VWO	4 600		handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.79.01	Bijdrage personeelskosten LTO	49 803	477	handhaven	akkoord	handhaven

	Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .02 LTO (normbedrag)	2 568	18	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .03 LTO (declaratiebasis)	4 874	33	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage personeelskosten 08. 79 .04 LHNO	8 244	57	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .05 LHNO (normbedrag)	546	3	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .06 LHNO (declaratiebasis)	796	5	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage personele kosten 08. 79 .07 LEAO	46 162	320	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .08 LEAO (normbedrag)	3 070	21	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .09 LEAO (declaratiebasis)	3 828	26	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage personeelskosten 08. 79 .10 LAVO	1 742	12	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .11 LAVO (normbedrag)	109	1	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 79 .12 LAVO (declaratiebasis)	174	1	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage exploitatiekosten 08. 80 .01 middenstandscursussen	370	3	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: Bijdrage personeelskosten 08. 81 .01 MTO	15 780	151	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 81 .02 MTO (normbedrag)	500	3	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 81 .03 MTO (declaratiebasis)	1 450	10	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage personeelskosten 08. 82 .01 (lager/middelbaar nautisch)	2 465	24	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 82 .02 (LMH) (normbedrag)	249	2	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 82 .03 (LMN) (declaratiebasis)	582	5	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage personeelskosten 08. 83 .01 HNO	3 087	30	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 83 .02 HNO (normbedrag)	119	1	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 83 .03 HNO (declaratiebasis)	194	2	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage personeelskosten 08. 83 .04 MBO-V	7 053	49	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 83 .05 MBO-V (normbedrag)	450	3	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage materiële kosten 08. 83 .06 MBO-V (declaratiebasis)	698	5	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage in personeelskosten 08. 86 .01 MEAO	20 571	197	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage in materiële kosten 08. 86 .02 MEAO (normbedrag)	1 290	9	handhaven	akkoord	handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 08.86 .03	Bijdrage in materiële kosten MEAO (declaratiebasis)	1 515	10	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .01	Bijdrage in personeelskosten LBO	21 564	206	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .02	Bijdrage in materiële kosten LBO (normbedrag)	1 229	9	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .03	Bijdrage in materiële kosten LBO (declaratiebasis)	2 281	15	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .04	Bijdrage in personeelskosten LBO/MBO	25 334	176	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .05	Bijdrage in materiële kosten LBO/MBO (normbedrag)	1 175	8	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .06	Bijdrage in materiële kosten LBO/MBO (declaratiebasis)	2 280	15	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .07	Bijdrage in personeelskosten MBO	4 546	32	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .08	Bijdrage in materiële kosten MBO (normbedrag)	162	1	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.87 .09	Bijdrage in materiële kosten MBO (declaratiebasis)	400	3	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.90 .01	Bijdrage ten behoeve van projecten op het gebied van LMBO	680	6	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.91 .01	Bijdrage ten behoeve van inventarisaanschaffingen scholen/cursussen LMBO	—	29	nieuw in 1982 handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.94 .01	Bijdragen vormingsinstituten	2 000	40	Gemeente- fonds/Provin- ciefonds	spec. uitkering handhaven	Bestuurlijk besluit nodig. Evt. Gemeente- fonds/Provinciefonds
Uitkering: 08.94 .02	Bijdragen aan streekscholen voor BBO	14 400	289	Provinciefonds	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.94 .03	Bijdragen proefprojecten nieuwe onderwijsvoorzie- ningen 16—18-jarigen	800	16	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.95 .01	Bijdrage in personeelskosten	3 100	71	zie 8.94.01	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.95 .02	Bijdrage materiële kosten (normbedrag)	200	4	zie 8.94.01	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.95 .03	Bijdrage in materiële kosten (declaratiebasis)	1 300	26	zie 8.94.01	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.99 .01	Bijdrage personeelskosten avondscholen	44 482	735	Provinciefonds	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.99 .02	Bijdrage inrichtingskosten avondscholen	2 670	37	Provinciefonds	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.99 .03	Bijdrage exploitatiekosten avondscholen	2 708	38	Provinciefonds	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.99 .04	Bijdrage huren en mede- gebruik	3 344	46	Provinciefonds	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.100 .51	Subsidie vormingswerk leerplichtvrije jeugd	8 200	113	Gemeentefonds/ Provinciefonds	zie 8.94.01	zie 8.94.01
Uitkering: 08.101 .01	Bijdrage in verband met culturele minderheden	3 500	49	nieuw in 1981	geen	Bestuurlijk besluit nodig. Samenvoegen met uitkeringen cult. minderheden

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 08.106 .01	Bijdrage in subsidiale stich- tingskosten voor bouw, ver- bouw, aankoop van gronden en opstellen voor gemeente- lijke en bijzondere scholen voor voortgezet onderwijs enz. (artikel 106)	61 800	615	Provinciefonds	wellicht Pro- vinciefonds	mogelijkheden Ge- meentefonds/Pro- vinciefonds onder- zoeken
Uitkering: 08.107 .01	Bijdrage tijdelijke voorziening gemeentelijke scholen	57 300	570	zie 8.106.01	zie 8.106.01	zie 8.106.01
Uitkering: 08.107 .02	Bijdrage ter vergoeding van huren en erfpacht	2 800	28	zie 8.106.01	zie 8.106.01	zie 8.106.01
Uitkering: 08.107 .03	Bijdrage ter vergoeding van onderhoud gebouwen en terreinen	4 800	48	zie 8.106.01	zie 8.106.01	zie 8.106.01
Uitkering: 08.108 .01	Bijdrage stichtingskosten en kosten eerste inrichting	75 800	754	zie 8.106.01	zie 8.106.01	zie 8.106.01
Uitkering: 08.113 .01	Bijdrage in personeelskosten HTS	29 513	360	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.113 .02	Bijdrage in materiële kosten HTS (normbedrag)	2 911	28	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.113 .03	Bijdrage in materiële kosten HTS (declaratiebasis)	2 598	25	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.113 .04	Bijdrage in personeelskosten laboratoriumscholen	4 627	43	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.113 .05	Bijdrage in materiële kosten laboratoriumscholen (norm- bedrag)	443	4	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.113 .06	Bijdrage in materiële kosten laboratoriumscholen (decla- ratiebasis)	569	6	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.114 .01	Bijdrage personele kosten nautisch onderwijs	9 499	115	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.114 .02	Bijdrage materiële kosten (normbedrag)	1 005	10	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.114 .03	Bijdrage materiële kosten (declaratiebasis)	1 652	15	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.117 .01	Bijdrage personeelskosten HEAO	10 887	133	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.117 .02	Bijdrage materiële kosten HEAO (normbedrag)	1 120	11	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.117 .03	Bijdrage materiële kosten HEAO (declaratiebasis)	545	5	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.123 .01	Bijdrage personeelskosten muziekonderwijs	29 953	365	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.123 .02	Bijdrage materiële kosten muziekonderwijs (norm- bedrag)	2 274	21	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.123 .03	Bijdrage materiële kosten muziekonderwijs (decla- ratiebasis)	1 195	11	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.123 .04	Bijdrage personeelskosten kunstonderwijs	10 661	102	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.123 .05	Bijdrage materiële kosten kunstonderwijs (normbedrag)	1 552	14	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.123 .06	Bijdrage materiële kosten kunstonderwijs (declaratie- basis)	380	3	handhaven	akkoord	handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 08.217 .51	Subsidie Sociaal-Historisch Centrum voor Limburg	262	10	Provinciefonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: 08.222 .51	Subsidie Fryske Akademie	1 395	26	Provinciefonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: 08.269 .01	Bijdrage voor godsdienst- onderwijs en vormingsonder- wijs aan gemeentelijke op- leidingsscholen voor kleuter- leidsters	15	0	samenvoegen met 8.270.01 en 8.270.02	akkoord	samenvoegen met 8.270.01 en 8.270.02
Uitkering: 08.270 .01	Bijdrage in personeelskosten gemeentelijke opleidings- scholen voor kleuterleidsters	6 889	15	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.207 .02	Bijdrage in exploitatiekosten gemeentelijke opleidings- scholen voor kleuterleidsters	1 359	6	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.207 .03	Bijdrage in inrichtingskosten gemeentelijke opleidings- scholen voor kleuterleidsters	207	3	samenvoegen met 8.270.02	akkoord	samenvoegen met 8.270.02
Uitkering: 08.277 .01	Bijdrage voor godsdienst- onderwijs aan gemeentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	67	0	samenvoegen met 8.278.01 en 8.278.02	akkoord	samenvoegen met 8.278.01 en 8.278.02
Uitkering: 08.278 .01	Bijdrage personeelskosten gemeentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	7 637	10	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.278 .02	Bijdrage exploitatiekosten ge- meentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	833	4	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.278 .03	Bijdrage inrichtingskosten ge- meentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	247	3	samenvoegen met 8.278.02	akkoord	samenvoegen met 8.278.02
Uitkering: 08.278 .04	Bijdrage voor cursussen aan ge- meentelijke opleidingsscholen voor onderwijzers	1 775	3	samenvoegen met 8.278.01 en 8.278.02	akkoord	samenvoegen met 8.278.01 en 8.278.02
Uitkering: 08.280 .01	Bijdrage ter vergoeding van de kosten van korte her- en bijscholingscursussen	90		samenvoegen met 8.270.01 en 02 en 8.278.01 en 02	akkoord	samenvoegen met 8.270.01 en 02 en 8.278.01 en 02
Uitkering: 08.281 .01	Bijdrage gemeentelijk insti- tuut voor middelbare acten in exacte vakken te Den Haag	4 250	9	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 08.283 .01	Bijdrage ter vergoeding van de kosten van nascholing van docenten	1 572	5	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 08.289 .01	Bijdrage ter vergoeding van kosten van gemeentelijke schoolbegeleidingsdiensten	11 870	614	Gemeentefonds	basisvoor- ziening	Bestuurlijk besluit nodig ook CAF en en HO Verzorgings- structuur
Uitkering: 08.289 .51	Subsidie ter vergoeding van kosten van schoolbegelei- dingsdiensten	30 854	2 148	zie 8.289.01	zie 8.289.01	zie 8.289.01
Uitkering: 08.290 .01	Bijdragen aan schoolbegelei- dingsdiensten ten behoeve van stimuleringspakketten	3 147	348	zie 8.289.01	zie 8.289.01	zie 8.289.01
Uitkering: 08.290 .02	Bijdragen aan schoolbegelei- dingsdiensten ten behoeve van consulenten anderstaligen	1 544	225	zie 8.289.01	zie 8.289.01	zie 8.289.01

	Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: Bijdragen ten behoeve van 08.290 .03 stimuleringsprojecten aan gemeentelijke scholen	1 383	184	zie 8.289.01	zie 8.289.01	zie 8.289.01
Uitkering: Bijdragen ten behoeve van 08.290 .04 combinatiepakketten- stimulering	175	61	zie 8.289.01	zie 8.289.01	zie 8.289.01
Uitkering: Subsidies in het kader van 08.290 .51 het stimuleringsbeleid	onbekend		zie 8.289.01	zie 8.289.01	zie 8.289.01
Uitkering: Bijdragen ten behoeve van 08.292 .01 projecten voor het basis- onderwijs	1 000	102	samenvoegen met expl. kos- ten basis- onderwijs	akkoord	samenvoegen met expl. kosten basis- onderwijs
Ministerie: Financiën					
Uitkering: Subsidie aan het Instituut 09. 93 .51 voor Onderzoek van Over- heidsuitgaven	100	0	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Bijdrage verband houdende 09. 94 .01 met vergoedingen c.q. voor- schotten aan publiekrechtel- ijke lichamen ter zake van kosten, verband houdende met de verwijdering van ont- plofbare stoffen uit de Tweede Wereldoorlog	300	184	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Ministerie: Defensie					
Uitkering: Subsidie aan de Vereniging 10. 17 .51 Koninklijke Nederlandse Militaire Bond «Pro Rege» ten behoeve van alle pro- testants-christelijke militaire tehuizen	1 699	14	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Subsidie aan de centrale van 10. 17 .52 katholieke militaire tehuizen	1 412	14	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Subsidie aan de Stichting 10. 17 .53 Militaire Tehuizen van het Humanistisch Thuisfront	197	14	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Subsidie aan bosbrandbe- 10. 17 .54 strijdingsorganisaties	17	36	uitkering niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 10. 37 .01 kostwinnersvergoeding en afdrachten sociale premies van dienstplichtige kost- winners en uitgaven inge- volge Inkomstenvergoedings- besluit Militairen	290	4	a. Gemeente- fonds b. volledige uitvoering door defensie	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF of volledig Defensie — handhaven
Uitkering: Bijdragen aan gemeenten in 10. 37 .02 de administratie kosten- vergoeding	10	0	Gemeentefonds	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF — handhaven
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 10. 57 .01 kostwinnersvergoeding, af- drachten sociale premies van dienstplichtige kostwinners en uitgaven ingevolge het Inkomstenvergoedingsbesluit Militairen	4 612	652	a. Gemeente- fonds b. volledige uitvoering door defensie	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF of volledig Defensie — handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 10. 57 .02	Bijdragen aan gemeenten in administratiekosten	135	18	Gemeentefonds	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF — handhaven
Uitkering: 10. 77 .01	Kostwinnersvergoeding af- drachten sociale premies voor dienstplichtige kost- winners en uitgaven inge- volge het Vergoedings- besluit Militairen	709	67	a. Gemeente- fonds b. volledige uitvoering door defensie	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF of volledig Defensie — handhaven
Uitkering: 10. 77 .02	Bijdragen aan gemeenten in de administratiekosten	19	2	Gemeentefonds	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF — handhaven
Uitkering: 10. 92 .01	Bijdrage ten behoeve van kost- winnersvergoeding en afdrach- ten sociale premies voor dienstplichtige kostwinners	27	7	a. Gemeente- fonds b. volledige uitvoering door defensie	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF of volledig Defensie — handhaven
Uitkering: 10. 92 .02	Bijdragen aan gemeenten in administratiekosten	1	0	Gemeentefonds	wenselijk noch mogelijk	geen overeenstemming — GF — handhaven
Ministerie: Volkshuisvesting en Ruimte- lijke Ordening						
Uitkering: 11. 17 .01	Bijdrage aan gemeenten in- zake vordering van woonruim- te	40	41	Apparaats- kosten Gemeentefonds	geen apparaats- kosten i.v.m. exploitatie- subsidies leeg- standwet	opheffing wegens gering belang
Uitkering: 11. 27 .01	Bijdrage in volkshuisvestings- plan	0	286	nieuw in 1981	experiment in kader decen- tralisatie	voorlopig handhaven
Uitkering: 11. 28 .01	Bijdrage aan gemeenten voor het doen functioneren van stuurgroepen en 1 en 2 per- soonshuishoudens	7 000	225	Apparaats- kosten Gemeentefonds	aflopende rege- ling	tijdelijk handhaven. Gemeenten moeten vrij zijn stuurgroe- pen op te heffen.
Uitkering: 11. 31 .01	Bijdrage op grond van beschik- king geldelijke steun huur- woningen 1975	148 300	10 537 ¹	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 11. 32 .01	Bijdrage in de apparaatskos- ten in verband met huurma- tigingsregeling door tussen- komst van verhuurders	3 400	205 ¹	Apparaats- kosten Gemeentefonds	geen	Apparaatskosten Gemeentefonds
Uitkering: 11. 33 .01	Bijdrage geldelijke steun toegelaten instellingen	802 100	8 614	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 11. 34 .01	Bijdrage in de exploitatie van woningwetwoningen ingevolge de voor 1968 geldende regelingen	378 200	3 110	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 11. 35 .01	Bijdrage op grond van rege- ling omtrent het verstrekken van voorschotten en bijdra- gen in verband met stichting, overname en exploitatie van noodwoningen	100	307	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 11. 39 .01	Bijdrage op grond van gelde- lijke steun warmte-isolatie bestaande woningen	onbekend	17 698 ¹	deel voegen bij verbete- ringsregelingen (complexen), deel G.F. (individueel)	tijdelijk + rijks- prioriteit + LPL's = instel- lingen	bestuurlijk besluit nodig. Is stimule- ring wel nodig?

¹ In dit bedrag zijn ook de indirecte
kosten begrepen van de uitkering
rechtstreeks aan derden.

		Bedrag uitker- ing 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 11. 39 .02	Leningen ten behoeve van warme-isolatie van bestaan- de woningen	onbekend	1 657 ¹	opheffen	tijdelijk + rijks- prioriteit + LPL's = instel- lingen	bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 11. 42 .01	Bijdrage in het kader van infra-structurele voorzie- ningen	119 300	450	Gemeentefonds/ Provinciefonds	Investerings- subsidies. Onevenredige spreiding	Onderzoek gewenst i.v.m. technische pro- blemen (zie Dec. Volkshuisvesting)
Uitkering: 11. 43 .01	Bijdrage algemene kosten <i>in verband met puinrui- mingswerkzaamheden</i>	onbekend	123	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 11. 44 .01	Bijdrage ten behoeve van lokatiesubsidies	onbekend	4 624 ¹	Gemeentefonds/ Provinciefonds/ SV fonds	Investeringsub- sidies. In SV- gebieden naar SV-fonds. Andere gebie- den handhaven.	In SV-gebieden naar SV-fonds. Andere ge- bieden nader onder- zoek techn. proble- men.
Uitkering: 11. 45 .01	Bijdrage op grond van deel- neming van het Rijk in garan- ties van de gemeenten voor bestaande en nieuwe eigen woningen	2 000	1 412	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 11.46.01	Bijdragen in de plankosten van snelgroeiende gemeenten	5 900	61	Apparaats- kosten Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 11. 47 .01	Bijdrage ten behoeve van multi-functionele accom- modaties	3 500	41	Gemeentefonds/ SV-fonds	(nog) niet ak- koord zie her- overweging groei-kernen	zie heroverweging groei-kernen
Uitkering: 11. 48 .01	Bijdrage ten behoeve van bijzonder regionaal wel- zijnsbeleid	15 000	20	Gemeentefonds	(nog) niet ak- koord zie her- overweging groei-kernen	zie heroverweging groei-kernen
Uitkering: 11. 49 .01	Bijdrage voor exploitatie van standplaatsen	38 900	4 624	Gemeentefonds	rijksprioriteit + investerings- kosten	Bestuurlijk besluit nodig. Onderzoek naar technische problemen.
Uitkering: 11. 49 .02	Leningen aankoop en verbetering woonwagens	15 700	962	opheffen	aansluiten bij gewone rege- lingen	aansluiten bij gewone regelingen
Uitkering: 11. 49 .03	Bijdrage in de apparaats- kosten woonlastensubsidie	45	41	Apparaats- kosten Gemeentefonds	geen	Apparaatskosten Gemeentefonds
Uitkering: 11. 49 .04	Bijdrage ten behoeve van objectsubsidies huurwoon- wagens	0	41	samenvoegen met art. indi- viduele huur- sub.	aansluiten bij gewone rege- lingen	aansluiten bij gewone regelingen
Uitkering: 11. 50 .01	Leningen nieuwbouw woningwetwoningen	3 499 955	13 647	opheffen	handhaven	handhaven
Uitkering: 11. 50 .02	Leningen verbetering van woningwetwoningen	962 368	9 350	opheffen	handhaven	handhaven
Uitkering: 11. 50 .03	Leningen in de financierings- tekorten van woningwet- woningen	325 577	1 330	opheffen	handhaven	handhaven
Uitkering: 11. 52 .01	Bijdrage op grond van gelde- lijke steun bejaarden bij verhuizing 1975	32 400	1 023	Gemeentefonds	(nog) niet ak- koord, deel naar GF. SV deel naar 11.52.2	deel naar Gemeente- fonds SV deel naar 11.52.2

¹ In dit bedrag zijn ook de indirecte
kosten begrepen van de uitkering
rechtstreeks aan derden.

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 11. 52 .02	Bijdrage op grond van gelde- lijke steun bewoners bij woningverbetering en krot- opruiming 1975	48 600	1 616	SV-fonds	nog niet ak- koord afhanke- lijk van 11.57	afhankelijk van 11.57
Uitkering: 11. 53 .01	Bijdrage in voorbereidings- kosten van uitvoeringsplan- nen stadsvernieuwing	10 500	737	Apparaats- kosten SV-fonds	akkoord	Stadsvernieuwings- fonds
Uitkering: 11. 53 .02	Bijdrage ten behoeve van contactpersonen bij stads- vernieuwing	5 500	573	Apparaats- kosten SV-fonds	akkoord	Stadsvernieuwings- fonds
Uitkering: 11. 53 .03	Bijdrage ten behoeve van tijdelijke huisvesting van bewoners tijdens de uitvoe- ring van stadsvernieuwings- plannen	5 500	1 289	SV-fonds	akkoord	Stadsvernieuwings- fonds
Uitkering: 11. 54 .01	Bijdrage ten behoeve van planvoorbereiding	9 200	633	Apparaats- kosten SV-fonds	akkoord	Stadsvernieuwings- fonds
Uitkering: 11. 54 .02	Bijdrage ten behoeve van planuitvoering	174 800	800	SV-fonds	akkoord	Stadsvernieuwings- fonds
Uitkering: 11. 55 .01	Bijdragen voor reconstruc- tie en saneringsplannen	203 300	5 212	SV-fonds	akkoord	Stadsvernieuwings- fonds
Uitkering: 11. 56 .01	Bijdragen ineens ten behoeve van rechtstreeks van gemeen- tewege te treffen voorzie- ningen tot verbetering van de woonomgeving	onbekend	734	handhaven com- plexen SV- fonds indivi- duen	nog niet ak- koord diverse andere moge- lijkheden in onderzoek	Ook andere mogelijk- heden onderzoeken. Zie ook Heroverwe- ging groeikernen.
Uitkering: 11. 56 .02	Bijdragen ineens ter tege- moetkoming in de kosten van door eigenaren te treffen voorzieningen aan woningen en andere gebouwen	onbekend	6 343	handhaven com- plexen SV- fonds indivi- duen	nog niet ak- koord diverse andere moge- lijkheden in onderzoek	Ook andere mogelijk- heden onderzoeken. Zie ook Heroverwe- ging groeikernen.
Uitkering: 11. 56 .03	Bijdragen ineens ter tege- moetkoming in de kosten van bijzondere maatregelen ten behoeve van door eige- naren te treffen voorzie- ningen aan woningen en andere gebouwen	onbekend	389	handhaven com- plexen SV- fonds indivi- duen	nog niet ak- koord diverse andere moge- lijkheden in onderzoek	Ook andere mogelijk- heden onderzoeken. Zie ook Heroverwe- ging groeikernen.
Uitkering: 11. 56 .04	Bijdragen ineens ter tege- moetkoming in de kosten van het treffen van tijde- lijke dan wel voorlopige voorzieningen met het oog op de instandhouding van woningen/voorzieningen en technische gebreken	onbekend	573	handhaven com- plexen SV- fonds indivi- duen	nog niet ak- koord diverse andere moge- lijkheden in onderzoek	Ook andere mogelijk- heden onderzoeken. Zie ook Heroverwe- ging groeikernen.
Uitkering: 11. 56 .05	Bijdragen ineens ter tege- moetkoming in de kosten van voorzieningen aan monumenten	onbekend	2 459	handhaven com- plexen SV- fonds indivi- duen	nog niet ak- koord diverse andere moge- lijkheden in onderzoek	Ook andere mogelijk- heden onderzoeken. Zie ook Heroverwe- ging groeikernen.
Uitkering: 11. 56 .06	Bijdragen ter tegemoetko- ming in de kosten van door eigenaren te treffen voorzieningen aan woningen en andere gebouwen	onbekend	750	handhaven com- plexen SV- fonds indivi- duen	nog niet ak- koord diverse andere moge- lijkheden in onderzoek	Ook andere mogelijk- heden onderzoeken. Zie ook Heroverwe- ging groeikernen.

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 11. 56 .07	Bijdragen ter tegemoetko- ming in de kosten van voor- zieningen aan monumenten	onbekend	3 219	handhaven com- plexen SV- fonds indivi- duen	nog niet ak- koord diverse andere moge- lijkheden in onderzoek	Ook andere mogelijk- heden onderzoeken. Zie ook Heroverwe- ging groeikernen.
Uitkering: 11. 57 .01	Bijdrage op grond van be- schikking geldelijke steun afbraak van krotten	4 300	573	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 11. 58 .01	Bijdrage ten behoeve van experimenten met betrek- king tot de indeling van stedelijk gebied in verblijfs- gebieden en verkeersruim- ten	onbekend		SV-fonds	Investerings- bijdragen naar enkele gemeen- ten. Experi- ment, zie 12.27.01	voorlopig handhaven
Uitkering: 11. 59 .01	Bijdrage in verband met de aanpassing van woningen gehandicapten	25 890	7 345	Gemeentefonds/ Provinciefonds	nog niet akkoord	Bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 11. 59 .02	Bijdrage in de verhuiskosten gehandicapten	1 949	982	Gemeentefonds/ Provinciefonds	nog niet akkoord	Bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 11. 68 .01	Bijdrage ten behoeve van in- spraakexperimenten bij ge- meentelijke ruimtelijke plannen	200	8	Apparaatskos- ten opheffen of Gemeentefonds	Experiment	voorlopig handhaven
Uitkering: 11. 69 .01	Bijdrage ten behoeve van veiligstelling van bufferstroken	17 200		Provinciefonds	geen specifiek- ke uitkering	geen specifieke uit- kering
Ministerie: Verkeer en Waterstaat						
Uitkering: 12. 27 .01	Bijdrage ten behoeve van veilige schoolroutes en schoolomgeving	onbekend	216	experiment handhaven	geen	voorlopig handhaven
Uitkering: 12. 28 .01	Bijdrage in experimenteer- projecten tot herinrichting van verblijfsgebieden en verkeersruimten	onbekend	2 054	SV-fonds	Investeringsbij- dragen aan en- kele gemeen- ten. Experiment zie 115801	voorlopig handhaven zie 115801
Uitkering: 12. 29 .01	Bijdrage in experimenteer- projecten ter bestrijding van de verkeersonveiligheid binnen de bebouwde kom	onbekend	336	experiment handhaven	geen	voorlopig handhaven
Uitkering: 12. 30 .01	Bijdrage in de aanpak ver- keersongevallenconcentraties	onbekend	417 + p.m.	handhaven	geen	handhaven
Uitkering: 12. 31 .01	Bijdragen in de kosten van infra-structurele werken ter bestrijding van verkeerson- gevallenconcentraties	(bedrag 1982) 1 000	25	nieuw in 1982	investeringsbij- drage	handhaven
Uitkering: 12. 33 .51	Subsidie aan de Nederlandse vereniging tot bescherming van voetgangers	834	0	niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 12. 47 .01	Bijdrage in de voorzieningen ten behoeve van het open- baar vervoer in en nabij steden	59 000	895	Gemeentefonds/ Provinciefonds	Reeds in onderzoek	afhankelijk van uit- komst best. besluit over consultatienota eventueel geheel of gedeeltelijk naar GF/PF
Uitkering: 12. 48 .01	Bijdrage in de kosten van het metrotracé Centraal Station-Zuidplein te Rotterdam	8 600	2	handhaven	Gemeentefonds	handhaven (annuïteit)

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 12.49.01	Bijdrage c.q. voorschotten in verband met de tekorten in het lokale openbaar vervoer	970 200	14 066	Gemeentefonds	Reeds in onderzoek	afhankelijk van uit- komst best. besluit over consultatienota eventueel geheel of gedeeltelijk naar GF
Uitkering: 12.68.51	Subsidie ten behoeve van de aanleg van de Hemspoor- tunnel	64 500	171	handhaven	geen	handhaven
Uitkering: 12.82.01	Bijdrage aan de Gemeentelijke Stichting Amsterdams Nautisch en Weerkundig Instituut te Amsterdam	100	6	Gemeentefonds	opheffen	opheffen
Uitkering: 12.82.02	Bijdrage aan de filiaalinstelling van het KNMI te Rotterdam	200	11	Gemeentefonds	handhaven	handhaven
Uitkering: 12.96.01	Bijdrage walradarwerken langs de Nieuwe Waterweg	20 200	128	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 12.105.51	Subsidie aan het Nationaal Luchtvaartmuseum in de exploitatiekosten	125	49	Provinciefonds	geen	Provinciefonds
Uitkering: 12.105.52	Subsidie aan de Stichting Geluidhinder Schiphol in de exploitatiekosten	110	9	niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 12.115.51	Subsidie aan de luchtvaart- terreinen van Eelde, Zuid- Limburg en Texel	1 550	98	samenvoegen met 12.115.52	koppelsubsidi- e	Bestuurlijk besluit nodig, eventueel naar Provinciefonds
Uitkering: 12.115.52	Subsidie aan de overige binnenlandse luchtvaart- terreinen	4 780	164	samenvoegen met 12.115.51	koppelsubsidi- e	Bestuurlijk besluit nodig, eventueel naar Provinciefonds
Uitkering: 12.125.51	Subsidie aan de N.V. Lucht- haven Eelde in de door de gemeente Groningen te maken kosten wegens het beschikbaar houden van de brandweer	260	33	niet relevant	geen	Bestuurlijk besluit nodig, eventueel naar Provinciefonds
Uitkering: 12.138.01	Bijdrage aan de Gemeentelijke Stichting Amsterdams Nautisch en Weerkundig Instituut te Amsterdam	70	0	Gemeentefonds	opheffen	opheffen
Uitkering: 12.138.02	Bijdrage aan de filiaalinstelling van het KNMI te Rotterdam	67	0	Gemeentefonds	handhaven	handhaven
Uitkering: 12.155.51	Subsidie aan de stichting de «De Cruquius» ter gedeelte- lijke dekking van de exploita- tiekosten van het gelijknamige museum	35	0	Provinciefonds	geen	Provinciefonds
Uitkering: 12.156.01	Bijdrage op grond van de Wet bescherming waterstaatswer- ken in oorlogstijd	5 900	682	Provinciefonds	Investeringsbij- drage	handhaven
Uitkering: 12.157.01	Bijdrage ter zake van over- neming in beheer en onder- houd van rijkswerken door anderen	1 100	384	Provinciefonds	bestuurlijke problemen wa- terschappen	handhaven, onder- zoek mogelijk vaar- wegaanering
Uitkering: 12.164.01	Bijdrage in verband met ver- strekking van een renteloos voorschot aan het haven- schap Delfzijl	1 000	2	handhaven	geen	handhaven
Uitkering: 12.168.01	Bijdrage ter verbetering van de Rotterdamse Waterweg (walradar)	1 000	0	handhaven	akkoord	handhaven

	Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: Bijdrage in de nadelige ex- 12.169 .01 ploittatiesaldi van havenschap- pen	1 600	575	voorlopig handhaven	Provinciefonds, Rijk trekt zich terug uit schappen	Bestuurlijk besluit nodig, evt. naar Provinciefonds
Uitkering: Bijdragen aan de provincies 12.169 .02 Groningen en Friesland voor onderhoud en exploitatie van primaire vaarwegen	23 600	96	opheffen	bestuurlijk pro- bleem water- schappen	handhaven onderzoek mogelijkheden vaar- wegsanering
Uitkering: Bijdragen ten behoeve van 12.169 .03 waterstaatkundige werken	38 200	959	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdrage aan de provincie 12.176 .01 Groningen in de kosten van onderhoud van de zeewe- ringen langs de Eems	1	786	opheffen	akkoord	opheffen
Uitkering: Bijdragen in de kosten van 12.176 .02 verbetering van rivierdijken	480		handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: Bijdragen in de kosten van 12.179 .01 verbetering van de afwatering in diverse provincies	8 600		Provinciefonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: Bijdragen aan provincies voor 12.179 .02 waterstaatkundige werken	150	2	handhaven	akkoord	investeringsbijdrage handhaven
Uitkering: Bijdragen in de kosten van 12.179 .03 onderzoek door diverse provincies in het kader van de uitvoering van de Wet op de waterhuishouding	(1982) 1 000		nieuw in 1982	overgangsmaat- regel op ter- mijn Provincie- fonds	voorlopig handhaven op termijn Provincie- fonds
Uitkering: Bijdragen in de kosten van 12.181 .01 maatregelen ter bestrijding van de verontreiniging van rijkswateren	28 500	3 171	opheffen	aflopende in- vesteringen	na beëindiging sane- ring opheffen
Uitkering: Bijdrage aan belanghebben- 12.188 .01 den in de kosten van onder- houd, verbetering en aanleg van wegen of gedeelten van wegen niet in beheer en onderhoud bij het Rijk	17 400	1 473	opheffen	zie 12.190.01	zie 12.190.01
Uitkering: Bijdrage aan de provincie 12.188 .02 Zuid-Holland in de kosten van een verbeterende gemeen- schap tussen Rozenburg en Maassluis	1 300	307	Provinciefonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: Bijdrage aan de provincie 12.188 .03 Zeeland in de exploitatiekos- ten van de veerdiensten op de Westerschelde	25 000	1 023	opheffen	geen bezwaar Provinciefonds mits verdeel- techn. moge- lijk	geen bezwaar Provin- ciefonds, mits ver- deel-tech. mogelijk
Uitkering: Bijdrage aan de provincies 12.190 .01 als bedoeld in artikel 9 van de wet van 21 juli 1966, stb. 367 (Wet Uitkering Wegen)	645 000	5 317	Gemeentefonds/ Provinciefonds	Sanering weg- beheer in gang gezet inrichting Gemeentefonds/ Provinciefonds	Sanering inrichting Gemeentefonds/Pro- vinciefonds ¹
Uitkering: Bijdragen voor het treffen 12.191 .01 van verkeersvoorzieningen in en nabij steden	52 500	2 523	Gemeentefonds	Investering, wer- ken gaan draag- kracht gemeen- te te boven. Onderzoek nodig.	Bestuurlijk besluit nodig, gekoppeld aan WUW. Deels hand- haven.

¹ Bij de operatie wordt de problematiek van de afkoopsommen meegenomen. Verder zal ook een oplossing moeten worden gevonden voor de huidige taken in het wegbeheer van de waterschappen.

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 12.192 .01	Bijdrage in dekking lasten <i>Verlengde Gooiseweg</i>	3 000	14	handhaven	aflopend in 1985	handhaven tot 1985
Uitkering: 12.193 .01	Bijdragen voor het treffen van verkeersvoorzieningen ingevolge de Nota Noorden des Lands	8 800	239	brede doeluit- kering aan provincies	wijziging huidige opzet wense- lijk	wijziging huidige op- zet is wenselijk Bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 12.194 .01	Bijdragen aan lagere publiek- rechtelijke lichamen	53 000	2 455	Gemeentefonds/ Provinciefonds	1. prioriteit Tweede Kamer 2. tijdelijk ont- trokken aan Rijkswegenfonds	Bestuurlijk besluit nodig in kader WUW
Uitkering: 12.215 .01	Bijdrage ter dekking van het exploitatietekort	7 900		handhaven tot prov. indeling	akkoord	handhaven tot prov. indeling
Ministerie: Economische Zaken						
Uitkering: 13. 19 .51	Subsidie aan instituten voor nijverheid en techniek	349	20,5	uitkering niet relevant	geen	Handhaven.
Uitkering: 13. 27 .01	Bijdragen provinciaal project bedrijfsvoorlichting	115	3,4	Provinciefonds	tijdelijke sti- muleringsbij- drage	Alternatieve, òf ver- plichting voor provin- cies: EZ geld in PF, òf geld tijdelijk: provin- cies vrij te beëindigen.
Uitkering: 13. 42 .51	Subsidie ten behoeve van apparaatskosten aan regio- nale ontwikkelingsmaat- schappijen	12 149	22,2	Provinciefonds	Van belang dat Rijk vol- gens eigen prio- riteiten kan toedelen	Bestuurlijk besluit nodig
Uitkering: 13. 42 .52	Subsidie ten behoeve van apparaatskosten aan E.T.I.'s	1 604	1,0	Provinciefonds	Het Rijk kan via de geld- stroom invloed uitoefenen en informatie in- winnen	Invloed en informatie kan bereikt worden d.m.v. bestuurlijke af- spraak. Uitkering via Provinciefonds wel- licht mogelijk.
Uitkering: 13. 43 .01	Bijdrage in de apparaatskos- ten van decentralisatie van de uitvoering van de S.I.R.	1 020	onbekend	Provinciefonds Apparaats- kosten	Geen princi- pieel bezwaar, wel verdeel- technische problemen	Provinciefonds na op- lossen verdeelproble- men
Uitkering: 13. 45 .01	Bijdragen in het kader van programma's ter bevordering van de werkgelegenheid	memorie	verwerkt in 47.01	Samenvoegen met andere arbeidsvoor- zieningsmaat- regelen	Opgenomen in 13.48.01	Zie 13.48.01
Uitkering: 13. 46 .01	Bijdrage in de kosten van aanleg van nieuwe industrie- terreinen	6 376	vervallen	Provinciefonds	Opgenomen in 13.48.01	Zie 13.48.01
Uitkering: 13. 47 .01	Bijdrage in de kosten van verbetering van de infra- structuur	37 194	51,2	Provinciefonds	Opgenomen in 13.48.01	Zie 13.48.01
Uitkering: 13. 48 .01	Bijdrage ten behoeve van provinciaal deel van het voorwaardenscheppend beleid	4 500	16,0	brede doeluit- uitkering/Pro- vinciefonds	Experiment voor 3 jaar, daarna onder- zoek of Provin- ciefonds moge- lijk is	Experiment voor 3 jaar, daarna onder- zoek of Provincie- fonds mogelijk is

		Bedrag uitkering 1981 (in duizenden guldens)	Indirecte kosten 1981 (in duizenden guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Ministerie: Economische Zaken						
Uitkering: 13. 49 .01	Bijdrage in het kader van additionaliteitsprojecten uit het E.F.R.O.	5 518	25,0	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 13. 49 .02	Bijdrage in het kader van declaratie-additionaliteitsprogramma's infrastructuur uit het E.F.R.O.	21 755	25,0	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 13. 56 .01	Bijdrage in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands	40 000	57,6	Opnemen in brede doeluitkering aan provincies.	Koppeling van ISP/PNL met prioriteitenstelling vakdep. is binnen de huidige opzet van belang.	Wijziging van de huidige opzet is wenselijk. Daarvoor het bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 13. 56 .51	Subsidie in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands (toeristische infrastructuur en monumentenzorg)	10 000		Opnemen in brede doeluitkering aan provincies.	Koppeling van ISP/PNL met prioriteitenstelling vakdep. is binnen de huidige opzet van belang.	Wijziging van de huidige opzet is wenselijk. Daarvoor het bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 13. 57 .01	Bijdrage aan activiteiten op het gebied van economie en arbeidsmarkt	11 933	onbekende uitkering	Opnemen in brede doeluitkering aan provincies	valt onder 13.57.02	valt onder 13.57.02
Uitkering: 13. 57 .02	Bijdragen in het kader van de Perspectievennota Zuid-Limburg	22 067	49,9	Opnemen in brede doeluitkering aan provincies.	Koppeling van ISP/PNL met prioriteitenstelling vakdep. is binnen de huidige opzet van belang.	Wijziging van de huidige opzet is wenselijk. Daarvoor het bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 13. 61 .51	Subsidie exploitatietekort regionale dienstverleningscentra kleinbedrijf	4 500	76,7	Provinciefonds	Het betreft grotendeels een uitkering aan derden.	Bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 13. 66 .01	Bijdrage in het kader van steun bedrijven stadsvernieuwing	17 000	39,9	Stadsvernieuwingsfonds.	geen principiële bezwaren. Verder onderzoek gewenst	In principe Stadsvernieuwingsfonds
Uitkering: 13.70.01	Bijdrage ter verbetering van toeristische infrastructuur	2 277	geen gegevens verstrekt	Gemeentefonds	geen specifieke uitkering	geen specifieke uitkering
Uitkering: 13. 74 .01	Bijdrage ten behoeve van modernisering winkelconcentraties	10 880	7,7	Stadsvernieuwingsfonds	Beschikbaar budget zou versnipperd worden	wellicht SV-fonds
Uitkering: 13. 75 .01	Bijdrage in de huisvesting van ambachtelijke bedrijven	1 000 (bedr. 1982)	geen gegevens verstrekt	Stadsvernieuwingsfonds	geen specifieke uitkering	geen specifieke uitkering
Uitkering: 13. 85 .01	Bijdrage ten behoeve van demonstratieprojecten energiebesparing	—	195,9	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 13. 85 .02	Bijdrage ten behoeve van stads- en wijkverwarmingsprojecten	60 600	7 171,3	handhaven	akkoord	handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 13. 85 .03	Bijdrage ten behoeve van energiebesparing in de non- profitsector	—	1 336,3	Provinciefonds en Gemeente- fonds	LPL's = partic. instellingen. Tijdelijke rege- ling. Ongelijke spreiding	Bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 13. 85 .51	Subsidie ten behoeve van energiebesparing in de non-profitsector	—	1 618,9	niet relevant	geen	handhaven
Ministerie: Landbouw en Visserij						
Uitkering: 14. 51 .01	Bijdragen ten behoeve van lagere agrarische scholen	3 400	164	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 14. 78 .51	Subsidie aan akker- en tuin- bouwproefbedrijven	5 200	614	uitkering niet relevant	akkoord	handhaven
Uitkering: 14. 88 .51	Subsidie aan rundvee- en varkensproefbedrijven	1 050	290	uitkering niet relevant	akkoord	handhaven
Uitkering: 14. 92 .01	Bijdragen voor de verbetering van de marktstructuur	onbekend	205	uitkering niet relevant	akkoord	handhaven
Uitkering: 14. 96 .01	Bijdragen in verband met de uitvoering van de vleeskeuring	61 948	2 174	handhaven	Gemeentelijke taak wordt Rijkstaak: uit- kering vervalt	Uitkering vervalt reeds
Uitkering: 14.150 .01	Bijdragen in de investeringen van gemeenten waarmee de inrichting van het landelijk gebied wordt verbeterd	11 000	1 023	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.157 .01	Bijdragen ten behoeve van aankleding, herstel en verbete- ring van het landschap	8 337	223	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.157 .02	Bijdragen herbeplantingen	1 933	52	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.157 .03	Bijdragen bebossingen	370	10	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.157 .04	Bosbijdragen	11 542	309	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.157 .05	Bijdragen ter bewaring van bossen en houtopstanden	100	3	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.157 .06	Natuurbijdragen	onbekend	65	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.157 .07	Bijdrage ten behoeve van landschapsonderhoud en bos- aanleg in het kader van het I.S.P.	3 000	80	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Uitkering: 14.176 .01	Bijdragen tot verbetering van de sportvisserij	onbekend	716	Provinciefonds	geen specifieke uitkering	Bestuurlijk besluit nodig ¹
Ministerie: Sociale Zaken						
Uitkering: 15. 80 .01	Bijdrage aan gemeenten als gevolg van de uitkeringen aan echte minima (de uitkeringen)	memorie	255	eenmalige uitkering	geen	eenmalige uitkering
Uitkering: 15. 80 .02	Bijdrage aan gemeenten als gevolg van de uitkeringen aan echte minima (uitvoerings- kosten)	memorie		eenmalige uitkering	geen	eenmalige uitkering

¹ Bij nader inzien geen overeenstemming

		Bedrag uit- kering 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 15.81.01	Bijdrage aan gemeenten inge- volgde de W.W.V. van netto uitkeringen, loonbelasting en sociale premies	onbekend	5 052	brede doel- uitkering/Pro- vinciefonds mogelijkheid onderzoeken	huidige systeem handhaven	Samenhang met WW en RWW/onderzoek vereenvoudiging sy- steem. Bestuurlijk besluit nodig
Uitkering: 15.81.02	Bijdrage in de kosten van sociaal-cultureel werk op basis van artikel 36 W.W.V.	onbekend		Gemeentefonds	voorlopig hand- haven, wets- wijziging op handen	voorlopig handhaven
Uitkering: 15.81.03	Bijdrage in de kosten van onderzoek en heronderzoek	onbekend		Gemeentefonds apparaatskos- ten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 15.81.04	Bijdrage ten behoeve van vacatiegelden en reis- en verblijfskosten van commissie- leden	onbekend		Gemeentefonds apparaatskos- ten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 15.81.05	Bijdrage in de kosten van medisch advies	onbekend		brede doeluit- kering PF moge- lijkheid onder- zoeken	Gemeentefonds	Gemeentefonds
Uitkering: 15.81.06	Bijdrage in de kosten van terugvordering van ten onrechte verstrekte uit- keringen	onbekend		Gemeentefonds apparaatskos- ten	huidige systeem handhaven	geen overeenstemming — Gemeentefonds — huidige systeem handhaven
Uitkering: 15.83.01	Bijdragen in het kader van de wet sociale werkvoor- ziening (W.S.W.)	2 166 404	5 570	brede doeluit- kering PF moge- lijkheid on- derzoeken	handhaven, be- vorderings- plicht	handhaven
Uitkering: 15.83.02	Bijdragen in het kader van de wet sociale werkvoor- ziening in verband met onderzoek, toezicht en leiding	161 222		zie 15.83.01	handhaven, verband met loonkosten	geen overeenstemming — Gemeentefonds — huidige systeem handhaven
Uitkering: 15.83.03	Bijdrage ten behoeve van complementaire sociale voor- zieningen beeldende kunste- naars (B.K.R.)	86 966	318	zie 15.83.01	handhaven, onderzoek gaande	Bestuurlijk besluit nodig
Uitkering: 15.83.51	Subsidie ten behoeve van bijzondere maatregelen met het oog op werkvoorziening voor gehandicapten	400		zie 15.83.01	niet relevant	handhaven
Uitkering: 15.83.52	Subsidie ter dekking van de kosten van gewestelijke activi- teiten tot coördinatie of ver- betering van complementaire arbeidsmogelijkheden	713		zie 15.83.01	niet relevant	handhaven
Uitkering: 15.83.53	Subsidies ten behoeve van bij- zondere maatregelen met het oog op werkvoorziening voor gehandicapten (blinden)	200		zie 15.83.01	niet relevant	handhaven
Uitkering: 15.86.01	Bijdragen ter bevordering van het sociaal en sociaal-cultureel werk ten behoeve van de op- varenden van de Nederlandse Rijn- en binnenvaart	60	1	Gemeentefonds	geen, zie CAF	Gemeentefonds, zie CAF
Uitkering: 15.86.51	Subsidie aan de Stichting «Voorzieningenfondsen voor Kunstenaars»	1 123	49	niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 15.86.52	Subsidies ter bevordering van het sociaal welzijn van het personeel der handels- en vissersvloot in binnen- en buitenland (vissers en schippers)	1 318	90	niet relevant	geen	handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 15.92.51	Subsidie aan bijzondere instellingen voor beroeps- keuzevoorlichting	29 105	622	niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 15.93.01	Bijdrage aan centra voor beroepsoriëntatie en beroeps- oefening	20 427	723	Provinciefonds	handhaven, ongelijke spre- ding geringe dichtheid	Bestuurlijk besluit nodig
Uitkering: 15.93.02	Bijdrage ten behoeve van experimenteel arbeidsproject voor jeugdige werklozen (aanvullend beleid 1979)	1 400	218	aflopend	geen	aflopend
Uitkering: 15.93.03	Bijdrage in het kader van de werkgelegenheidsverruimende maatregelen (aanvullend beleid 1979)	5 000	2 678	zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.93.04	Bijdrage in het kader van tijdelijke arbeidsplaatsen rege- ling (aanvullend beleid 1980)	20 000	2 452	zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.93.05	Bijdrage in het kader van werk- gelegenheidsverruimende maat- regelen (aanvullend beleid 1980)	45 000		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.93.06	Bijdrage als gevolg van de rege- ling leerling bouwplaatsen (aanvullend beleid 1980)	10 000		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.93.07	Bijdrage in het kader van tijdelijke arbeidsplaatsen regeling (aanvullend beleid 1981)	5 000		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.93.08	Bijdrage in het kader van werk- gelegenheidsverruimende maat- regelen (aanvullend beleid 1981)	15 000		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.93.09	Bijdrage als gevolg van de regeling leerling bouwplaatsen (aanvullend beleid 1981)	0	137	zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.93.51	Subsidie ten behoeve van experimenteel arbeidsproject voor jeugdige werklozen (aanvullend beleid 1979)	5 000		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.95.01	Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken (arbeids- maatregelen in het kader van het zogenaamde 3,5 mld. programma)	memorie	469	zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.95.02	Bijdrage ten behoeve van aannemingswerk, waaronder bouwkundige voorzieningen gehandicapten (extra werk- gelegenheidsprogramma 1975)	memorie		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.95.03	Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken, waar- onder bouwkundige voor- zieningen gehandicapten (extra stimuleringspro- gramma 1975)	memorie		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.95.04	Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken (extra werkgelegenheidsprogram- ma 1977-II)	memorie		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 15.95 .05	Bijdrage ten behoeve van aannemingswerken, regie- werken en E-objecten (extra werkgelegenheids- programma 1978)	memorie		zie 15.93.02	zie 15.93.02	zie 15.93.02
Uitkering: 15.106 .01	Bijdrage ten behoeve van onder de bijslagregeling vallende emigranten in de zogenaamde aanloop- kosten	50	13	handhaven	akkoord	handhaven
Ministerie: Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk						
Uitkering: 16.03 .01	Bijdrage ten behoeve van democratische planning (artikel 16)	onbekend	416	Gemeentefonds Apparaatskosten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.03 .02	Bijdrage ten behoeve van sociaal-culturele activi- teiten (artikel 156)	onbekend	9 710	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.14 .01	Bijdrage in het kader van besluit proefgemeenten	memorie	329	handhaven	experiment	handhaven
Uitkering: 16.16 .01	Bijdrage ten behoeve van democratische planning	20 051	416	Gemeente- fonds/Provin- ciefonds Apparaats- kosten	akkoord	Gemeentefonds/ Provinciefonds
Uitkering: 16.17 .01	Bijdrage aan gemeenten in investeringskosten stads- vernieuwing	memorie	1 330	Gemeente- fonds/SV-fonds	onderzoek Gemeente- fonds/SV-fonds	onderzoek Gemeente- fonds/SV-fonds
Uitkering: 16.18 .01	Bijdrage in de investerings- kosten vallend onder de plafonnering van de stads- vernieuwing	7 840	302	Gemeente- fonds/SV- fonds	zie 16.17.01	zie 16.17.01
Uitkering: 16.19 .01	Bijdrage ten behoeve van welzijnsvoorzieningen in gebieden met bijzonde- re structuurveranderingen	2 500	22	Gemeente- fonds	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16.19 .51	Subsidie ten behoeve van welzijnsvoorzieningen in gebieden met bijzondere structuurveranderingen	200		Gemeente- fonds	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16.20 .01	Bijdrage ten behoeve van het experimenteel accom- modatiebeleid	1 822	409	Gemeente- fonds/Stads- vernieuwings- fonds	zie 16.17.01	zie 16.17.01
Uitkering: 16.21 .01	Bijdrage ten behoeve van bijzonder regionaal wel- zijnsbeleid (B.R.W.)	2 400	26	Gemeente- fonds/SV- fonds	(nog) niet akkoord zie Heroverwe- ging groei- kernen	zie Heroverweging groei-kernen
Uitkering: 16.21 .02	Bijdrage ten behoeve van interim saldo regeling (I.S.R.)	4 086	3	Gemeente- fonds/SV- fonds	zie 16.17.01	zie 16.17.01
Uitkering: 16.22A.01	Bijdrage in verband met extra werkgelegenheids- programma 1979	memorie		aflopende re- geling	geen	aflopende regeling

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 16. 24 .01	Bijdragen ten behoeve van investerings in het kader van het bijzonder regio- naal welzijnsbeleid 1977 t/m 1980	17 500	778	Gemeente- fonds/SV- fonds	(nog) niet ak- koord zie Her- overweging groeikernen	zie Heroverweging groeikernen
Uitkering: 16. 25 .01	Bijdrage in het kader van het bijzonder regionaal wel- zijnsbeleid 1981 t/m 1984	memorie	18	Gemeente- fonds/SV- fonds	(nog) niet ak- koord zie Her- overweging groeikernen	zie Heroverweging groeikernen
Uitkering: 16. 26 .01	Bijzondere bijdrage op cul- tureel en maatschappelijk ter- rein in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands en de Perspectievennota Zuid- Limburg	909	12	brede doeluit- kering aan provincies	akkoord	Wijziging huidige opzet wenselijk. Bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 16. 26 .51	Bijzondere subsidie op cultureel en maatschappelijk terrein in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands en de Perspectievennota Zuid- Limburg	2 723	11	zie 16.26.01	akkoord	zie 16.26.01
Uitkering: 16. 27 .01	Bijdragen ten behoeve van projecten in het kader van Perspectievennota Zuid- Limburg	2 500	92	zie 16.26.01	akkoord	zie 16.26.01
Uitkering: 16. 28 .01	Bijdrage ten behoeve van projecten in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands	12 128	92	zie 16.26.01	akkoord	zie 16.26.01
Uitkering: 16. 49 .01	Bijdrage ten behoeve van het Gewestelijk Orkest Zuid-Holland	700	0	Gemeente- fonds/Provin- ciefonds	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 49 .51	Subsidies aan symfonie- orkesten	9 570	210	Gemeente- fonds/Pro- vinciefonds	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 49 .52	Subsidies ten behoeve van andere instellingen en manifestaties op gebied van muziek en dans	500	353	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 49 .53	Subsidies en andere uit- gaven voor muziekdra- matische kunst	25 100	35	financiering naar Rijk GF en PF korten	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 49 .54	Subsidies en ander uit- gaven voor dans (grote instellingen)	12 500	16	deel naar Ge- meentefonds deel handha- ven	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 49 .55	Subsidies en andere uitgaven voor dans (kleine instellin- gen)	memorie	16	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 50 .51	Subsidies toneelgezelschap- pen	29 610	311	GF/PF of finan- ciering naar Rijk, korten PF/GF	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 50 .52	Subsidies kinder- en poppentheater	693	8	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 16. 50 .53	Subsidies en andere uit- gaven voor incidentele producties	1 161	12	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 50 .54	Subsidies en andere uitgaven voor mime-theater	4 019	43	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 50 .55	Subsidies en andere uit- keringen voor instellingen en manifestaties	3 415	36	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 51 .51	Subsidies en andere uitgaven voor instellingen en mani- festaties op het gebied van de letteren	1 989	205	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 52 .01	Bijdrage ten behoeve van de kunstuitleen	4 100	13	Gemeente- fonds	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 52 .51	Subsidies ten behoeve van manifestaties	400		handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 53 .51	Subsidie aan de Stichting Nederlands Filmmuseum	1 391	2	Gemeente- fonds	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 53 .52	Subsidie aan de Rotterdamse Kunststichting ten behoeve van Filmcircuit en het Filmfestival	148	26	Gemeente- fonds	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 56 .51	Subsidies aan instellingen op het gebied van de beeldende kunsten en bouwkunst	711	23	handhaven	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 59 .01	Bijdrage aan gemeenten in de investeringskosten van culturele centra met streekkarakter	2 566	188	Gemeente- fonds/Stad- vernieuwings- fonds	zie 16.17.01	zie 16.17.01
Uitkering: 16. 60 .51	Subsidie voor het Holland Festival	1 100	5	handhaven	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 61 .01	Bijdrage ten behoeve van het Zeeuws Orkest	58	6	Gemeente- fonds/Pro- vinciefonds	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 61 .02	Bijdrage ten behoeve van de Stichting Cultuurspreiding Zeeland	350	3	Provincie- fonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: 16. 64 .51	Subsidies ten behoeve van experimenten kunstver- nieuwende projecten	438	20	nieuw in 1981	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 76 .01	Bijdrage ten behoeve van regionale museumprojecten ten behoeve van niet-ad- ministratief personeel	225	10	Provinciefonds	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 76 .02	Bijdrage in de exploitatie- kosten van cultuurhistorische en natuurhistorische musea	900	107	Provinciefonds	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 76 .03	Bijdrage ten behoeve van restauratie van kunstwerken (in musea)	onbekend	136	samenvoegen 16.76.03, 16.76.52, 16.77.01 en 16.77.51	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 76 .51	Subsidie in de exploitatie- kosten van cultuurhistorische en natuurhistorische musea	5 050	223	Provinciefonds	in onderzoek zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 76 .52	Subsidie ten behoeve van restauratie van kunstwerken (in musea)	onbekend	25	zie 16.76.03	in onderzoek zie CAF	zie CAF

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 16. 77 .01	Bijdrage ten behoeve van restauratie kunstwerken (niet in musea)	onbekend		zie 16.76.03	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 77 .51	Subsidie ten behoeve van restauratie kunstwerken (niet in musea)	onbekend		zie 16.76.03	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .01	Bijdrage ten behoeve van restauratie van orgels	15	1	Bijdrageregeling monumenten op termijn Ge- meentefonds	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .02	Bijdrage ten behoeve van restauratie van molens	931	58	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .03	Bijdrage in de kosten van molens	270	21	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .04	Bijdrage in de bestemmings- plankosten	96	8	Gemeente- fonds Appa- raatskosten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16. 83 .05	Bijdrage in de kosten van restauratie van woonhuis- monumenten	2 085	147	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .06	Bijdrage in de kosten van restauratie van beschermde (grote) monumenten	11 882	272	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .07	Subsidie ten behoeve van restauratie van woonhuis- monumenten in het kader van stadsvernieuwings- plannen	6 370	439	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .51	Subsidie ten behoeve van restauratie orgels	943	59	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .52	Subsidie ten behoeve van restauratie molens	849	53	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .53	Subsidie ten behoeve van restauratie woonhuis- monumenten	13 916	991	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .54	Subsidie ten behoeve van restauratie beschermde (grote) monumenten	41 830	2 619	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 83 .55	Subsidie ten behoeve van woonhuismonumenten in het kader van stadsver- nieuwingsplannen	26 507	2 200	zie 16.83.01	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16. 84 .51	Subsidie aan de Stichting Monumentenwacht Nederland	550	0	niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 16. 86 .51	Subsidies aan verenigingen en stichtingen, werkzaam op het gebied van de monumenten- zorg	356	14	niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: 16. 90 .01	Bijdrage in de kosten van onderhoud van de Domtoren te Utrecht	67	1	zie 16.83.01	akkoord	opnemen in monu- mentenregeling
Uitkering: 16. 95 .01	Bijdrage in bovennormale kos- ten van de gemeentelijke archieftaak	113	19	Gemeente- fonds Appa- raats- kosten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16. 96 .51	Subsidie aan het Centraal Bureau voor Genealogie	1 700	0	niet relevant	geen	handhaven

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 16.102 .01	Bijdrage in de kosten van activiteiten voor sportieve recreatie	800	419	Gemeente- fonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.103 .01	Bijdrage ten behoeve van over- dekte sportaccommodaties	1 250	111	Gemeente- fonds	akkoord zie CAF	mogelijk Gemeente- fonds zie CAF
Uitkering: 16.103 .51	Subsidies overdekte sport- accommodaties	1 250	111	Gemeente- fonds	akkoord zie CAF	mogelijk Gemeente- fonds zie CAF
Uitkering: 16.104 .51	Subsidies en andere uitgaven voor arbeidsaangelegenheden in de sport	2 750	473	Gemeente- fonds	tijdelijke rege- ling zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16.110 .01	Bijdragen ten behoeve van voorlichting, educatie en bijzondere activiteiten voor natuurbewoud en openlucht- recreatie	900	194	Provinciefonds	niet akkoord	geen overeenstem- ming — handhaven — Provinciefonds
Uitkering: 16.119 .01	Bijdrage ten behoeve van grondaankopen openlucht- recreatie	6 200	550	Provinciefonds	niet akkoord zie CAF	geen overeenstemming — handhaven — Provinciefonds zie CAF
Uitkering: 16.119 .51	Subsidie ten behoeve van grondaankopen natuurbewoud	18 700	4 053	Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.120 .01	Bijdrage ten behoeve van voor- zieningen openluchtrecreatie	45 300	1 896	Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.121 .01	Bijdrage in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands ten behoeve van toeristische infrastructuur, oeverbeschoeiingen en natuurterreinen	185	38	opnemen in brede doelluit- kering aan pro- vincies	wijziging wen- selijk	Wijziging opzet wense- lijk. Bestuurlijk besluit nodig.
Uitkering: 16.122 .01	Bijdrage ten behoeve van de instandhouding en het beheer van natuurgebieden en waar- devolle cultuurlandschappen	2 410	520	Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.122 .51	Subsidie ten behoeve van beheer en onderhoud van natuurgebieden	2 681	579	Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.122 .52	Subsidies ten behoeve van het opstellen van beheers- plannen van natuurgebieden	146	32	Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.123 .01	Bijdrage ten behoeve van beheer en onderhoud van gebieden voor openlucht- recreatie	2 600	294	Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.124 .01	Bijdrage ten behoeve van nationale landschappen	4 200	888	Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.125 .01	Bijdrage ten behoeve van nationale parken	onbekend		Provinciefonds	zie 16.119.01	zie 16.119.01
Uitkering: 16.144 .01	Bijdragen ten behoeve van vrijwilligerscentrales	515	157	Gemeentefonds	bestuurlijk besluit i.v.m. kaderwet, zie CAF	bestuurlijk besluit i.v.m. kaderwet, zie CAF
Uitkering: 16.144 .51	Subsidie aan vrijwilligers- centrales	1 500	457	Gemeente- fonds	bestuurlijk besluit i.v.m. kaderwet, zie CAF	bestuurlijk besluit i.v.m. kaderwet, zie CAF
Uitkering: 16.147 .01	Bijdrage ten behoeve van emancipatieactiviteiten	6 470	639	Gemeente- fonds	akkoord	Gemeentefonds

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 16.156 .01	Bijdrage ten behoeve van sociaal-culturele activiteiten	255 100		Gemeente- fonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.157 .01	Bijdrage ten behoeve van uitgaven voor projecten sociaal-culturele activiteiten niet-actieven	5 300	114	Gemeente- fonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.158 .01	Bijdrage aan gemeenten ten behoeve van alfabetiserings-projecten	8 500	85	Gemeente- fonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.166 .01	Bijdrage in de kosten voor openbare bibliotheken en de regionale steunfunctie	296 496	9 288	Gemeente- fonds	akkoord, ook PF	Gemeentefonds en Provinciefonds
Uitkering: 16.168 .01	Bijdrage aan gemeenten ten behoeve van projecten onderwijsstimuleringsbeleid	7 411	43	Gemeente- fonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.169 .01	Bijdrage aan de provincie Friesland voor de bevordering van de Friese taal en cultuur	733	8	Provinciefonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: 16.172 .01	Bijdrage ten behoeve van buitenlandse Zigeuners (Romanovs en overigen)	733	19	Gemeentefonds	niet akkoord	geen overeenstem- ming — handhaven — Gemeentefonds
Uitkering: 16.172.02	Bijdrage op basis van het besluit werk en kosten woon- wagencentra	20 517	128	Gemeentefonds	zie 16.172.01	zie 16.172.01
Uitkering: 16.173 .01	Bijdrage ten behoeve van migranten uit Suriname en de Nederlandse Antillen aan de vier grote steden	10 000	625	Gemeentefonds	zie 16.172.01	zie 16.172.01
Uitkering: 16.173 .51	Subsidie aan tolkencentrum Twente	103	7	Gemeentefonds	experiment	samenvoegen met 17.56.51
Uitkering: 16.174 .01	Bijdrage in de kosten van opvang en introductie van vluchtelingen	4 125 (1982)	257	nieuw in 1982	slechte spreiding bestuurlijk be- sluit bij kader- wet	bestuurlijk besluit bij kaderwet
Uitkering: 16.175 .01	Bijdrage ten behoeve van het gecoördineerd beleid voor migranten	memorie		Gemeentefonds	zie 16.172.01	zie 16.172.01
Uitkering: 16.176 .01	Bijdrage ten behoeve van educatieve activiteiten voor culturele minderheden	2 000	125	Gemeentefonds	zie 16.172.01	zie 16.172.01
Uitkering: 16.176 .02	Bijdrage ten behoeve van internationale kinderdag- verblijven	2 000	125	Gemeentefonds	zie 16.172.01	zie 16.172.01
Uitkering: 16.179 .51	Subsidie aan stichtingen maatschappelijk werk, opbouw- werk en jeugdwerk voor Molukkers	8 217	513	handhaven .	akkoord zie CAF	zie CAF
Uitkering: 16.181 .01	Bijdrage ten behoeve van sociale raadslieden	3 890	81	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.181 .51	Subsidies aan algemeen maatschappelijk werk	67 198	1 394	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.181 .52	Subsidie aan organen van samenwerking	4 582	95	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.181 .53	Subsidie aan telefonische hulpdiensten	2 437	50	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds

	Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: Subsidie aan maatschappe- 16.181 .54 lijke advies- en informatie- bureaus	2 231	46	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: Subsidie aan wijkgezondheids- 16.181 .55 centra	437	9	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: Bijdrage ingevolge decentrali- 16.182 .01 satie maatschappelijke dienst- verlening (fase I)	108 600	1 577	op termijn Gemeente- fonds/Provin- ciefonds	akkoord bestuurlijk be- sluit kader- wet	op termijn Gemeente- fonds/Provinciefonds, bestuurlijk besluit kaderwet
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 16.185 .01 experimenten en jongeren- adviescentra	8 478	176	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: Subsidie ten behoeve van 16.185 .51 stichtingen op het gebied van levens- en gezinsvragen	33 177	688	Gemeentefonds	gaat naar AWBZ	afhankelijk van be- stuurlijk besluit naar AWBZ/Provin- ciefonds
Uitkering: Bijdrage voor hulpverlening 16.185A. aan drugsverslaafden 01	33 050	685	Gemeentefonds	akkoord RBR/ MD	RBR/MD op termijn Gemeentefonds
Uitkering: Subsidies ten behoeve van 16.187 .51 kindercentra	339	7	niet relevant	geen	handhaven
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 16.188 .01 kinderdagverblijven (inclusief Boddaert-centra)	29 089	604	Gemeentefonds	akkoord RBR/MD	RBR/MD op termijn Gemeentefonds
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 16.193 .01 stedelijke consultants in het kader van maatschappelijke dienstverlening voor bejaarden	139	3	Gemeentefonds	akkoord zie CAF	Gemeentefonds zie CAF
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 16.193 .02 ontwikkelingsprojecten en dienstencentra voor bejaarden	59 996	409	Gemeentefonds	akkoord zie CAF	Gemeentefonds zie CAF
Uitkering: Subsidie aan opbouworganen 16.193 .51 op het gebied van het bejaarden- werk	824	17	Gemeentefonds	akkoord zie CAF	Gemeentefonds zie CAF
Uitkering: Subsidie ten behoeve van 16.193 .52 adviseurs in het maatschappe- lijk werk op groot-stedelijk en provinciaal niveau	257	5	Provinciefonds	akkoord	Provinciefonds
Uitkering: Subsidie ten behoeve van 16.196 .51 adviseurs in het maatschappelijk werk ten behoeve van lichame- lijk gehandicapten op regio- naal en provinciaal niveau	3 117	65	Provinciefonds	akkoord RBR/- MD	RBR/MD op termijn Provinciefonds
Uitkering: Subsidies ten behoeve van 16.196 .52 lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten (blinden)	935	20	Gemeentefonds	akkoord RBR/ MD	RBR/MD op termijn Gemeentefonds
Uitkering: Subsidies ten behoeve van 16.196 .53 lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten (doven)	935	20	Gemeentefonds	akkoord RBR/ MD	RBR/MD op termijn Gemeentefonds
Uitkering: Subsidies ten behoeve van 16.196 .54 projecten gespecialiseerd jeugd- en volwassenenwerk	938	20	Gemeentefonds	akkoord RBR/- MD	RBR/MD op termijn Gemeentefonds
Uitkering: Subsidie ten behoeve van 16.197 .51 ontwikkelingsprojecten	121	3	Gemeentefonds	akkoord RBR/ MD	RBR/MD op termijn Gemeentefonds
Uitkering: Subsidie ten behoeve van 16.192 .52 niet-gehuwde moederzorg	9 912	205	Gemeentefonds	akkoord RBR/ MD	RBR/MD op termijn Gemeentefonds

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 16.201 .01	Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van bijstand aan thuiswonenden	1 806 300	7 057	samenvoegen 16.201.01 16.203.01 en 16.206.01	akkoord	samenvoegen 16.201.01, 16.203.01 en 16.206.01
Uitkering: 16.202 .01	Bijdragen aan de gemeenten in de kosten van bijstand aan bejaarden in bejaarden- oorden	1 780 200	6 978	Gemeentefonds	geen	Gemeentefonds
Uitkering: 16.203 .01	Bijdrage aan gemeenten in de kosten van bijstand aan in inrichtingen verblijvende personen (thuislozen en per- sonen zonder gemeente van thuisbehoren)	39 700	155	zie 16.201.01	zie 16.201.01	zie 16.201.01
Uitkering: 16.203 .02	Bijdrage aan de gemeenten in de uitvoeringskosten van de rijksgroepsregeling thuislozen	800	3	Gemeentefonds apparaatskosten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.203 .03	Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van bijstand aan in inrichtingen ver- blijvende personen (overigen)	487 600	1 904	naar sociale verzekeringen	akkoord	naar sociale verzeke- ringen
Uitkering: 16.204 .01	Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van bijstand aan oorlogsslachtoffers, gerepatrieerden en Molukkers	27 100	106	handhaven	akkoord	handhaven
Uitkering: 16.204 .02	Bijdrage aan de gemeenten in de uitvoeringskosten van de Rijksgroepsregelingen Oorlogs- slachtoffers (1940—1945), gerepatrieerden en Molukkers	1 300	5	Gemeentefonds apparaatskosten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.205 .01	Bijdrage aan gemeenten in de kosten van bijstand aan zelfstandigen en oudere zelfstandigen	20 361	79	brede doeluit- kering/Ge- meentefonds	geen	Bestuurlijk besluit nodig
Uitkering: 16.205 .02	Bijdrage aan gemeenten in de uitvoeringskosten van artikel 33 lid 3 van de Rijksgroepsregeling Zelf- standigen	885	3	Gemeentefonds Apparaats- kosten	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 16.205 .03	Bijdrage aan gemeenten in de kosten van bijstand aan ondernemers in de binnen- vaart	memorie		brede doeluit- kering/Ge- meentefonds	geen	Bestuurlijk besluit nodig
Uitkering: 16.205 .04	Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van bijstand aan werkloze werknemers	1 407 827	5 500	brede doeluit- kering/Ge- meentefonds	geen	Bestuurlijk besluit nodig
Uitkering: 16.206 .01	Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van bijstand aan woonwagengewoners	105 200	411	zie 16.201.01	zie 16.201.01	zie 16.201.01
Uitkering: 16.206 .02	Bijdrage aan de gemeenten in de uitvoeringskosten bij- standsverlening woonwagen- bewoners	4 000	15	Gemeentefonds Apparaats- kosten	akkoord	Gemeentefonds
Ministerie: Volksgezondheid en Milieu- hygiëne						
Uitkering: 17.37 .01	Bijdrage voor bouw en verbouw van wijkgebouwen en gezond- heidscentra en overige uitgaven in het kader van het bijzonder regionaal welzijnsbeleid	220	13	Gemeente- fonds/Stads- vernieuwings- fonds	(nog) niet akkoord zie Heroverwe- ging groei- kernen	zie Heroverweging groeikernen

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 17. 38 .01	Bijdrage in het kader van besluit proefgemeenten	memorie	18	handhaven experiment	akkoord	handhaven
Uitkering: 17. 39 .01	Bijdrage in de exploitatie- kosten van de ontsmettings- diensten van de gemeenten Amsterdam en Rotterdam	509	9	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 17. 39 .02	Bijdrage ten behoeve van loondervingsvergoedingen in verband met bestrijding infectieziekten	43	6	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 17. 40 .01	Bijdrage aan de gemeente Amsterdam in de kosten van sanitair toezicht op Schiphol	641	2	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 17. 40 .02	Bijdrage aan de gemeente Rotterdam voor de ratten- bestrijding	27	2	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 17. 40 .03	Bijdrage in de kosten van medisch onderzoek (bij- stand burgemeester)	5	2	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 17. 40 .04	Bijdrage in de kosten van medisch onderzoek	32	2	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 17. 46 .01	Bijdragen provinciaal over- leg revalidatie	2 993	71	Provinciefonds	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 17. 49 .01	Bijdrage voor consultatie- bureaudienst voor T.B.C.- bestrijding in Rotterdam	2 000	35	Gemeentefonds	afhankelijk van besluit basis- gezondheids- diensten	Bestuurlijk besluit basisgezondheids- diensten nodig
Uitkering: 17. 49 .51	Subsidies aan plaatselijke verenigingen/stichtingen voor T.B.C.-bestrijding	224	5	Gemeentefonds	zie 17.49.01	zie 17.49.01
Uitkering: 17. 51 .51	Subsidie per verpleegdag parti- culiere buitenscholen	913	33	Gemeentefonds	akkoord	Gemeentefonds
Uitkering: 17. 52 .01	Bijdrage aan de gemeente Amsterdam ten behoeve van kosteloze behandeling van geslachtsziekten onder zee- lieden	38	3	Gemeentefonds	zie 17.49.01	zie 17.49.01
Uitkering: 17. 52 .02	Bijdrage ten behoeve van poli- klinieken voor geslachtsziekten- bestrijding (in de vier grote steden)	2 617	57	Gemeentefonds	zie 17.49.01	zie 17.49.01
Uitkering: 17. 52 .03	Bijdrage ten behoeve van niet- curatieve geslachtsziekten- bestrijding gemeenten	1 000	49	Gemeentefonds	zie 17.49.01	zie 17.49.01
Uitkering: 17. 52 .04	Bijdrage aan de gemeente Rotterdam ten behoeve van de kosteloze behandeling van geslachtsziekten onder zee- lieden	352	6	Gemeentefonds	zie 17.49.01	zie 17.49.01
Uitkering: 17. 54 .01	Bijdrage in de oproep en uittrijkskosten bij onderzoek cervix-carcinoom (baar- moederhalskanker)	1 060	26	Gemeentefonds	experiment	voorlopig handhaven
Uitkering: 17. 55 .51	Subsidie ten behoeve van samenwerkingsverbanden in de eerste-lijnsgezondheidszorg	5 560	90	Gemeentefonds	tijdelijk, nieuwe regeling via AWBZ	Voorlopig handhaven zie CAF

		Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: 17.56.51	Subsidies ten behoeve van tolkencentra	1 277	65	Gemeentefonds	experiment	samenvoegen met 16.173.51
Uitkering: 17.57.01	Bijdrage regionalisatie- projecten voor gezondheids- zorgvoorzieningen	1 050	43	handhaven	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 17.57.02	Bijdrage in het kader van het programma gezondheids- zorg 1979 van I.S.P.	1 151	26	opnemen in brede doeluit- kering pro- vincies	Provinciefonds	Provinciefonds
Uitkering: 17.57.51	Subsidie regionalisatie- projecten voor gezondheids- zorgvoorzieningen	930	69	handhaven	zie CAF	zie CAF
Uitkering: 17.59.01	Bijdrage in de kosten van geneeskundig schooltoezicht	25 943	341	Gemeentefonds	Gemeentefonds in kader basis- gezondheids- diensten	Gemeentefonds in kader basisgezond- heidsdiensten
Uitkering: 17.59.51	Subsidie in de kosten van geneeskundig schooltoezicht	1 350	23	Gemeentefonds	Gemeentefonds in kader basis- gezondheids- diensten	Gemeentefonds in kader basisgezond- heidsdiensten
Uitkering: 17.60.01	Bijdrage ten behoeve van provinciale beraadsgroepen	400	4	nieuw in 1981	wellicht Pro- vinciefonds	Streven naar Provin- ciefonds (samen- voegen met CRM, Justitie en O. en W.)
Uitkering: 17.61.01	Bijdrage voor drugvrije thera- peutische gemeenschap Eindhoven	1 000	34	Gemeentefonds	loopt af in 1982 gaat naar AWBZ	loopt af in 1982
Uitkering: 17.61.02	Bijdrage ten behoeve van methadonteam	2 255	124	Gemeentefonds	LPL's = derden; gaat wellicht over naar AWBZ	voorlopig handhaven
Uitkering: 17.62.01	Bijdrage aan de gemeente Utrecht ten behoeve van een consulent	119	14	nieuw in 1981	LPL's = derden	voorlopig handhaven
Uitkering: 17.64.01	Bijdrage in de jaarlijkse kosten van de keuringsdiensten van waren	33 836	117	handhaven	Bestuurlijk be- sluit óf rijks- taak óf samen- voegen 17.64. 01, 17.65.01 en 17.67.01	Best. besluit nodig, rijkstaak of samen- voegen 17.64.01, 17.65.01 en 17.67.01
Uitkering: 17.65.01	Bijdrage aan gemeenten in verband met de uitvoering van de vleeskeuring	61 800	508	handhaven	zie 17.64.01	zie 17.64.01
Uitkering: 17.67.01	Bijdragen ten behoeve van schadeloosstellingen en andere bijdragen voortvloeiende uit artikel 21 van de Destructiewet	2 018	31	handhaven	zie 17.64.01	zie 17.64.01
Uitkering: 17.100.01	Bijdrage in kostbare riolerings- werken	17 000	992	SV-fonds	splitsing SV en niet-SV onge- wenst	samenvoegen met andere sanerings- regelingen
Uitkering: 17.106.01	Bijdrage luchtverontreiniging (algemeen)	14 000	128	Provinciefonds Apparaats- kosten	op termijn Provincie- fonds	Bestuurlijk besluit nodig, op termijn Provinciefonds
Uitkering: 17.106.02	Bijdrage luchtverontreiniging (afzonderlijk)	8 500	34	Samenvoegen met andere milieurege- lingen	saneringsbij- drage investe- ring, tijdelijk	voorlopig handhaven

	Bedrag uitke- ring 1981 (in duizenden gul- dens)	Indirecte kosten 1981 (in duizen- den guldens)	Oorspronkelijk voorstel	Commentaar departementen	Conclusie werkgroep
Uitkering: Bijdrage in de kosten van 17.106 .03 schadevergoedingen uit hoofde van artikelen 63 en 65 van de wet luchtverontreiniging	20 000	565	Samenvoegen met andere milieurege- lingen	wellicht samen- voegen met andere schade- vergoedings- regelingen	wellicht samenvoegen met andere schade- vergoedingsregelingen
Uitkering: Bijdrage in financiering uitvoe- 17.107 .01 ring wet chemische afval- stoffen (afgewerkte olie)	960	18	Provinciefonds Apparaats- kosten	op termijn Provinciefonds	Bestuurlijk besluit nodig, op termijn Provinciefonds
Uitkering: Bijdrage in financiering uit- 17.107 .02 voering wet chemische afval- stoffen (verwijdering met uit- zondering van olie)	960	18	Provinciefonds Apparaats- kosten	op termijn Provinciefonds	Bestuurlijk besluit nodig op termijn Provinciefonds
Uitkering: Bijdrage in financiering uit- 17.108 .01 voering Afvalstoffenwet	2 920	50	Provinciefonds Apparaats- kosten	op termijn Provinciefonds	Bestuurlijk besluit nodig op termijn Provinciefonds
Uitkering: Bijdrage ten behoeve van 17.109 .01 uitvoering wet geluidhinder (apparaatskosten en akoes- tische onderzoeken)	13 200	545	Gemeente- fonds/Provin- ciefonds Apparaats- kosten	op termijn Gemeente- fonds/Provin- ciefonds	Bestuurlijk besluit nodig op termijn Gemeentefonds/ Provinciefonds
Uitkering: Bijdrage verkeerscirculatie- 17.109 .02 plannen	1 000	68	Gemeentefonds Apparaats- kosten	geen apparaats- kosten zie 17.106.02	zie 17.106.02
Uitkering: Bijdrage regeling Interim- 17.109 .03 beleid Geluidswering Woning- bouw tegen Verkeerslawaaï	64 800 (1982)	1 188	handhaven	sanerings- bijdrage	samenvoegen met andere sanerings- regelingen
Uitkering: Bijdragen in verband met sane- 17.112 .01 ring milieuhinderlijke bedrijven	32 160	683	SV-fonds	splitsing SV en niet-SV onge- wenst	samenvoegen met andere sanerings- regelingen
Uitkering: Bijdragen aan de gemeenten 17.112 .02 in het kader van de hinderwet	9 100	226	zie 17.106.03	zie 17.106.03	zie 17.106.03
Uitkering: Bijdrage aan provincies (appa- 17.113 .01 raatskosten) Rijnmond en ZIJP ten behoeve van bodem- sanering	2 080 (1982)	41	nieuw in 1982	apparaatskosten op termijn naar Provincie- fonds	Bestuurlijk besluit nodig op termijn Provinciefonds
Uitkering: Bijdrage aan provincies (sane- 17.113 .02 ring) Rijnmond en ZIJP ten behoefte van de bodem- sanering	39 000 (1982)	5 515	nieuw in 1982	sanerings- bijdrage	samenvoegen met andere sanerings- regelingen

Overzicht van een aantal «standaardconclusies» en de daarbij behorende specifieke uitkeringen

Opheffen/vervallen

07.28.01	14.96.01
07.35.01	15.80.01
07.38.02	15.80.02
07.41.01	15.93.02
07.41.51	15.93.03
07.63.01	15.93.04
07.102.01	15.93.05
07.142.01	15.93.06
08.23.51	15.93.07
11.17.01	15.93.08
11.28.01	15.93.09
12.82.01	15.93.51
12.138.01	15.95.01
12.176.01	15.95.02
12.181.01	15.95.03
12.192.01	15.95.04
12.215.01	15.95.05
	16.22A.01
	17.61.01

Apparaatskostenvergoedingen naar het Gemeentefonds

07.48.01	16.16.01
07.49.01	16.83.04
11.32.01	16.95.01
11.46.01	16.203.02
11.49.03	16.204.02
15.81.03	16.205.02
15.81.04	16.206.02
16.03.01	17.109.02 (deels)

Apparaatskostenvergoedingen naar het Provinciefonds

13.43.01
16.16.01
17.106.01
17.107.01
17.108.01
17.109.01 (deels)
17.113.01

Apparaatskostenvergoedingen Diversen

11.17.01 en 11.28.01 worden opgeheven.
 11.53.02 en 11.54.01 gaan naar Stadsvernieuwingfonds.
 10.37.02, 10.57.02, 10.77.02, 10.92.02 en 15.81.06 geen overeenstemming.

Uitkeringen die in aanmerking komen voor overheveling naar het Provinciefonds

06.70.01	12.179.01
07.22.01	12.179.03
08.36.51	12.188.02
08.57.01	12.188.03
08.217.51	13.48.01
08.222.51	16.61.02
12.105.51	16.169.01
12.155.51	16.193.52
	16.196.51
	17.57.02
	17.60.01

Uitkeringen die in aanmerking komen voor overheveling naar het Gemeentefonds

07.23.01	16.181.53
07.39.01	16.181.54
07.72.01	16.181.55
08.80.01	16.185.01
08.281.01	16.185A.01
12.49.01	16.188.01
15.81.05	16.193.01
15.86.01	16.193.02
16.03.02	16.193.51
16.17.01 ¹	16.196.52
16.18.01 ¹	16.196.53
16.20.01 ¹	16.196.54
16.21.02 ¹	16.197.51
16.102.01	16.197.52
16.103.01	16.202.01
16.103.51	17.39.01
16.147.01	17.39.02
16.156.01	17.40.01
16.157.01	17.40.02
16.158.01	17.40.03
16.168.01	17.40.04
16.181.01	17.51.51
16.181.51	17.59.01
16.181.52	17.59.51

Uitkeringen die in aanmerking komen voor overheveling deels naar het Gemeentefonds, deels naar het Provinciefonds

08.60.02	08.107.02
08.61.02	08.107.03
08.68.01	08.108.01
08.68.02	12.47.01
08.106.01	12.188.01
08.107.01	12.190.01
	16.166.01

Uitkeringen waarover eerst een bestuurlijk besluit nodig is alvorens ze naar het Gemeentefonds, resp. Provinciefonds, resp. beide overgeheveld kunnen worden

<i>Prov. fonds</i>	<i>Gem. fonds</i>	<i>beide</i>
07.20.01	07.62.01	07.38.01
07.20.02	07.62.02	08.94.01
07.34.01	07.62.04	08.94.03
07.76.02	07.63.02	08.95.01
08.94.02	07.63.03	08.95.02
08.99.01	07.63.04	08.100.51
08.99.02	07.64.01	12.194.01
08.99.03	07.76.01	16.182.01
08.99.04	07.76.03	
12.115.51	07.76.04	
12.115.52	07.76.05	
12.125.51	07.76.06	
12.169.01	07.76.07	
12.193.01	07.76.08	
13.42.51	07.76.10	
13.42.52	07.76.11	
13.56.01	08.70.01	
13.56.51	11.49.01	
13.57.02	11.59.01	
14.157.01	11.59.02	
14.157.02	12.191.01	
14.157.03	16.144.01	
14.157.04	16.144.51	
14.157.05	16.205.03	
14.157.06	16.205.04	
14.157.07		
14.176.01		
15.83.03		
16.26.01		
16.26.51		
16.27.01		
16.28.01		
16.121.01		

¹ Deze uitkeringen kunnen deels naar het Gemeentefonds en deels naar het Stads- vernieuwingsfonds.

Uitkeringen die voorshands gehandhaafd kunnen blijven

03.02.51	08.81.02	08.123.01	12.168.01
05.44.51	08.81.03	08.123.02	12.169.02
05.60.51	08.82.01	08.123.03	12.169.03
05.60.52	08.82.02	08.123.04	12.176.02
06.70.52	08.82.03	08.123.05	13.19.51
07.04.51	08.83.01	08.123.06	13.49.01
07.27.01	08.83.02	08.270.01	13.49.02
07.32.01	08.83.03	08.270.02	13.85.01
07.33.01	08.83.04	08.278.01	13.85.02
07.34A.01	08.83.05	08.278.02	13.85.51
07.49A.01	08.83.06	08.283.01	14.51.01
07.76.09	08.86.01	09.93.51	14.78.51
07.88.51	08.86.02	09.94.01	14.88.51
07.141.51	08.86.03	10.17.51	14.92.01
08.54.01	08.87.01	10.17.52	15.83.01
08.57.51	08.87.02	10.17.53	15.83.51
08.60.01	08.87.03	10.17.54	15.83.52
08.63.01	08.87.04	11.27.01	15.83.53
08.71.02	08.87.05	11.31.01	15.86.51
08.75.01	08.87.06	11.33.01	15.86.52
08.75.02	08.87.07	11.34.01	15.92.51
08.75.03	08.87.08	11.35.01	15.106.01
08.75.04	08.87.09	11.43.01	16.14.01
08.75.05	08.90.01	11.45.01	16.84.51
08.75.06	08.91.01	11.50.01	16.86.51
08.77.01	08.94.03	11.50.02	16.96.51
08.79.01	08.113.01	11.50.03	16.187.51
08.79.02	08.113.02	11.57.01	16.204.01
08.79.03	08.113.03	12.30.01	17.38.01
08.79.04	08.113.04	12.31.01	17.106.02
08.79.05	08.113.05	12.48.01	
08.79.06	08.113.06	12.68.51	
08.79.07	08.114.01	12.82.02	
08.79.08	08.114.02	12.138.02	
08.79.09	08.114.03	12.96.01	
08.79.10	08.117.01	12.105.52	
08.79.11	08.117.02	12.156.01	
08.79.12	08.117.03	12.157.01	
08.81.01		12.164.01	

Uitkeringen waarover geen overeenstemming bestaat

06.39.01	16.110.01
08.56.01	16.119.01
08.59.01	16.119.51
08.60.03	16.120.01
08.61.01	16.122.01
08.69.01	16.122.51
08.69.02	16.122.52
10.37.01	16.123.01
10.37.02	16.124.01
10.57.01	16.125.01
10.57.02	16.172.01
10.77.01	16.172.02
10.77.02	16.173.01
10.92.01	16.175.01
10.92.02	16.176.01
15.81.06	16.176.02
15.83.02	

Uitkeringen die (wellicht) (deels) in aanmerking komen voor overheveling naar het Stadsvernieuwingsfonds

11.44.01	11.56.04
11.47.01	11.56.05
11.48.01	11.56.06
11.52.01	11.56.07
11.52.02	13.66.01
11.53.01	13.74.01
11.53.02	16.17.01
11.53.03	16.18.01
11.54.01	16.20.01
11.54.02	16.21.01
11.55.01	16.21.02
11.56.01	16.24.01
11.56.02	16.25.01
11.56.03	16.59.01
	17.37.01

Uitkeringen die aan de orde komen in de Commissie Afstemming Financieringsstelsels

06.27.51	16.64.51
06.70.51	16.76.01
08.289.01	16.76.02
08.289.51	16.76.03
08.290.01	16.76.51
08.290.02	16.76.52
08.290.03	16.77.01
08.290.04	16.77.51
08.290.51	16.83.01
15.86.01	16.83.02
16.19.01	16.83.03
16.19.51	16.83.05
16.49.01	16.83.06
16.49.51	16.83.07
16.49.52	16.83.51
16.49.53	16.83.52
16.49.54	16.83.53
16.49.55	16.83.54
16.50.51	16.83.55
16.50.52	16.103.01
16.50.53	16.103.51
16.50.54	16.104.51
16.50.55	16.144.01
16.51.51	16.144.51
16.52.01	16.179.51
16.52.51	16.193.01
16.53.51	16.193.02
16.53.52	16.193.51
16.56.51	17.46.01
16.60.51	17.55.51
16.61.01	17.57.01
	17.57.51

FINANCIELE VERHOUDING RIJK/LAGERE OVERHEDEN
(heroverweging 2e ronde)

Bijlage 8: Verdeeltechnische aspecten van de overheveling
van specifieke uitkeringen naar algemene uitkeringen.

Appendix bijlage 7: Aanbevelingen van de Werkgroep Koppelsubsidies
van de Commissie Afstemming Financieringsstelsels.

Aanvulling bijlage 3: De intensivering van de profijtgedachte
bij provincies.

Zitting 1982–1983

16 625

Heroverweging collectieve uitgavenNr. 63¹**BRIEF VAN DE MINISTER-PRESIDENT, MINISTER VAN ALGEMENE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 9 september 1983

Hierbij zend ik u twee heroverwegingsrapporten die zijn opgesteld als onderdeel van de tweede ronde van de heroverwegingsprocedure alsmede een bijlage bij een reeds eerder aangeboden heroverwegingsrapport.

De twee eerstgenoemde rapporten hebben betrekking op onderzoeken die later zijn begonnen, respectievelijk verder dienden te worden ontwikkeld, en die in verband daarmee ook later zijn beëindigd. Het betreft het aanschaffingsbeleid in de gezondheidszorg en het wetenschapsbeleid. De bijlage behoort bij het rapport inzake de financiële verhouding Rijk/lagere overheden (gepubliceerd als kamerstuk 16 625 nr. 41; zitting 1981/1982).

Zoals bekend zijn heroverwegingsrapporten het resultaat van ambtelijke beleidsevaluaties; zij worden gepubliceerd zonder regeringsstandpunt. Dat geldt ook voor deze rapporten. Volgens de procedure die de ministerraad in het voorjaar heeft vastgesteld en waarover de Tweede Kamer bij brief van 25 april 1983 is geïnformeerd, zal voortaan verslag worden gedaan van de politieke toetsing van en besluitvorming over de heroverwegingsrapporten in de memories van toelichting op de begrotingswetsontwerpen. Wel kan ik u thans reeds mededelen dat de ministerraad naar aanleiding van het rapport inzake het aanschaffingsbeleid in de gezondheidszorg heeft besloten om de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur te machtigen initiatieven te ontwikkelen om een Stuurgroep Aanschaffingsbeleid Gezondheidszorg in te stellen, zulks overeenkomstig de aanbeveling in het rapport.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,
R. F. M. Lubbers

¹ Deelrapport nr. 31 (16 625, nr. 39) moet geacht worden te zijn gedrukt onder nr. 57.

Heroverweging Collectieve Uitgaven (Rijksbegroting)

DEELRAPPORT 33

FINANCIËLE VERHOUDING RIJK/LAGERE OVERHEDEN

Bijlage 8: Verdeeltechnische aspecten van de overheveling van specifieke uitkeringen naar algemene uitkeringen.

Appendix Bijlage 7: Aanbevelingen van de Werkgroep Koppelsubsidies van de Commissies Afstemming Financieringsstelsels.

Aanvulling Bijlage 3: De intensivering van de profijtgedachte bij provincies.

Ministerie van Financiën

Aan de voorzitter van de Ambtelijke Commissie Heroverweging
Rijksbegroting

's-Gravenhage, 24 november 1982

Aanvullende rapportage Werkgroep Heroverweging Financiële Verhouding Rijk/Lagere overheden

Conform de afspraak gemaakt tijdens de vergadering van de Ambtelijke Commissie op 23 juni jl., bieden wij u namens de werkgroep hierbij aan bijlage 8 bij het rapport van de Werkgroep Financiële Verhouding Rijk/Lagere overheden. Deze bijlage bevat de resultaten van het door de werkgroep ingestelde verdelingsonderzoek. De uitwerking is, in overeenstemming met de wensen van de commissie, zuiver technisch.

Tevens bieden wij u hierbij aan een tweetal aanvullingen op het rapport. Het betreft hier de aanbevelingen van de Werkgroep Koppelsubsidies van de Commissie Afstemming Financieringsstelsels (CAF) en een stuk inzake de intensivering van het profijtbeginzel bij provincies.

In bijlage 7 van het rapport (sanering specifieke uitkeringen) is bij 58 uitkeringen verwezen naar de CAF. De inmiddels gereedgekomen aanbevelingen van de Werkgroep Koppelsubsidies van de CAF kunnen als appendix bij bijlage 7 worden gevoegd. Door deze toevoeging worden de desbetreffende verwijzingen concreet ingevuld.

Zoals vermeld in onze brief van 14 juli jl. is in het rapport de intensivering van het profijtbeginzel bij provincies niet behandeld. Bij gemeenten is deze problematiek uitvoerig belicht. Inmiddels is het onderzoek naar de mogelijkheden van verder gaande toepassing van het profijtbeginzel bij provincies gereedgekomen.

Door opneming van de resultaten van dit onderzoek als aanvulling op bijlage 3, in het eindrapport, ontstaat een compleet beeld ten aanzien van de intensivering van de toepassing van het profijtbeginzel bij lagere overheden. De beide aanvullingen bevatten geen consequenties voor de hoofdttekst van het eindrapport. Zij bevatten vrijwel uitsluitend feitelijke informatie.

De werkgroep verzoekt u deze aanvullingen, evenals bijlage 8, op te nemen in het eindrapport.

De voorzitters van de Werkgroep
Heroverweging Financiële Verhouding
Rijk/Lagere overheden,

G. J. S. Uhl

A. Vermeulen

Heroverweging collectieve uitgaven (Rijksbegroting)

DEELRAPPORT 33

FINANCIËLE VERHOUDING RIJK/LAGERE OVERHEDEN

Bijlage 8

Verdeeltechnische aspecten van de overheveling van specifieke uitkeringen naar algemene uitkeringen

1. INLEIDING

Ter beperking van de indirecte kosten van specifieke uitkeringen heeft de werkgroep in een groot aantal gevallen de aanbeveling gedaan uitkeringen over te hevelen naar algemene uitkeringen (met name Gemeente- en Provinciefonds).

In een vroeg stadium is onderkend dat overhevelen kan leiden tot wijziging van de verdeling van de geldstromen over de lagere overheden. Voor bepaalde gemeenten en provincies kunnen financiële nadelen of voordelen ontstaan ten opzichte van de huidige situatie. Voor zover de financiële voor- en nadelen van grotere omvang zijn kunnen al te grote schokken ineens wellicht door middel van een geleidelijke overgang worden opgevangen.

Gezien het bovenstaande was het noodzakelijk inzicht te verkrijgen in de huidige verdeling van specifieke uitkeringen over lagere overheden. Door middel van vragenlijsten zijn departementen verzocht de verdeling van bepaalde specifieke uitkeringen aan te geven met in de regel als peiljaar 1981. Daarom is ook uitgegaan van het aantal gemeenten per 1 januari 1981. Deze gegevens zijn niet voor alle specifieke uitkeringen opgevraagd. Idealiter zou het onderzoek zich hebben moeten richten op die uitkeringen, die volgens de ontwikkelde varianten in aanmerking komen voor overheveling naar één van de algemene uitkeringen. Tevens zou het onderzoek zich ten behoeve van de stabiliteit van de resultaten in de tijd hebben moeten uitstrekken over meerdere jaren. Gezien echter het tijdrovende karakter van een dergelijk onderzoek was het noodzakelijk de vragenlijsten vrij snel na de start van de heroverwegingswerkgroep te versturen. Bovendien was het aanvankelijk voornemen de resultaten van het verdelingsonderzoek een rol te laten spelen bij de variantontwikkeling. Om overwegingen van tijd alsmede uit oogpunt van praktisch nut was het verder bij de start van het onderzoek wenselijk beperkingen aan te brengen in het aantal te onderzoeken uitkeringen.

Uitgaande van het «Overzicht Specifieke Uitkeringen 1982» zijn voor 165 specifieke uitkeringen vragenlijsten verstuurd. Bij de selectie van de uitkeringen werden de volgende criteria gehanteerd:

a. Alleen de uitkeringen aan lagere overheden

De uitkeringen aan derden waaraan lagere overheden meebetalen zijn uit een oogpunt van indirecte kosten zeer interessant. Het doen van een verdelingsonderzoek naar deze uitkeringen levert echter praktische problemen op (toerekening aan gemeenten) die in de korte periode waarin de werkgroep tot resultaten moest komen, niet konden worden opgelost.

b. Alleen uitkeringen in de exploitatiesfeer (inclusief vergoedingen voor rente en afschrijving)

Onderzoek naar de verdelingsproblematiek van à fonds perdu-uitkeringen vergt te veel tijd (er zou een groot aantal jaren onderzocht moeten worden) en kent specifieke problemen (bij verandering van bekostigingsmethode dienen de ontvangers in een ongeveer gelijkwaardige uitgangspositie te worden gebracht).

c. Het buiten beschouwing laten van een aantal categorieën:

- leningen
- inkomensoverdrachten op grond van WWV en ABW
- uitkeringen gebaseerd op oude regelingen, dat wil zeggen regelingen waarop geen nieuwe verplichtingen meer worden aangegaan
- eenmalige uitkeringen.

Het bleek niet mogelijk het verdelingsonderzoek af te ronden binnen de termijn gesteld voor alle heroverwegingswerkgroepen. Dit werd veroorzaakt doordat de invulling en verwerking van de vragenlijsten vanwege de grote hoeveelheid gevraagde gegevens aanzienlijk werd vertraagd. Op verzoek van de werkgroep werd de termijn voor de afronding van dit deelonderzoek verlengd.

Door het verschil in tijdspad tussen het verdelingsonderzoek en de ontwikkeling van de saneringsvoorstellen voor specifieke uitkeringen, is de aansluiting tussen beide niet in alle gevallen bevredigend. Sommige uitkeringen, waarbij de werkgroep overheveling naar een van de algemene uitkeringen heeft voorgesteld, waren niet opgenomen in het verdelingsonderzoek, terwijl andere uitkeringen met de aanbeveling «handhaven», voorwerp van het verdelingsonderzoek waren.

Getracht is om bij de verwerking van de vragenlijsten zoveel mogelijk aan te sluiten bij de overhevelingsvarianten uit het rapport, met name waar het de overheveling naar Gemeente- en Provinciefonds betreft. Op basis van deze varianten zijn bij het verdelingsonderzoek clusters van uitkeringen gevormd en onderzocht op de mogelijkheden voor integratie in de algemene uitkeringen. Naast deze clusters zijn ook enkele meer beleidsmatige clusters doorgerekend.

Van de 164 verstuurde vragenlijsten zijn 134 lijsten ingevuld terugontvangen. Hiervan werden er 13 te laat ontvangen om nog verwerkt te kunnen worden.

Bij niet-ingevulde vragenlijsten speelden problemen als het grote aantal te verwerken gegevens (in een enkel geval 30 000 en het inmiddels aflopen van bepaalde uitkeringen. Een 20-tal ingevulde vragenlijsten kon niet worden verwerkt.

Bij gemeenschappelijke regelingen was het in het korte tijdsbestek veelal niet mogelijk bedragen naar deelnemende gemeenten toe te delen. In het totaal zijn 101 uitkeringen opgenomen in een geautomatiseerd databestand (Appendix A). Hiervan zijn voor 78 uitkeringen clustergewijs berekeningen uitgevoerd. De overige uitkeringen leverden problemen op, omdat zij niet goed aansloten bij de clustervorming. Het betreft hier over het algemeen uitkeringen waarbij geen overheveling naar Gemeente- of Provinciefonds, al dan niet na bestuurlijk besluit, werd voorgesteld (handhaven, opheffen, of andere aanbevelingen).

Door de gebrekkige aansluiting met het rapport en door de problemen met invulling en verwerking, dienen de hier gepresenteerde resultaten te worden gezien als een eerste verkenning van de verdeeltechnische mogelijkheden van overheveling van specifieke uitkeringen naar Gemeente- en Provinciefonds.

In hoofdstuk 2 van deze bijlage wordt het onderzoek ten aanzien van integratie van specifieke uitkeringen in het Gemeentefonds beschreven en in hoofdstuk 3 de integratie in het Provinciefonds. Hoofdstuk 4 bevat een beschouwing over de algemene herverdelingsproblematiek. Een korte conclusie is opgenomen in hoofdstuk 5.

2. ONDERZOEK NAAR DE MOGELIJKHEDEN TOT INTEGRATIE VAN SPECIFIEKE UITKERINGEN IN HET GEMEENTEFONDS

2.1. Clustervorming

Het onderzoek naar de gevolgen van overheveling van specifieke uitkeringen naar het Gemeentefonds heeft zich in eerste instantie gericht op de clusters, zoals genoemd in het «Overzicht van een aantal standaard-conclusies en de daarbij behorende specifieke uitkeringen» (bijlage 7 bij het rapport). Om de redenen genoemd in de inleiding moesten enkele nuanceringen op deze clusters worden aangebracht. Daarnaast is, uitsluitend ten behoeve van een technische rekenexercitie, een enkele beleidscluster gevormd. Dit heeft geleid tot onderstaand overzicht van clusters.

- I. Apparaatskosten
- II. Apparaatskosten defensie
- III. Diverse specifieke uitkeringen waaronder regionale brandweer, sociaal culturele activiteiten, geneeskundig schooltoezicht (standaard conclusie: overheveling naar het Gemeentefonds)
- IV. Kleuteronderwijs
 - A. stichtings- en exploitatiekosten
 - B. alleen exploitatiekosten
- V. Kaderwet.

Deze clustervorming komt, technisch gesproken, neer op het per gemeente optellen van een aantal specifieke uitkeringen. Aldus ontstaat per cluster, per gemeente één nieuw gegeven, welk gegeven vervolgens heeft gediend als uitgangspunt («te verklaren variabele») in het in paragraaf 2.2 beschreven onderzoek. Uit een oogpunt van flexibiliteit in het onderzoek is een aantal specifieke uitkeringen in meer dan één cluster ondergebracht. De resultaten per cluster mogen dan ook niet bij elkaar worden opgeteld. De inhoud van de diverse clusters wordt beschreven in paragraaf 2.3. Een totaal overzicht van specifieke uitkeringen waarvan de verdeling over de gemeenten in een geautomatiseerd bestand is verwerkt is opgenomen in Appendix A.

2.2 Gevolgde onderzoeksmethode

De bedragen per cluster per gemeente zijn, door middel van meervoudige regressie-analyse «verklaard» aan de hand van enkele verdeelmaatstaven van de algemene uitkering. Voor wat betreft de verdeelmaatstaven is uitgegaan van de verdeelmaatstaven zoals die op grond van de Financiële-Verhoudingswet 1960 functioneren. Een «verklaring» met behulp van verdeelmaatstaven behorende bij de – in voorbereiding zijnde – Financiële-Verhoudingswet 1984 is niet toegepast, omdat op het moment dat het onderzoek werd voltooid, nog niet voor alle gemeenten beschikt kon worden over de daarvoor noodzakelijke gegevens. De overgang naar een verklaring op grond van de genoemde Financiële-Verhoudingswet 1984 zal uiteraard voor individuele gemeenten tot verschuivingen in de uitkomsten leiden.

Gelet op de structuur van het nieuwe stelsel (onder andere een schijven-tarief voor het bedrag per woning, in plaats van een groottegroepindeling voor het bedrag per inwoner, waardoor de progressie in de uitkeringen in stand blijft) lijkt voorshands de stelling gewettigd dat de «verklaringskracht» van het nieuwe stelsel over het geheel van de gemeenten genomen niet sterk zal afwijken van het bestaande stelsel. Op grond daarvan is er, voorshands, geen reden om aan te nemen dat op basis van het nieuwe verdeelstelsel geheel andere conclusies worden bereikt dan op grond van het bestaande stelsel.

Bij de regressie-analyses zijn tot nu toe betrekkelijk globale specificaties (het samenstel van per cluster gebruikte verdeelmaatstaven) toegepast. Als de onderzoeksresultaten zouden leiden tot het besluit de desbetreffende

cluster op te nemen in de algemene uitkering dan zijn uiteraard meer gedetailleerde analyses nodig. Bij deze meer gedetailleerde analyses kan dan enerzijds de rol van bestaande of te ontwerpen verfijningen worden betrokken, anderzijds kan dan in bepaalde gevallen de kwaliteit van de ingevoerde verdeling van de specifieke uitkeringen nader onder de loep worden genomen.

Bij de onderzoeken per cluster zijn de volgende verdeelmaatstaven beschouwd:

1. de uitkeringsbasis per gemeente;
2. het inwonertal van de gemeente;
3. het aantal woningen in een gemeente;
4. de verfijning sociale structuur per gemeente.

Ad 1

Een positieve coëfficiënt voor de verklarende variabele «uitkeringsbasis» geeft aan dat opnemings van de desbetreffende cluster in de algemene uitkering (mede) kan plaatsvinden door verhoging van het uitkeringspercentage. In de uitkeringsbasis komen alle verdeelmaatstaven tot uitdrukking.

Om een (globale) indruk te krijgen van het aantal procentpunten waarmee het uitkeringspercentage toeneemt moet de regressiecoëfficiënt van de uitkeringsbasis met 100 worden vermenigvuldigd.

Ad 2

In beginsel is hierbij de bestaande indeling in groottegroepen toegepast, welke als volgt is:

Inwonergroep (inwoners x 1000)	Aantal gemeenten per 1-1-1981
1. 0— 2	68
2. 2— 5	173
3. 5— 10	223
4. 10— 20	185
5. 20— 50	114
6. 50—150	37
7. 150—250	5
8. 250—400	1
9. 400—800	2
10. m.d. 800	1
	809

De groepen 1 tot en met 3 zijn op verschillende manieren samengetrokken namelijk in bepaalde gevallen tot de groepen 0—5000 inwoners en 5—10 000 inwoners, in andere gevallen tot één groep 0—10 000 inwoners. Dit is gebeurd uit een oogpunt van beperking van het aantal variabelen en uit statistische overwegingen (het niet-significant zijn van bepaalde regressiecoëfficiënten).

Ad 3

Onder de werking van de Financiële-Verhoudingswet 1960 geldt een voor alle gemeenten gelijk bedrag per woning. Door de grote onderlinge samenhang tussen inwoners en woningen in elke groottegroep is, in die gevallen waarin deze variabele is gebruikt, gewerkt met een vooraf «geprikte» waarde.

Ad 4

Bij deze verfijning is als verklarende variabele gebruikt het bedrag exclusief het uitkeringspercentage. Deze verfijning is gebruikt omdat bij eerdere onderzoeken een samenhang bleek tussen de verdeling van bepaalde specifieke uitkeringen en de verdeling van deze verfijning.

2.3. Onderzoeksresultaten

In veel gevallen zijn per cluster meerdere varianten onderzocht. Deze varianten worden gevormd door verschillende combinaties van wijzigingen in de verdeelmaatstaven, waarbij gepoogd is zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verdeling van de specifieke uitkeringen over de gemeenten. In de navolgende subparagrafen wordt vrijwel uitsluitend die variant gepresenteerd die de «beste» resultaten opleverde. De selectie heeft onder andere plaatsgevonden op basis van de frequentieverdeling van de residuen (positieve en negatieve verschillen per gemeente, uitgedrukt per inwoner).

Een *positief residu* betekent voor de desbetreffende gemeenten een *voordeel*. Met andere woorden: voor die gemeente levert de verdeling van het landelijk voor de cluster beschikbare bedrag via de algemene uitkering meer op dan via de specifieke uitkering. Een *negatief residu* betekent voor de desbetreffende gemeente een *nadeel*.

Uit een oogpunt van vergelijkbaarheid is bij de frequentieverdeling van de residuen steeds dezelfde klasse-indeling toegepast.

2.3.1. Resultaten bij cluster I: Apparaatskosten

Deze cluster is gebaseerd op bijlage 7 van het rapport. Tabel 2.3.1.1 bevat enkele gegevens van de uitkeringen die bij deze cluster zijn samengevoegd.

Tabel 2.3.1.1. De inhoud van cluster I: Apparaatskosten

Artikelnr.	Omschrijving	Bedrag in f 1000	Indirecte kosten x f 1000	Aantal gemeenten
07.48.01	Minderheden 4 grootste gemeenten ¹	25 525	128	4
07.49.01	Bijdrage in gemeentelijke kosten minderhedenbeleid	13 480	82	175
11.46.01	Bijdragen in de plankosten van snelgroeiende gemeenten	850	61	38
15.81.04	Vacatiegelden, reis- en verblijfskosten commissieleden WWV	137	p.m.	540
16.83.04	Bijdrage in bestemmingsplankosten	(minder dan 1)	8	1
15.81.03	Bijdrage in de kosten van onderzoek en heronderzoek WWV	55 877	p.m.	740
16.203.02	Bijdrage aan de gemeenten in de uitvoeringskosten van de rijksgroepsregeling thuislozen	721	3	12
16.206.02	Bijdrage aan de gemeenten in de uitvoeringskosten bijstandsverlening woonwagenbewoners	3 343	15	89
16.205.02	Bijdrage aan de gemeenten in de uitvoeringskosten van artikel 33, 3e lid, van de Rijksgroepsregeling Zelfstandigen	885	3	329
16.204.02	Bijdragen gemeenten uitvoeringskosten Rijksgroepsregelingen Oorlogsslachtoffers, Gerechtvaardigden en Molukkers	1 300	5	
		102 118	305 + p.m.	

¹ Het betreft hier in meerderheid geen apparaatskosten in eigenlijke zin; de uitkering is in overeenstemming met de indeling in bijlage 7 toch in deze cluster opgenomen.

Integratie van deze cluster in de algemene uitkering kan plaatsvinden door verhoging van het bedrag per inwoner volgens onderstaande tabel:

Inwoners:	0— 10 000	2,28
	10— 20 000	2,75
	20— 50 000	5,12
	50—150 000	8,73
	150—250 000	7,90
	250—400 000	24,25
	400—800 000	21,57
	m.d. 800 000	16,71

Deze regressievergelijking leidt tot de volgende frequentietabel van voor- en nadelen per inwoner. Hierbij zij aangetekend dat bij deze cluster de klasse-indeling van voor- en nadelen vrij «grof» is. Het gros van de voor- en nadelen ligt bij deze cluster tussen + f 3 per inwoner en – f 3 per inwoner.

Datum 10/07/82

Ministerie van Financiën/Directie FIPULI/Bureau Beleidszaken

Project heroverweging specifieke uitkeringen
Cluster I — apparaatskosten regressienr. 1,4
Inwonergroepen 1, 2 en 3 samengevoegd

De landelijke resultaten

Klasse	Residu per inw. x f 1,—	Absolute frequentie	Relatieve frequentie in %	Cumulatieve frequentie in %
1	—100,00 — —90,00	0	0	0
2	—90,00 — —80,00	0	0	0
3	—80,00 — —70,00	0	0	0
4	—70,00 — —60,00	0	0	0
5	—60,00 — —50,00	0	0	0
6	—50,00 — —40,00	0	0	0
7	—40,00 — —30,00	0	0	0
8	—30,00 — —20,00	1	0,12	0,12
9	—20,00 — —10,00	7	0,87	0,99
10	—10,00 — 0	221	27,32	28,31
11	0 — 10,00	580	71,69	100,00
12	10,00 — 20,00	0	0	100,00
13	20,00 — 30,00	0	0	100,00
14	30,00 — 40,00	0	0	100,00
15	40,00 — 50,00	0	0	100,00
16	50,00 — 60,00	0	0	100,00
17	60,00 — 70,00	0	0	100,00
18	70,00 — 80,00	0	0	100,00
19	80,00 — 90,00	0	0	100,00
20	90,00 — 100,00	0	0	100,00
Totaal		809	100,00	

Totaal aantal gemeenten = 809		Aantal gemeenten buiten de klassegrenzen =		onder = 0	boven = 0	Totaal in % = 0
Minimum residu	= —22,19	Maximum residu	= 6,98	Variatiebreedte		= 29,18
De modus/modi is/zijn	= 5,00					
Rekenkundig gemiddelde	= 0,38	Variantie	= 6,66	Standaarddeviatie		= 2,58
Mediaan	= 3,03	Variatiecoëfficiënt	= 6,79			

Enige aanvullende informatie is opgenomen in de tabellen 2.3.1.2 en 2.3.1.3.

Tabel 2.3.1.2. Aantal voor- en nadeel gemeenten per groottegroep

Groottegroep (inwoners x 1000)	Aantal gemeenten waarvan het residu is:			
	positief	negatief	nul ¹	totaal
0— 2	57	10	1	68
2— 5	147	25	1	173
5— 10	166	57	0	223
10— 20	115	70	0	185
20— 50	70	44	0	114
50—150	21	16	0	37
150—250	3	2	0	5
250—400	0	0	1	1
400—800	1	1	0	2
m.d. 800	0	0	1	1
Totaal	580	225	4	809

¹ Deze kolom bevat, per groottegroep, het aantal gemeenten met een residu dat kleiner is dan $\pm 0,005$ per inwoner. In de tabel met de frequentieverdeling worden deze gerekend tot: òf de klasse 0 — f 10 òf f 10 — 0.

Er zijn acht gemeenten met een residu tussen — f 10 en — f 23 per inwoner. Deze zijn als volgt over de groottegroepen verdeeld:

Tabel 2.3.1.3. Uitschieters

Groottegroep (inwoners x 1000)	Aantal gemeenten met een residu in de klasse:
	— f 23 — — f 10 per inwoner
2— 5	5
5—10	2
10—20	1
Totaal	8

Conclusie

De verdeling van voor- en nadelen bij integratie van deze cluster is vrij compact. Het gros van de voor- en nadelen ligt tussen $\pm f 3$ per inwoner. De gemeenten met een, naar verhouding, groot negatief residu zijn geconcentreerd in de laagste groottegroepen, zodat het — absoluut genomen — daarbij gaat om geringe bedragen per gemeente.

2.3.2. Cluster II: Apparaatskosten defensie

Deze cluster is gebaseerd op bijlage 7 van het rapport. Tabel 2.3.2.1 bevat enkele gegevens over de uitkeringen die tot deze cluster behoren.

Tabel 2.3.2.1. Cluster II: Apparaatskosten defensie

Artikelen	Omschrijving	Bedrag x f 1000	Indirecte kosten x f 1000	Aantal gemeenten met uitkering
10.37.02	Bijdrage aan gemeenten in de administratieve vergoeding	10	0	100
10.57.02/ 10.77.02/ 10.92.02	Bijdrage aan gemeenten in administratiekosten	195	18 2	712
Totaal		205	20	

Duidelijk is dat het hierbij gaat om zeer geringe uitkeringen. Bij de artikelen 10.57.02 c.a. bedraagt de laagste uitkering f 2 (gemeente Hinde-loopen). De hoogste uitkering gaat naar de gemeente Rotterdam, welke gemeente f 8960 ontvangt.

Gelet op de zeer geringe omvang van de bedragen is geen regressie-analyse toegepast. Bij ± 14 mln. inwoners resulteert een bedrag (inclusief uitkeringspercentage!) van f 0,014 per inwoner.

Zou tot integratie in de algemene uitkering worden besloten dan ligt toevoeging aan cluster I voor de hand.

2.3.3. Cluster III: Diverse specifieke uitkeringen, waaronder regionale brandweer, sociaal-culturele activiteiten en geneeskundig schooltoezicht

Deze cluster is gebaseerd op bijlage 7 van het rapport. De cluster is gevormd om na te gaan wat de effecten op het totaalbeeld zijn wanneer men een aantal specifieke uitkeringen te samen neemt die ieder op zich een eigensoortige verdeling kennen. Door het samennemen van de uitkeringen worden de effecten van de afzonderlijke uitkeringen met elkaar gecompenseerd zodat een werkbare spreiding over de afzonderlijke gemeenten ontstaat.

Tabel 2.3.3.1 bevat nadere informatie over de samenstelling van deze cluster.

Tabel 2.3.3.1. Inhoud van cluster III

Artikelnr.	Omschrijving	Bedrag in f 1000	Indirecte kosten f 1000	Aantal gemeenten met uitkeringen
07.23.01	Bijdrage in verband met be- graven van op het strand aangespoelde of uit zee opgebrachte lijken	3	5	2
07.39.01	Bijdrage ten behoeve van efficiency-onderzoeken bij de vier grote gemeenten	1 219	9	2
07.72.01	Bijdrage ten behoeve van de regionale brandweer	18 360	94	809
15.81.05	Bijdrage in de kosten van medisch advies WWV	326	p.m.	155
15.86.01	Bijdragen ter bevordering van het sociaal en sociaal-cultureel werk ten behoeve van de opvarenden van de Nederlandse Rijn- en binnenvaart	54	1	2
16.147.01	Bijdrage ten behoeve van eman- cipatie-activiteiten	6 470	639	600
16.156.01	Bijdrage ten behoeve van sociaal-culturele activiteiten	230 900	9 710	809
16.157.01	Bijdrage ten behoeve van uitgaven voor projecten sociaal-culturele activiteiten niet-actieven	5 300	114	117
16.158.01	Bijdrage aan gemeenten ten behoefte van alfabetiserings- projecten	8 500	85	203
17.39.01	Bijdrage in de exploitatie- kosten van de ontsmettings- diensten van de gemeenten Amsterdam en Rotterdam	454	9	2
17.39.02	Bijdrage ten behoeve van loondervingsvergoedingen in verband met bestrijding infectieziekten	43—	6	2
17.40.02	Bijdrage aan de gemeente Rotterdam voor de ratten- bestrijding	27	2	1

Artikelnr.	Omschrijving	Bedrag in f 1000	Indirecte kosten f 1000	Aantal gemeenten met uitkeringen
17.40.03	Bijdrage in de kosten van medisch onderzoek (bijstand burgemeester)	5	2	5
17.40.04	Bijdrage in de kosten van medisch onderzoek	32	2	2
17.59.01 ¹	Bijdrage in de kosten van geneeskundig schooltoezicht	25 943	341	809
16.166.01	Bijdrage in de kosten voor openbare bibliotheken en de regionale steunfunctie	174 933	5 491	470
		472 569	16 510 + p.m.	

¹ Volgens bijlage 7 van het rapport naar Gemeentefonds in kader van basis-gezondheidsdiensten.

N.B.: In eerste instantie is eraan gedacht de bijdragen in de tekorten op het lokaal openbaar vervoer bij deze cluster te voegen. Hiervan is afgezien omdat de verdeling van deze specifieke uitkering in een ander forum wordt onderzocht.

Integratie van deze cluster in de algemene uitkering kan plaatsvinden door verhoging van het bedrag per woning met f5 verhoging van het uitkeringspercentage en de verfijning sociale structuur, alsmede door verlaging van het bedrag per inwoner volgens onderstaande gegevens:

Inwoners:	0— 50 000	— f	7,40
	50—150 000	— f	10,01
	150—250 000	— f	16,44
	250—400 000	— f	0,68
	400—800 000	— f	27,50
	m.d. 800 000	— f	43,39
	Uitkeringsbasis	: f	0,1950
	Verfijning soc.-structuur	: f	3,3059 ¹

¹ Dit zou leiden tot een verhoging van 3,3059

_____ = ± 60% van de bedragen per uitk. %

eenheid die over 1981 gelden. In bedragen à 100% betekent dat: f 125 voor de z.g. «eerste categorie» van de verfijning (ABW/WSW) en + f 15 voor de «tweede» categorie (Invaliditeitspensioenen)*.

* N.B.: Een variant waarin de verfijning sociale structuur niet als verklarende variabele is opgenomen, is te vinden in bijlage 2 bij dit stuk.

Deze variant leidt tot de volgende verdeling van residuen over de gemeenten.

Project heroverweging specifieke uitkeringen
Cluster III — div. uitk. o.a. brandw., soc.-cult. act.,
geneeskundig schooltoezicht — regressie III.3

De landelijke resultaten

Klasse	Residu per inw. x f 1,—		Absolute frequentie	Relatieve frequentie in %	Cumulatieve frequentie in %
1	—100,00	— —90,00	0	0	0
2	—90,00	— —80,00	1	0,12	0,12
3	—80,00	— —70,00	0	0	0,12
4	—70,00	— —60,00	0	0	0,12
5	—60,00	— —50,00	0	0	0,12
6	—50,00	— —40,00	1	0,12	0,25
7	—40,00	— —30,00	1	0,12	0,37
8	—30,00	— —20,00	8	0,99	1,36
9	—20,00	— —10,00	32	3,96	5,32
10	—10,00	— 0	162	20,02	25,34
11	0	— 10,00	520	64,28	89,62
12	10,00	— 20,00	76	9,39	99,01
13	20,00	— 30,00	5	0,62	99,63
14	30,00	— 40,00	1	0,12	99,75
15	40,00	— 50,00	1	0,12	99,88
16	50,00	— 60,00	1	0,12	100,00
17	60,00	— 70,00	0	0	100,00
18	70,00	— 80,00	0	0	100,00
19	80,00	— 90,00	0	0	100,00
20	90,00	— 100,00	0	0	100,00
Totaal			809	100,00	

Totaal aantal gemeenten = 809 Aantal gemeenten buiten de klassegrenzen = onder = 0 boven = 0 totaal in % = 0

Minimum residu	= —84,55	Maximum residu	= 55,10	Variatiebreedte	= 139,66
De modus/modi is/zijn	= 5,00				
Rekenkundig gemiddelde	= 3,28	Variantie	= 68,62	Standaarddeviatie	= 8,28
Mediaan	= 3,84	Variatiecoëfficiënt	= 2,53		

Enkele nadere gegevens zijn opgenomen in de tabellen 2.3.3.2 en 2.3.3.3.

Tabel 2.3.3.2. Aantal voor- en nadeelgemeenten per groottegroepen

Groottegroep (inwoners x 1000)	Positief	Negatief	Nul	Totaal
0— 2	67	1	0	68
2— 5	155	18	0	173
5— 10	171	52	0	223
10— 20	127	58	0	185
20— 50	60	54	0	114
50—150	21	16	0	37
150—250	2	3	0	5
250—400	0	0	1	1
400—800	1	1	0	2
m.d. 800	0	0	1	1
	604	203	2	809

Tabel 2.3.3.3. De uitschieters per groottegroep

Groottegroep (inwoners x 1000)	Residu tussen			
	-100	-20 p.i.	+20	+100 p.i.
0- 2	0		6	
2- 5	3		1	
5-10	6		1	
10-20	1		0	
20-50	1		0	
	11		8	

Conclusie

1. De verdeling van de residuen is minder compact dan die bij cluster I. Overigens valt bij deze cluster nog 84% van het aantal gemeenten in de frequentieklasse -f 10 - + f 10 p.i.

2. De «uitschieters» (positief/negatief) zijn geconcentreerd in de onderste groottegroepen.

2.3.4. Resultaten bij cluster IV: Kleuteronderwijs¹

Deze cluster is uitsluitend ten behoeve van technische rekenexercitie gevormd. De cluster bestaat uit twee typen uitkeringen: voor exploitatiekosten en voor stichtingskosten.

Het gaat om de volgende uitkeringen:

Tabel 2.3.4.1. Inhoud cluster IV

Artikelnr.	Omschrijving	Bedrag x f 1000	Indirecte kosten x f 1000	Aantal gemeenten
08.60.02	Bijdrage stichtingskosten gemeentelijk kleuter onderwijs	f 84 200	448	
08.60.03	Bijdrage exploitatiekosten bijzonder kleuteronderwijs	f 53 663	286	
08.61.01	Bijdrage exploitatiekosten gemeentelijk kleuteronderwijs	f 116 520	619	
08.61.02	Bijdrage stichtingskosten bijzonder kleuteronderwijs	f 162 350	864	
		f 416 733	2217	802

Bij de analyse is een onderscheid gemaakt tussen cluster IV A en IV B. Cluster IV A bevat alle vier genoemde uitkeringen. Cluster IV B bevat alleen de uitkeringen voor exploitatiekosten.

2.3.4.1. Resultaten bij cluster IV A

Integratie van deze cluster in de algemene uitkering kan plaatsvinden door verhoging van het bedrag per inwoner volgens onderstaande tabel:

Inwoners:	0- 5 000	29,83
	5- 10 000	31,70
	10- 20 000	29,36
	20- 50 000	29,21
	50-150 000	23,48
	150-250 000	17,89
	250-400 000	16,74
	400-800 000	13,38
	m.d. 800 000	14,32

¹ Ingevolge de conclusie van de werkgroep in bijlage 8 (namelijk overheveling naar O & W) is de bijdrage gewoon lager onderwijs buiten deze cluster gelaten.

Deze variant leidt tot de volgende frequentieverdeling van voor- en nadelen per gemeente.

Datum 10/11/82

Ministerie van Financiën/Directie FIPULI/Bureau Beleidszaken

Project heroverweging specifieke uitkeringen
Cluster IV — kleuteronderwijs
— regressie IV.2

De landelijke resultaten

Klasse	Residu per inw. x f 1,—	Absolute frequentie	Relatieve frequentie in %	Cumulatieve frequentie in %
1	—100,00 — —90,00	1	0,12	0,12
2	—90,00 — —80,00	0	0	0,12
3	—80,00 — —70,00	0	0	0,12
4	—70,00 — —60,00	0	0	0,12
5	—60,00 — —50,00	1	0,12	0,25
6	—50,00 — —40,00	1	0,12	0,37
7	—40,00 — —30,00	7	0,87	1,24
8	30,00 — —20,00	25	3,09	4,33
9	20,00 — —10,00	90	11,12	15,45
10	—10,00 — 0	251	31,03	46,48
11	0 — 10,00	323	39,93	86,40
12	10,00 — 20,00	93	11,50	97,90
13	20,00 — 30,00	17	2,10	100,00
14	30,00 — 40,00	0	0	100,00
15	40,00 — 50,00	0	0	100,00
16	50,00 — 60,00	0	0	100,00
17	60,00 — 70,00	0	0	100,00
18	70,00 — 80,00	0	0	100,00
19	80,00 — 90,00	0	0	100,00
20	90,00 — 100,00	0	0	100,00
Totaal		809	100,00	

Totaal aantal gemeenten = 809 Aantal gemeenten buiten de klassegrenzen = onder = 0 boven = 0 Totaal in % = 0

Minimum residu	= —94,85	Maximum residu	= 29,83	Variatiebreedte	= 124,68
De modus/modi is/zijn	= 5,00				
Rekenkundig gemiddelde	= —0,24	Variantie	= 122,74	Standaarddeviatie	= 11,08
Mediaan	= 0,88	Variatiecoëfficiënt	= —46,94		

Uitgesplitst naar groottegroep is de verdeling van voor- en nadelen als volgt:

Groottegroep (inwoners x 1000)	Aantal gemeenten waarvan het residu is:			
	positief	negatief	nul	totaal
0— 2	32	36	0	68
2— 5	100	73	0	173
5— 10	130	93	0	223
10— 20	92	93	0	185
20— 50	55	59	0	114
50—150	21	16	0	37
150—250	3	2	0	5
250—400	0	0	1	1
400—800	1	1	0	2
m.d. 800	0	0	1	1
	434	373	2	809

2.3.4.2. Resultaten bij cluster IV.B

Integratie van deze cluster in de algemene uitkering kan plaatsvinden door verhoging van het bedrag per inwoner volgens onderstaande tabel:

Inwoners:	0— 5 000	11,79
	5— 10 000	12,02
	10— 20 000	11,50
	20— 50 000	11,33
	50—150 000	10,43
	150—250 000	8,86
	250—400 000	9,18
	400—800 000	8,95
	m.d. 800 000	8,19

Datum 10/11/82

Ministerie van Financiën/Directie FIPULI/Bureau Beleidszaken

Project heroverweging specifieke uitkeringen
Cluster IV — kleuteronderwijs — regressie IV.3
excl. stichtingskosten

De landelijke resultaten

Klasse	Residu per inw. x f 1,—	Absolute frequentie	Relatieve frequentie in %	Cumulatieve frequentie in %
1	—100,00 — —90,00	0	0	0
2	—90,00 — —80,00	0	0	0
3	—80,00 — —70,00	0	0	0
4	—70,00 — —60,00	0	0	0
5	—60,00 — —50,00	0	0	0
6	—50,00 — —40,00	0	0	0
7	—40,00 — —30,00	0	0	0
8	—30,00 — —20,00	1	0,12	0,12
9	—20,00 — —10,00	5	0,62	0,74
10	—10,00 — 0	408	50,43	51,17
11	0 — 10,00	385	47,59	98,76
12	10,00 — 20,00	10	1,24	100,00
13	20,00 — 30,00	0	0	100,00
14	30,00 — 40,00	0	0	100,00
15	40,00 — 50,00	0	0	100,00
16	50,00 — 60,00	0	0	100,00
17	60,00 — 70,00	0	0	100,00
18	70,00 — 80,00	0	0	100,00
19	80,00 — 90,00	0	0	100,00
20	90,00 — 100,00	0	0	100,00
Totaal		809	100,00	

Totaal aantal gemeenten = 809 Aantal gemeenten buiten de klassegrenzen = onder = 0 boven = 0 Totaal in % = 0

Minimum residu	= -21,01	Maximum residu	= 11,79	Variatiebreedte	= 32,80
De modus/modi is/zijn	= -5,00				
Rekenkundig gemiddelde	= -0,01	Variantie	= 8,65	Standaarddeviatie	= 2,94
Mediaan	= -0,23	Variatiecoëfficiënt	= -197,88		

Deze variant leidt tot de volgende verdeling van voor- en nadelen over de gemeenten.

¹ De benaming van cluster V met Kaderwet is gemakshalve gekozen, doch betekent uiteraard niet dat wordt vooruitgelopen op de toekomstige aanwijzing van beleidsterreinen in deze wet.

2.3.5. Cluster V: Kaderwet

Deze cluster is uitsluitend ten behoeve van een technische rekenexerciteit gevormd. Deze cluster bestaat uit de volgende uitkeringen.¹

Tabel 2.3.5.1. Inhoud cluster V: Kaderwet¹

Artikelnr.	Omschrijving	Bedrag f 1000	Indirecte kosten f 1000	Aantal gemeen- ten
15.86.01	Bijdrage ten behoeve van sociaal-culturele activiteiten Rijn- en binnenvaart	54	1	2
16.144.01	Vrijwilligerscentrales	1 501	157	21
16.156.01	Sociaal-culturele activiteiten	230 900	9 710	809
16.157.01	Bijdragen activiteiten ten behoeve van niet-actieven	5 300	114	117
16.166.01	Bijdragen ten behoeve van bibliotheken met een regionale steunfunctie	174 933	5 491	470
Totaal		412 688	15 473	

¹ Het bleek technisch niet mogelijk om de gegevens met betrekking tot de maatschappelijke dienstverlening in deze cluster bij de berekeningen mee te nemen.

Integratie van deze cluster in de algemene uitkering kan plaatsvinden door verhoging van het bedrag per inwoner respectievelijk de verfijning sociale structuur volgens onderstaande tabel. De verdeling van voor- en nadelen over de groottegroepen is als volgt:

Groottegroep (inwoners x 1000)	Aantal gemeenten waarvan het residu is:			
	positief	negatief	nul	totaal
0— 2	32	36	0	68
2— 5	84	89	0	173
5— 10	115	108	0	223
10— 20	91	94	0	185
20— 50	53	61	0	114
50—150	18	19	0	37
150—250	3	2	0	5
250—400	0	0	1	1
400—800	1	1	0	2
> 800	0	0	1	1
	397	410	2	809

2.3.4.3. Conclusies

1. De verdeling van voor- en nadelen over de gemeenten is bij cluster IV A (inclusief stichtingskosten) weinig compact. De uitkeringen voor stichtingskosten (die verband houden met het stichtingsjaar van het schoolgebouw) werken in dit verband verstorend op de uitkomsten.

2. De verdeling van voor- en nadelen over de gemeenten bij cluster IV B (exclusief stichtingskosten) is zeer compact en bovendien redelijk symmetrisch (het aantal voordeelgemeenten is vrijwel gelijk aan het aantal nadeelgemeenten).

Project heroverweging specifieke uitkeringen
Cluster VI — kaderwet — regressie VI.2
Inwonergroottegroepen en sociale structuur

De landelijke resultaten

Klasse	Residu per inw. x f 1,—	Absolute frequentie	Relatieve frequentie in %	Cumulatieve frequentie in %
1	—100,00 — —90,00	0	0	0
2	—90,00 — —80,00	0	0	0
3	—80,00 — —70,00	0	0	0
4	—70,00 — —60,00	0	0	0
5	—60,00 — —50,00	1	0,12	0,12
6	—50,00 — —40,00	2	0,25	0,37
7	—40,00 — —30,00	5	0,62	0,99
8	—30,00 — —20,00	7	0,87	1,85
9	—20,00 — —10,00	25	3,09	4,94
10	—10,00 — 0	108	13,35	18,29
11	0 — 10,00	393	48,58	66,87
12	10,00 — 20,00	252	31,15	98,02
13	20,00 — 30,00	14	1,73	99,75
14	30,00 — 40,00	0	0	99,75
15	40,00 — 50,00	0	0	99,75
16	50,00 — 60,00	0	0	99,75
17	60,00 — 70,00	0	0	99,75
18	70,00 — 80,00	0	0	99,75
19	80,00 — 90,00	0	0	99,75
20	90,00 — 100,00	0	0	99,75
Totaal		807	99,75	

Totaal aantal gemeenten = 809 Aantal gemeenten buiten de klassegrenzen = onder = 2 boven = 0 Totaal in % = 0,25

Minimum residu	= —7810,24	Maximum residu	= 26,70	Variatiebreedte	= 7836,94
De modus/modi is/zijn	= 5,00				
Rekenkundig gemiddelde	= —5,40	Variantie	= 77319,67	Standaarddeviatie	= 278,06
Mediaan	= 6,48	Variatiecoëfficiënt	= —51,48		

Inwonersgroep

0— 20 000	16,58
20— 50 000	27,87
50—150 000	36,77
150—250 000	35,76
250—400 000	60,63
400—800 000	36,77
m.d.—800 000	34,78
Verfijning sociale structuur	3,54

Deze variant leidt tot de volgende verdeling (zie blz. 27) van voor- en nadelen over de gemeenten. Hierbij zij aangetekend dat een (beperkt) aantal gemeenten een extreem negatief residu scoort. Niet duidelijk is of dit het gevolg is van fouten in het basismateriaal. Door deze extremen wordt een aantal statistische kengetallen (variatiebreedte standaarddeviatie, variatiecoëfficiënt) nadelig beïnvloed.

De uitkomsten per groottegroep zijn als volgt:

Groottegroep (inwoners x 1000)	Aantal gemeenten waarvan het residu is:			
	positief	negatief	nul	totaal
0— 2	64	4	0	68
2— 5	157	16	0	173
5— 10	189	34	0	223
10— 20	150	35	0	185
20— 50	74	40	0	114
50—150	21	16	0	37
150—250	3	2	0	5
250—400	0	0	1	1
400—800	1	1	0	2
m.d.—800	0	0	1	1
	659	148	2	809

Conclusies

1. De spreiding in de uitkomsten is niet gering.
2. Bij een eventuele nadere analyse kan worden bekeken of het al dan niet opnemen van een of meer specifieke uitkeringen in de cluster de resultaten kan verbeteren.

3. ONDERZOEK NAAR DE MOGELIJKHEDEN TOT INTEGRATIE VAN SPECIFIEKE UITKERINGEN IN HET PROVINCIEFONDS

3.1. Clustering en opzet van het onderzoek

Het onderzoek naar de gevolgen van overheveling van specifieke uitkeringen naar het Provinciefonds heeft zich in eerste instantie gericht op de clusters, zoals genoemd in het «Overzicht van een aantal standaardconclusies en de daarbij behorende specifieke uitkeringen» (bijlage 7 bij het rapport), te weten:

- a. apparaatskostenvergoedingen naar het Provinciefonds;
- b. (andere) uitkeringen die in aanmerking komen voor overheveling naar het Provinciefonds;

- c. uitkeringen waarover eerst een bestuurlijk besluit nodig is.

Daarnaast zijn uit de bedoelde uitkeringen, uitsluitend ten behoeve van een technische rekenexercitie, enkele beleidclusters geformeerd, te weten:

- d. uitkeringen Binnenlandse Zaken;
- e. uitkeringen natuurbehoud;
- f. uitkeringen milieuhygiëne.

Ten slotte is nog een grote cluster geformeerd, bestaande uit de clusters ad a, b, d en f (minus de dubbeltellingen).

Voor zover van de bedoelde specifieke uitkeringen de gegevens niet van de desbetreffende departementen zijn ontvangen, is gepoogd om deze te halen uit de bij Binnenlandse Zaken beschikbare provinciale begrotingen. Voor een aantal uitkeringen is dat gelukt. Bedacht moet worden dat deze gegevens niet behoeven overeen te komen met de werkelijke uitkeringen (het zijn provinciale ramingen).

Het verdeelonderzoek is opgezet als een regressie-onderzoek, waarbij de huidige verdeelmaatstaven als verklarende variabelen zijn ingevoerd. Of een variabele uiteindelijk in het verklaringsmodel wordt opgenomen hangt af van het al dan niet voldoen aan gebruikelijke statistische normen over betrouwbaarheid van gevonden waarden.

3.2. Cluster «Apparaatskosten»

3.2.1. Samenstelling cluster

De cluster apparaatskosten bestaat uit de volgende uitkeringen (bedragen x f 1000)

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Indir. kosten	Aantal prov.
13.27.01	Provinciaal project bedrijfsvoorlichting	188	9	5
13.43.01	Apparaatskosten decentralisatie uitvoering SIR	—	p.m.	—
15.16.01	Democratische planning ¹	7 689	416	11
17.106.01	Luchtverontreiniging (algemeen)	14 542	128	11
17.107.01	Uitkeringen Wet Chemische afvalstoffen (afgewerkte olie)	880	18	11
17.107.02	Idem (overig)	960	18	11
17.108.01	Uitvoering Afvalstoffenwet	2 640	50	11
17.109.01	Uitvoering Wet geluidhinder	4 425	545	11 ²
		31 324	1 184	

¹ Inmiddels opgeheven.

² Gegevens uit provinciale begrotingen.

3.2.2. Onderzoeksresultaat

De statistische beste benadering levert de volgende aanpassingen in het Provinciefonds op:

- verhoging vast bedrag per provincie: f 935 000;
- verhoging bedrag per inwoner: f 1,50.

Dat levert de volgende residuen op (bedragen x f 1000 en in percentage van de uitkering uit het Provinciefonds 1981).

Provincie	Residu	
	x f 1000	In % van uitkering provinciefonds
Groningen	—499	—0,8
Friesland	512	0,7
Drenthe	—81	—0,1
Overijssel	433	0,5
Gelderland	888	0,9
Utrecht	398	0,7
Noord-Holland	505	0,5
Zuid-Holland	—1 293	—1,0
Zeeland	—1 129	—2,1
Noord-Brabant	648	0,6
Limburg	—381	0,6

3.2.3. Commentaar

De residuen zijn relatief groot ten opzichte van de thans verkregen specifieke uitkeringen. Dat komt met name doordat de uitkeringen inzake milieuhygiëne een spreiding over het land hebben die niet in de eerste plaats door inwonertal en oppervlakte (verdeelmatastaven van het Provinciefonds) verklaard kunnen worden. Toevoeging van specifieke daarop gerichte maatstaven (bij voorbeeld arbeidsplaatsen in de industrie) zal de residuen kunnen verminderen. Relatief ten opzichte van de uitkering uit het Provinciefonds zijn de residuen voor de meeste provincies niet groot.

Een alternatieve berekening is gemaakt voor deze cluster met weglating van uitkering 17 106 01 (luchtverontreiniging). De residuen, relatief ten opzichte van de huidige uitkeringen konden daarin worden beperkt (maximaal nadeel 0,3% van de uitkering Provinciefonds).

3.3. Cluster «overheveling naar Provinciefonds»

3.3.1. Samenstelling cluster

De cluster Provinciefonds bestaat uit de volgende uitkeringen (bedragen x f 1000):

Nummer	Omschrijving	Totaal bedrag	Indir. kosten	Aantal prov.
06.70.01	Provinciale beraadsgroepen	1 123	8	11
07.22.01	Grenstekens en grenswijzigingen	42	2	3
08.36.51	Stichting Studiefonds Limburg ten behoeve van in Aken studerende thuiswonende studenten	70	6	1
08.57.01	Provinciale beraadsgroepen	412	3	11
08.217.51	Sociaal-historisch centrum Limburg	262	10	1
08.222.51	Fryske Akademie	1 395	26	1
12.105.51	Nationaal luchtvaartmuseum (exploitatiekosten)	125	49	1
12.155.51	Museum Cruquius (exploitatiekosten)	35	—	1
12.188.02	Veer Rozenburg—Maassluis	1 300	307	1
12.188.03	Exploitatiekosten van de veerdiensten op de Westerschelde	25 000	1023	1
16.61.02	Stichting cultuurspreiding Zeeland	350	3	1
16.169.01	Bevordering Friese taal en cultuur	733	8	1
17.57.02	Programma gezondheidszorg 1979 van het ISP	105 ¹	26	1
17.60.01	Provinciale beraadsgroepen	412	4	11
		31 364	1 475	

¹ Gegevens provinciale begrotingen.

3.3.2. Onderzoeksresultaten

Voor deze cluster werd geen betrouwbaar statistisch model gevonden. Dat komt omdat hij veel uitkeringen bevat die aan één provincie toekomen en deze groep uitkeringen ook niet regelmatig over de provincies is verdeeld. Er is een alternatieve berekening gemaakt voor deze cluster met weglating van de volgende uitkeringen:

- 08 217 51
- 08 222 51
- 12 105 51
- 12 188 02
- 12 188 03
- 16 61 02
- 16 169 01
- 17 57 02

De «alternatieve cluster» bevat een totaalbedrag van f 2 094 000. Overheveling van deze cluster naar het Provinciefonds zal gepaard moeten gaan met de volgende aanpassingen:

- verhoging van het bedrag per inwoner met circa f 0,03;
- verhoging van het vast bedrag per provincie met circa f 155 000.

Dat levert de volgende residuen op (bedragen x f 1000 en in percentage van de uitkering uit het Provinciefonds):

Provincie	Residu	
	x f 1000	In % van uitkering Provinciefonds
Groningen	19	—
Friesland	2	—
Drenthe	16	—
Overijssel	32	—
Gelderland	— 11	—
Utrecht	— 9	—
N.-Holland	— 29	—
Z.-Holland	18	—
Zeeland	14	—
N.-Brabant	37	—
Limburg	— 89	— 0,1

3.3.3. *Commentaar*

De relatieve residuen (zowel ten opzichte van de huidige uitkeringen als ten opzichte van de uitkering uit het Provinciefonds) zijn gering.

3.4. Cluster «Bestuurlijk overleg»

3.4.1. *Samenstelling cluster*

De cluster bestuurlijk overleg bestaat uit de volgende uitkeringen (bedragen x f 1000):

Nummer	Omschrijving	Totaal- bedrag	Indi- recte kosten	Aantal provincies
07.20.01	Exploitatie en onderhoud van provinciale centrale civiele verdediging	86		8
07.20.02	Communicatie voorzieningen provinciale centra civiele verdediging	73	128	8
07.34.01	Provinciale actiefondsen kleine kernen	5 000	1	4
07.76.02	Bescherming bevolking	8 061	1 168	11 ¹
08.94.02	Streekscholen voor BBO	14 400	289	1
13.56.01	ISP	1 948	7	2 ¹
14.157.01	Aankleding, herstel en verbetering landschap	790	21	11
14.157.02	Herbeplantingen	871	23	6
14.157.03	Bebossingen	191	5	6
14.157.04	Bosbijdragen	5 461	146	11
14.157.06	Natuurbijdragen	1 238	65	11
16.26.01	PNL (cultureel en maatschappelijk terrein)	909	12	1
16.28.01	Projecten ISP	77	1	1 ¹
16.121.01	ISP (toeristische infrastructuur, oeverbeschoeiingen en natuurterreinen)	4 700	38	2 ¹
		43 805	1904	

¹ Gegevens provinciale begrotingen.

3.4.2. Onderzoeksresultaten

De statistisch beste benadering levert de volgende aanpassingen in het Provinciefonds op:

- verhoging vast bedrag per provincie met f 1 513 000:
- verhoging bedrag per km door de provincies beheerde vaarweg met f 255 000.

Dat een verband met de factor vaarwegen wordt gevonden berust op toeval en duidt niet op de aard van de uitkeringen. Kennelijk gaat een relatief groot deel van de uitkeringen naar provincies, die een grote lengte vaarweg in onderhoud hebben (Groningen, Friesland, Noord- en Zuid-Holland).

De volgende residuen ontstaan (bedragen x f 1000 en in procenten van de uitkering uit het Provinciefonds).

Provincie	Residu	
	x f 1000	In % van uitkering Provinciefonds
Groningen	2886	4,8
Friesland	1820	2,5
Drenthe	1339	2,3
Overijssel	– 1656	– 2,1
Gelderland	– 1158	– 1,1
Utrecht	1464	2,4
N.-Holland	5317	4,9
Z.-Holland	– 6211	– 4,7
Zeeland	776	1,5
N.-Brabant	– 2994	– 2,7
Limburg	– 1581	– 2,3

3.4.3. Commentaar

De residuen zijn zowel absoluut als relatief erg groot. Bij daadwerkelijke overheveling zal deze cluster in onderdelen gesplitst en/of gefaseerd moeten worden en zal naar andere verdeelmaatstaven moeten worden gezocht.

3.5. Cluster Binnenlandse Zaken

3.5.1. Samenstelling cluster

De cluster Binnenlandse Zaken bestaat uit de volgende uitkeringen (bedragen x f 1000):

Nummer	Omschrijving	Totaal- bedrag	Indi- recte kosten	Aantal provincies
07.20.01	Exploitatie en onderhoud van provinciale centra civiele verdediging	86		8
07.20.02	Communicatie voorzieningen provinciale centra civiele verdediging	73	128	8
07.22.01	Grenstekens en grenswijzigingen	42	2	3
07.34.01	Provinciale actiefondsen kleine kernen	5 000	1	4
07.76.02	Bescherming bevolking	8 061	1168	11 ¹
		13 262	1299	

¹ Gegevens provinciale begrotingen.

3.5.2. Onderzoeksresultaten

De statistisch beste benadering leidt tot de volgende aanpassingen in het Provinciefonds:

- verhoging van het bedrag per km door de provincies beheerde vaarweg met f 44 536;
- verhoging van het bedrag per ha land en binnenwater met f 2,09;
- verlaging van het bedrag per inwoner met f 0,56;
- verhoging van het vast bedrag per provincie met f 826 000.

Een en ander leidt tot de volgende residuen (bedragen x f 1000 en in procenten van de uitkering uit het Provinciefonds):

Provincie	Residu	
	x f 1000	In % van uitkering Provinciefonds
Groningen	– 212	– 0,4
Friesland	193	0,3
Drenthe	– 518	– 0,9
Overijssel	– 43	– 0,1
Gelderland	– 93	– 0,1
Utrecht	104	0,2
N.-Holland	92	0,1
Z.-Holland	18	–
Zeeland	617	1,2
N.-Brabant	16	–
Limburg	– 173	– 0,3

3.5.3. Commentaar

De residuen zijn absoluut en relatief ten opzichte van de uitkering uit het Provinciefonds niet hoog.

Een alternatieve berekening is gemaakt van deze cluster met weglating van uitkering 07.34.01, die een relatief groot bedrag betreft dat slechts naar vier provincies (ISP) gaat. De relatieve residuen die daarbij werden verkregen gaven nauwelijks een verbetering te zien.

3.6. Cluster «Natuurbehoud»

3.6.1. Samenstelling cluster

De cluster natuurbehoud bestaat uit de volgende uitkeringen (bedragen x f 1000):

Nummer	Omschrijving	Totaal- bedrag	Indi- recte kosten	Aantal provincies
14.157.01	Aankleding, herstel en verbetering landschap	790	21	11
14.157.02	Herbeplantingen	871	23	6
14.157.03	Bebossingen	191	5	6
14.157.04	Bosbijdragen	5461	146	11
14.157.06	Natuurbijdragen	1238	65	11
		8551	260	

3.6.2. Onderzoeksresultaten

De statistisch beste oplossing leidt tot de volgende aanpassingen in het Provinciefonds:

- verlaging bedrag per km door de provincies onderhouden vaarweg met f 76 862;
 - verhoging van het bedrag per inwoner met f 0,87;
 - verhoging van het vast bedrag per provincie met f 409 844.
- De residuen die daarbij ontstaan zijn de volgende (bedragen x f 1000 en in procenten van de uitkering uit het Provinciefonds):

Provincie	Residu	
	x f 1000	In % van uitkering Provinciefonds
Groningen	– 125	– 0,2
Friesland	– 1000	– 1,4
Drenthe	– 151	– 0,3
Overijssel	568	0,7
Gelderland	250	0,3
Utrecht	704	1,2
N.-Holland	345	0,3
Z.-Holland	447	0,3
Zeeland	563	1,1
N.-Brabant	– 1597	– 1,4
Limburg	– 3	–

3.6.3. Commentaar

De residuen zijn zeer verschillend, maar voor een aantal provincies groot. Bovendien doet het vreemde feit zich voor dat twee provincies bij een overhevelingsoperatie zoals hier berekend minder uit het Provinciefonds zouden krijgen dan nu, een en ander is het gevolg van het feit dat de onderhavige uitkeringen vooral zijn gericht op slechts enkele provincies en juist provincies die geen vaarwegen in beheer hebben. Dat verklaart de verlaging van het bedrag voor de factor vaarwegen. Die verlaging wordt voor Groningen en Friesland onvoldoende gecompenseerd door verhoging van het bedrag per inwoner en het vast bedrag zodat per saldo een verlaging van de uitkering uit het Provinciefonds resulteert.

3.7. Cluster «Milieuhygiëne»

3.7.1. Samenstelling cluster

De cluster milieuhygiëne bestaat uit de volgende uitkeringen (bedragen x f 1000):

Nummer	Omschrijving	Bedrag	Indirecte kosten	Aantal provincies
17.106.01	Luchtverontreiniging (algemeen)	14 542	128	11
17.107.01	Uitvoering Wet Chemische afvalstoffen (afgewerkte olie)	880	18	11
17.107.02	Idem (overig)	960	18	11
17.108.01	Uitvoering Afvalstoffenwet	2 640	50	11
17.109.01	Uitvoering Wet geluidhinder	4 425	545	11 ¹
		23 447	759	

¹ Gegevens provinciale begrotingen.

3.7.2. Onderzoeksresultaten

Het statistisch beste resultaat leidt tot de volgende aanpassingen in het Provinciefonds:

- verhoging bedrag per inwoner met f 1,35;
- verhoging vast bedrag per provincie met f 391 527.

Daarbij ontstaan de volgende residuen (bedragen x f 1000 en in procenten van de uitkering uit het Provinciefonds):

Provincie	Residu	
	x f 1000	In % van uitkering Provinciefonds
Groningen	— 801	— 1,3
Friesland	406	0,6
Drenthe	— 8	—
Overijssel	602	0,8
Gelderland	1141	1,1
Utrecht	448	0,7
N.-Holland	620	0,6
Z.-Holland	— 1511	— 1,1
Zeeland	— 1146	— 2,1
N.-Brabant	630	0,6
Limburg	— 380	— 0,6

3.7.3. Commentaar

De residuen zijn voor een aantal provincies zowel absoluut als relatief groot ten opzichte van de uitkering uit het Provinciefonds. Een specifieke maatstaf zou hier wellicht soelaas kunnen bieden.

3.8. Samenvattende cluster

3.8.1. Samenstelling cluster

De samenvattende cluster is opgebouwd uit de volgende clusters:

- cluster apparaatskosten;
- cluster Provinciefonds, exclusief uitkering 12.188.03 (f 25 mln. naar één provincie).

Het gaat in totaal om een bedrag van f 43 488 000.

3.8.2 Onderzoekresultaten

Het statistisch beste resultaat leidt tot de volgende aanpassingen in het Provinciefonds:

- verhoging van het bedrag per inwoner met f 1,51;
- verhoging van het vast bedrag per provincie met f 1 738 154.

De volgende residuen ontstaan (bedragen x f 1000 en in procenten van de uitkering uit het Provinciefonds):

Provincie	Residu	
	x f 1000	In % van uitkering Provinciefonds
Groningen	166	0,3
Friesland	— 1074	— 1,5
Drenthe	580	1,0
Overijssel	1109	1,4
Gelderland	1518	1,5
Utrecht	1033	1,7
N.-Holland	989	0,9
Z.-Holland	— 1939	— 1,5
Zeeland	— 819	— 1,5
N.-Brabant	1325	1,2
Limburg	— 2889	— 4,2

De residuen zijn zowel absoluut als relatief hoog. Gezocht zal moeten worden naar alternatieve verdeelmaatstaven.

4. ALGEMENE HERVERDELINGSASPECTEN

4.1. Gemeentefonds

Uit de beschrijving van de resultaten per cluster (zie hoofdstuk 2) blijkt dat het opnemen van clusters van specifieke uitkeringen in de algemene uitkering leidt tot een herverdeling van middelen. Deze herverdeling is bij bepaalde clusters betrekkelijk gering, bij andere clusters is die nogal ingrijpend. In zijn algemeenheid spelen hierbij de volgende aspecten:

1. Mogelijke verbeteringen van de resultaten door het verrichten van detailonderzoeken.
2. De herverdeeffecten als gevolg van de voorgenomen vervanging van de Financiële-Verhoudingswet 1960 door de Financiële-Verhoudingswet 1984.
3. De mogelijkheid van faseringen bij de integratie van specifieke uitkeringen.
4. De mogelijke rol van verfijningen.

Ad 1

Zoals al in sommige paragrafen van hoofdstuk 2 is aangegeven, is het niet denkbeeldig dat wijziging van de clusters (in de zin van het toevoegen of het weglaten van een of meer specifieke uitkeringen) tot een verbetering van de resultaten zal leiden. Bij deze detailonderzoeken kan dan ook de kwaliteit van de ingevoerde gegevens worden betrokken.

Ad 2

De genoemde Financiële-Verhoudingswet 1984 zal leiden tot een herverdeling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Bij de beoordeling van de herverdeeffecten van eventuele integratie van specifieke uitkeringen in de algemene uitkeringen zijn ook de gecombineerde effecten per gemeente van belang. Hierbij kan zich het geval voordoen dat de herverdeeffecten onderling compenserend werken. Ook kan het zijn dat de herverdeeffecten elkaar versterken. Het middel van faseringen kan hierbij in bepaalde gevallen soelaas bieden.

Ad 3

De reeds genoemde Financiële-Verhoudingswet 1984 biedt een technisch hulpmiddel voor faseringen bij de integratie van specifieke uitkeringen. Op grond van die wet zal het mogelijk worden in de begroting van het Gemeentefonds gelden op te nemen die tijdelijk niet volgens de maatstaven van de algemene uitkering over de gemeenten worden verdeeld (het z.g. integratie-artikel). Qua methodiek komt de integratie via deze tijdelijke voorziening erop neer dat jaarlijks van het overgeheveld bedrag een zodanig deel wordt opgenomen in de algemene uitkering dat de omvang van de herverdelingseffecten (zowel voor- als achteruitgangen) voor de individuele gemeenten aanvaardbaar is. Het resterende bedrag wordt telkenjare verdeeld volgens de ten tijde van de overheveling bestaande verdeling, totdat het gehele bedrag in de algemene uitkering is verwerkt.

Ad 4

Bij de in hoofdstuk 2 beschreven onderzoeksresultaten is gebruik gemaakt van globale specificaties (inwoners, woningen, uitkeringsbasis, verfijning sociale structuur). Het is niet ondenkbaar dat het bij het onderzoek betrekken van verfijningen de resultaten zal verbeteren. Verfijningen

leveren een verhoging van de algemene uitkering op aan gemeenten met een gemeenschappelijk bijzonder kenmerk. Het kan in dit verband zowel gaan om reeds bestaande verfijningen als om nieuw te ontwerpen verfijningen.

4.2. Provinciefonds

Ook voor het opnemen van clusters van specifieke uitkeringen in de uitkering uit het Provinciefonds geldt dat dit tot grotere of kleinere herverdelingeffecten leidt. Verbeteringen kunnen worden bereikt door:

- andere clusters te vormen na een meer gedetailleerd onderzoek;
- nieuwe verdeelmaatstaven voor het Provinciefonds te introduceren, die wel aan de eisen, die in het algemeen aan verdeelmaatstaven worden gesteld, moeten voldoen (objectief, goed meetbaar, en dergelijke);
- faseren van de overgang.

Het Provinciefonds kent niet, zoals het Gemeentefonds, de mogelijkheid van verfijningen. Introductie van die mogelijkheid wordt niet wenselijk geacht, omdat vanwege het geringe aantal provincies, de objectiviteit van de verdeelsleutel van dit fonds in het gedrang zou komen.

Ook voor het Provinciefonds wordt een integratie-artikel, zoals dat in de ontwerp-Financiële-Verhoudingswet 1984 voor het Gemeentefonds wordt geregeld (zie paragraaf 4.1 ad 3) voorgesteld. Dit kan een nuttig middel bij overheveling zijn.

5. CONCLUSIE

Alhoewel het onderzoek naar de technische mogelijkheden tot overheveling naar Gemeente- en Provinciefonds van specifieke uitkeringen aan niet onbelangrijke beperkingen onderhevig was, kan op grond van het vorenstaande reeds nu worden geconcludeerd dat overheveling van een aantal clusters zeer wel mogelijk is. In een aantal gevallen blijkt dit vooralsnog niet of minder goed mogelijk te zijn. Daartoe zal eerst een aantal overigens niet onoverkomelijke problemen moeten worden overwonnen. Het onderzoek leidt tot de conclusie, met name ten aanzien van het Provinciefonds, dat met de introductie van nieuwe verdeelmaatstaven de uitkomsten kunnen worden verbeterd. Niet is onderzocht hoe de verhouding is tussen de stabiliteit van de verdeling van de gelden in opeenvolgende jaren bij verdeling via specifieke uitkeringen versus bij verdeling via algemene uitkeringen.

Appendix A. Overzicht van specifieke uitkeringen met verdeling over de gemeenten en de provincies

1. Dit overzicht bevat de lijst van uitkeringen waarvoor vragenlijsten zijn verzonden, uitgesplitst over gemeenten en provincies. Ingeval een uitkering zowel gemeenten als provincie betreft, is bij de uitkeringen aan provincies het volgnummer bij gemeenten tussen haakjes opgenomen.
2. De getallen onder de kolom «Positie» betreffen technische gegevens.
3. Een «*» achter de naam van een specifieke uitkering geeft aan dat de verdeling van deze specifieke uitkering over de gemeenten in het geautomatiseerd gegevensbestand is opgenomen.

N.V. V/H NEDERLANDSE STICHTING VOOR STATISTIEK

1/09/82

Kodeboek met recordindeling R9610

Positie	Nummer	Naam uitkering
001-003	Gemeentenummer	
004-038	Gemeentenaam	
039-040	(Blanko)	

* Vanaf positie 041 volgen steeds velden van 6 posities waarin uitkeringen aan gemeenten.
Bij de hieronder genoemde specifieke uitkeringen.

Positie	Nummer	Naam uitkering	
<i>MINISTERIE: JUSTITIE</i>			
041-045	06.39.01	— Onderhoud/exploitatie duurzame hulpmiddelen	1
<i>MINISTERIE: BINNENLANDSE ZAKEN</i>			
047-052	07.22.01	— Grenstekens/grenswijzigingen	2
053-058	07.23.01	— Begraven van lijken uit zee*	3
059-064	07.28.01	— Binnenlands bestuur	4
064-070	07.39.01	— Efficiency grote 4 steden*	5
071-076	07.40.01	— Gewoon lager onderwijs*	6
077-082	07.41.01	— Indeling Dronten/Lelystad/O.- en Z.-Flevoland	7
083-088	07.48.01	— Minderheden grote 4 steden*	8
089-094	07.49.01	— Minderhedenbeleid*	9
095-100	07.62.01	— Gemeentepolitie (normvergoeding)*	10
101-106	07.62.03	— Functioneel leeftijdsontslag*	11
107-112	07.62.04	— Gemeentepolitie bijstandskosten*	12
113-118	07.63.01	— Inname F.N.-pistolen*	13
119-124	07.63.02	— Voorlichtingsfunctionarissen*	14
125-130	07.63.04	— Uitrustingskosten bijzondere eenheden (vervallen)	15
131-136	07.64.01	— Reserve gemeentepolitie*	16
137-142	07.72.01	— Brandweer*	17
143-148	07.76.01	— Exploitatie B.B.-telecommunicatienet	18
149-154	07.76.03	— Algemene kosten B.B.-kringen	19
155-160	07.76.04	— Beloning/inkomstenderving noodwachters	20
161-166	07.76.05	— Opleidingskosten noodwachters	21
167-172	07.76.06	— Oefening en binding noodwachters	22
<i>MINISTERIE: LANDBOUW EN VISSERIJ (deel 1)</i>			
173-178	14.157.01	— LVZ*	23
179-184	14.157.02	— Herbepanting*	24
185-190	14.157.03	— Bebossingen*	25
<i>MINISTERIE: ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN</i>			
191-196	08.60.02	— Stichtingskosten	26
197-202	08.60.03	— Exploitatiekosten*	27
203-208	08.61.01	— Exploitatiekosten*	28
209-214	08.61.02	— Stichtingskosten*	29
215-220	08.68.01	— Schoollokalen lagere school t.b.v. kleuterschool	30
221-226	08.68.02	— Schoollokalen lagere school t.b.v. voortgezet onderwijs	31
227-232	08.71.02	— Integratie kleuter- en lager onderwijs	32
233-238	08.94.01	— Vormingsinstituten*	33
239-244	08.94.02	— Streekscholen voor BBO*	34
245-250	08.94.03	— Proefprojecten nieuwe onderwijsvoorzieningen*	35
251-256	08.101.01	— Culturele minderheden	36
<i>MINISTERIE: FINANCIËN</i>			
257-262	09.94.01	— Verwijdering ontplofbare stoffen uit 2e Wereldoorlog	37
<i>MINISTERIE: DEFENSIE</i>			
263-268	10.37.01	— Inkomstenvergoedingsbesluit militairen*	38
264-274	10.37.02	— Administratie kostenvergoeding*	39
275-280	10.57.01	— Inkomstenvergoedingsbesluit militairen* (incl. uitkeringen 10.77.01 en 10.92.01)	40
281-286	10.57.02	— Administratiekosten* (incl. uitkeringen 10.77.02 en 10.92.02)	41
<i>MINISTERIE: VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING</i>			
287-292	11.17.01	— Vordering woonruimte*	42
293-298	11.33.01	— Steun toegelaten instellingen	43
299-304	11.34.01	— Exploitatie woningwetwoningen (1968)	44

Positie	Nummer	Naam uitkering	
305-310	11.35.01	— Noodwoningen*	45
311-316	11.43.01	— Puinruimingswerkzaamheden	46
317-322	11.45.01	— Garanties nieuwe en bestaande woningen*	47
323-328	11.46.01	— Plankosten snelgroeiende gemeenten*	48
329-334	11.49.01	— Exploitatie standplaatsen	49
335-340	11.49.03	— Woonlastensubsidie	50
341-346	11.52.01	— Steun bejaarden bij verhuizingen	51
347-352	11.52.02	— Woningverbetering/krotopruiming 1975	52
353-358	11.53.01	— Voorbereidingskosten stadsvernieuwing	53
359-364	11.53.02	— Contactpersonen bij stadsvernieuwing	54
365-370	11.53.03	— Tijdelijke huisvesting bij stadsvernieuwing	55
371-376	11.54.01	— Planvoorbereiding*	56
377-382	11.56.06	— Voorzieningen aan woningen en gebouwen	57
383-388	11.56.07	— Voorzieningen aan monumenten	58
389-394	11.59.01	— Aanpassingen woningen gehandicapten	59
395-400	11.59.02	— Verhuiskosten gehandicapten	60
401-406	11.68.01	— Inspraak ruimtelijke plannen*	61
<i>MINISTERIE: VERKEER EN WATERSTAAT</i>			
407-412	12.49.01	— Lokale openbaar vervoer*	62
413-418	12.82.01	— Nautisch/weerkundig instituut	63
419-424	12.82.02	— KNMI te Rotterdam	64
425-430	12.138.01	— Nautisch/weerkundig instituut	65
431-436	12.138.02	— KNMI te Rotterdam	66
437-442	12.157.01	— Beheer en onderhoud Rijkswerken*	67
443-448	12.188.01	— Onderhoud/aanleg van wegen	68
<i>MINISTERIE: ECONOMISCHE ZAKEN</i>			
449-454	13.66.01	— Bedrijven stadsvernieuwing*	69
455-460	13.85.02	— Stad- en wijkverwarmingsprojecten*	70
<i>MINISTERIE: LANDBOUW EN VISSERIJ (deel 2)</i>			
461-466	14.157.04	— Bosbijdragen*	71
467-472	14.157.06	— Natuurbijdragen*	72
473-478	14.157.07	— Landschapsonderhoud (ISP)*	73
<i>MINISTERIE: SOCIALE ZAKEN</i>			
479-484	15.81.02	— Sociaal cultureel werkartikel 36 w.w.v.*	74
485-490	15.81.03	— Onderzoek en heronderzoek*	75
491-496	15.81.04	— Vakantie/reis/verblijfkosten*	76
497-502	15.81.05	— Medisch advies*	77
503-508	15.81.06	— Terugvordering uitkeringen*	78
509-514	15.83.03	— Beeldende kunstenaars (BKR)*	79
515-520	15.86.01	— Opvarenden Rijn- en Binnenvaart*	80
521-526	15.93.01	— Beroepsoriëntatie/oefening*	81
527-532	15.106.01	— Aanloopkosten vallende emigranten*	82
<i>MINISTERIE: CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK</i>			
533-538	16.16.01	— Democratische planning*	83
539-544	16.25.01	— Bijzonder regionaal welzijnsbeleid	84
545-550	16.52.01	— Kunstuitleen*	85
551-556	16.76.02	— Cultuur- en natuurhistorische musea*	86
557-562	16.83.03	— Molens*	87
563-568	16.83.04	— Bestemmingsplankosten*	88
569-574	16.90.01	— Domtoren te Utrecht*	89
575-580	16.102.01	— Sportieve recreatie	90
581-586	16.110.01	— Natuurbehoud en openluchtrecreatie	91
587-592	16.122.01	— Waardevolle cultuurlandschappen	92
593-598	16.123.01	— Openluchtrecreatie	93
599-604	16.125.01	— Nationale parken	94
605-610	16.144.01	— Vrijwilligerscentrales*	95
611-616	16.147.01	— Emancipatieactiviteiten*	96
617-622	16.156.01	— Sociaal-culturele activiteiten*	97
623-628	16.157.01	— Activiteiten niet-actieven*	98

Positie	Nummer	Naam uitkering	
629-634	16.158.01	— Alfabetiseringsprojecten*	99
635-640	16.166.01	— Regionale steunfunctie*	100
641-646	16.168.01	— Onderwijs-stimuleringsbeleid*	101
647-652	16.172.01	— Buitenlandse zigeuners	102
653-658	16.172.02	— Woonwagencentra	103
659-664	16.173.01	— Migranten in grote 4 steden	104
665-670	16.175.01	— Beleid voor migranten	105
671-676	16.176.01	— Culturele minderheden	106
677-682	16.176.02	— Kinderdagverblijven	107
683-688	16.181.01	— Sociale raadslieden	108
689-694	16.182.01	— Maatschappelijke dienstverlening (fase 1)	109
695-700	16.185.01	— Jongeren adviescentra	110
701-706	16.185A.01	— Drugsverslaafden	111
707-712	16.188.01	— Kinderdagverblijven	112
713-718	16.193.01	— Dienstverlening voor bejaarden	113
719-724	16.193.02	— Dienstencentra voor bejaarden	114
725-730	16.203.02	— Thuislozen*	115
731-736	16.204.02	— Gerepatrieerden en Molukkers*	116
737-742	16.205.02	— Zelfstandigen*	117
743-748	16.206.02	— Bijstandsverlening woonwagenbewoners*	118
MINISTERIE: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEUHYGIËNE			
749-754	17.39.01	— Ontsmettingsdiensten A'dam en R'dam*	119
755-760	17.39.02	— Infectie ziekten*	120
761-766	17.40.01	— Sanitair toezicht op Schiphol	121
767-772	17.40.02	— Rattenbestrijding R'dam*	122
773-778	17.40.03	— Medisch onderzoek (bijstand burgemeester)*	123
779-784	17.40.04	— Medisch onderzoek*	124
785-790	17.52.01	— Geslachtsziekten onder zeelieden A'dam*	125
791-796	17.52.02	— Geslachtsziektenbestrijding 4 grote gemeenten*	126
797-802	17.52.03	— Geslachtsziektenbestrijding gemeenten (niet cur.)*	127
803-808	17.52.04	— Geslachtsziekten onder zeelieden R'dam*	128
809-814	17.57.01	— Gezondheidszorg-voorzieningen	129
815-820	17.59.01	— Geneeskundig schooltoezicht*	130
821-826	17.61.02	— Methadonteam*	131
827-832	17.62.01	— Consulent Utrecht	132
833-838	17.64.01	— Keuringsdienst van Waren	133
839-844	17.67.01	— Schadeloosstellingen (art. 21)	134
845-850	17.107.02	— Chemische afvalstoffen	135
851-856	17.109.01	— Geluidhinder*	136
857-862	17.109.02	— Verkeerscirculatieplannen*	137
863-868	07.40.02	— Buitengewoon onderwijs*	138

Uitkeringen aan provincies

Ministerie: Justitie

06.70.01 139

Ministerie: Binnenlandse Zaken

07.20.01 Exploitatie en onderhoud van provinciale centra
civiele verdediging* 140

07.20.02 Communicatievoorzieningen provinciale centrale
civiele verdediging* 141

07.22.01 Grenstekens en grenswijzigingen* (2)

07.34.01 Provinciale actiefondsen kleine kernen* 142

07.76.02 Bescherming bevolking*¹ —

Ministerie: Onderwijs en Wetenschappen

08.36.51 Studiefondsen Limburg* 143

08.57.01 Provinciale beraadsgroepen* 144

Ministerie: Verkeer en Waterstaat

12.015.51 Nationaal Luchtvaartmuseum (exploitatiekosten)* 145

12.155.51 Museum Cruquius (exploitatiekosten)* 146

Uitkeringen aan provincies

12.169.02	Onderhoud en exploitatie primaire vaarwegen	147
12.176.01	Zeeweringen langs de Eems	148
12.188.01	Vervangende wegen* ¹	149
12.188.02	Veer Rozenburg/Maassluis*	150
12.188.03	Uitkering veren Westerschelde*	151
12.190.01	Uitkering ex artikel 9 Wet Uitkeringen Wegen*	152
12.194.01	Fietspaden*	153

Ministerie: Economische Zaken

13.27.01	Provinciaal project bedrijfsvoorlichting*	154
13.43.01	Apparaatskosten decentralisatie uitvoering SIR*	155
13.56.01	ISP* ¹	—

Ministerie: Landbouw en Visserij

14.157.01	Aankleding, herstel en verbetering landschap*	(23)
14.157.02	Herbeplantingen*	(24)
14.157.03	Bebossingen*	(25)
14.157.04	Bosbijdragen*	(71)
14.157.06	Natuurbijdragen*	(72)

Ministerie: Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

16.16.01	Democratische planning*	(83)
16.26.01	Bijdrage cultureel en maatschappelijk terrein in het kader van ISP en PNL*	156
16.28.01	Projecten ISP*	157
26.61.02	Stichting Cultuurspreiding Zeeland*	158
16.121.01	ISP (toeristische infrastructuur, oeverbeschoeiingen en natuurterreinen* ¹	—
16.124.01	Nationale landschappen	159
16.166.01	Openbare-bibliotheekwerk (regionale steunfunctie)*	(100)
16.169.01	Bevordering Friese taal en cultuur*	160

Ministerie: Volksgezondheid en Milieuhygiëne

17.57.02	Programma gezondheidszorg 1979 ISP* ¹	—
17.60.01	Provinciale beraadsgroepen*	161
17.106.01	Luchtverontreiniging (algemeen)*	162
17.107.01	Uitvoering Wet chemische afvalstoffen (afgewerkte olie)*	163
17.107.02	Idem (overig)*	(135)
17.108.01	Uitvoering Afvalstoffenwet*	164
17.109.01	Uitvoering Wet geluidhinder* ¹	(136)

* In bestand.

¹ Gegevens uit provinciale begrotingen.

Appendix B. Een alternatieve variant bij cluster III**1. De verfijning sociale structuur**

In de hoofdtekst is bij de verklaring van cluster III de verfijning sociale structuur als verklarende variabele opgenomen. Deze blijkt bij de verklaring een belangrijke rol te spelen. Beleidsmatig zijn er bezwaren tegen een al te forse verhoging van de bedragen per eenheid van de verfijning sociale structuur. Daarom wordt in deze bijlage een variant zonder deze verfijning gepresenteerd.

2. Variant zonder verfijning sociale structuur

Integratie van deze variant in de algemene uitkering kan plaatsvinden door verhoging van het bedrag per woning, verlaging van het bedrag per inwoner en door verhoging van het uitkeringspercentage volgens onderstaande gegevens.

Bedrag per woning	f 10 (vooraf «geprikt»)
Inwoners: 0— 10 000	— 34,68
10— 20 000	— 33,17
20— 50 000	— 31,15
50—150 000	— 34,90
150—250 000	— 35,98
250—400 000	— 32,87
400—800 000	— 60,20
m.d.—800 000	— 88,67

Uitkeringsbasis: 0,4087

Deze uitkomsten leiden tot de volgende frequentieverdeling van voor- en nadelen. De uitkomsten per groottegroep zijn als volgt:

Inwonersgroottegroep	Aantal gemeenten waarvan het residu is			
	positief	negatief	nul	totaal
0— 2	67	1	0	68
2— 5	138	35	0	173
5— 10	137	86	0	223
10— 20	113	72	0	185
20— 50	67	47	0	114
50—150	20	16	0	37
150—250	3	2	0	5
250—400	0	0	1	1
400—800	1	1	0	2
m.d.—800	0	0	1	1
	547	260	2	809

Datum 10/11/82

Ministerie van Financiën/Directie FIPULI/Bureau Beleidszaken

Project heroverweging specifieke uitkeringen
Cluster IV — kleuteronderwijs — regressie IV.3
excl. stichtingskosten

De landelijke resultaten

Klasse	Residu per inw. x f 1,—	Absolute frequentie	Relatieve frequentie in %	Cumulatieve frequentie in %
1	—100,00 — —90,00	0	0	0
2	—90,00 — —80,00	0	0	0
3	—80,00 — —70,00	0	0	0
4	—70,00 — —60,00	0	0	0
5	—60,00 — —50,00	0	0	0
6	—50,00 — —40,00	0	0	0
7	—40,00 — —30,00	0	0	0
8	—30,00 — —20,00	1	0,12	0,12
9	—20,00 — —10,00	5	0,62	0,74
10	—10,00 — 0	408	50,43	51,17
11	0 — 10,00	385	47,59	98,76
12	10,00 — 20,00	10	1,24	100,00
13	20,00 — 30,00	0	0	100,00
14	30,00 — 40,00	0	0	100,00
15	40,00 — 50,00	0	0	100,00
16	50,00 — 60,00	0	0	100,00
17	60,00 — 70,00	0	0	100,00
18	70,00 — 80,00	0	0	100,00
19	80,00 — 90,00	0	0	100,00
20	90,00 — 100,00	0	0	100,00
Totaal		809	100,00	

Totaal aantal gemeenten = 809 Aantal gemeenten buiten de klassegrenzen = onder = 1 boven = 1 totaal in % = 0,25

Minimum residu	=	-106,46	Maximum residu	=	111,23	Variatiebreedte	=	217,70
De modus/modi is/zijn	=	5,00						
Rekenkundig gemiddelde	=	2,30	Variantie	=	125,92	Standaarddeviatie	=	11,22
Mediaan	=	3,22	Variatiecoëfficiënt	=	4,87			

Heroverweging collectieve uitgaven (Rijksbegroting)

DEELRAPPORT 33

FINANCIËLE VERHOUDING RIJK/LAGERE OVERHEDEN

Bijlage 7 Appendix

Aanbevelingen van de Werkgroep Koppelsubsidies van de Commissie Afstemming Financieringsstelsels

Bij de conclusies van de werkgroep met betrekking tot sanering van specifieke uitkeringen (bijlage 7), is in een aantal gevallen verwezen naar de aanbevelingen van de Commissie Afstemming Financieringsstelsels (CAF). In deze Appendix zijn de voorstellen van de Werkgroep Koppelsubsidies van de CAF per uitkering opgenomen. Zie voor de argumentatie van de voorstellen het rapport van de vermelde werkgroep.

	Uitkering	Aanbeveling CAF
06.27.51	Subsidie aan wetswinkels	bij nader inzien afgevoerde regeling
06.70.51	Subsidies aan pleeggezincentrales	bij nader inzien afgevoerde regeling
08.289.51	Subsidie ter vergoeding van kosten van schoolbegeleidingsdiensten	bestuurlijk besluit nodig
15.86.01	Bijdragen ter bevordering van het sociaal en sociaal-cultureel werk ten behoeve van de opvarenden van de Nederlandse Rijn- en binnenvaart	niet bestudeerd
16.19.01	Bijdrage ten behoeve van welzijnsvoorzieningen in gebieden met bijzondere structuurveranderingen	niet bestudeerd
16.19.51	Subsidie ten behoeve van welzijnsvoorzieningen in gebieden met bijzondere structuurveranderingen	niet bestudeerd
16.49.01	Bijdragen ten behoeve van het Gewestelijk Orkest Zuid-Holland	— zie subsidies orkesten
16.49.51	Subsidies aan symfonie-orkesten	— korte termijn: RBR, SCW of brede-kunstregeling; orkesten vnl. in stand gehouden door Rijk en de grote steden: Gf; provinciale orkesten: Pf
16.49.52	Subsidies ten behoeve van andere instellingen en manifestaties op gebied van muziek en dans	— Gemeente- of Provinciefonds
16.49.53	Subsidies en andere uitgaven voor muziekdramatische kunst	— bekostiging Nederlandse Opera stichting door Rijk en Forum door de provincie
16.49.54	Subsidies en andere uitgaven voor dans (grote instellingen)	— Nederlands Danstheater en Nationaal Ballet: Gf; Scapino-ballet, Internationaal Folkloristisch Danstheater: Rijk
16.49.55	Subsidies en andere uitgaven voor dans (grote instellingen)	— Gemeentefonds/Rijk (tijdelijk op projectbasis)
16.50.51	Subsidies toneelgezelschappen	— Gemeentefonds/Provinciefonds
16.76.51	Subsidie in de exploitatiekosten van cultuurhistorische en natuurhistorische musea	— zie 16.76.02

	Uitkering	Aanbeveling CAF
16.76.52	Subsidie ten behoeve van restauratie van kunstwerken (in musea)	— Rijk
16.77.01	Bijdrage ten behoeve van restauratie kunstwerken (niet in musea)	— Rijk
16.77.51	Subsidie ten behoeve van restauratie kunstwerken (niet in musea)	— Rijk
16.83.01	Bijdrage ten behoeve van restauratie van orgels	— Gemeentefonds (over 4 à 5 jaar voor de z.g. B-monumenten)
16.83.02	Bijdrage ten behoeve van restauratie van molens	zie 16.83.01
16.83.03	Bijdrage in de kosten van molens	zie 16.83.01
16.83.05	Bijdrage in de kosten van restauratie van woonhuismonumenten	zie 16.83.01
16.83.06	Bijdrage in de kosten van restauratie van beschermde (grote) monumenten	zie 16.83.01
16.83.07	Subsidie ten behoeve van restauratie van woonhuismonumenten in het kader van stadsvernieuwingsplannen	zie 16.83.01
16.83.51	Subsidie ten behoeve van restauratie orgels	zie 16.83.01
16.83.52	Subsidie ten behoeve van restauratie molens	zie 16.83.01
16.83.53	Subsidie ten behoeve van restauratie woonhuismonumenten	zie 16.83.01
16.83.54	Subsidie ten behoeve van restauratie beschermde (grote) monumenten	zie 16.83.01
16.83.55	Subsidie ten behoeve van woonhuismonumenten in het kader van de stadsvernieuwingsplannen	zie 16.83.01
16.103.01	Bijdrage ten behoeve van overdekte sportaccommodaties	— bij nader inzien afgevoerde regeling
16.103.51	Subsidies overdekte sportaccommodaties	— bij nader inzien afgevoerde regeling
16.104.51	Subsidies en andere uitgaven voor arbeidsaangelegenheden in de sport	— koppelement is vaag
16.50.52	Subsidies kinder- en poppentheater	— Gemeentefonds
16.50.53	Subsidies en andere uitgaven voor incidentele produkties	— Rijk al dan niet in samenwerking met andere overheden
16.50.54	Subsidies en andere uitgaven voor mime-theater	— zie 16.50.51, bij incidentele produkties zie 16.50.53
16.50.55	Subsidies en andere uitkeringen voor instellingen en manifestaties	— eenmalige en tijdelijke manifestaties gezamenlijke bekostiging meerdere overheden
16.51.51	Subsidies en andere uitgaven voor instellingen en manifestaties op het gebied van de letteren	— Nederlands Letterkundig Museum: Rijk; Fries Letterkundig Museum: Pf; Poetry International/Stichting Bzztoh: Gf. Manifestaties: koppelverhouding niet bezwaarlijk
16.52.01	Bijdrage ten behoeve van de kunst-uitleen	— RBR-SCW
16.52.51	Subsidies ten behoeve van manifestaties	— zie 16.50.55
16.53.51	Subsidie aan de Stichting Nederlands Filmmuseum	— Rijk
16.53.52	Subsidie aan de Rotterdamse Kunststichting ten behoeve van Filmcircuit en het Filmfestival	— Welzijnsconvenant Rijk—gemeente Rotterdam via RBR-SCW
16.56.51	Subsidies aan instellingen op het gebied van de beeldende kunsten en bouwwerk	— RBR-SCW
16.60.51	Subsidie voor het Holland Festival	— Rijk
16.61.01	Bijdrage ten behoeve van het Zeeuwse Orkest	— zie 16.49.51
16.64.51	Subsidies ten behoeve van experimenten kunstvernieuwend projecten	— handhaven koppelverhouding

Heroverweging collectieve uitgaven (Rijksbegroting)

DEELRAPPORT 33

FINANCIËLE VERHOUDING RIJK/LAGERE OVERHEDEN

Aanvulling op bijlage 3

De intensivering van de profijtgedachte bij provincies

1. Inleiding

De principiële overwegingen die hiervoor genoemd zijn in verband met de toepassing van het profijtbeginsel bij gemeenten liggen ook ten grondslag aan de toepassing van het profijtbeginsel bij provincies. Hier kan dan ook volstaan worden met een verwijzing.

Dit onderdeel kan derhalve beperkt blijven tot de technische exercitie van het berekenen van kostendeckingspercentages en het aangeven van de geschatte meeropbrengst die door intensivering van de profijtgedachte bij de provinciale overheid bereikt kan worden.

Er dient op gewezen te worden dat de heroverwegingsaanpak een analyse van bekostigingsmethoden betreft waarbij overwegingen betreffende een zo optimaal mogelijke bekostigingstechniek – het aanhalen van de band tussen betaler, beslisser en genietter – de doorslag geven. Beleidsinhoudelijke argumenten zijn zoveel mogelijk vermeden. Invoering van de profijtgedachte is hierbij dan ook niet aan de orde gesteld.

Alvorens in te gaan op de methode van onderzoek wordt het volgende opgemerkt.

De provincie is een bestuurlijk lichaam dat zich minder dan de gemeenten bezighoudt met uitvoerende taken. Hierdoor is veelal geen direct aanwijsbaar verband aan te geven tussen gemaakte kosten en veroorzaker(s) c.q. diegene(n) die profijt bij de betreffende activiteit heeft dan wel hebben. Bovendien is de in de provinciale begrotingen gegeven toelichting op de onderscheidene functionele begrotingsposten vaak dermate summier dat, mocht een opbrengst in een activiteit zijn geraamd, geen of een slechte indicatie wordt gegeven van de hiertegenoverstaande kosten.

Het voorbehoud dat bij het onderzoek naar lokale toepassing van het profijtbeginsel is gemaakt geldt ook voor de regionale overheden. De resultaten zijn een eerste benadering met een voorlopig en onvolledig karakter.

2. Werkwijze

Per provincie is geïnventariseerd bij welke activiteiten reeds hetzij volledige, hetzij gedeeltelijke, toepassing van de profijtgedachte plaatsheeft. De inventarisatie is op basis van de primitieve provinciale begrotingen voor 1982 uitgevoerd.

Met behulp van de voor de inrichting van de provinciale begrotingen geldende provinciale comptabiliteitsvoorschriften 1979 is nagegaan of die activiteiten tevens door andere provincies worden uitgevoerd. De hiervoor geraamde uitgaven zijn opgenomen in de kolom «provinciale uitgaven» van de appendix. Met betrekking tot vele activiteiten vervult de provincie een coördinerende rol tussen Rijk, gemeenten en water- en zuiveringsschappen. De uitgaven ten behoeve van andere overheden en de inkomsten van

	Uitkering	Aanbeveling CAF
16.76.01	Bijdrage ten behoeve van regionale museumprojecten ten behoeve van niet-administratief personeel	— koppelverhouding niet onverantwoord, mits tijdelijk
16.76.02	Bijdrage in de exploitatiekosten van cultuurhistorische en natuurhistorische musea	— Brede-bijdrageregeling; op termijn Gemeentefonds
16.76.03	Bijdrage ten behoeve van restauratie van kunstwerken (in musea)	— Rijk
16.119.01	Bijdrage ten behoeve van grond-aankopen openlucht recreatie	— op termijn Gemeentefonds/ Provinciefonds
16.144.01	Bijdragen ten behoeve van vrijwilligerscentrales	— handhaven
16.144.51	Subsidie aan vrijwilligerscentrales	— zie 16.144.01
16.179.51	Subsidie aan stichtingen maatschappelijk werk, opbouwwerk en jeugdwerk voor Molukkers	— RBR-SCW, op termijn Gemeentefonds/Provinciefonds op langere termijn
16.193.01	Bijdrage ten behoeve van stedelijke consulenten in het kader van maatschappelijke dienstverlening voor bejaarden	— niet bestudeerd
16.193.02	Bijdrage ten behoeve van ontwikkelingsprojecten en dienstencentra voor bejaarden	— niet bestudeerd
16.193.51	Subsidie aan opbouworganen op het gebied van het bejaardenwerk	— Provinciefonds
17.46.01	Bijdragen provinciaal overleg revalidatie	— Provinciefonds
17.57.01	Bijdrage regionalisatieprojecten voor gezondheidszorgvoorzieningen	— bij nader inzien afgevoerde regeling
17.57.51	Subsidie regionalisatieprojecten voor gezondheidsvoorzieningen	— bij nader inzien afgevoerde regeling

andere overheden zijn zoveel mogelijk geëlimineerd. Het onderzoek heeft immers betrekking op activiteiten en subsidies die ten behoeve van derden – niet-overheden – worden verricht c.q. worden verstrekt.

In de appendix is voor de volgende indeling van de activiteiten gekozen:

- eigen activiteiten van de provincies;
- activiteiten van derden waarvoor de provincie een subsidie verstrekt;
- activiteiten waarvoor geen gegevens voorhanden zijn met betrekking tot de provinciale uitgaven.

Indien voor één activiteit zowel eigen activiteiten door de provincie worden verricht als subsidie aan derden wordt verstrekt, is het kostendekkingspercentage dat met betrekking tot de eigen activiteiten geldt, ook toegepast op de gesubsidieerde activiteiten van derden.

Voor zover geen eigen provinciale activiteiten verricht worden en uitsluitend subsidie wordt verstrekt, is zoveel mogelijk het kostendekkingspercentage dat voor dezelfde gemeentelijke activiteiten gevonden is toegepast.

De via bovengenoemde werkwijze gevonden kostendekkingspercentages zijn in totaaloverzicht in een kolom «mate van kostendekking» opgenomen. Bij de invulling van deze kolom is gekozen voor het noemen van een categorie, waarbinnen de mate van kostendekking valt. De in de begroting opgenomen gegevens betreffen immers ramingen.

De gehanteerde categorie-indeling is:

0–10%
10–40%
40–80%
80%

Bovendien is een kolom opgenomen waarin vermeld staat welk kostendekkingspercentage mogelijk verondersteld wordt. Daarbij is, behoudens zes activiteiten waarvoor een 100%-dekking mogelijk wordt geacht, uitgegaan van de veronderstelling dat hetzelfde percentage mogelijk is als bij de gelijksoortige gemeentelijke activiteiten. De gemeentelijke percentages zijn ontleend aan appendix C van bijlage 3 van het rapport Heroverweging Financiële Verhouding Rijk/Lagere overheden.

In het totaaloverzicht zijn tevens twee aanvullende kolommen opgenomen betreffende een frequentieverdeling van het aantal provincies, dat uitgaven raamt voor een bepaalde activiteit en het aantal provincies dat in deze uitgaven een opbrengst raamt.

In de laatste kolom ten slotte is de meeropbrengst na intensivering vermeld.

3. Samenvatting resultaten

Intensivering van de profijtgedachte met betrekking tot provinciale activiteiten, waarvoor nu reeds een gebruikersbijdrage wordt gevraagd, zou op basis van de hier gemaakte schatting f 8,2 mln. aan extra opbrengsten opleveren. De uitgaven ad f 150,8 mln. worden reeds gedekt door f 137,0 mln. aan bijdragen van derden.

In de subsidiesfeer kan de profijtgedachte verder toegepast worden. Door een korting van f 33,3 mln. op de subsidies aan derden ad f 168,2 mln. kan op grond van de hier gemaakte schattingen bewerkstelligd worden dat intensivering van de profijtgedachte doorgevoerd wordt.

De provincies ontvangen veel inkomsten waaraan althans op basis van begrotingsanalyse geen uitgaven kunnen worden toegerekend. Een verhoging met 20% kan ook zonder nadere analyse binnen de mogelijkheden liggen en betekent een opbrengstverhoging van f 2,1 mln.

De totale meeropbrengst over alle onderscheiden activiteiten bedraagt f 43,6 mln. waarbij aangetekend zij dat de meeropbrengst door korting op de bijdrage in het exploitatietekort van luchthaven p.m. opgenomen is daar het kostendekkingspercentage van deze door derden geëxploiteerde luchthaven onbekend is.

APPENDIX

	Freq. uitg.	Provinciale uitgaven ¹ voor eigen activiteiten + subsidies	Provinciale inkomsten ¹ van derden van andere overheden	Freq. ink.	Mate kosten- dekking	Veronder- stelde mate kostendekking	Meeropbrengst ²	
<i>I. Activiteiten waarbij toepassing van profijt- gedachte voor hogere inkomsten zorgt (op basis van begrotingen 1982)</i>								
— leges paspoorten en rijbewijzen	11	25 205	27 875	—	11	> 80%	100%	—
— diensten voor derden	11	2 939	2 665	—	11	> 80%	100%	0,3
— vuilafvoer en -verwerking	8	7 167	3 874	—	7	40–80%	100%	3,2
— boot- en veerdiensten	3	5 598	2 998	—	2	40–80%	100%	2,6
— zuiveringswerken	3	97 119	98 517	—	3	> 80%	100%	—
— provinciaal drukwerk	8	446	277	—	7	40–80%	100%	0,2
— provinciaal museum	2	3 996	153	—	2	0–10%	10–40% ⁴	0,6
— provinciaal bibliotheekwerk	2	8 414	680	—	2	0–10%	10–40% ⁵	1,3
<i>II. Provinciale subsidies</i>								
— provinciale bibliotheekcentrales	11	122 169	—	102 743	11	0–10%	10–40% ⁵	19,5
— amateurkunstbeoefening	11	17 728	—	1 780 ³	11	10–40% ⁶	40–80% ⁶	5,3
— sport en lichamelijke vorming	11	17 437	—	—	11	10–40% ⁷	40–80% ⁷	7,3
— exploitatie luchthavens	6	2 870	—	—	—	p.m. ⁸	p.m. ⁸	p.m.
— regionale musea	10	8 035	—	—	—	0–10%	10–40% ⁴	1,2
<i>III. Opbrengstencategorieën waarvan geen gegevens ten aanzien van de provinciale uitgaven voorhanden zijn</i>								
— leges Vuurwapenwet/Drank- en Horecawet		p.m.	91					
— recognities vaarwegen + leges		—	958					
— leges grondwateronttrekking		—	20					
— leges milieuwetten		—	2 960					
— leges ontgrondingen		—	593					
— bediening bruggen en sluizen		—	188					
— overige recognities, huren en pachten		—	2 356					
— precariorechten		—	1 521			+ 20%		2,1
— leges verkeerswetgeving		—	115					
— vergoeding werkzaamheden voor derden		—	1 050					
— verkoop goederen		—	425					
— aanleg uitwegen en in- en uitritten		—	109					
— herstelwerkzaamheden aan wegen		—	24					
— vergoeding kosten maken wegenleggers		—	165					
		319 123	147 614			(mln. gld.)	43,6 + p.m.	

¹ Alle bedragen x f 1000.

² Bedragen x f 1 mln.

³ Exclusief de inkomsten uit hoofde van de rijksbijdrage-regeling SCW; de bijdrage SCW is namelijk niet nader naar onder-

delen gespecificeerd in de provinciale begrotingen.

⁴ Zie onderdeel 15, p. 109, 110, rapport heroverweging FV Rijk/lagere overheden.

⁵ Zie onderdeel 14, p. 109, idem.

⁶ Zie onderdeel 11, p. 108, idem.

⁷ Zie onderdeel 18, p. 111, idem.

⁸ Kostendekking onbekend.